E. de Amicis.

Jongens-Leven

Geïllustreerd

Amsterdam
van Holkema & Warendorf.

JONGENS-LEVEN.

JONGENS-LEVEN.

Een boek voor Ouders en Kinderen.

Naar het Italiaansch („Cuore")

VAN

EDMONDO DE AMICIS,

DOOR

W. SEIFFERT en M. TEN BRINK.

Met een woord van aanbeveling door

Dr. JAN TEN BRINK.

TWEEDE, GEILLUSTREERDE UITGAVE.

AMSTERDAM,
VAN HOLKEMA & WARENDORF.

E. NARDI

EEN WOORD VAN AANBEVELING.

„Depuis le *mie Prigioni* il ne s'est pas écrit un livre aussi touchant, aussi noble, aussi utile; ce sont là de ces évangiles laïques, qui visitent de temps à autre les âmes, et qui leur rendent la vie comme ces pluies bienfaisantes, qui retrempent et fécondent la terre désséchée."

Edmond Cottinet.

Het zij mij veroorloofd een beroep te doen op allen, die het Idealisme in de letterkundige kunst huldigen.

Ons vaderland onderscheidt zich door standvastige bewondering van idealistische kunstwerken, en telt in een oogenblik de hoofden van hen, die zouden willen pleiten voor de streng naturalistische methode in roman en drama.

Het mag in het midden gelaten worden, of deze toestand aanspraak heeft op onvermengden lof. De toestand zelf is een feit. Daarom kom ik tot de groote meerderheid der voorstanders van het Idealisme met het bericht: Ziehier een boek, dat door een dichterlijk idealist bij uitnemendheid geschreven is — ziehier „Cuore" van Edmondo de Amicis.

De auteur brengt ons in een groot-school van Turijn en teekent, door de pen van een der schoolknapen, soms ook door die van zijn onderwijzer, van zijn vader, moeder, of zuster, het leven in de school, op de straat, in huis. Men maakt kennis met de derde klasse, met allerlei slag van jongens. In de eerste plaats met Enrico, den schrijver dezer schoolgedenkschriften — in werkelijkheid wellicht een der veelbelovende zonen van de Amicis — met Ernesto Derossi, den vlugste en den knapste van allen; met Franti, een doortrapten deugniet; met Robetti, een zoon van een officier, die op krukken moet gaan, omdat hij een kind redde, dat onder een omnibus zou verpletterd zijn, als hij zich niet met zeldzame edelmoedigheid gewaagd had om het kind te redden, en zoo door het rijtuig werd omvergeworpen met het treurig gevolg, dat zijn voet verbrijzeld werd; — met Garrone, den grootste en edelmoedigste van allen; met Crossi, een arm kind met armoedige plunje en een verlamden arm; met nog vele anderen, met den kleinen Coretti, in zijn chocolaadkleurig buisje, met den armen mismaakten Nelli, met den voornamen Votini, met het zonderlinge jongetje, dat men het Metselaartje noemt, met den alles bijeenschrapenden Garoffi, met

den zelfzuchtigen N o b i s, en met P r e c o s s i, den zoon van een hoefsmid, die drinkt en zijn kind mishandelt.

Met deze personen heeft de A m i c i s een boek saamgesteld, dat in ge..e enkele letterkunde van Europa zijn wedergade heeft. In vroegere jaren heb ik mij wel eens de vraag gesteld, of het mogelijk zou zijn een roman te maken over eene Nederlandsche Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus, over de leerlingen en over de leeraars. Ofschoon meer dan twintigjarige ervaring mij ten dienste stond, scheen mij dit plan onuitvoerbaar. De A m i c i e koos eene eenvoudige gemeenteschool te Turijn en loste de zwarigheid op met een talent, dat telkens ons op het innigst ontroert, telkens ons onverwacht een traan in de oogen doet zwellen.

Het boek bestaat uit kleine verhalen, die meestal een afzonderlijk geheel uitmaken. Zeer voortreffelijk zijn geslaagd de zoogenaamde maandelijksche verhalen van den onderwijzer, den heer P e r b o n i. Allen verkondigen luide, dat de liefde voor het vaderland, voor den landgenoot, voor den mensch in het algemeen, de eerste plicht is van een eerlijken knaap. Onder de verhalen munt uit „L a p i c o l a V e d e t t a L o m b a r d a" — een knaap uit Lombardije, die, na den slag bij Solferino, als verspieder voor de soldaten in een hoogen boom klimt en door de Oostenrijkers wordt doodgeschoten — voorts „I l p i c c o l o S c r i v a n o F i o r e n t i n o" — een Florentijnsch kind, dat des nachts den arbeid van zijn vader, het afschrijven van adressen, in stilte voortzet, om voor zijne familie enkele liren te verdienen — en vooral „I l t a m b u r i n o S a r d o" en „L'i n f e r m i e r e d e T a t a."

Ik mag de lezers of lezeressen van dit boek de diepe aandoening, die zij bij het lezen van deze beide schetsen zullen gevoelen, niet bederven door te zeggen wat er komen zal. Telkens en telkens verrast de schrijver ons door de fijne opvatting van elke menschelijke vreugde en elke menschelijke smart, die hij met onuitputtelijk meegevoel en medelijden beschrijft.

Die groote gevoeligheid, dat teeder hart van den dichter zal misschien op alle Nederlandsche lezers niet denzelfden indruk maken. Sommigen — ik ben er zeker van — zullen klagen over sentimentaliteit. Maar zij mogen bedenken, dat de A m i c i s een Italiaansch hart bezit; dat onder het dichterlijk hart van den kunstenaar het hart klopt van een vader, die alleen uit belangstelling in het onderwijs en de opvoeding zijner zonen „C u o r e" heeft geschreven.

En hebben wij dan eindelijk niet te doen met E d m o n d o d e A m i c i s, ons aller vriend, die in 1874 zijn O l a n d a uitgaf, en voor heel Italie een vriendelijk beeld teekende van het veel besproken, weinig gekende Holland, dat ondanks zijn kleine uitgestrektheid, zooveel belang inboezemde aan alle beschaafde Italianen? Hebben wij hem niet te danken voor de edelmoedige opvatting onzer geschiedenis, voor de dichterlijke teekening onzer blonde duinen, en voor de goede woorden, die hij aan ons „p a e s e g l o r i o s o, m o d e s t o e d a u s t e r o" heeft gewijd? „Mijn gemoed schiet mij puur vol" zou tante Martha de Harde in W i l l e m L e e v e n d zeggen, als ik denk met welk eene warmte De Amicis, met welk een eerbied en teederheid hij het schoonste en beste van ons Holland heeft gewaardeerd en liefgehad.

Niets schijnt mij dus heuglijker, dan te mogen getuigen van den gadeloozen bijval, in Italie aan zijn jongste werk „C u o r e" geschonken. Als er in zeven maanden reeds vijftig drukken noodig waren, zal dit boek eerlang zijn

honderdsten kunnen beleven. Te bewonderenswaardiger is dit feit, daar het onderwerp van het boek tot nog toe als een der moeilijkste gold, die ooit konden worden behandeld in den vorm van een roman.

Het beste bewijs voor de groote ingenomenheid der Italianen met dit boek is het volgende. De beeldhouwer Ettore Ximenes heeft een groep gemodeleerd, die hij onder den titel De knapen uit Cuore ter nationale tentoonstelling te Venetië inzond. Deze groep is een meesterstuk, door een meesterstuk in het leven geroepen. De Italiaansche Regeering — voorbeeld voor vele andere! — heeft het kunstwerk van Ximenes aangekocht, om het te plaatsen in de Galleria d'opere moderne.

Er is maar één stem over dit boek.

Ik zal tot staving dezer zeldzame eenstemmigheid enkele getuigen doen spreken.

F. Filippi zegt in de Perseveranza van Milaan:

„Ziehier een boek, dat zijn titel waardig is, dat tot eer verstrekt van den genialen, beminnelijken auteur; een boek voor knapen, maar dat door volwassenen zal gelezen worden, door groot en klein, door knapen en grijsaards, inzonderheid door vaders en moeders, die hunne kinderen liefhebben.

L. Lodi zegt in Il Capitan Francassa van Rome:

„Zeer terecht heeft De Amicis aan zijn werk den schoonen en zoeten titel van Cuore gegeven. Hij heeft het boek werkelijk met zijn hart geschreven. Men zou kunnen zeggen, dat in hem voor al de knapen van Italië een vaderhart klopt".

Ida Baccini schrijft in de Fanfulla della Domenica:

„De Amicis spreekt eene taal tot de knapen, die niemand vóór hem heeft weten te vinden. Zijne vertellingen zijn vol echt menschelijk gevoel, vol vaderlandsliefde. Dit boek is even schoon als zijn eersteling: „Bozetti della Vita Militare."

Emilio de Marchi oordeelt in den Corriere della Sera van Milaan:

„Dit is een boek, niet geschreven door een schoolmeester, of een schoolopziener, of een paedagoog in folio, maar door een kunstenaar. Daarom leven al de personen, die optreden, daarom spreken zij tot ons hart — terwijl geen geschoolmeester, niets onderwijsachtigs ons hindert".

Giuseppe Depanis roept in de Gazette Letteraria van Turijn uit:

„Dit boek is niet alleen een boek door een edel hart geschreven, niet alleen een heerlijk boek, maar ook een groote daad...... Knapen, jongelieden! Leest, leert het werk van De Amicis van buiten! Hij, die het schreef, heeft aanspraak op uwe dankbaarheid".

L. Cisotti zegt in L'Italia militare:

„Cuore is geschreven met dezelfde pen, die de Bozetti della vita militare ontwierp; het zijn dezelfde gevoelens, het is dezelfde vaderlandsliefde, dezelfde warme bewondering voor edele en grootmoedige daden, dezelfde ijver om door schoone voorbeelden uit het werkelijke leven geest en gemoed te verheffen tot de nobelste geestdrift."

Marcus Landau heeft in de National-Zeitung van 11 November 1886 de verdiensten van dit werk voor de Duitsche lezerswereld uiteengezet. Hij heeft ronduit verklaard, dat Cuore boven al de vroegere ge-

schriften, novellen of reisbeschrijvingen van De Amicis staat. De edele gehechtheid van alles wat het vaderland dierbaar is, schijnt wel de schoonste trek uit dit nieuwe boek.

Edouard Rod heeft in de Revue Nouvelle, en Edmond Cottinet in het Journal de Geneve met hartelijken lof over Cuore gesproken.

De laatste schrijft:

„Peu d'écrivains sont aussi sympathiques qu'Edmond de Amicis. Mais, aucun de ses livres ne m'avait inspiré pour cet écrivain un sentiment d'affection comme celui qui a rempli mon coeur en lisant Cuore, dont la trente-quatrième édition paraissait ces jours-ci. Ah! Monsieur de Amicis, vous écrivez un italien charmant, vous êtes un artiste, vous avez de l'esprit et beaucoup, mais votre qualité maîtresse, celle qui attire, et vous fait un ami de chacun de vos lecteurs, c'est votre amour des hommes! Cette générosité d'âme fait le charme et le bienfait de l'ouvrage récemment paru, intitulé „Cuore", le coeur."

Ik geloof hiermee te kunnen volstaan.

Bedrieg ik mij niet, dan zal ook de Nederlandsche vertaling in ons vaderland een klein deel van den roem verwerven, dien het oorspronkelijke in Italië, Frankrijk en Duitschland heeft gewonnen.

Dr. JAN TEN BRINK.

INLEIDING.

Dit boek is geschreven voor schooljongens, tusschen de negen en dertien jaar oud. Men zou het ook kunnen noemen: de geschiedenis van een schooljaar, geschreven door een leerling van de derde klasse eener gemeenteschool in Italië. Wanneer ik zeg „geschreven', wil dit niet zeggen, dat men het dagboek, waarin door het kind alles wat hij gezien, gevoeld en gedacht heeft, zoowel in als buiten de school, gedrukt heeft, zooals hij dit oorspronkelijk opgeschreven had. Zijn vader zag de aanteekeningen aan het eind van het jaar na, zijn best doende om de gedachten niet te veranderen en de woorden van zijn' zoon zooveel mogelijk te behouden. Deze las, toen hij vier jaren daarna leerling van het gymnasium was, zijn dagboek weer eens na, voegde er hier en daar iets bij, gebruik makende van zijne nog frissche herinneringen van menschen en zaken. En nu leest gij dit boek, jongens; ik hoop dat het u genoegen zal doen, en dat gij er het goede uit zult halen.

EDMONDO DE AMICIS.

OCTOBER.

De eerste Dag op School.

17, Maandag.

Vandaag is de school weer begonnen. De drie maanden vacantie, die ik buiten heb doorgebracht, zijn als een droom voorbijgegaan.

Mijne moeder ging dezen morgen met mij mede om mij voor de derde klasse te laten inschrijven. Ik dacht aan de vacantie, en met tegenzin ging ik naar school. De straten wemelden van jongens, de twee boekwinkels waren vol vaders en moeders, die tasschen, schriften en leien kochten, en vóór de deur der school bevond zich zulk eene opeenhooping van menschen, dat de concierge en de politieagenten met moeite den toegang vrij hielden. Toen wij dicht bij de school waren gekomen, voelde ik mij op den schouder tikken en zag achter mij mijn' onderwijzer van de tweede klasse, wiens roode haren altijd door de war zitten en die steeds vroolijk is; hij zeide tot mij: — Wij zullen nu in het vervolg gescheiden zijn, Enrico! — Ik wist het wel, maar toch smartten mij die woorden. Met moeite kwamen wij eindelijk binnen. Heeren, dames, vrouwen uit het volk, werklieden, ambtenaren, grootmoeders, bedienden, allen met een' jongen aan eene hand, en in de andere het bewijs van overgang in eene hoogere klasse der kinderen, verdrongen zich in de wachtkamer en op de trap, en maakten een leven alsof men bij het aangaan van een' schouwburg stond.

Ik was blijde de groote kamer beneden terug te zien, waarin de deuren van zeven klassen uitkomen, en waardoor ik drie jaren lang bijna iederen dag naar mijne kamer gegaan was. Overal was het druk, de onderwijzers liepen heen en weer. Mijne onderwijzeres uit de laagste klasse stond in de deur van haar lokaal en zeide tot mij: — Enrico, je gaat nu van het jaar naar boven en wij zullen je dus niet meer hier voorbij zien gaan! — en zij zag mij treurig aan. De directeur was omringd van vrouwen, die bedroefd en teleurgesteld tot hem spraken, daar er geene plaats meer op de school was voor hare kinderen, en het scheen mij toe dat zijn baard grijzer was dan vóór de vacantie. Sommige jongens waren veel grooter geworden, anderen zagen er beter uit dan vroeger. Beneden waren de kleine jongens van de laagste klassen; zij hadden hunne boeken reeds gekregen, maar konden nog niet besluiten naar binnen te gaan en bleven als jonge ezeltjes in het voorportaal talmen en

tegenstribbelen; sommigen moesten met geweld naar binnen worden gebracht, eenigen vluchtten weer uit de bank, waarin zij reeds plaats hadden genomen, en anderen die hunne ouders zagen vertrekken, begonnen te schreien, zoodat deze weer terugkwamen om hen te beknorren of om hen te troosten, en de onderwijzers wisten geen raad. Mijn kleine broertje kwam in de klasse van juffrouw Delcati; ik ging naar boven in die van mijnheer Perboni. Wij waren daar met ons vier en vijftigen, maar ik zag slechts vijftien of zestien van de jongens met wie ik vóór de vacantie geleerd had, en onder hen was Derossi, die altijd de eerste prijzen krijgt. De school scheen mij zoo eng en somber toe, wanneer ik dacht aan de bosschen, waarin ik dezen zomer gedwaald had, en aan de bergen, die wij beklommen. Ook dacht ik aan mijn' onderwijzer van de tweede klasse, die zoo goedig was en met ons mee lachte en zoo klein, dat men zou denken dat hij een van ons was; het deed mij leed, dat ik hem niet meer voor ons zou zien staan, met zijn rossige, verwarde haren. Onze nieuwe onderwijzer is groot, heeft geen baard, maar laat zijn grijs haar lang groeien, terwijl een diepe rimpel in zijn voorhoofd gegroefd is; hij heeft eene luidklinkende stem en ziet ons één voor één doordringend aan, alsof hij in onze harten wilde lezen, en hij lacht nooit. Ik dacht bij mij zelven: — dit is nu de eerste dag. Nu nog negen maanden. Wat een werk, hoeveel repetities, hoeveel vervelende uren hebben wij nog in het vooruitzicht! — Ik moest mijne moeder nog even gaan zien, en kon haar beneden bij den uitgang nog gauw even de hand kussen. Zij zeide tot mij: — Hou je goed, Enrico! Wij zullen elkaar helpen bij het werk! — En met een tevreden hart keerde ik naar mijne klasse terug. Maar mijn' onderwijzer met een vroolijken gimlach zal ik er niet meer vinden, en de school schijnt mij niet meer zoo prettig toe als vroeger.

———

Onze Onderwijzer.

18, Dinsdag.

Sedert dezen morgen ben ik begonnen van mijn nieuwen onderwijzer te houden. Toen de jongens naar hunne plaatsen gingen en hij reeds voor de klasse gezeten was, kwamen telkens eenige jongens, die het vorige jaar bij hem geleerd hadden, in onze deur staan, en groetten hem, terwijl zij zeiden: — Goeden morgen, mijnheer Perboni, — Goeden dag, mijnheer; anderen gingen naar binnen, gaven hem haastig de hand, en liepen dan vlug naar hunne klasse. Men kon zien dat zij van hem hielden en dat het hun leed deed, niet meer bij hem te zijn. Hij zeide tot een ieder: — Goeden dag, — en drukte de hand die zij hem gaven. Maar hij zag niemand aan, doch bleef ernstig en nadenkend, met den rechten, diepen rimpel in het voorhoofd, het venster uitzien, naar het dak van een huis aan den overkant, en in plaats dat deze groeten hem verheugden, was het alsof zij hem treurig stemden. Toen keek hij ons, den een' na den ander, oplettend aan, en begon de les. Terwijl hij dicteerde, en zijne oogen over de klasse liet gaan, bleef zijn blik rusten op een der jongens, die er heel onwel uitzag en wiens gelaat vol roode plekken was; mijnheer Perboni legde het boek waaruit hij dicteerde neder, ging naar den jongen toe, nam zijn hoofd tusschen de handen en keek hem aan, toen vroeg hij hem wat hem scheelde en legde de eene hand op zijn voorhoofd om te voelen of het warm was. In dien tusschentijd was een der kinderen, achter hem, op eene bank geklommen en ging staan dansen. Hij keerde zich opeens om, de jongen ging dadelijk weer zitten en boog het hoofd als verwachtte hij eene bestraffing. Mijnheer Perboni legde de hand op zijn hoofd en zeide: — Doe dat nooit meer. — Anders zeide hij niets. Hij keerde naar zijn tafeltje terug en ging door met de les. Toen zij afgeloopen was, zag hij ons een oogenblik zwijgend aan en zeide toen zeer langzaam, met zijne diepe stem: — Luistert eens naar mij. Wij hebben nu een jaar voor ons, dat wij te zamen zullen doorbrengen. Laten wij ons best doen om dit jaar tot een gelukkig jaar voor u en voor mij te maken. Werkt vlijtig en weest braaf. Ziet eens, ik heb geen enkelen bloedverwant meer. Verleden jaar leefde mijn moeder nog, nu is zij gestorven en ik ben geheel alleen achtergebleven. Gij zijt de eenigen, aan wie ik mijn geheele hart kan geven, gij zijt degenen aan wie ik altijd denken zal. Gij zult mijne kinderen zijn. Ik heb u lief en gij zult ook van mij houden. Ik wil niemand te straffen hebben. Toont mij dat gij jongens zijt, die het hart op de rechte plaats dragen. Onze klasse zal als eene groote familie zijn, en gij zult mijnen troost en mijnen trots uitmaken. Ik vraag u geene belofte in woorden, ik ben overtuigd dat gij mij in uw hart eene belofte gedaan hebt, — en ik dank er u voor. — Op

dit oogenblik kwam de concierge binnen om te zeggen dat het tijd was. Wij gingen allen kalm uit de banken, en de jongen die ondeugend geweest was, ging naar mijnheer Perboni toe en zeide met bevende stem: Vergeef mij mijnheer. — De onderwijzer kuste hem op het voorhoofd en zeide tot hem: — Ga, mijn jongen.

—

Een Ongeluk.

21, Vrijdag.

Het jaar begint met een ongeluk! Toen ik van morgen naar de school ging, vertelde ik aan mijn' vader wat de meester tot ons gesproken had; op eens zagen wij, dat in de verte een menigte menschen zich naar de deur van het schoolgebouw haastten. Mijn vader zeide dadelijk: — Er is een ongeluk gebeurd. Een slecht begin! — Met veel moeite kwamen wij ein[illegible] ook binnen. De ingang was vol ouders en kinderen; de onderwijzers deden hun best om de leerlingen in de klassen te doen gaan, maar het hielp hun niet: allen verdrongen zich naar de kamer van den directeur, en ik hoorde zeggen: — arme jongen! arme Robetti! — over de hoofden uit zag ik achter in de kamer, die vol menschen was, de helm van een' agent, en het kale hoofd van den directeur, — toen zagen wij een' heer binnenkomen met een' hoogen hoed op en allen fluisterden: Dat is de dokter. — Mijn vader vroeg aan een der onderwijzers: — Wat is er gebeurd? — Een van de jongens heeft het wiel van een' omnibus over zijnen voet gekregen, antwoordde hij.— Zijn been is gebroken, — zeide een ander. En toen hoorden wij vertellen wat er geschied was: Een der jongens van de tweede klasse, Robetti, was op weg naar school gekomen in de Via Dora Grossa; voor hem uit ging een der kleinste jongetjes uit de laagste klasse met zijne moeder, en Robetti zag hoe hij van haar wegliep en vlak voor eenen omnibus, die achter hem aan kwam, viel. Robetti liep op den kleinen jongen toe, trok hem op zijde, maar kon zelf niet meer uit den weg gaan, zoodat het wiel over zijn voet ging. Hij was de zoon van een' kapitein der artillerie. — Toen wij dit gehoord hadden, zagen wij, hoe eene vrouw in doodsangst naar binnen snelde en allen wegdrong: het was de moeder van Robetti, die men had laten roepen. Eene andere dame liep haar tegemoet en wierp zich snikkend aan hare borst: zij was de moeder van het geredde kind. Beiden haastten zich naar de kamer; mevrouw Robetti wierp zich met een wanhopigen kreet voor haar zoon en kon door hare tranen heen slechts zeggen: — Mijn Giulio! mijn lieve jongen! — Op dit oogenblik hield er een rijtuig voor de deur stil en kort daarop verscheen de directeur op straat met Robetti in zijne armen, die met het hoofd tegen zijn schouder aan lag, en wij zagen, dat het gezicht van den dapperen jongen doodsbleek was en dat hij de oogen gesloten

hield; allen zwegen. Men hoorde slechts het snikken der moeder. De directeur bleef een oogenblik staan, ook hij was zeer bleek, en hij hief Robetti een weinig in zijne beide armen op, zoodat wij hem allen konden zien. En toen hoorde men van alle kanten, zoowel van de onderwijzers als van de leermeesteressen, zoowel van de ouders als van de jongens, een zacht: — Goed zoo, Robetti! arme, arme jongen! — en de onderwijzeressen en de jongens, die dicht bij hem waren, kusten hem de handen. Hij opende de oogen en zeide: — Mijne tasch! — De moeder van den kleinen geredde had haar in de hand en hief haar schreiende omhoog, terwijl zij zeide: — Ik zal haar voor je dragen, lieve, goede Giuli, ik zal haar dragen. — En intusschen ondersteunde zij zijne moeder, die haar gelaat in de handen verborg. Wij waren allen buiten en beijverden ons het Robetti gemakkelijk te maken in het rijtuig, tot het vertrok en wij allen zwijgend naar onze klassen gingen.

Een Kind uit Calabrië.

22, Zaterdag.

Gisteren-avond, terwijl de onderwijzer bezig was, ons over den toestand van den armen Robetti te vertellen, die nu wel altijd met eene kruk zou moeten voortstrompelen, kwam de directeur binnen met een nieuwen leerling aan de hand; het was een jongen met eene donkere gelaatskleur, zwart haar, groote donkere oogen en zware wenkbrauwen, die tusschen de oogen te zamen waren gegroeid. Hij was geheel in het zwart gekleed en droeg een riem van zwart marokijn om het middel. Nadat de directeur mijnheer Perboni iets ingefluisterd had, verliet hij de klasse en de nieuwe leerling bleef bij ons. Hij keek ons met zijne zwarte oogen half angstig aan. Toen nam de onderwijzer hem bij de hand en zeide tot de klasse: — Gij moogt verheugd zijn! Heden is een kleine Italiaan tot u gekomen, hij werd te Reggio in Calabrië geboren, eene plaats die meer dan 500 mijlen van hier gelegen is. Hebt uw' kleinen broeder, die van verre gekomen is, lief. Hij komt uit een roemrijk land, dat aan Italië groote mannen gegeven heeft en krachtige werklieden en dappere soldaten, hij heeft een der schoonste streken van ons vaderland verlaten, waar donkere wouden en hooge bergen zijn, en waar menschen wonen vol geest en moed. Weest vriendelijk voor hem, zoodat hij niet te smartelijk de scheiding gevoelt van het land, waar hij geboren is; toont hem dat een Italiaansche jongen in welke Italiaansche school hij ook kome, broeders vindt. — Toen hij dit gezegd had, stond hij op en wees op de kaart van Italië, die aan den muur hing, de plek aan, waar Reggio in Calabrië ligt. Daarna zeide hij luide: — Ernesto Derossi! — het was de jongen, die altijd de hoogste cijfers kreeg. Derossi stond op. — Kom hier — zeide de onderwijzer. Derossi kwam uit de bank en ging naast het tafeltje staan, tegenover den Calabriër. — Als eerste van de klasse — zeide hem mijnheer Perboni, — moogt gij uit naam van allen den welkomstkus van de kinderen van Piémont aan het kind van Calabrië geven. —Derossi kuste hem op beide wangen en zeide met zijne heldere stem: — Wees welkom! — Allen klapten in de handen. Stilte! — riep de onderwijzer — men aplaudisseert niet op school; — maar men kon toch zien, dat hij er niet boos om was, en ook de kleine vreemdeling keek verheugd. Mijnheer Perboni wees hem zijne plaats aan en bracht hem er heen. En toen sprak hij nog tot ons: let allen goed op en luistert naar mij, want gij allen weet, dat wanneer een uwer te Reggio komt, hij zich even goed in zijn vaderland bevindt als ware hij te Turijn, en dat wanneer een Calabriër naar Turijn gaat, hij zich niet naar den vreemde begeeft. Ons land, ons Italië heeft gedurende vijftig jaren gestreden om de éénheid te verkrijgen die het nu bezit, en dertig duizend Italianen gaven hun leven voor dit doel. Uit welke landstreek wij komen, wij moeten allen elkander eeren en liefhebben, en wie uwer uw' nieuwen kameraad beleedigt, omdat hij niet in onze provincie geboren is, maakt zich onwaardig ooit weer de oogen op te heffen, wanneer onze driekleurige vlag hem voorbij gedragen wordt. — Nauwelijks was de Calabriër op zijne plaats gezeten, of de jongens die het dichtst bij hem gezeten waren, gaven hem pennen en plaatjes, en een ander, uit de achterste bank, zond hem een Zweedsch postzegel toe.

Mijne Makkers.

25, Dinsdag.

De jongen, die het postzegel aan den Calabriër schonk, is degene die mij het meest van allen bevalt; hij heet Garrone en is de langste van de klasse. Hij is bijna veertien jaar oud, heeft een groot hoofd en breede schouders en een goed hart: dit ziet men wanneer hij lacht; ik geloof dat hij altijd denkt, evenals een man. En verder heb ik reeds velen van de jongens uit mijne klasse leeren kennen; ik geloof dat ik van een, die Coretti heet, ook wel zal gaan houden; deze heeft een chocolade-kleurig buisje aan en draagt een bonten muts. Coretti is langzaam in al zijne bewegingen; zijn vader is koopman in brandstoffen en is soldaat geweest in den oorlog van '66, hij heeft gediend onder bevel van prins Umberto, en men zegt zelfs dat hij twee medailles heeft. En dan zit daar de kleine Nelli, een arm mismaakt jongetje, mager en met een bleeke gelaatskleur! Naast hem zit er een die goed gekleed is, en altijd bezig is de pluisjes van zijne kleederen te slaan; hij heet Votini. In de bank voor mij is de plaats van een jongen, dien wij het metselaartje noemen, omdat zijn vader metselaar is; zijn gezicht is zoo rond als een appel en zijn neus lijkt wel een kogeltje; hij heeft een bijzonder talent om zijn mond te vertrekken, zoodat die op een hazensnuitje gelijkt, en daarmede maakt hij allen aan het lachen; hij heeft een klein mutsje, dat uit vele lapjes gemaakt is en dat hij op school oprolt en als een zakdoek in zijn zak stopt. Naast het metselaartje zit Garoffi, een lange magere jongen. Als ik naar zijn' neus en zijn' mond kijk, moet ik altijd aan een' velduil denken; daarbij heeft hij zeer kleine oogjes; hij is altijd aan het scharrelen met veertjes, plaatjes, en heeft een liefhebberij om luciferdoosjes op te zamelen; woorden of cijfers uit de les schrijft hij op zijne nagels, en daar kijkt hij dan heimelijk naar, als hem eene vraag gedaan wordt. Aan den linkerkant van Garoffi zit een heertje: Carlo Nobis, die zich altijd erg trotsch aanstelt. Zijne plaats is vlak naast twee jongens die mij bijzonder aanstaan; de eene is de zoon van een hoefsmid, hij heeft een buisje aan, dat hem aan de knieën reikt en is bleek van ziekelijkheid, altijd ziet hij eenigszins schuw rond en nooit lacht hij; de andere heeft rood haar en een lammen arm, welke rust in een' band, die om zijn hals gaat, — zijn vader is naar Amerika getrokken, zijne moeder gaat langs de huizen om groenten te verkoopen. Dan is mijn linkerbuurman Stardi, ook een eigenaardige jongen: klein en dik, zonder hals, is hij een brompot, die tegen niemand spreekt en naar het schijnt weinig van de lessen begrijpt; toch kijkt hij altijd opmerkzaam naar den meester, zonder ooit met de oogen te knippen, terwijl hij het voorhoofd steeds gefronst houdt en de tanden stijf op elkaar klemt; wanneer iemand gedurende de les iets tegen hem zegt, doet hij den eersten keer of hij niets gehoord heeft, den tweeden keer verroert hij zich ook nog niet, de derde maal geeft hij den jongen, die hem lastig viel, een' trap. En naast hem zit een jongen met ondeugende en onbeschaamde oogen; hij heet Franti en is reeds van eene andere afdeeling weggejaagd. Dan zijn er nog

twee broeders, die altijd eender gekleed zijn en als twee druppels water op elkander gelijken; beiden dragen zij eenen Calabreeschen hoed met eene fazantenveer. Maar de knapste van allen, hij die het meeste verstand heeft, die dit jaar zeker de eerste prijs zal behalen, is Derossi, en mijnheer Perboni, die dat reeds begrepen heeft, doet hem dikwijls eene vraag. Ik houd van Precossi, den zoon van den hoefsmid, den jongen met het te lange buisje, die er zoo ziekelijk uitziet; men zegt dat zijn vader hem slaat, en wanneer iemand hem iets vraagt of met hem spreekt, zegt hij telkens: — Ik vraag wel excuus, — en dan kijkt hij met zijn goedige treurige oogen rond. De beste van allen is echter Garrone.

Eene edelmoedige Daad.

26, Woensdag.

Van morgen heb ik gezien, welk een goede jongen Garrone is. Toen ik de klasse binnenkwam — een beetje laat, daar de juffrouw uit de laagste klasse mij even had staande gehouden, om mij te vragen, wanneer zij mijne familie een bezoek zou kunnen brengen — was mijnheer Perboni er nog niet, maar drie of vier jongens waren bezig den armen Crossi te plagen, dien met het roode haar en den lammen arm, wiens moeder groenten verkoopt; zij staken hem met een liniaal, wierpen hem met kastanjeschillen naar het hoofd en scholden hem uit voor misbaksel en monster, terwijl zij hem nadeden, en met hunnen arm gingen loopen alsof zij hem in een doek droegen. Hij zat geheel alleen achter in de bank, kon niets tegen die vier doen, was zeer bleek en zag den een na den ander met zijne groote oogen aan, als smeekte hij hun hem met rust te laten. Maar de anderen gingen voort met hem te plagen en toen begon hij te beven en werd vuurrood van woede. Opeens ging Franti, met het ondeugende gezicht, op eene bank staan en deed alsof hij aan iederen arm eene mand had, waardoor hij de moeder van Crossi zocht na te doen, zooals zij 's middags aan de deur der school stond om haar zoon op te wachten; nu lag zij ziek te bed. Velen begonnen hard te lachen. Toen nam Crossi, niet meer wetende wat hij deed, een inktkoker op en slingerde hem uit alle macht naar het hoofd van Franti, maar deze bukte en de inktkoker vloog tegen de borst van den meester aan, die juist binnenkwam.

Allen vluchtten naar hunne plaatsen en hielden zich, vol schrik, doodstil.

Mijnheer Perboni was zeer bleek geworden; hij zette zich aan zijn tafeltje en zeide op toornigen toon:

— Wie heeft dit gedaan?

Niemand antwoordde.

Nog eens zeide hij, zijne stem verheffende: — Wie is het?

Toen stond Carrone, die medelijden met den armen Crossi had, op en

zeide vastberaden: — Ik ben het. — Mijnheer Perboni zag hem aan, liet zijn' blik over de verbaasde gezichten der anderen gaan en zeide toen, zeer bedaard: — Je bent het niet.

En na een oogenblik hernam hij: — De schuldige zal niet gestraft worden. Hij moet opstaan.

Toen rees Crossi van zijne plaats en zeide schreiende:

— Ze hebben mij gestompt, ze hebben mij getergd, ik wist niet meer wat ik deed, ik gooide......

— Ga zitten — zeide de onderwijzer, — zij die hem geplaagd hebben, moeten opstaan.

Vier stonden met gebogen hoofd op.

— Gij hebt, — zeide mijnheer Perboni, — een' zwakke mishandeld, die zich niet verweren kon. Gij hebt eene der laagste, eene der slechtste daden begaan, die men kan bedenken en waarmede men zich zelven het meest bezoedelt. Gij zijt lafaards!

Toen hij dit gezegd had, ging hij tusschen de banken door naar de plaats, waar Garrone zat met gebogen hoofd; mijnheer Perboni deed hem opzien door de hand onder zijne kin te leggen, keek hem recht in de oogen, en zeide: — En jij, je bent een nobele jongen.

Garrone, van het oogenblik gebruik makende, fluisterde ik weet niet welke woorden in het oor van den onderwijzer, maar deze keerde zich om en zeide kortaf tot de vier jongens: — Ik vergeef het u. —

Mijne Onderwijzeres van de eerste klasse.

27, Donderdag.

Mijne vroegere onderwijzeres heeft haar woord gehouden en is heden bij ons gekomen, juist toen wij op het punt stonden met mijne moeder uit te gaan om linnengoed aan eene arme vrouw te brengen, wier hulpbehoevende omstandigheden ons uit de courant waren bekend geworden. Het was al een jaar geleden, dat zij ons het laatst bezocht had. Allen maakten zich een feest van zulk een visite onzer lieve juffrouw. Zij blijft altijd dezelfde; hare gestalte is klein, zij draagt steeds eene groene voile om haar' hoed, is eenvoudig gekleed en met weinig zorg gekapt, daar zij niet veel tijd voor haar toilet heeft; zij heeft een beetje meer kleur dan verleden jaar, eenige witte haartjes komen onder haar hoed te voorschijn, en altijd hoest zij. Mijne moe-

der zeide tot haar: — En hoe gaat het met uwe gezondheid, lieve juffrouw? Gij let niet genoeg op u zelve! — Och, dat komt wel terecht, — antwoordde zij met een glimlach, die tegelijk vroolijk en droevig schijnt, en die haar eigen is. — Gij moet te hard spreken, — voegde mijne moeder er bij —

die jongens kunnen zooveel last geven. — En het is wel waar: altijd is zij bezig met luide stem te praten, — ik herinner het mij van den tijd, dat ik in hare klasse zat, — en dit doet zij omdat de kleine jongens zich zoo gemakkelijk laten afleiden en bijna nooit rustig kunnen zitten, wanneer zij niet moeten luisteren. Wij waren er zeker van, dat zij ons weer eens zou opzoeken, want nooit vergeet zij hare vroegere leerlingen; zij weet nog al onze namen; op de dagen van de maandelijksche examens gaat zij naar den directeur om te vragen welke cijfers wij gekregen hebben, en dan wacht zij ons op en laat zich onze opstellen toonen, om te zien of wij vorderingen gemaakt hebben, en velen die reeds op het gymnasium gaan en eene lange broek aanhebben en een horloge dragen komen nog om haar op te zoeken. Nu kwam zij geheel buiten adem van het schilderijenmuseum, waar zij met hare klasse heen geweest was; dit deed zij altijd zoo. Elken Donderdag was zij met ons naar het een of andere museum geweest, en dan wees zij ons alles en gaf overal de uitlegging bij. Arme juffrouw, en nu is zij nog magerder geworden. Maar altijd is zij levendig en geraakt in vuur, wanneer men met haar over de school spreekt. Zij heeft het bed willen terugzien, waarin zij mij twee jaren geleden ernstig ziek heeft zien liggen, en dat nu aan mijn kleine broertje behoort; zij keek er een tijd lang naar en kon niet spreken. Toen is zij weer haastig weg moeten gaan, daar zij een jongetje uit hare klasse moest gaan bezoeken, den zoon van een' zadelmaker, die de mazelen had; dan had zij nog een' stapel schriften na te zien, werk voor een geheelen avond, en nog eene privaatles in het rekenen te geven aan eene winkeljuffrouw; dit alles moest voor

den nacht gedaan zijn. — Best Enrico, — zeide zij mij, toen zij wegging, — je houdt toch nog wel van je vroegere juffrouw, nu je zooveel moeilijke sommen te maken heb, en zulke lange opstellen moet schrijven? — Zij kuste mij en zeide beneden aan de trap nog: — Vergeet mij niet, Enrico, zal je eens aan mij denken? — O mijn lieve, goede juffrouw, nooit, nooit zal ik u vergeten! Zelfs wanneer ik groot zal zijn, zal ik aan u blijven denken en u gaan opzoeken als ge onder uwe jongetjes staat, en elken keer wanneer ik voorbij eene school zal gaan en de stem van eene onderwijzeres hoor, zal het mij zijn alsof ik uwe stem verneem, en zal ik terugdenken aan de twee jaren die ik in uwe klasse doorgebracht heb, waar ik zooveel van u leerde en waar ik u zoo dikwijls ziek en vermoeid zag staan; maar toch stondt gij er altijd, en waart steeds toegevend. Ik herinner mij, hoe gij wanhopend werdt, wanneer een van ons eene fout maakte in zijne dictée, en hoe gij beefdet wanneer de schoolopziener een der jongens ondervroeg, maar ook, hoe gelukkig gij waart wanneer hij goed wist te antwoorden. Altijd waart gij goed en liefhebbend als eene moeder. Nooit, nooit zal ik u vergeten, mijn lieve juffrouw!

In een Zolderkamertje.

28, Vrijdag.

Gisteren avond gingen mijne moeder, mijne zuster Silvia en ik uit, om het linnengoed te gaan brengen aan de arme vrouw, van wie wij in de courant gelezen hadden; ik droeg het pak, Silvia had de courant met den naam en het adres. Wij klommen bijna tot het dak van een hoog huis en bereikten eene lange gang, waarin verscheidene deuren uitkwamen. Mijne moeder klopte aan de laatste, en er vertoonde zich eene nog jonge vrouw, met blond haar en die zeer mager was; het scheen mij dadelijk toe, dat ik haar reeds meer gezien had, met denzelfden blauwen doek om het hoofd. — Zijt gij die juffrouw, waarvan wij in de courant lazen, die juffrouw zoo en zoo? — vroeg mijne moeder. — Ja, mevrouw, die ben ik. — Welnu, wij hebben wat linnengoed voor u meegebracht. — En toen begon zij zich in dankbetuigingen uit te putten, dat het scheen of er geen einde aan zou komen. Intusschen zag ik in een' hoek van de kamer, die er erg kaal en somber uitzag, een jongen op de knieën liggen, met het gelaat van ons afgekeerd; het scheen mij toe, dat hij bezig was te schrijven, zijn papier lag op een stoel en de inktkoker stond naast hem op den grond. Hoe kwam hij er toe, zoo te schrijven in het donker? Terwijl ik mijzelven dit afvroeg, herkende ik opeens het roode haar en het bombazijnen buisje van Crossi, den zoon van de groentevrouw, dien met den lammen arm. Ik zeide het zachtjes aan mijne moeder, terwijl de vrouw het goed nederlegde. — Stil! zeide mijne moeder; misschien heeft hij liever niet dat je weet, dat het zijne moeder is, aan wie wij eene aalmoes brengen, zeg niets tegen hem. — Maar op dit oogenblik keerde Crossi zich om, ik bleef bedremmeld staan, hij echter glimlachte, en toen duwde mijne moeder mij een eindje naar hem toe, opdat ik hem zou gaan omhelzen. Ik kuste hem, — hij stond op en nam mijne hand. Op dit oogenblik zeide zijne moeder tot de mijne: — Ik ben hier geheel alleen met mijn' zoon, mijn man is zes jaar geleden naar Amerika gegaan en nu ben ik aan het sukkelen geraakt en kan niet meer langs de huizen gaan om groenten te verkoopen, waarmede ik ons weinige geld verdiende. Er is hier zelfs geen tafel meer waaraan mijn arme Luigino zou kunnen werken. Toen er beneden in de poort eene bank stond, kon hij daar ten minste op schrijven, maar vandaag is die ook al weggenomen. Wij kunnen zelfs geen beetje licht hebben, waarbij hij zou kunnen werken, zonder zijne oogen te bederven. En gelukkig dat ik hem nog naar school kan zenden, en dat hij daar de boeken en schriften voor niets krijgt. Arme Luigino, hij wil zoo gaarne leeren! Ach, wij zijn wel ongelukkig! — Mijne moeder gaf haar alles wat zij bij zich had, kuste den jongen en schreide bijna, toen wij weg gingen. En zij had wel gelijk,

toen zij zeide: — Ziet eens hoe werkzaam en dankbaar die arme jongen is. Jij hebt alles wat het je maar gemakkelijk kan maken, en toch schijnt

het leeren je moeilijk! O mijn Enrico, er is meer verdienste in zijn werk van één dag dan in dat van jou van één jaar. Aan hem moest men den eersten prijs geven!

De School.

28, Vrijdag.

Lieve Enrico!

„Het leeren valt u zwaar", zegt uwe moeder mij; ik kan mij u dus nog niet, zooals ik zoo gaarne wilde, voorstellen, als met een' goeden wil en een lachend gelaat naar school gaande. Ge kunt u nog niet goed in de nieuw aangevangen levenswijze voegen. Maar luister eens: bedenk toch, hoe onnut en vervelend uw dag zou zijn, wanneer ge eens niet naar school gingt. Na verloop van eene week zoudt ge met gevouwen handen komen vragen er weer heen te gaan, geplaagd door verveling en vol schaamte, terwijl ge genoeg zoudt hebben van de pretjes en van uwe manier van leven. Allen, allen leeren tegenwoordig. Denk eens aan de daglooners, die 's avonds naar de school gaan, nadat zij den geheelen dag gewerkt hebben, aan de vrouwen, aan de kinderen uit het volk, die des Zondags de school bezoeken, na de geheele week gearbeid te hebben; aan de soldaten, die hunne boeken en schriften ter hand nemen, als zij doodmoê van hunne oefeningen terugkeeren; denk aan de doofstomme en aan de blinde kinderen, die steeds aan het leeren zijn, en eindelijk aan de gevangenen, aan wie het lezen en schrijven ook onderwezen wordt. Denk des morgens als ge opstaat, dat op hetzelfde oogenblik in deze zelfde stad dertig duizend andere kinderen evenals gij zich voor uren in een gebouw gaan opsluiten om te leeren. Maar wat is dat alles nog? Denk eens aan de ontelbare menigte kinderen, die bijna op hetzelfde uur naar school gaan in alle landen, zie ze in uwe gedachten, terwijl zij daar gaan, hun weg nemende door de nauwe steegjes van stille dorpen, of door de straten der drukke steden, langs de oevers van zeeën en meren, in de brandende zon of door den dikken mist; in de landen die door kanalen doorsneden zijn, met bootjes; over de groote vlakte te paard; door de sneeuw in sleden; door bosschen en stroomen, over eenzame bergpaden, alleen, in paren, in troepjes, in lange rijen, allen met hunne boeken onder den arm, op duizend verschillende wijzen gekleed, in duizend verschillende talen sprekende, naar de verst afgelegene scholen in Rusland, die bijna bedolven zijn onder ijs en sneeuw, en naar het meest zuidelijk gelegene schoolgebouw in Arabië, dat door palmen beschaduwd wordt; millioenen, allen om in honderd verschillende vormen dezelfde dingen te leeren; verbeeld u dit gewemel van kinderen van honderd volken, deze onmetelijke beweging waarvan gij deel uitmaakt, en denk eens: — wanneer deze beweging ophield te bestaan, zou de menschheid weder terugvallen in haren toestand van onbeschaafdheid; deze beweging is het voortstreven, de hoop, de roem der wereld! — Moed gevat dus, kleine soldaat van het onmetelijke leger. De boeken zijn uwe wapenen, de klasse is uw bataljon, de geheele aarde is het slagveld, en de overwinning is de beschaving der menschheid. Wees geen lafhartig soldaat, Enrico!

UW VADER.

Het vaderlandslievende Kind uit Padua.

(Maandelijksch verhaal).

29, Zaterdag.

Neen, ik zal geen lafhartig soldaat zijn; maar ik zou de school veel prettiger vinden, wanneer mijnheer Perboni ons iederen dag een verhaal deed, zooals van morgen. Maar wij krijgen slechts ééns in de maand een te hooren; ik zal de vertellingen opschrijven en steeds zullen zij handelen over eene edele en ware daad, die door een jongen verricht is. Het verhaal van dezen morgen heet: „Het vaderlandslievende Kind uit Padua", en luidt als volgt. Een Fransche stoomboot verliet de haven van Barcelona. eene stad in Spanje, om naar Genua te gaan; er waren aan boord Franschen, Italianen, Spanjaarden en Zwitsers. Onder de passagiers bevond zich ook een jongen van elf jaar, hij was armoedig gekleed en geheel alleen; altijd zonderde hij zich af, en keek allen schuw, evenals een wild dier, aan. En het was wel te begrijpen dat hij zoo keek. Twee jaar geleden hadden zijn vader en zijne moeder, boerenlieden uit den omtrek van Padua, hem verkocht aan den hoofdman van eene goochelaarstroep; in korten tijd had deze hem de kunstjes geleerd door middel van trappen, stompen en honger lijden, en toen had hij hem door Frankrijk en Spanje laten trekken, terwijl hij het kind altijd sloeg en nooit tevreden was. Toen zij te Barcelona waren gekomen, kon de arme jongen dit leven niet langer uithouden; hij was zoo mishandeld, had zoo dikwijls honger moeten lijden, dat hij ziek was naar lichaam en geest; hij wist zijn beul te ontvluchten en ging naar den consul van Italië, om hulp te zoeken; deze had medelijden met hem en liet hem op deze stoomboot inschepen, nadat hij hem een' brief had medegegeven aan den Commissaris van politie te Genua, die hem aan zijne ouders terug moest zenden, die ouders welke hem als dier verkocht hadden. De arme jongen was in lompen gehuld en zag er ziekelijk uit, Men had hem eene hut van de tweede klasse gegeven. Hij trok ieders aandacht; eenigen ondervroegen hem, maar hij gaf geen antwoord, en het scheen wel of hij allen haatte en verfoeide; de ontbering en de slagen hadden hem tot wanhoop gedreven en hadden zijn hart verbitterd. Eindelijk slaagden drie reizigers, door lang aanhouden en herhaaldelijk vragen, er in, hem tot spreken te brengen, en in eenige onbeschaafde zinnen, die uit Venetiaansche Spaansche en Fransche woorden bestonden, vertelde het kind zijne geschiedenis. De drie reizigers waren geen Italianen, maar zij begrepen hem, daar zij medelijden met hem hadden en opgewonden waren door den wijn die door hen gedronken was; zij gaven hem geld, maakten grappen en deden hun best om hem nog andere dingen te doen vertellen. Op dit oogenblik kwamen eenige heeren het salon der tweede klasse binnen, en nu gaven alle drie hem nog meer geld en riepen: — Dit is allemaal voor jou! — en zij lieten het geld op de tafel klinken. De jongen stak alles in zijn zak,

en bedankte zachtjes met zijne ruwe stem, doch voor de eerste maal glimlachte hij en stond er dankbaarheid in zijne oogen te lezen. Toen ging hij naar zijne hut, trok het gordijn voor den ingang, ging zitten en dacht over

het gebeurde na. Voor dit geld zou hij eens een lekker hapje hier aan boord kunnen proeven, nadat hij twee jaar lang niets dan brood gegeten had; hij

kon zoodra hij in Genua aan wal kwam, een buisje koopen, gedurende twee jaar had hij slechts lompen aan 't lijf gehad, en dan kon hij nog wat mee naar huis brengen, en zouden zijn vader en zijne moeder hem zeker vriendelijker ontvangen dan wanneer hij met leege handen thuis kwam. Dit geld was een kleine schat voor hem. En hieraan dacht hij, met een getroost hart, en bleef achter het gordijn van zijne hut zitten, terwijl de drie reizigers voor de speeltafel gezeten waren, die midden in het salon der tweede klasse stond; zij waren aan het drinken en spraken druk over hunne reizen en over de landen die zij bezocht hadden; van het eene op het andere onderwerp over-

gaande, kwamen zij ook over Italië te spreken. De eene begon over de herbergen te klagen, een ander over de spoorwegen, en toen gingen alle drie, zich steeds meer opwindend, hunne grieven tegen Italië opnoemen. De eene had het nog pleizieriger gevonden in Lapland te reizen, de tweede zeide dat hij in Italië slechts schelmen en roovers ontmoet had, de derde dat er ambtenaren van den Staat zijn, die niet eens lezen kunnen. — Het is een onwetend volk, — herhaalde de eerste. — Vuil, — voegde de tweede er bij. — Oneer.......... — riep de derde uit, en zou het woord oneerlijk uitge-

sproken hebben, zoo niet een regen van stuivers en halve stuivers op het hoofd en de schouders van hem en zijne metgezellen was nedergekomen, en met een oorverdoovend geraas op de tafel en onder de banken gesprongen was. Alle drie keerden zich woedend om, en kregen toen nog een handvol geld in het gezicht. — Neemt uw geld terug, — riep de jongen met minachting, terwijl hij voor het gordijn van zijne hut stond; — ik neem geene weldaden aan van menschen, die mijn vaderland beleedigen.

Het Schoorsteenvegertje.

1 November.

Gisterenavond ben ik naar de meisjesschool geweest, die naast de onze is, om de geschiedenis van het kind uit Padua aan de juffrouw van Silvia te geven, die haar lezen wilde. Zevenhonderd meisjes zijn daar! Toen ik er kwam, ging de school juist uit, en allen schenen verheugd over de vacantie, die zij voor het Allerheiligenfeest en den Allerzielendag kregen, en toen is er iets gebeurd, dat werkelijk de moeite waard is om te vertellen. Vóór de deur der school, verderop in de straat, stond een kleine schoorsteenveger; hij had den eenen arm tegen den muur gelegd en ondersteunde hiermede zijn hoofd, zijn gezicht was heelemaal zwart, hij hield zijn zak en zijn schraapijzer vast en snikte en schreide diep bedroefd. Twee of drie meisjes van de tweede klasse gingen naar hem toe en vroegen: — Waarom huil je zoo? — Maar hij antwoordde niet en ging voort met schreien. — Zeg ons toch waarom je huilt! — herhaalden de meisjes. En toen hief hij zijn hoofd van zijnen arm,— en ik zag het gelaat van een kind — en vertelde snikkende dat hij in verscheidene huizen was geweest om de schoorsteenen te vegen, waarmede hij dertig stuivers verdiend had, en die had hij nu verloren, zij waren uit eene scheur van zijne zak gevallen, — hij liet de scheur zien — en nu durfde hij niet weer naar huis gaan zonder dat geld. — De baas zal mij slaan, — zeide hij schreiende, en liet het hoofd weer op den arm vallen, en snikte wanhopend. De meisjes keken elkaar aan, zij waren allen ernstig geworden. Intusschen waren er anderen bij gekomen, groote en kleine, armoedig uitziende en net gekleede, allen met hunne schriften onder den arm en een der grootste, die eene blauwe veer op den hoed droeg, nam uit haar beursje twee stuivers en zeide: — Ik heb maar twee stuivers, maar laat ons eene inzameling houden. — Ik heb ook maar twee stuivers, — zeide eene andere, die in het rood gekleed was, — maar met ons allen zullen wij wel dertig bijeenbrengen. — En toen begonnen zij te roepen: — Amalia! — Louise! — Annina! — Een stuiver! — Wie heeft stuivers? — Geef hier een stuiver! — Verscheidenen hadden geld om bloemen of schriften te koopen, en brachten het aan de twee meisjes; eenige kleinere gaven centen, het meisje met de blauwe veer verzamelde alles en telde met luide stem: — acht, tien, vijftien! — Maar zij moest nog meer hebben! Toen kwam er een

der grootste van allen, die men bijna voor eene der juffrouwen zou gehouden hebben, en gaf eene halve lire, en allen dankten haar. — Daar gaat de vierde klasse uit, nu zullen wij nog wel wat krijgen! — zeide er een. De meisjes kwamen aanloopen en gaven hunne stuivers; allen haalden hunne beursjes te voorschijn. En het was een aandoenlijk gezicht, dien armen schoorsteenveger daar te zien staan, te midden van die meisjes in hunne kleurige kleedjes, met veeren, linten en lokken. De dertig stuivers waren reeds bijeen, maar zij gaven nog meer, en de kleinsten, die geen geld hadden, gingen op de teenen staan om niet tusschen de grooten te verdwijnen, en boden hem hare bloemen aan, om toch ook iets te geven. Op eens kwam de portierster naar buiten en riep: — Mevrouw de directrice! — De meisjes vluchtten naar alle zijden als een troep vogeltjes. En toen stond de kleine schoorsteenveger geheel alleen in het midden van de straat; hij veegde zich de oogen uit en keek recht tevreden; hij had zijne handen vol geld en er waren bloemen in de knoopsgaten van zijn buisje, in zijne zakken, in zijn mutsje, ja, er was zulk een overvloed van ruikertjes dat er zelfs bloemen lagen op den grond, voor zijne voeten.

Allerzielendag.

2 November.

Deze dag is gewijd aan de nagedachtenis der dooden.

Weet ge, Enrico, aan welke dooden gij jongens allen denken moet op dezen dag? Aan hen, die voor u stierven, voor de jongens, voor de kleine kinderen. Hoevelen zijn gestorven, en hoevelen sterven niet voortdurend! Hebt ge er wel ooit aan gedacht, hoevele vaders hun leven verkorten door den arbeid, hoevele moeders te vroeg in het graf dalen, uitgeteerd door de ontberingen welke zij zich oplegden, ter wille hunner kinderen? Weet ge hoevele mannen zich het leven benemen, gedreven door wanhoop toen zij hunne kinderen in ellende moesten zien, en hoevele vrouwen zich verdrinken of van smart sterven, of krankzinnig worden, omdat zij een kind verliezen? Denk vandaag aan al deze dooden, Enrico. Denk aan de onderwijzeressen, die jong stierven nadat zij van afmatting wegteerden, en hunne leerlingen toch zoo lief hadden, dat zij niet in tijds van hen konden scheiden; denk aan de dokters, die aan besmettelijke ziekten gestorven zijn, na ze met moed te hebben getrotseerd, om kinderen te kunnen genezen; denk aan al degenen die in een schipbreuk, in een' brand, in een een' tijd van hongersnood, in een oogenblik van het hoogste gevaar, aan een kind het laatst reddende stuk hout hebben afgestaan, het laatste stuk touw hebben gegeven, de eenige bete broods hebben toegereikt, om daarna te sterven, gelukkig bij de gedachte, dat hunne opoffering een kleine onschuldige ziel in het leven behield. Zulke dooden zijn ontelbaar, Enrico; op elk kerkhof rusten honderden van deze heilige schepselen, die, wanneer zij voor een oogenblik in het leven werden teruggeroepen, den naam van een kind zouden kunnen noemen, waarvoor zij de genoegens van hunne jeugd, den vrede van hun ouderdom, hunne liefde, hun denkvermogen, hun leven opofferden: jonge moeders van twintig jaar, mannen in de kracht van hun leven, gebrekkige tachtigjarigen, jonge lieden, — allen heldhaftige en stille martelaars der kinderen, — en allen zoo groot en zoo goed, dat de aarde niet genoeg bloemen geeft, om ze op hunne graven te leggen. Zoo heeft men u lief, kinderen! — Denk vandaag aan deze dooden met dankbaarheid, en wees gehoorzamer en vriendelijker voor allen die u beminnen en die voor u werken, lief kind, waarop ik mijne hoop gevestigd heb, en dat op dezen gedenkdag nog niemand te beweenen heeft.

Mijn vriend Garrone.

4, Vrijdag.

Wij hebben maar twee dagen vacantie gehad, en toch schijnt het mij toe, dat het al lang geleden is, sedert ik Garrone het laatst zag. Hoe langer ik hem ken, des te meer ik van hem ga houden, en zoo gaat het alle anderen ook, met uitzondering van de vier plaaggeesten, die niet naar hem willen luisteren en altijd even onuitstaanbaar blijven. Elken keer dat een groote jongen een' kleine wil slaan, roept de laatste: — Garrone! — en de groote laat hem gauw los; zijn vader is machinist bij den spoorweg; hij kwam laat op school omdat hij twee jaar lang ziek geweest is. Hij is de grootste en de sterkste van de klasse, hij kan zelfs de bank met eene hand optillen, en is altijd bezig te eten en nooit uit zijn humeur. Wat men hem ook vraagt: een potlood, gomelastiek, papier, een pennemes, hij leent of geeft het dadelijk, en hij praat of lacht nooit op school, altijd zit hij onbewegelijk in de bank, in zichzelven gekeerd, met gebogen rug en 't hoofd tusschen de schouders getrokken; wanneer ik hem aankijk, glimlacht hij tegen mij met half gesloten oogen, alsof hij zeggen wilde: — Nietwaar, Enrico, wij zijn vrienden? — Ik moet om hem lachen: zijn buis en zijne broek zijn hem veel te nauw, en zijn hoed staat hem net, nu hij zulk kortgeknipt

haar heeft, zijne schoenen zijn lomp en zijne das zit hem altijd als een touwtje om den hals. Beste Garrone! wanneer men hem ééns in de oogen gezien heeft, moet men van hem houden. Al de kleinsten zouden bij hem in de bank willen zitten. Hij is knap in het rekenen. Zijne boeken draagt hij in een' riem van rood leder. Hij heeft een mes met een heft van parelmoer, dat hij verleden jaar op het exercitieveld gevonden heeft, en eens sneed hij er zich mede tot op het been in zijn vinger, maar niemand bemerkte er iets van op school, en toen hij thuis kwam, vertelde hij het aan niemand om zijne ouders niet ongerust te maken. Hij kan goed tegen plagen, en neemt niet gauw iets kwalijk, maar o wee als er een zegt: — Dat jok je, — wanneer hij iets verteld heeft; dan beginnen zijne oogen te glinsteren en slaat hij zoo met zijn vuist op de bank, dat men zich verwonderen moet, dat zij niet in stukken springt. Zaterdagmorgen gaf hij een stuiver aan een jongetje uit de laagste klasse, die midden op straat stond te schreien, omdat men hem zijn geld afgenomen had, en nu kon hij geen schrift koopen! Hij is nu al drie dagen bezig penteekeningen te maken om een brief, dien hij aan zijne moeder geven wil op haar verjaardag; deze komt hem dikwijls afhalen en is groot en zwaar gebouwd als hij, en ziet er vriendelijk uit. Mijnheer Perboni kijkt hem altijd aan, en elken keer dat hij voorbij hem komt, strijkt hij hem over zijn haar, zooals hij een goed, braaf kalfje zou streelen. Ik houd veel van hem. Ik ben blij wanneer hij mijne hand in de zijne neemt, die zoo groot en breed is als die van een man. Hij zou zijn leven wagen om dat van een vriend te redden, en zou zich laten dooden om hem te verdedigen, dat lees ik in zijne oogen, en ofschoon hij altijd schijnt te brommen met die zware stem, is het toch eene stem die uit een goed hart komt, dit voelt men.

De Kolenbrander en de Heer.

7, Maandag.

Nooit zou ik tegen Garrone zulke woorden kunnen zeggen als Carlo Nobis gisteren morgen tegen Betti riep. Carlo Nobis is trotsch, omdat zijn vader rijk is; deze is een lange man, met een zwarten baard en een ernstig gezicht, die bijna elken dag zijn zoon komt brengen. Gisteren morgen kibbelde Nobis met Betti, een van de kleinste jongens, den zoon van een kolenbrander, en nadat zij elkander geplaagd hadden, en Nobis niet meer wist wat te zeggen, riep hij: — Je vader is een schurk! — Betti werd rood tot over de ooren, en zeide niets, maar de tranen kwamen hem in de oogen, en toen hij thuis kwam, herhaalde hij de woorden aan zijn' vader, en de kolenbrander, een klein, zwart mannetje, ging toen zelf na het eten naar de school met zijn' zoon aan de hand, om zich bij den meester te beklagen. Terwijl hij met mijnheer Perboni sprak, waren allen stil, en de vader van Nobis, die als

gewoonlijk zijn zoon de overjas hielp uit doen op den drempel der deur, hoorde zijn' naam, en ging naar binnen om opheldering te vragen.

— Deze werkman, — antwoordde de onderwijzer, — is hier gekomen om zich te beklagen, dat uw zoon Carlo tegen zijn kind geroepen heeft: — Je vader is een schurk. — De vader van Nobis fronste de wenkbrauwen en bloosde licht. Toen vroeg hij aan zijn zoon: — Heb je die woorden gezegd?

Carlo Nobis stond in het midden van de klasse, met gebogen hoofd, voor den kleinen Betti, en antwoordde niet; toen nam zijn vader hem bij een' arm, zoodat hij vlak voor Betti stond en de twee jongens elkaar bijna aanraakten; daarop zeide hij: — Vraag hem vergiffenis. —

De kolenbrander wilde tusschenbeide komen en dit verhinderen, maar mijnheer Nobis sloeg hier geen acht op, en zeide nog eens tot zijn zoon: — Vraag hem excuus. Herhaal deze woorden: Ik vraag vergiffeniis voor de dwaze en onedele woorden, die ik gisteren gesproken heb en waarmede ik je vader beleedigde, en de mijne zal zich vereerd gevoelen, indien je vader zal toestaan, dat hij hem de hand geeft. —

De kolenbrander maakte eene beweging alsof hij zeggen wilde: Neen, dat kan niet gebeuren. Mijnheer Nobis lette er niet op, en zijn zoon zeide langzaam, met eene zachte stem en zonder zijne oogen van den grond op te heffen: — Ik vraag je vergiffenis.... voor de dwaze en onedele woorden.... die ik gisteren gesproken heb.... en waarmede ik je vader beleedigde, en de mijne zal zich vereerd gevoelen indien je vader.... zal toestaan dat hij hem de hand geeft. —

Toen stak de heer zijne hand uit naar den kolenbrander; deze drukte haar stevig en liet toen zijn' zoon een' stap vooruit gaan, zoodat hij Carlo Nobis moest omhelzen.

— Gij zult mij een dienst doen door hen naast elkaar te zetten — zeide mijnheer Nobis tot den onderwijzer. Deze plaatste Betti in de bank van Nobis. Toen zij gezeten waren, groette de heer en ging weg.

De kolenbrander bleef eenige oogenblikken in gedachten staan, en keek naar de twee jongens, die nu naast elkander zaten. Daarop zag hij Nobis aan met een' liefdevollen blik, waarin berouw stond te lezen, alsof hij iets zeggen wilde, maar toch zeide hij niets; hij strekte de hand uit om hem te liefkoozen, maar durfde niet en streek hem slechts over het voorhoofd met zijne grove vingers. Toen ging hij naar de deur, en na zich nog eenmaal omgekeerd te hebben om hem aan te zien, verdween hij. — Onthoudt goed wat ge gezien hebt, jongens, — zeide de onderwijzer, — dit is de schoonste les van het jaar. —

De Leermeesteres van mijn Broertje.

10, Donderdag.

De zoon van den kolenbrander is een vroegere leerling van Juffrouw Delcati, die vandaag mijn ziek broertje is komen opzoeken en ons zoo heeft doen lachen, toen zij ons vertelde dat de moeder van dezen jongen, twee jaar ge-

leden, haar eene groote schort vol kolen thuis bracht, om haar te bedanken voor den prijs dien zij haar zoontje gegeven had; en de arme vrouw verzette er zich tegen, toen de juffrouw zeide, dat zij het geschenk niet kon aannemen; zij wilde de kolen niet meer meê naar huis nemen, en schreide, toen zij toch met haar vollen boezelaar moest terugkeeren. Zij vertelde ons nog van eene andere zoo goede vrouw, die haar een grooten ruiker bracht, die erg zwaar was; er zaten ook eene menigte stuivers in. Wij hebben ons zóó vermaakt met naar haar te luisteren, en zoo kwam het dat mijn broertje het drankje innam, dat hij eerst niet hebben wilde. Hoeveel geduld moeten de juffrouwen toch hebben met die jongetjes van de laagste klassen, die praten als oude menschen welke de tanden verloren hebben, en daardoor de r en de s niet kunnen uitspreken; de een krijgt eene hoestbui, een ander bloedt uit zijne neus, daar huilt er een omdat hij zich met eene pen geprikt heeft, en hier begint er een te schreien omdat hij een schrift No. 2 gekocht heeft in plaats van een schrift No. 1. Vijftig zitten er in eene klasse, geen van allen kunnen zij nog iets, en de juffrouw moet al die jongetjes met hunne vieze, vette handjes, leeren schrijven! In hunnen zak hebben zij eene verzameling van stukjes zoethout, knoopen, kurken, kiezelsteentjes en andere prullen, waarmede zij zitten te spelen, zoodat de juffrouw hen moet doorzoeken. En zij zijn niet oplettend; eene vlieg die het venster komt binnengonzen, brengt alles in opschudding, en in den zomer brengen zij grasprietjes mede en ook kaarsjes van paardebloemen, die zij dan uitblazen, zoodat zij naar alle kanten rondvliegen en in de inkt vallen, waardoor zij dan weer vlekken in hunne schriften maken. De juffrouw moet moeder over hen spelen, moet hen helpen zich aankleeden, hun de nagels knippen, de bende bijeenhouden, de hoeden oprapen die zij

laten vallen, oppassen dat zij hunne regenjassen niet verwisselen, er voor zorgen dat zij niet schreeuwen of huilen! Arme juffrouw, en dan komen de moeders haar nog lastig vallen, en vragen: hoe komt het, juffrouw, dat mijn kind zijne pen verloren heeft? hoe komt het dat het mijne niets leert? Waarom krijgt het mijne geene vermelding, hij is toch zoo knap? Waarom laat ge dien spijker niet uit de bank halen, waardoor de broek van mijn Piero gescheurd is? Soms maakt de leermeesteres van mijn broertje zich woedend op de jongens en als zij driftig wordt, bijt zij zich op de vingers om hen niet te slaan; zij verliest spoedig haar geduld, maar heeft ook dadelijk weer berouw, en dan liefkoost zij den jongen die schreide, omdat zij hem bestrafte. Eens stuurde zij een jongen van de school weg, maar het deed haar leed, dat zij tranen heeft doen storten, en zij liep in woede naar de

ouders die het kind voor straf honger lieten lijden. Juffrouw Delcati is jong en groot, goed gekleed, heeft bruin haar, en is steeds haastig en gejaagd; een niets kan haar aangedaan maken, en dan klinkt hare stem zoo zacht en teeder. Mijne moeder zeide tot haar: — De kinderen hebben u toch tenminste lief. — Verscheidene, ja, — antwoordde zij — maar wanneer zij van mij weggegaan zijn, kijkt het grootste gedeelte mij niet meer aan. Wanneer zij bij de onderwijzers zijn, schamen zij zich bijna bij ons, bij de juffrouwen te zijn geweest. Na twee jaar voor hen gezorgd te hebben, nadat men ze heeft lief gekregen, doet het leed van de kinderen te scheiden, maar dan troost men zich en denkt: o, van die jongens ben ik zeker, ze houden van mij. — Maar wanneer de vacantie voorbij is, zij in de school terugkomen, ik hun tegemoet loop en roep: Dag jongens! dag beste jongens! — dan keeren sommigen het hoofd naar den anderen kant. — Hier viel de juffrouw zich zelve in de reden. — Maar dat zal jij niet doen, wel, mijn ventje? — zeide zij toen, en stond met vochtige oogen op om mijn broertje te kussen. — Jij zult je hoofdje niet omdraaien, wel? Jij zult je arme vriendin wel willen herkennen!

Mijne Moeder.

10, November. Donderdag.

In tegenwoordigheid van de juffrouw van uw broertje zijt ge oneerbiedig geweest jegens uwe moeder! Dat dit nooit meer gebeure, Enrico, nooit meer! Uwe oneerbiedige woorden hebben mij zeer, zeer pijnlijk aangedaan. Ik dacht aan uwe moeder, hoe zij, jaren geleden, eenen geheelen nacht gebogen zat over uw klein bedje, om uwe ademhaling gade te slaan, en terwijl zij van angst klappertandend zat te schreien, vreesde ik dat zij van wanhoop haar verstand zou verliezen, en bij die gedachte voelde ik afkeer voor u. Gij, uwe moeder beleedigen! Uwe moeder, die een jaar van haar geluk geven zou om u één uur van leed te besparen, die voor u bedelen zou, die haar leven zou geven om het uwe te redden! Begrijpt ge dit alles goed, Enrico? Sluit dan deze gedachten in uw hart. Bedenk dat er in uw leven verscheidene smartelijke dagen zullen komen, de verschrikkelijkste uren zult gij echter doorleven op den dag, waarop gij uwe moeder zult verliezen. Duizendmaal, Enrico, wanneer ge een man zult zijn, sterk, door vele moeielijkheden beproefd, zult gij haar voor uwe verbeelding terugroepen, door een onweerstaanbaar verlangen gedreven hare stem weer eens te hooren, met eene niet te onderdrukken begeerte om u nog eens in hare armen te werpen, waarin ge zoudt kunnen uitschreien, en ge zult u als een arme verlatene gevoelen, zonder steun en zonder hulp. Ieder onaangenaam uur, dat ge haar hebt veroorzaakt, zult ge u dan herinneren en met hoeveel wroeging zult ge die oogenblikken optellen, ongelukkige! Gij kunt niet hopen, ooit in uw leven rust te krijgen, wanneer ge uwe moeder bedroefd hebt. Uw hart zal vol berouw zijn, gij zult haar in uwe gedachten om vergeving smeeken, gij zult hare nagedachtenis eeren, — maar vruchteloos uw geweten zal u geene rust laten, dat goede en zachte gelaat zult ge steeds voor u zien alsof het u treurig en verwijtend aanstaart, en het zal eene marte-

ling zijn voor uw hart. O Enrico, pas op: de liefde tusschen ouders en kinderen is de heiligste van alle menschelijke neigingen, en verachtelijk zij diegene, die haar vertreedt. De moordenaar, die zijne moeder eert, heeft nog iets goeds en natuurlijks in zijn hart, en de roemvolste onder de mannen, die

haar verdriet aandoet en haar beleedigt, is een slecht mensch. Laat u dus nooit meer een hard woord ontvallen tegen haar, die u het leven geschonken heeft. En wanneer er u een ontsnapt, dan moet het niet de vrees voor uwen vader zijn, maar de ingeving van uw hart, die u aan hare voeten werpt om haar te smeeken dat zij u met den kus waarmede zij u vergeeft, de ondankbaarheid van uw voorhoofd afwischt. Ik heb u lief, mijn zoon, gij zijt de schoonste hoop van mijn leven, maar ik zou u liever dood zien dan ondankbaar jegens uwe moeder. Kom in de eerste dagen niet bij mij om mij te liefkoozen, ik zou u niet van harte kunnen omhelzen.

UW VADER.

Mijn vriend Coretti.

13, Zondag.

Mijn vader had mij vergiffenis geschonken, maar toch was ik nog bedroefd, en toen heeft mijne moeder mij met den grooten zoon van den portier uitgestuurd om eene wandeling langs de rivier te maken. Op de helft van onzen weg, toen wij voorbij eene groote kar gingen die voor een' winkel stond, hoorde ik mijn' naam roepen, en toen ik mij omkeerde, zag ik Coretti, mijn' vriend van school, met zijn chocoladekleurig buisje en zijn bonte mutsje; hij was geheel bezweet, maar opgewekt, en had eene groote vracht brandhout op de schouders. Een man, die op de kar stond, reikte hem telkens een' arm vol takkenbossen toe; hij nam ze en bracht ze in den winkel van zijn' vader, waar hij ze vlug en haastig nederlegde.

— „Wat doe je, Coretti?" — vroeg ik hem.

— „Zie je het niet?' — antwoordde hij, zijne armen uitstekende om eene vracht hout te ontvangen, — „ik leer mijne les." —

Ik lachte, maar hij zeide het in ernst, en met de armen vol brandhout weggaande, zeide hij achter elkaar: — „Het werkwoord ondergaat wijzigingen... door de bepaling van den tijd... door de bepaling van den tijd en der personen...

En toen, terwijl hij het hout op den grond wierp en het opstapelde: — „door de bepaling van den tijd... door de bepaling van den tijd waarin de werking geschiedt..." En vervolgens zich weer naar de kar keerende om een nieuwe vracht te ontvangen: — „door de bepaling der wijze waarop de werking geschiedt." —

Het was onze taalles voor den volgenden dag. — „Ja, zie je" — zeide hij mij, — „ik neem den tijd waar. Mijn vader is met den knecht uitgegaan voor eene zaak; mijne moeder is ziek, dus moet ik het hout afladen. Intusschen herhaal ik bij mijzelven onze taalles. Het is van daag eene moeielijke les. Ik kan haar maar niet in mijn hoofd krijgen. Mijn vader heeft gezegd, dat hij tegen zeven uur terug zal zijn om u het geld te geven,"—zeide hij toen tot den man van de kar. — De kar vertrok. — „Kom even in den winkel," — zeide Coretti tot mij. Ik trad binnen, het was eene ruimte vol stapels hout en hoopen takkenbossen, en er stond eene weegschaal aan elken kant. — „Het is een vermoeiende dag vandaag, dat verzeker ik je," — zeide Coretti, — „ik moet mijn werk doen met horten en stooten. Ik was bezig de zinnen te schrijven, toen er menschen kwamen om te koopen. Ik was juist weer begonnen met werken, toen de kar kwam. Dezen morgen ben ik reeds tweemaal naar de houtmarkt geweest op het plein van Venetië. Ik heb geen gevoel meer in mijne beenen en mijne handen zijn opgezwollen. Ik zou wel wat frisscher zijn, wanneer ik maar te bevelen had gehad!" — En intusschen veegde hij met zijn' bezem over het droge hout en maakte de straat schoon van de spaanders,

die er over heen lagen. — „Maar waar werk je, Coretti? — vroeg ik hem. — „Hier natuurlijk niet,' — antwoordde hij, — „kom mee en zie," — en hij bracht mij in een kamertje achter den winkel, dat voor keuken en voor eetkamer diende, en op eene tafel in den hoek had hij zijne boeken en schriften en lag ook het begonnen werk. — „Het tweede antwoord weet ik juist uit het hoofd," — zeide hij, — „van leder maakt men schoenen, riemen... En nu voeg ik er bij: „valiezen." — En hij nam de pen op en begon te schrijven met zijn mooi handschrift. — „Is er iemand?" — hoorde ik op dit oogenblik in den winkel roepen. Het was eene vrouw, die rijshout kwam koopen. — „Hier ben ik," antwoordde Coretti, en sprong heen, woog het hout, ontving het geld, liep naar een hoek om het verkochte in het boek aan te teekenen, en ging toen weer aan het werk, zeggende: — „Ik zou gaarne dezen zin afmaken." — En hij schreef: reistasschen, ransels voor soldaten. — „O mijne arme koffie kookt over! — riep hij opeens en vloog naar de kachel, om de koffiekan van het vuur te nemen. — „Het is de koffie voor mijne moeder," — zeide hij, — „het is maar goed, dat ik ze leerde zetten. Wacht een oogenblik, dat ik ze haar breng, heusch, het zal haar genoegen doen je te zien. Zeven dagen ligt zij al te bed, maar het is ongelukkig voor mijn werk. Ik verknoei altijd mijne zinnen met die koffiekookerij. Hoe kom ik er aan, „ransels voor soldaten" er bij te zetten? Ik wilde iets anders, maar weet het nu niet meer. Ga mee naar moeder." — Door eene deur kwamen wij in een ander klein kamertje; de moeder van Coretti lag in een groot bed met een' witten doek om het hoofd. — „Hier is de koffie, moeder," — zeide Coretti, haar het kopje gevende; — „dit is een mijner schoolmakkers." — O, dat is aardig van den jongeheer," — zeide de vrouw, — „komt hij ook eens naar de zieke zien?" Intusschen schudde Coretti de kussens achter den rug zijner moeder op, legde de dekens recht, stookte het vuur op, en jaagde de kat van de tafel af. — „Heeft u nog iets noodig, moeder?" — vroeg hij toen, het kopje aannemende. „Heeft u de twee lepels stroop ingenomen? Wanneer zult u niets meer van den apotheker noodig hebben? Het hout is afgeladen, om vier uur zal ik het vleesch op het vuur zetten, zooals u gezegd heeft, en als de vrouw met de boter komt, zal ik haar de acht stuivers geven. Alles gaat wel goed, maak u maar niet bezorgd." —

— „Dank je, mijn kind," — antwoordde de vrouw, — „beste jongen, ik weet het wel, hij denkt aan alles!" — Zij wilde dat ik een stukje suiker zou nemen, en toen liet Coretti mij een schilderijtje zien, eene photographie van zijn vader, hem als soldaat voorstellende, met het eerekruis op de borst, dat hij in '66 gekregen had, toen hij onder prins Umberto diende; het was hetzelfde gezicht als dat van den jongen, met levendige oogen en een' vroolijken lach. Wij keerden in de keuken terug. — „Nu heb ik het gevonden," — zeide Coretti, en schreef bij den zin in het schrift: het tuig van de paarden. „De rest zal ik van avond wel maken, want ik moet zoo laat mogelijk opblijven. Je bent wel gelukkig al den tijd te hebben voor je werk, en ook nog om te gaan wandelen!" — En als altijd vroolijk en opgewekt, ging hij naar den winkel en begon stukken hout op een stellage te plaatsen en ze daar door te zagen, terwijl hij zeide: — „Dat is mijne gymnastiek! Het is niets anders dan het voor- en achterwaarts bewegen der armen. Ik wil, dat mijn vader dit hout gezaagd vindt als hij thuis komt, dan zal hij tevreden zijn. Het ergste is dat, als ik gezaagd heb, ik de t en de l als slangetjes maak, zooals meneer

Perboni zegt, maar hoe weet hij wat ik alzoo te doen heb? Ik zal hem zeggen, dat ik veel met mijne armen heb moeten werken. Wat er nu het meest op aan komt, is dat mijne moeder gauw heelemaal herstelt. Vandaag is zij Goddank al iets beter. Ik zal de taalles morgen bij het hanengekraai leeren. O! daar

is de kar met de blokken! Nu aan het werk!" —

Eene kar, met blokken hout beladen, stond voor de deur van den winkel stil. Coretti haastte zich naar voren, om met den man te spreken, en keerde toen terug. — „Vandaag kan ik je niet langer gezelschap houden," — zeide

hij — „tot morgen! „Het is lief van je, mij op te zoeken! Prettige wandeling, gelukkige!"

En nadat hij mij de hand gegeven had, ging hij naar buiten om het eerste blok op te vangen, en liep toen van de kar naar den winkel, met een gezicht dat zoo frisch als eene roos onder zijne muts te voorschijn kwam, en zoo vlug dat het een pleizier was hem te zien.

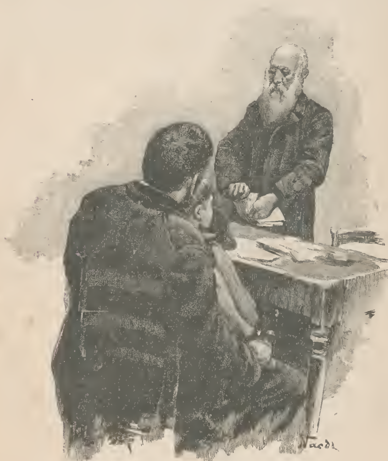
— Gelukkige! — had hij mij gezegd. O neen, Coretti, neen, gij zijt de gelukkige; omdat ge beter zijt, honderdmaal beter en moediger dan ik, mijn goede, beste schoolkameraad!

De Directeur.

18, Vrijdag.

Coretti was dezen morgen heel blij, omdat zijn onderwijzer van de tweede klasse, mijnheer Coatti, bij ons maandelijksch examen tegenwoordig was; mijnheer Coatti is een mannetje met kroeshaar, een' zwaren baard, twee groote donkere oogen, en eene stem als een kanon. Hij bedreigt de jongens altijd met te zeggen, dat hij hun de hersens zal inslaan en ze bij den kraag naar den commissaris van politie te brengen, en brengt allen in verbazing door de vreeselijke gezichten die hij kan trekken, maar hij maakt zich nooit driftig op een' jongen, integendeel, hij lacht altijd tusschen zijn' baard, en toch hebben allen eerbied voor hem. Met mijnheer Coatti medegeteld zijn er acht onderwijzers, met inbegrip van een plaatsvervangend leeraar, die klein is en geen baard heeft, en er erg jong uitziet. In de vierde klasse is een meester, die kreupel is en altijd eene groote, wollen bouffante draagt; hij is steeds vol pijn, hetgeen begonnen is, toen hij onderwijzer was op een dorp, in eene vochtige school, waar het water langs de muren liep. Een andere meester van de vierde klasse is zeer oud en grijs, en heeft lessen gegeven op een blinden-instituut. Dan is er een die altijd netjes gekleed is; hij draagt een' bril en heeft een blond snorretje; wij noemen hem het advocaatje, omdat hij voor advocaat gestudeerd en zelfs den doctoralen graad behaald heeft, en hij heeft ook een boek gemaakt om de schrijfkunst te leeren. Eene tegenstelling van hem is de gymnastiekmeester; deze is een echte soldaat; hij heeft onder Garribaldi gediend, en men kan op zijnen hals het litteeken van een' sabelhouw zien, dien hij in den slag bij Milazzo gekregen heeft. En dan komt de directeur; die is lang, heeft een kaal hoofd, draagt een' gouden bril, en heeft een' grijzen baard, die hem tot op de borst hangt; hij is geheel in het zwart gekleed, en knoopt zijne jas steeds tot onder de kin toe dicht; hij is zoo goed voor de jongens, dat wanneer zij bevende in zijne kamer komen, waar zij geroepen zijn om eene berisping te ontvangen, hij hen niet beknort, maar bij de hand neemt en hun met vele bewijzen aantoont, dat zij niet meer moeten handelen zooals zij gedaan hebben, en dat zij berouw moeten gevoelen en beloven moeten, dat zij beter zullen oppassen; en dan spreekt hij hun op zulk eene verstandige wijze toe, met zulk eene zachtklinkende stem, dat zij met roode oogen weggaan, en zich meer beschaamd gevoelen dan wanneer hij hen bestraft had. Arme directeur, hij is altijd des morgens het eerst op zijn' post om de jongens

op te wachten en het oor te leenen aan de ouders, en wanneer de onderwijzers reeds naar huis zijn gegaan, loopt hij nog eens langs de schoolgebouwen om te zien of de jongens elkaâr niet tusschen de rijtuigen naloopen, of als zij spelen „de boom die wordt hoe langer hoe dikker" niet te hard aan elkanders armen rukken; of hunne zakken niet met zand en keisteentjes vullen, en wanneer hij, met zijne groote en donkere gestalte, om een' hoek komt, vluchten geheele troepen jongens naar alle zijden, terwijl zij hun bal- of raketspel achterlaten, en hij dreigt ze toch maar met den wijsvinger uit de verte, en ziet ze met zijn beminnelijken, maar weemoedigen blik aan. Niemand heeft hem

ooit meer zien lachen, zegt mijne moeder, sedert den dood van zijn' zoon, die vrijwilliger bij het leger was, en nu heeft hij altijd zijn portret vóór zich, op de schrijftafel in de directeurskamer staan. Na de treurige gebeurtenis had hij

zijn ontslag willen nemen, en had dit reeds aan het gemeentebestuur geschreven, maar liet den brief op zijne tafel liggen en stelde van dag tot dag uit om hem te verzenden, zooveel kostte het hem, de jongens te verlaten. Maar eens op een' dag scheen hij een besluit genomen te hebben, en toen zeide mijn vader, die in het bestuur der school is, tot hem: — „Hoe jammer dat ge hier vandaan gaat, mijnheer de directeur!" — Op dit oogenblik trad een man binnen, die zijn' zoon voor eene andere afdeeling moest laten inschrijven, daar hij verhuisd was. Toen hij den jongen zag, maakte de directeur eene beweging van groote verbazing, — keek hem een oogenblik aan, — zag naar het portret dat op zijne tafel stond, en wendde zich daarna weer tot den jongen, trok hem tusschen zijne knieën en hief zijn gelaat tot hem op. Dit kind had eene groote gelijkenis met zijn' gestorven zoon. De directeur zeide: „Ga nu," — schreef hem in, liet vader en zoon vertrekken, en bleef in gedachten verzonken. — „Het is toch jammer dat ge weggaat", — herhaalde mijn vader. En toen nam de directeur zijn verzoek om ontslag van de tafel, verscheurde den brief, en zeide: — „ik blijf." —

De Soldaten.

22, Dinsdag.

Zijn zoon was vrijwilliger bij het leger, toen hij stierf, en daarom gaat de directeur altijd naar den grooten weg om de soldaten te zien voorbijgaan, wanneer de school uit is. Gisteren kwam er een regiment infanterie voorbij, en een vijftigtal jongens sprongen om de muziek heen en zongen meê, en sloegen de maat met de linialen op hunne tasschen en schriften. Wij stonden in een groepje aan den kant van den weg, om te kijken; Garrone was bij ons, als steeds in zijne veel te nauwe kleederen geperst en een groot stuk brood etende; dan waren er: Votini, die zoo netjes gekleed is en altijd de pluisjes van zijne jasje afslaat, Precossi, de zoon van den smid, die het buis van zijn vader aanheeft, en de Calabriër, en het metselaartje, en Crossi met zijn rood haar, en Franti met zijn brutaal gezicht, en ook Robetti, de zoon van den kapitein der artillerie, die een jongetje van onder den omnibus gered heeft, en nu op krukken moet strompelen. Franti lachte een soldaat, die bijna niet meer voort kon, in zijn gezicht uit. Maar dadelijk voelde hij de hand van een' man op zijn schouder liggen, en omziende, zag hij den directeur achter zich staan. — Pas op, — zeide deze hem, — bespot nooit een soldaat, die in het gelid gaat en die zich dus niet kan verdedigen, noch antwoorden; het is of ge een vastgebonden man beleedigt, het is eene laagheid. — Franti verdween. — De soldaten kwamen vier aan vier voorbij, bezweet en met stof bedekt, en hunne geweren schitterden in den zonneschijn. De directeur zeide tot ons: — „Gij moet de soldaten liefhebben, jongens. Zij zijn onze verdedigers en zouden hun leven voor ons geven, indien morgen een vreemd leger ons land bedreigde. Zij zijn ook jongens zooals gij en slechts eenige jaren ouder. Sommigen gaan ook naar school, en er zijn armen en rijken onder hen, evenals bij u, en zij komen van alle zijden van Italië. Let eens op of ge aan hun uiterlijk kunt zien waar zij vandaan komen: er zijn mannen van

Sicilië, van Sardinië, uit Napels, uit Lombardije, onder hen, die nu voorbij u gaan. Dit is een oud regiment, een van degenen die in 1848 gestreden heeft. De soldaten zijn niet meer dezelfden, maar het vaandel is gebleven. Zeer velen zijn voor ons vaderland onder dit vaandel gestorven, twintig jaar voordat gij geboren waart!" — „Daar komt het" — riep Garrone. En werkelijk zagen wij het vaandel, dat boven de hoofden uitstak, aankomen. — „Doet nu éen ding, jongens," — zeide de directeur, — „groet allen onze driekleur, wanneer zij u voorbij gedragen zal worden, door met de hand aan het voorhoofd aan te slaan. — Toen het voorbij ons kwam, zagen wij, dat het vaandel door een' officier gedragen werd; het was geheel in flarden geschoten en verkleurd, en hing met het kruis van eer aan den stok. Wij brachten allen tegelijk de hand aan het voorhoofd. De officier keek ons aan, glimlachte en salueerde ons op zijne beurt met de hand. — „Bravo jongens!" — zeide iemand achter ons. Wij keken om en zagen een' ouden man, die in het knoopsgat van zijne jas een blauw lintje droeg, ten teeken dat hij mede was geweest in den Krimoorlog. Hij was een gepensionneerd officier.— „Bravo, dat was goed zoo!" Intusschen ging het regiment met het muziekcorps om den hoek der straat, omringd door eene menigte jongens, en honderd vroolijke kreten begeleidden de klanken der trompetten als een krijgslied. — „Bravo!" — herhaalde de oude officier, naar hen ziende, — „die de vlag eert wanneer hij klein is, zal haar, als hij groot geworden is, kunnen verdedigen."

De Beschermer van Nelli.

23, Woensdag.

Zelfs Nelli keek gisteren naar de soldaten, het arme bultje! Maar met een' blik alsof hij dacht: — Ik zal nooit soldaat kunnen worden! — Hij is een goede jongen en werkt hard, maar hij is zoo mager en ziet er zoo bleek uit, en hij haalt altijd moeielijk adem. Hij heeft eene lange schort van zwart glimmend linnen aan; zijne moeder is eene kleine, blonde dame die zich in het zwart kleedt, en er altijd reeds is om hem te halen als de eerste bel gaat, daar zij niet wil dat hij met de anderen in het gewoel komt, en dan is zij steeds zeer lief tegen hem. Omdat hij het ongeluk heeft een' bult te hebben, stompten of sloegen verscheidene jongens, de eerste dagen dat hij op school was, hem met hunne tasschen op den rug, maar hij werd niet boos, en zeide er ook nooit iets van aan zijne moeder, daar hij niet wilde dat zij het verdriet zou hebben te weten, dat haar zoon als speelbal van andere jongens diende; hij legde dan slechts zijn hoofd op de bank en schreide stil. Maar op een morgen kwam Garrone er bij te pas, en zeide: — „Den eerste, die Nelli durft aanraken, geef ik een' oorveeg, die hem drie maal zal doen omdraaien!" — Franti bekommerde er zich niet om, maar hij kreeg den oorveeg, onze vriend draaide toen driemaal om, en daarna raakte niemand Nelli meer aan. Meneer Perboni zette Garrone bij hem in dezelfde bank, en zoo zijn zij vrienden geworden. Nelli houdt heel veel van Garrone. Pas is hij in de school gekomen, of hij kijkt rond om te weten of Garrone er al is. Hij zal nooit weg gaan zonder te zeggen: — „Dag Garrone." — En zoo doet Garrone ook tegenover hem. Wanneer Nelli eene pen of een boek onder de bank laat vallen, bukt Garrone zich dadelijk, opdat Nelli zich niet zal vermoeien met buigen, en reikt hem het boek of de pen aan, en daarna helpt hij hem om zijne boeken in de tasch te doen en zijne jas aan te trekken, en om dit alles houdt Nelli zooveel van Garrone, en kijkt hem altijd aan; en wanneer de onderwijzer Garrone prijst, is hij zoo verheugd, alsof hij geprezen werd. Nu blijkt het, dat Nelli toch eindelijk alles aan zijne moeder verteld heeft van de plagerijen van de eerste dagen, en de jongens die hem zooveel verdriet deden, en ook van den vriend die hem verdedigde en zoo vriendelijk voor hem was, — want ziehier wat dezen morgen gebeurd is. Meneer Perboni vroeg mij, de lijst der lessen aan den directeur te brengen, een half uur vóór het uitgaan van de school, en ik stond in de directeurskamer, toen er eene blonde dame binnenkwam, die in het zwart gekleed was, en welke ik als de mama van Nelli herkende. Zij zeide: — „mijnheer de directeur, is er in de klasse van mijn' zoon een jongen die Garrone heet?" — „Ja mevrouw," — antwoordde de directeur. — „Zoudt u de goedheid willen hebben hem een oogenblik hier te laten komen, daar ik hem iets zeggen wilde?" — De directeur riep den portier en zond hem met de boodschap naar de klasse, en na eenige oogenblikken

verscheen Garrone in de deur met zijn groot kaal hoofd, en keek geheel verbaasd. Zóódra zij hem zag, liep de dame naar hem toe, wierp de armen om zijn' hals, kuste hem herhaaldelijk, en zeide toen: — „Ben jij Garrone, de vriend van mijn zoontje, de beschermer van mijn arm kind, ben jij het, lieve goede jongen, ben jij het!" — Toen doorzocht zij met driftige haast hare zakken en hare beurs, en toen zij niets vond, maakte zij van haren hals een kettinkje, waaraan een kruisje bevestigd was, los, hing het Garrone om, onder zijne das, en zeide toen: — „Neem dit, draag het als een aandenken aan de moeder van Nelli, die je zoo dankbaar is en je haren zegen geeft." —

De Eerste van de Klasse.

25, Vrijdag.

Allen houden van Garrone, maar niet één ook of hij bewondert Derossi. Hij heeft verleden jaar den eersten prijs gekregen, en zal altijd de eerste zijn, ook dit jaar; niemand kan tegen hem opwerken, alle jongens weten dat hij

de knapste is in alle vakken. Hij is de eerste in het rekenen, in de taalkunde, hij maakt de mooiste opstellen, hij kan het beste teekenen; hij begrijpt dadelijk alles, heeft een wonderlijk goed geheugen, slaagt in alles zonder moeite, — het schijnt waarlijk, dat voor hem het werk een spel is. Gisteren zeide meneer Perboni tot hem: — „Je hebt van God

groote gaven ontvangen, je hebt niets anders te doen dan ze niet te verkwisten." — En daarbij is hij groot, heeft een schoon gelaat en een overvloed van blonde lokken; hij kan zoo behendig over eene bank springen, terwijl hij zich op de eene hand steunt, en ook kan hij reeds schermen. Hij is twaalf jaar oud; zijn vader is koopman; hij gaat meestal in het blauw gekleed, met koperen knoopen, en is altijd levendig en vlug, en zijne manieren zijn bevallig; met de examens is hij behulpzaam wanneer hij kan; en nooit heeft iemand het gewaagd, eene onbeleefdheid of een leelijk woord tot hem te zeggen. Nobis en Franti zijn wel een beetje jaloersch op hem, en Votini kijkt hem met wangunstige blikken aan, maar daar bemerkt hij nooit iets van; allen lachen tegen hem en vatten hem bij eene hand, of pakken zijn' arm vast, wanneer hij rond gaat om het werk op te halen, op zijne aardige manier. Hij doet ons allen genoegen met de geillustreerde tijdschriften of de teekeningen, die hij thuis heeft, aan ons uit te deelen; voor den Calabriër heeft hij een kaartje gemaakt van de landstreek die deze pas verlaten heeft, en tegen allen is hij vriendelijk zonder den éen den voorkeur te geven boven den ander. Het is onmogelijk hem niet te benijden, en niet te erkennen dat hij de meerdere van ons allen in elk opzicht is. O, ik ben ook jaloersch op hem, evenals Votini. En ik voel mij soms bitter tegenover hem gestemd, ja, ik maak mij bijna boos op hem, wanneer ik bezig ben mijn huiswerk te maken, en bedenk dat hij op dat oogenblik er reeds mede klaar is, en het goed en zonder eenige moeite gedaan heeft. Maar wanneer ik dan weder in de school kom, en hem met zijn aardige gezicht daar zie zitten, lachend en gelukkig, en hoor hoe zeker en vrij hij den onderwijzer antwoordt en zie hoe beleefd hij is, en hoe allen hem liefhebben, dan verdwijnt alle bitterheid, alle nijd uit mijn hart, en ik schaam mij deze gevoelens gehad te hebben. Dan wensch ik altijd in zijne nabijheid te kunnen zijn; zijne tegenwoordigheid, zijne stem, spreken mij moed in en lust om te werken, zij geven mij een zeker soort van genot en brengen mij tot kalmte. — Meneer Perboni heeft hem opgedragen, het maandelijksche verhaal over te schrijven, dat hij ons morgen zal voorlezen; het heet: „De kleine Lombardische Verspieder"; hij schreef het van morgen over en was zoo aangedaan over het verhaal van de heldendaad, dat hij heelemaal rood in het gezicht was geworden, en daar met vochtige oogen en bevende lippen zat; ik keek hem aan, wat was hij mooi! Met vreugde zeide ik onbeschroomd tot hem: — Derossi, je bent in alles mijn meerdere. Je ben een man in vergelijking met mij! Ik acht je en bewonder je! —

De kleine Lombardische Verspieder.

(Maandelijksch Verhaal).

26, Zaterdag.

In 1859, tijdens den vrijheidsoorlog van Lombardje, weinige dagen na de slagen van Solverino en San Marino, die door de Franschen en de Italianen tegen de Oostenrijkers gewonnen waren, kwam op een' schoonen Junimorgen eene kleine afdeeling lichte ruiterij van Saluzzo; zij begaf zich stapvoets door

een eenzaam pad, den vijand te gemoet, en verkende de streek nauwkeurig. De troep werd aangevoerd door een' luitenant en een' sergeant, en allen zagen zwijgend en scherp naar alle zijden, er op bedacht dat zij elk oogenblik tusschen de boomen eene divisie der vijandelijke voorposten konden zien verschijnen. Zoo kwamen zij aan een landelijk huisje, omringd met esschenboomen, en waarvoor geheel alleen een jongetje stond, dat ongeveer twaalf jaar oud moest zijn, en dat bezig was met een mes de schors van eenen tak af te schillen, om er een stokje van te maken; uit een raam van het huis hing eene groote, driekleurige vlag; binnen in was er niemand: de boeren die de vlag uitgestoken hadden, waren gevlucht uit vrees voor de Oostenrijkers. Zoodra hij de soldaten zag aankomen, wierp de jongen het takje weg en nam zijne pet af. Het was een mooi kind, met eene stoutmoedige uitdrukking op zijn gelaat, groote blauwe oogen en met lange blonde haren; hij had geen buisje aan, maar slechts een hemd, dat van voren openhangende, zijne bloote borst liet zien.

— „Wat doe je hier?" — vroeg hem de officier, terwijl hij zijn paard stil liet houden. — „Waarom ben je niet met je familie gevlucht?

— „Ik heb geene familie," — antwoordde de jongen. — „Ik ben een vondeling. Ik werk een beetje hier en daar. Nu ben ik hier gebleven om den oorlog mee aan te zien."

— „Heb je Oostenrijksche soldaten voorbij zien komen?"

— „Neen, in drie dagen niet."

De officier dacht een oogenbliik na, toen sprong hij van zijn paard, liet de soldaten achter, met het bevel nauwkeurig op te letten, ging het huis binnen en klom op het dak. De woning was laag, van het dak af kon men slechts weinig van den omtrek zien.

— „Men zal op een' boom moeten klimmen om iets gewaar te kunnen worden," — zeide de officier. Vlak vóór het huis stond een oude, dunne esschenboom, die zijne kruin in de hoogte heen en weer schommelde. De luitenant bleef een oogenblik in gedachten staan, nu eens den boom, dan weer de soldaten aanziende; toen vroeg hij plotseling aan het kind:

— „Kan je goed zien, ventje?"

— „Ik?" antwoordde de jongen. — „Ik zie eene zeemeeuw op eene mijl afstand."

— „Zou je in den top van dezen boom willen klimmen?"

— „In den top van dezen boom? In eene halve minuut ben ik boven."

— „En zou je mij dan kunnen zeggen wat je daarboven ziet, of er ergens Oostenrijksche soldaten zijn, in eene wolk van stof, met glinsterende geweren en paarden?"

— „Zeker kan ik dat."

— „Wat wil je hebben om mij dezen dienst te bewijzen?"

— „Wat ik hebben wil?" — zeide de jongen glimlachend. — „Niets. Dat zou wat moois zijn! als het voor de moffen was, dan voor niets in de wereld. Maar voor de onzen! Ik ben Lombardijer!"

— „Goed, klim er dan maar in."

— „Wacht een oogenblik, laat ik even mijne schoenen uitdoen."

Hij deed zijne schoenen uit, trok den riem van zijne broek vaster aan, wierp zijne muts in het gras en sloeg zijne armen om den stam van den boom.

— „Maar voorzichtig!" — riep de officier, en maakte eene beweging om hem tegen te houden, als greep eene plotselinge vrees hem aan.

Het kind keerde zijn hoofd om en zag hem met zijne mooie, blauwe oogen aan, alsof hij vragen wilde wat de officier bedoelde.

— „Neen, niets," — zeide deze. — „Ga maar."

De jongen klom als eene kat in den boom.

— „Kijkt voor u uit!" — riep de officier tot de soldaten. In weinige oogenblikken was de jongen in den top van den boom gekomen; hij hield eenen tak omkneld, zette zijne voeten tusschen de bladeren, en boog het lijf voorover; de zonnestralen speelden over zijne blonde haren en gaven er een glans van goud aan. De officier kon hem nauwelijks zien, zoo klein leek hij van beneden.

— „Kijk goed en overal," — riep de luitenant. Om beter te kunnen zien, liet de jongen den tak los en bracht zijne handen aan het voorhoofd.

— „Wat zie je?" — vroeg de officier.

Het kind keerde zijn gelaat naar hem toe, maakte eene spreektrompet met zijne handen, en riep:

— „Twee mannen te paard, op den witten weg!"

— „Op welken afstand van hier?"

— „Eene halve mijl!"

— „Naderen zij?"

— „Zij staan stil."

— „Wat zie je nog meer?" — vroeg de officier na een oogenblik van stilte, — „kijk eens rechts."

De jongen keek rechts.

Toen riep hij: — „Bij het kerkhof tusschen de boomen zie ik iets schitteren. Het schijnen bajonetten te zijn."

— „Zie je menschen?"

— „Neen, zij zullen zich in het koren verscholen hebben." Op dit oogenblik hoorde hij het gefluit van eenen kogel in zijne onmiddellijke nabijheid, — het geluid verloor zich ver achter het huis.

— „Kom naar beneden, jongen!" — riep de officier. — „Ze hebben je gezien! Ik weet nu genoeg, kom hier!"

— „Ik ben niet bang!" — antwoordde de jongen.

— „Kom naar beneden" .... — herhaalde de officier, — „zie je nog iets... links?"

— „Links?"

— „Ja, links."

De jongen keerde het hoofd naar den linkerkant. Terzelfder tijd vloog een andere kogel door de lucht, lager dan de eerste, en die hem bijna raakte. — De jongen keek hem na. — „Slecht gemikt!" — riep hij uit. — „Zij hebben het dus toch werkelijk op mij gemunt!" — De kogel was vlak langs hem heen gegaan.

— „Naar beneden!" — riep de officier, gebiedend en vertoornd.

— „Ik kom dadelijk," antwoordde de jongen. — „De boom beschut mij zonder eenigen twijfel. — Gij wildet links weten?"

— „Ja," — antwoordde de officier; — „maar kom beneden."

— „Links," — riep de jongen, zich naar dien kant wendende, „daar is eene kapel, ik geloof dat ik" ......

Een derde kogel vloog hoog door de lucht, en plotseling viel het kind naar beneden, door takken en twijgen tegengehouden, en stortte toen opeens met het hoofd voorover en de armen recht uitgestrekt op den grond neer.

„Vervloekt!" — riep de officier, toeschietende.

De jongen was plat op den rug neergeslagen, en bleef liggen met uitgespreide armen; een bloedstroom gutste hem aan den linkerkant uit de borst. De sergeant en twee soldaten sprongen van hunne paarden, de officier knielde neder en opende hem het hemd: de kogel was in de linker long gedrongen. — „Hij is dood!" — riep de officier. — „Neen, hij leeft," — zeide de sergeant. — O, arme dappere jongen! Moed, moed!" — zeide hem de officier nog, maar terwijl deze hem zoo trachtte op te beuren, en met zijn' zakdoek den bloedstroom zocht tegen te houden, bewoog het kind nog even met zijne oogen, en liet toen het hoofd op zijde vallen: hij was dood. De officier verbleekte, en keek hem een oogenblik strak aan; — toen strekte hij hem zacht op het gras uit, zette zich naast hem, en bleef hem steeds aanzien; — ook de twee soldaten en de sergeant, stonden daar onbewegelijk en staarden hem aan; de anderen bleven met het gelaat in de richting der voorposten van den vijand gekeerd.

— „Arme jongen!" — herhaalde de officier treurig. — „Arme, dappere jongen!" —

Toen ging hij naar het huis, nam de driekleurige vlag, en spreidde haar als een doodslaken over den kleinen gestorvene uit, zijn gelaat onbedekt latende. De sergeant raapte de schoenen, het mutsje, het stokje en het mes op, en legde alles naast den doode.

Zij bleven nog een oogenblik zwijgend staan; toen wendde de officier zich tot den sergeant, en zeide:

— „Ik zal aanvragen, hem in de ambulance te doen opnemen: hij is als soldaat gestorven, wij zullen hem met militaire eer begraven." — Nadat hij dit gezegd had, wierp hij den doode eene kushand toe en riep: — „Te paard!" — Allen klommen in het zadel, stelden zich in het gelid, en vervolgden hun' weg. En weinige uren daarna werd den kleinen held de militaire eer bewezen.

Bij het ondergaan der zon trok de geheele eerste linie van de Italiaansche voorposten in de richting der vijanden op, over denzelfden weg dien dezen morgen de afdeeling ruiterij genomen had, voorafgegaan door twee rotten van het bataillon der Italiaansche scherpschutters, dat weinige dagen geleden de heuvels van San Martino met het dapper vergoten bloed besproeid had. De tijding van den dood van het kind was reeds onder de soldaten, die het kamp verlaten hadden, bekend geworden. De weg, waar aan eene zijde eene beek langs liep, geleidde tot vlak voor het huis. Toen de eerste officier van het bataillon het kleine lijk onder den voet van den esschenboom uitgestrekt zag liggen, door de driekleurige vlag bedekt, groette hij het met den sabel, en een ander knielde neder aan den oever van het beekje, waar vele bloemen groeiden, nam er twee en wierp ze op het kind. Toen plukten alle soldaten die voorbij kwamen eenige bloemen en wierpen ze op den doode. In weinige oogenblikken was het lijkje overdekt met bloemen, en de officieren en de soldaten groetten het allen in het voorbijgaan. — „Bravo, kleine Lombardiër!" — „Vaarwel, dapper kind!" — „Dit is voor u, blondkopje!" — Hulde aan hem!" — „Aan hem de eer!" — „Vaarwel!" — Een officier wierp hem zijn kruis van verdienste toe, een ander kuste hem op het voorhoofd. En de bloemen vielen steeds over zijne bloote voetjes, op zijne bebloede borst, op het blonde hoofd. En hij sliep voort daar in het gras liggende, de arme jongen, in zijne vlag gewikkeld, met zijn bleek gelaat, dat bijna scheen te glimlachen,

alsof hij wist dat men hem groette, alsof hij zich gelukkig gevoelde, het leven voor zijn Lombardije gegeven te hebben!

De Armen.

29, Dinsdag.

— „Het is zeker zeer edel en grootsch het leven voor zijn vaderland op te offeren, zooals het Lombardische kind deed, maar ge moet niet vergeten, dat men in het dagelijksch leven ook dikwijls gelegenheid heeft eene goede daad te verrichten. — Toen wij dezen morgen van school kwamen, en gij voor mij uit liept, zijt ge eene arme vrouw voorbijgegaan, die op haren schoot een klein mager, bleek kindje had, en die u om eene aalmoes vroeg. Ge zaagt haar aan, en gaaft haar niets, en toch hadt ge geld bij u. Luister mijn kind. Wen u niet aan, met onverschilligheid de ellende te bejegenen, die de hand naar u uitstrekt, en vooral niet eene moeder vergeefs te laten smeeken, als zij u geld vraagt voor haar kind. Denk, dat dit kind misschien honger heeft, denk aan den rampzaligen toestand der vrouw. Denk, hoe wanhopend uwe moeder weenen zou, wanneer er eens een dag zou komen, dat zij u zeggen moest: — „Enrico, vandaag heb ik geen brood voor u." — Wanneer ik een' stuiver geef aan een' bedelaar, en hij tot mij zegt: — „God behoede uwe gezondheid en die van al zijne schepselen!" — dan kunt ge niet begrijpen, hoe deze woorden mijn hart goed doen, en hoeveel dankbaarheid ik voor dien arme gevoel. Mij schijnt het waarlijk toe, dat die goede wensch ons voor langen tijd in welstand zal behouden, en dan keer ik tevreden huiswaarts, en denk: die man heeft mij meer teruggeven, dan ik hem geschonken heb. Welnu, maak, dat ik ook eens den zegen, op zulke eene wijze toegewenscht, door uw toedoen ondervind. Neem van tijd tot tijd een' stuiver uit uw beursje, om hem in de hand van een' ouden man zonder steun, van eene moeder zonder brood, van een kind zonder moeder, te laten vallen. De armen nemen gaarne eene aalmoes aan van een kind, daar dit hen niet vernedert, en omdat de kinderen, die alles bezitten, wat zij noodig hebben, toch op de hunnen gelijken; let maar eens op, in de nabijheid eener school zult ge altijd armen zien. De aalmoes, die een man geeft, is eene handeling van liefdadigheid, wanneer een kind haar uitreikt, is zij meteen eene vriendelijkheid, begrijpt ge? Het is alsof de armen, tegelijk met uw geldstuk, eene bloem van u ontvangen. Bedenk, dat u niets ontbreekt, dat zij alles moeten ontberen, dat, terwijl gij overvloed bezit, zij juist zooveel hebben om niet van honger te sterven. Denk eens aan het verschrikkelijke van de waarheid, dat in de nabijheid van paleizen, in de straten, waar rijtuigen rollen met kinderen, die in het fluweel gekleed zijn, er vrouwen loopen, kinderen, die niets te eten hebben. Mijn God! deze kinderen zijn zooals gij, begaafd met een goed hart, met een helder verstand, en zij hebben in het midden eener groote stad, niets te eten, evenals wilde dieren, die in de woestijn verlaten leven. O! Enrico, ga nooit, nooit meer voorbij eene moeder die moet bedelen, zonder eenig geld in hare hand te leggen." —

UW VADER.

DECEMBER.

De Koopman.

Donderdag, 1.

Mijn vader wil, dat ik iederen vrijen dag een van mijn kameraden bij mij vraag, of dat ik er een ga opzoeken, om zoo langzamerhand bevriend met allen te worden. Zondag zal ik met Votini gaan wandelen, die zoo netjes gekleed gaat, die zich altijd afborstelt, en die jaloersch is op Derossi. Vandaag is Garoffi bij mij geweest, die lange, magere jongen, met den neus en den mond van een' uil, en kleine, schelmsch kijkende oogen, die alles schijnen te onderzoeken. Hij is de zoon van een' drogist, en een eigenaardige jongen. Hij is altijd bezig het geld, dat hij in zijnen zak heeft, te tellen, en dit doet hij met groote vlugheid op zijne vingers, zonder voor eene vermenigvuldiging ooit de tafels te gebruiken. Hij spaart alles op, zoodat hij reeds een boekje van de schoolspaarkas heeft. Hij is zeer wantrouwend, en geeft nooit eenig geld uit, en wanneer hij een cent onder de bank heeft laten vallen, is hij in staat er eene week lang naar te zoeken. Derossi zegt altijd: hij doet als een ekster. Alles wat hij vindt: oude pennen, gebruikte postzegels, spelden, afgedropen eindjes kaars, alles gaart hij bijeen; meer dan twee jaren lang is hij bezig postzegels te verzamelen, en hij heeft nu al bijna honderd van ieder land in zijn groot album, dat hij, wanneer het vol zal zijn, aan den boekhandelaar wil verkoopen. Intusschen geeft de boekhandelaar hem de schriften voor niets, omdat Garoffi hem zooveel klanten onder de jongens bezorgt. Op school is hij altijd aan het schacheren; hij verkoopt iederen dag allerlei kleine prullen, en wil altijd ruilen; dan heeft hij later weer berouw over zijn ruil en wil hij zijn vroeger eigendom weer terug hebben; hij koopt voor twee, en verkoopt voor vier; wanneer wij spelen en hij waagt iets, dan verliest hij nooit; hij verkoopt oude couranten aan den tabakshandelaar en heeft een boekje, waarin

hij zijne zaken opschrijft, en dat vol is met sommen en aftrekkingen. Op school doet hij slechts moeite voor de tekenles, en wanneer hij eens zóó zijn best heeft gedaan, dat hij eene medaille verwerft, komt dit, daar hij weet, dat hij met deze onderscheiding, den vrijen toegang tot het marionetten-theater krijgt. Ik vind hem wel aardig, en hij vermaakt mij. Wij hebben van middag met eene weegschaal gespeeld; hij weet van alles de juiste waarde en kan dadelijk het gewicht berekenen, en dan kan hij ook goede peperhuisjes maken, even vlug als een winkelier. Hij zegt, dat hij, zoo gauw hij van school af is, eene zaak zal beginnen, eenen nieuwen handel, dien hij uitgevonden heeft. Hij was heel blij, toen ik hem vreemde postzegels gaf, en heeft mij dadelijk gezegd voor hoeveel hij ieder verkoopen zal, als zijn album vol is. Mijn vader, die deed alsof hij de courant zat te lezen, was hier echter mede opgehouden om naar hem te luisteren, en Garoffi scheen hem wel te amuseeren. Dan heeft hij ook altijd zijne zakken vol met prullen, en bedekt alles met een' langen, zwarten mantel; hij schijnt altijd in gedachten verzonken te zijn en bezig met uitrekenen, evenals een koopman. Maar datgene, wat hem toch het meest aan het hart gaat, is zijne postzegelverzameling; deze is zijn' schat en hij praat er altijd over, alsof hij bezig is een groot fortuin op te delven. De jongens noemen hem een gierigaard en een woekeraar. Ik weet niet of zij gelijk hebben. Ik mag hem gaarne, hij leert mij vele dingen, hij schijnt mij een' man toe. Coretti, de zoon van den koopman in brandstoffen, zegt, dat hij voor niets in de wereld zijne postzegelverzameling zou afstaan, zelfs niet om het leven van zijne moeder te redden. Mijn vader gelooft dit niet. — „Ik zal nog wachten met over hem te oordeelen, — zeide hij mij, — het is waar. dat hij eene hartstochtelijke liefhebberij heeft om alles te verzamelen en te verkoopen, maar hij heeft ook een goed hart."

IJdelheid.

5, Maandag.

Gisteren maakte ik eene wandeling met Votini en zijn' vader over den weg van Rivoli. Toen wij voorbij de Dora Grossastraat kwamen, zagen wij Stardi, den jongen, die altijd schoppen uitdeelt aan degenen, die hem lastig vallen, tegen het raam van eenen boekverkooperswinkel leunen; hij staarde op eene kaart en wie weet hoelang hij reeds daar gestaan had, want hij leert ook op straat zijne lessen, — en hij groette ons nauwelijks terug, die lomperd. Votini draagt mooie kleederen; ik zou haast zeggen, dat zij te weelderig zijn. Zijne schoenen zijn van marokijnleder en met rood geborduurd; zijn pak is met borduursels en zijden franjes versierd, zijnen hoed is van wit castoor, en hij heeft ook een horloge. Hij wil gaarne pronken, maar zijne ijdelheid zou hem dezen keer een onaangenaam oogenblik bezorgen. Nadat wij een goed eind van den weg hadden afgelegd, een weinig voor Votini's vader uit, die langzamer ging dan wij, hielden wij bij eene bank van steen stil, waarop een jongen zat, die zeer eenvoudig gekleed was, en moede scheen, en met het hoofd gebogen, in gedachten verzonken was. Een man, die zijn' vader moest zijn, kwam door de boomen op ons af, terwijl hij de courant liep te lezen. Wij gingen

zitten. Votinii zette zich tusschen mij en den jongen. En dadelijk herinnerde hij zich hoe mooi zijne kleederen waren, en wilde zich door zijn' buurman laten bewonderen en benijden.

Hij lichtte eene voet op en zeide tot mij: — „Heb je mijne officierslaarzen al gezien?" — dit deed hij, opdat de andere er naar kijken zou, maar deze lette niet op hem.

Toen zette hij zijne voet weêr neder, en toonde mij zijne franje en zeide, terwijl hij den jongen van ter zijde aanzag, dat hij die franje niet mooi vond en haar zou laten verwisselen voor zilveren knoopjes. Maar de jongen keek ook niet naar de franje.

Toen liet Votini zijn' prachtigen witcastoren hoed op zijn' wijsvinger ronddraaien. Maar, alsof hij het met opzet deed, verwaardigde de jongen zich ook niet hiernaar te kijken.

Votini, die ongeduldig begon te worden, trok zijn horloge uit zijnen zak, maakte het open en liet mij het uurwerk zien. Maar zijn buurman draaide het hoofd niet om. — „Is het van verguld zilver?" — vroeg ik hem. — „Neen," — antwoordde hij, — „het is van goud." — „Maar het zal wel niet van enkel goud zijn," — zeide ik — „er is toch zeker ook zilver bij." — „Wel neen!" — herhaalde hij, en om den jongen te dwingen er naar te kijken, hield hij het horloge voor zijn gezicht, en zeide hem: — „Zeg, kijk eens, is het niet waar, dat het van enkel goud is?" —

De jongen antwoordde droogjes: — „Ik weet het niet." — „Wel! wel!" — riep Votini kwaad, — „stel je niet zoo aan!" — Juist toen hij dit zeide, had zijn vader ons ingehaald en hoorde de laatste woorden. Een oogenblik keek hij den jongen aan, toen zeide hij kortaf tegen zijn' zoon: — „Wees stil!" — en zich tot hem overbuigende, fluisterde hij hem in: — „Hij is blind!"

Votini sprong met eene huivering op, en keek den jongen in het gelaat. Hij zag dat deze glazige oogappels had, zonder uitdrukking, zonder licht.

Votini bleef verslagen staan, zonder iets te zeggen, met neergeslagen oogen. Toen stamelde hij: — „Het spijt mij . . . . ik wist niet . . . ."

Maar de blinde, die alles begrepen had, zeide met eenen zachten en droefgeestigen glimlach: — „O! het doet er niet toe." —

Toch was het onbedachtzaam geweest; maar Votini heeft geenszins een slecht hart. Gedurende de verdere wandeling heeft hij niet meer gelachen.

De eerste Sneeuw.

10, Zaterdag.

Vaartwel, wandelingen naar Rivoli! De schoone vriendin der kinderen is gekomen! De eerste sneeuw is gevallen! Sedert gisterenavond is zij zacht komen dalen in dikke, groote vlokken, die op de bloemen van den jasmijnboom gelijken. Het was van morgen op school een plezier te zien, hoe zij tegen de ruiten nêerkwamen, en zich op de vensterbanken ophoopten: zelfs mijnheer Perboni keek er naar, en wreef zich in de handen, en allen verheugden zich bij de gedachte aan de sneeuwballen, die zij nu konden maken, aan het ijs, dat komen zou, en aan het vuur, dat thuis aangelegd werd. Stardi alleen lette op

de les, en zat, met het hoofd tusschen de handen, aandachtig te luisteren. Wat een pret was dat, welk eene vreugde, toen de school uitging, en allen zich naar buiten haastten, om onder luide kreten, hun best te doen, eene handvol sneeuw machtig te worden, terwijl zij er door heen liepen als hondjes door het water. De ouders, die buiten wachtten, hadden witte regenschermen, op de helmen der politieagenten lagen torentjes sneeuw, en onze tasschen waren ook in een oogenblik geheel wit. Allen schenen uitgelaten van blijdschap, en ook Precossi, de zoon van den hoefsmid, die bleeke jongen, die nooit lacht, en Robetti, die het kind van onder den omnibus redde, de arme jongen, die nu op zijne krukken strompelt, deelden in de pret. De Calabriër, die nog nooit sneeuw gezien had, maakte er een balletje van en begon dit op te eten alsof het eene perzik ware. Crossi, de zoon van de groentevrouw, vulde er zijne tasch mede, en het metselaartje stikte van het lachen, toen mijn vader hem uitnoodigde den volgenden dag bij ons te komen, want hij had zijn' mond vol sneeuw, en durfde ze niet uit te spuwen of op te eten, en stond daar nu zich te verslikken en mijn' vader aan te zien, en kon niet antwoorden. Zelfs de onderwijzeressen kwamen lachende uit de school geloopen, en ook mijne juffrouw uit de eerste klasse, de arme ziel, spoedde zich door de vlokken, met de groene voile voor het gelaat, en hoestte. En intusschen gingen honderden meisjes voorbij uit de naburige schoolgebouwen, lachende, en huppelend op het zachte, witte tapijt, en de portiers en de agenten riepen: — „Naar huis! gauw naar huis!" — terwijl zij de vlokken sneeuw in den mond kregen, die hun snor en hun baard wit maakten. Maar ook zij lachten met de kinderen, voor wie de winter zulk een feest bereidde....

— ,Ge verheugt u over den winter.... Maar er zijn kinderen, die geen brood, geene schoenen, geen vuur hebben. Er zijn duizenden, die langs een' langen weg van de dorpen komen, in hunne van koude gesprongen handjes een stukje hout dragende, om de school mede te verwarmen. Er zijn honderden scholen, die bijna door de sneeuw begraven zijn, en er naakt en somber uitzien als spelonken, en waarin de kinderen bijna stikken van de rook of zitten te klappertanden van de koude, terwijl zij met een angstig hart naar de witte vlokken zien, die zonder ophouden neêrvallen, en zich steeds op hunne vergelegen hutten opstapelen, en die hun met lawinen bedreigen. Gij verheugt u over den winter! Maar denk ook aan de duizenden schepselen, aan wie de winter de ellende en den dood brengt." —

UW VADER.

Het Metselaartje.

11, Zondag.

Het metselaartje is vandaag bij ons gekomen, gekleed in de afgedragen kleederen van zijn' vader, die nog wit zijn van de kalk en de gips. Mijn vader verlangde het meer dan ik, dat hij kwam. Maar hoeveel genoegen heeft hij gehad! Zoodra hij binnen gekomen was, nam hij zijn voddig mutsje af, dat geheel doorweekt was van gesmolten sneeuw, en stak het in zijnen zak, toen liep hij rond met den sleependen gang van een vermoeid werkman, en keek oplettend naar het een en ander, met zijn gezichtje, dat zoo rond is als een'

appel, en waar zijn neus als een kogeltje uitpuilt; en toen hij in de eetzaal kwam, en zijne oogen rond liet gaan, bleef zijne aandacht gevestigd op een schilderijtje, dat Rigoletto voorstelt, den misvormden nar, een hazenmond

trekkende. Het is onmogelijk niet te gaan lachen, wanneer men het metselaartje een hazensnuitje ziet trekken. Wij zijn met houten blokjes gaan spelen; hij heeft eene buitengewone behendigheid om torens en bruggen te maken, die als door een wonder op eens kunnen neervallen, en hij werkt er aan met den ernst en het geduld van een' man. Tusschen het bouwen van den eenen toren en den anderen heeft hij mij van zijne ouders verteld: zij wonen in een zolderkamertje, zijn vader gaat naar de avondschool om lezen te leeren, zijn moeder komt uit Biella [1]). En men is welwillend voor hem, dit is natuurlijk; hij is

[1]) Een dorp, gelegen ten noorden van Turijn.

wel armoedig gekleed, maar toch goed tegen de koude beschut, in kleederen die netjes versteld zijn, en met eene das, die zijne moeder hem keurig heeft omgestrikt. Zijn vader, zoo vertelde hij mij, is een stevig gebouwde man, een reus, die bijna niet door de deur van het kamertje kan; maar hij is goed, en noemt zijn zoontje altijd: mijn haasje, dat zoontje, dat in tegenoverstelling van hem, heel klein is. Tegen vier uur aten wij samen, op de sofa gezeten, onzen avondboterham en eenige rozijnen, en toen wij opstonden, wilde ik de leuning afwrijven, daar het metselaartje haar met zijn jasje wit had gemaakt, maar mijn vader hield, ik weet niet waarom, mijn' arm tegen, en maakte haar vervolgens schoon, toen het metselaartje er niet op lette. Al spelende verloor hij een' knoop van zijn jasje, en mijne moeder naaide hem er weer voor hem aan, en hij werd heelemaal rood en keek er naar, geheel verrukt en toch verlegen, terwijl hij zijn adem inhield. Toen vroeg ik of hij het album met de caricaturen eens wilde zien, en zonder het te weten, deed hij de vertrokken gezichten na, en zoo goed, dat mijn vader om hem lachen moest. Toen hij wegging was hij zoozeer in zijnen schik, dat hij vergat zijn mutsje van lappen op te zetten, en op het portaal gekomen, trok hij om zijne dankbaarheid te betuigen nog eens een hazensnuitje. Hij heet Antonio Rabucco, en is acht jaar en acht maanden oud....

— „Weet ge, mijn kind, waarom ik niet wilde dat ge de sofa schoon maaktet? Omdat, wanneer ge haar afsloegt terwijl uw vriendje keek, het bijna zou zijn, alsof ge hem verweet, dat hij haar vuil gemaakt had. En dit zou niet goed zijn: ten eerste omdat hij het niet met opzet gedaan heeft, en ten tweede, omdat hij de kleederen van zijn' vader aan had, die door den arbeid van dezen met gips overdekt zijn, en degene, die zich, door het werk, wat hij doet, vuil maakt, is niet onzindelijk; op zijne kleederen zit stof, kalk, vernis, of wat ge wilt, maar geen vuil. Door het werken wordt men niet bezoedeld. Zeg nooit van een' arbeider, die van zijn werk terugkeert: — „Hij is vuil", — maar zeg: — „Hij heeft op zijne kleederen het teeken, de overblijfsels van zijn' arbeid". — Bedenk dit wel. En wees goed voor het metselaartje, omdat hij uw makker, en de zoon van een' werkman is." —

UW VADER.

De Sneeuwbal.

16, Vrijdag.

En het sneeuwt maar altijd en altijd door. Van morgen, toen de school uitging, heeft de sneeuw een leelijk ongeluk veroorzaakt. Nauwelijks waren eenige der jongens buiten gekomen, of zij begonnen sneeuwballen te maken, met die waterachtige sneeuw, welke de ballen vast en hard als steenen doet zijn. Verscheidene menschen kwamen op de trottoirs voorbij. Een heer riep: „Past toch op, bengels!" — en op hetzelfde oogenblik hoorden wij een' smartelijken kreet, van den overkant der straat, en wij zagen een' ouden man, die zijn' hoed verloren had, wankelde, en zijn gelaat in de handen verborg, en naast hem stond een jongen, die uitriep: — „Help! help!" — Dadelijk

schoten eene menigte menschen van alle zijden toe. De man had een' bal recht in het oog gekregen. De kinderen stoven uit elkander. Ik stond voor het venster van den boekverkooperswinkel, waar mijn vader in was gegaan, en

zag hoe er eenige jongens kwamen aanloopen en zich tusschen de anderen, die naast mij stonden, mengden, en deden of zij de uitstalling bezagen: het waren Garrone, die als altijd een stukje brood in zijnen zak had, Coretti, het

metselaartje, en Garroffi, de jongen van de postzegels. Intusschen had er zich een kring om den ouden man gevormd, en de eene keek rond, en de andere liep tusschen de jongens, al dreigende en vragend: — „Wie was het? wie heeft het gedaan?" — „Ben jij het?" — „Zeg mij wie het gedaan heeft!" — en men bekeek de handen der jongens om te zien of zij nat waren van de sneeuw. Garoffi stond naast mij — het scheen mij toe, dat hij van het hoofd tot de voeten beefde, en dat zijn gezicht doodsbleek was. — „Wie was het! Wie heeft het gedaan?" — riep men steeds door. Toen zeide Garrone zachtjes tot Garoffi: — „Komaan, zeg dat jij het gedaan hebt, het zou laag zijn er een ander voor te laten grijpen". — „Maar ik heb het niet met opzet gedaan!" — antwoordde Garoffi, bevende als een blad. — „Dat komt er niet op aan, doe je plicht," — herhaalde Garrone. — „Maar ik durf niet!" — „Kom, wees een beetje moedig, ik ga met je mee!" — En de agenten en de omstanders riepen steeds luider: — „Wie was het dan? Wie heeft het gedaan? Zij hebben hem zijn oog uitgegooid! Zij hebben hem blind gemaakt! De ellendelingen!" — Ik vreesde, dat Garoffi op den grond zou vallen. — „Kom" — zeide toen vastberaden Garrone, — „ik zal je verdedigen", — en hij vatte hem bij eenen arm en duwde hem voort, terwijl hij hem ondersteunde als een' zieke. De menschen zagen het, en begrepen het dadelijk, en velen kwamen aangeloopen met gebalde vuisten. Maar Garrone plaatste zich voor zijn' makker, en riep: — „Willen tien menschen vechten met één jongen?" — Toen gingen zij niet verder en een agent nam Garoffi bij de hand, en leidde hem door de menigte naar een pasteibakkerswinkel, waarheen men den gewonde gebracht had. Toen ik hem zag, herkende ik dadelijk den ouden ambtenaar, die op de vierde verdieping van ons huis woont, met zijn neefje. Hij lag op eene stoel uitgestrekt, en had een' zakdoek over het eene oog. — „Ik deed het niet met opzet!" — Twee of drie personen duwden hem met geweld den winkel in, en riepen: — „Op de knieën! Vraag hem vergiffenis!" — en zij wierpen hem op den grond. Maar dadelijk hieven twee krachtige armen hem wêer op, en eene stem zeide op vastberaden toon: — „Niet alzoo, mijne heeren!" — Het was onze directeur, die alles gezien had. — „Daar hij den moed gehad heeft te zeggen, dat hij de schuldige is, — bedenkt wat dit is, — heeft niemand het recht hem te vernederen." — Allen zwegen. — „Vraag vergiffenis!" — zeide de directeur tot Garoffi. Garoffi barstte in tranen los, omarmde de knieën van den ouden man, en deze zocht met zijne hand het hoofd van het kind, en streelde hem over het haar. Toen zeiden allen: — „Ga nu, ventje, ga naar huis!" — En mijn vader trok mij uit de menigte, en zeide een eind verder tot mij: — „Enrico, zou je in hetzelfde geval zijnde, den moed hebben je plicht te vervullen en je schuld te bekennen?" — Ik antwoordde: Ja!" — En toen zeide hij: — „Geef mij je woord, als een jongen, die eergevoel heeft, en een hart bezit, dat je het doen zult." — „Ik geef u mijn woord, vader." —

De Onderwijzeressen.

17, Zaterdag.

Garoffi was van morgen vreeselijk in angst, want hij verwachtte eene erge bestraffing van mijnheer Perboni, maar deze is niet gekomen, en ook de plaatsvervangende onderwijzer was er niet, zoodat wij les hebben gehad van juffrouw Cromi, de oudste der onderwijzeressen, die twee groote zonen heeft, en aan verscheidene heeren lezen en schrijven heeft geleerd, die nu hunne kinderen naar de allerlaagste klasse komen brengen. Zij was vandaag treurig, omdat haar eene zoon ziek is. Zoodra zij binnen was gekomen, begonnen allen leven te maken, maar zij zeide op langzamen en kalmen toon: — „Hebt eerbied voor mijne grijze haren: ik ben niet alleen leermeesteres, maar ook moeder," — en toen durfde niemand meer te praten, zelfs Franti, met zijne bruine gelaatskleur, maakte geen leven meer, en moest zich vergenoegen met zijn' buurman te bespotten. In de klasse van juffrouw Cromi kwam juffrouw Delcati, de onderwijzeres van mijn broertje, vandaag les geven, en in de plaats van juffrouw Delcati, zij, die wij het „nonnetje" noemen, omdat zij altijd in het donker gekleed is, en eene zwarte schort draagt. Haar gezichtje is klein en hare gelaatskleur zeer blank, het haar strijkt zij glad naar achteren en hare oogen zijn zeer helder, daarbij spreekt zij met een hoog, fijn stemmetje, dat gemaakt schijnt om er altijd gebeden mede te prevelen. Mijne moeder zeide: — „Ik begrijp het niet, zij is zoo bedeesd en zacht, en praat altijd met hare fijne stem zonder haar ooit te verheffen, zoodat men haar nauwelijks hoort, en maakt zich nooit boos: en toch zijn de jongens zoo stil als muizen onder hare les, de ergste deugnieten buigen het hoofd, wanneer zij hen slechts met den vinger waarschuwt; hare les lijkt wel eene godsdienstoefening", — en daarom noemen wij haar het „nonnetje." Maar er is nog eene andere, die ook zóó aardig is: het juffrouwtje van de derde afdeeling der eerste klasse; zij is jong en heeft wangen als rozen, waar twee mooie kuiltjes in komen, als zij lacht, zij draagt eene groote roode veer op haar hoedje en een kruisje van geel glas om haren hals, zij is altijd vroolijk en maakt zoo, dat hare klasse dit ook steeds is; zij glimlacht altijd en praat met haar zilver stemmetje, waarmede zij nu en dan eerder schijnt te zingen dan te spreken, en slaat met haar stokje op de tafel en klapt in de handen, om stilte te gebieden. Wanneer zij met hare klasse uit wandelen gaat, loopt zij hard dan naar den een' en dan naar den anderen toe, om hem weer in de rij te doen gaan; van dien trekt zij den mantelkraag op, en van dezen knoopt zij de overjas dicht, opdat hij geen koude zal vatten; zij gaat met de kinderen mede, tot zij de straat uit zijn, om op te passen, dat zij niet gaan vechten, smeekt de ouders hen thuis niet te straffen, en brengt pastilles mede voor hen, die hoesten, en leent hare mof aan dengenen, die het koud hebben; zij wordt onophoudelijk door de kleintjes lastig gevallen, die haar aanhalen en haar om zoentjes vragen, en haar aan hare

voile en aan haren mantel trekken, maar zij laat ze maar begaan, en kust ze allen, lachende, en keert elken dag met een verward kapsel en buiten adem naar huis, hijgende en vroolijk, met hare mooie kuiltjes in de wangen en hare roode veêr op den hoed. Zij geeft ook teekenles aan de meisjes, en onderhoudt door haren arbeid hare moeder en haar broertje.

In de Woning van den Gekwetste.

18, Zondag.

De juffrouw met de roode veêr loopt dikwijls met het neefje van den ouden ambtenaar, die door den sneeuwbal van Garoffi in het oog getroffen werd; wij hebben dezen jongen vandaag bezocht in de woning van zijn' oom, die hem als zijn kind behandelt. Ik was juist gereed met het maandelijksche verhaal, dat wij de volgende week zullen hooren: „De kleine Florentijnsche Schrijver", te copiëeren, zooals mijn onderwijzer mij opgedragen had, toen mijn vader tot mij zeide: — „Laten wij eens naar de vierde verdieping gaan, en vragen hoe het met het oog van den ouden heer gaat." — Wij kwamen in een half donker gemaakte kamer, de oude man zat in zijn bed op en werd door vele kussens in den rug gesteund; bij het hoofdeinde zat zijne vrouw en in eenen hoek der kamer zijn neefje, die zich met eenig speelgoed bezighield. De oude man had een verband over het oog. Hij was zeer verheugd mijn' vader te zien, noodigde hem te gaan zitten, en zeide, dat hij het reeds veel beter maakte, en dat zijn oog niet alleen behouden zou blijven, maar dat het in weinige dagen weer geheeld zou zijn. — „Het was een ongeluk," — voegde hij er bij, — „het doet mij het meest leed voor den angst, welken die arme jongen gehad moet hebben." — Toen sprak hij over den dokter, dien hij om dezen tijd verwachtte, en die hem wel zou genezen. Juist op dit oogenblik werd er gescheld. — „Het zal de dokter zijn", — zeide de vrouw van den patiënt. De deur ging open.... En wie zag ik? Garoffi, met zijn' langen mantel; hij bleef met gebogen hoofd op den drempel staan, en durfde niet binnenkomen. — „Wie is er?" — vroeg de zieke. — „De jongen die met den bal gegooid heeft," — antwoordde mijn vader. En toen zeide de oude man: — „Arme jongen, kom hier! je bent zeker gekomen om naar den gekwetste te vragen? Ik ben al veel beter, ik ben bijna genezen. Kom hier!" — Garoffi ging bedeesd en verward naar het bed, en deed zich zelven geweld aan om niet te schreien; de oude man liefkoosde hem, maar hij kon niet spreken. — „Ik dank je, dat je gekomen zijt," — zeide de zieke: zeg aan je vader en aan je moeder, dat alles goed gaat, dat zij zich niet angstig behoeven te maken." — Doch Garoffi stond daar maar steeds zonder zich te verroeren, het scheen of hij iets zeggen wilde, maar niet durfde. — „Wat heb je mij te zeggen? Wilde je mij iets vertellen?" — „Ik, neen." — „Welnu, goeden dag dan! Tot wederziens, mijn jongen, je kunt met een gerust hart weggaan!" — Garoffi ging tot aan de deur, maar daar bleef hij staan, en keerde zich om tot het neefje, dat hem met een' nieuwsgierigen blik gevolgd had. Plotseling trok hij van onder zijn' mantel een voorwerp, duwde het den jongen in de hand, zeide: — „Dat is voor jou," — en vloog als een pijl uit den boog weg.

Het neefje ging met het geschenk naar zijn oom, en wij zagen dat er op

geschreven stond: „D i t g e e f i k a a n u." Wij maakten het open, en uitten een' kreet van verwondering. De arme Garoffi had het veelbesprokene album, zijne verzameling postzegels, aan het kind gebracht, de verzameling, waar hij

altijd van vertelde, waar hij al zijne hoop op gevestigd had, en waaraan hij zooveel moeite besteedde; zij was zijn schat, de arme jongen! de helft van zijn leven, die hij in ruil voor zijne vergiffenis gaf.

De kleine Florentijnsche Schrijver.

(Maandelijksch verhaal.)

Hij had de klasse der lagere school afgeloopen.

Hij was een mooi Florentijnsch kind van twaalf jaren, met zwart haar en eene blanke gelaatskleur, de oudste zoon van een spoorwegbeambte, die eene groote familie had en weinig inkomen, en dus zeer zuinig moest leven. Zijn vader hield veel van hem, en was goed en toegevend voor zijn oudste kind, toegevend in alles, behalve in dingen, die op de school betrekking hadden. In dit opzicht was hij veeleischend en streng, daar het kind zoo spoedig mogelijk eene betrekking moest kunnen vervullen, om in het onderhoud der familie te helpen voorzien. Om binnen kort iets te kunnen zijn, moest hij veel werken in weinig tijd. En opdat de jongen goed zou arbeiden, wakkerde zijn vader hem steeds aan, met lust te werken. De vader was reeds bejaard, en het drukke arbeiden had hem ook voor den tijd oud gemaakt. Maar dit belette niet, dat hij, om in de behoeften van het huisgezin te voorzien, behalve het werk, dat zijn post hem oplegde, hier en daar nog copiëerwerk aannam, en zoo een goed gedeelte van den nacht aan zijn tafeltje doorbracht. Ten slotte had hij bij een uitgever, die tijdschriften en boeken ter lezing gaf, de taak aangenomen, op den omslag de namen en adressen der abonnés te schrijven, en kreeg drie liren voor elke vijf honderd der in groot en duidelijk schrift opgestelde adressen. Maar dit werk maakte hem zeer vermoeid, en hij klaagde er dikwijls over in den familiekring, als men het middagmaal gebruikte. — „En ik zal mijn gezicht verliezen," — zeide hij, — „dit nachtelijk werk ondermijnt me geheel." — Zijn zoontje zeide eens tegen hem: — „Vader, laat mij voor u werken, ge weet dat ik even schrijf als u, wij hebben dezelfde hand." — Maar zijn vader antwoordde hem: — „Neen, mijn kind, jij moet leeren; het is op dit oogenblik nuttiger, dat jij je schoolwerk maakt; ik zou het mij nooit vergeven, wanneer ik je één uur ontroofde; ik dank je, maar ik wil het niet, en spreek er mij nooit meer over." —

Het kind wist, dat het vruchteloos was bij zijnen vader in dit opzicht aan te houden, en hij sprak er niet meer van. Maar ziehier, wat hij deed. Hij wist, dat zijn vader te middernacht ophield met schrijven, en van zijne werkkamer naar de slaapkamer ging, want hij had opgemerkt, dat, wanneer de klok twaalf uur geslagen had, er dadelijk een stoel achteruitgeschoven werd, en dan hoorde hij kort daarop den langzamen tred van zijn' vader. Op een' nacht wachtte hij, tot deze te bed was, kleedde zich aan zonder gerucht te maken, ging op de teenen loopende naar het kamertje, stak de petroleumlamp weêr aan, zette zich aan de schrijftafel, waar een stapel witte kaartjes lag en de opgave der adressen, en begon te schrijven, daarbij nauwkeurig de hand van zijn' vader navolgende. En hij schreef met goeden moed en opgewekten zin, maar toch ook een beetje angstig, en het aantal der geschreven kaartjes groeide aan, en van tijd tot tijd liet hij de pen rusten om zich in de handen te wrijven, en dan

begon hij weer met nieuwen ijver, terwijl hij op ieder geluid lette en glimlachte. Honderd zestig waren gereed: hij had een lire verdiend! Toen hield hij op, legde de pen neêr, waar hij haar gevonden had, deed het licht uit, en keerde naar zijn bedje terug, op de teenen van zijne voeten.

Dien dag zette zijn vader zich recht tevreden aan tafel. Hij had niets gemerkt. Dit werk deed hij werktuigelijk, op de klok, terwijl hij aan andere dingen dacht, en zonder de kaartjes te tellen, die hij den vorigen dag geschreven had. Hij ging goed gehumeurd zitten en zeide, met de hand op den schouder van zijn' zoon kloppende: — „Wel, Giulio, je vader kan toch nog beter werken, dan je wel zoo zoudt denken. Gisteren avond heb ik in twee uren een derde gedeelte van mijn werk meer gedaan, dan gewoonlijk. De hand is nog vlug, en de oogen doen nog hun' plicht." — En Giulio was gelukkig en zeide bij zichzelven: „Arm vadertje, behalve het geld, schenk ik hem nog de illusie, zich verjongd te gevoelen. Dus, moed gehouden."

Aangespoord door den goeden uitslag, ging hij den volgenden nacht, nadat het twaalf uur geslagen had, weer naar beneden en aan het werk. En zoo deed hij verscheidene nachten. Zijn vader bemerkte niets. Een keer echter, bij het avondeten, zeide hij opeens: — „Het is toch zonderling, zoo gauw als de petroleum in dit huis opgaat!" — Giulio voelde zijn' adem stokken van den schrik, maar het gesprek eindigde daarmede. En hij ging voort 's nachts te werken.

En zoo kwam het, dat, daar hij iederen nacht uit zijn' slaap moest opstaan, Giulio niet genoeg rust had; des morgens stond hij vermoeid op, en des avonds, als hij bezig was zijn schoolwerk te maken, kon hij zijne oogen bijna niet openhouden. Op een' avond, — voor de eerste maal in zijn leven — sliep hij over zijn schrift gebogen in. — „Kom, hou-je op?" — riep zijn vader, — in de handen kloppende. — „Aan het werk!" — Hij herstelde zich en ging

voort met schrijven. Maar den volgenden avond gebeurde hetzelfde, en ook de dagen, die toen kwamen. Het werd zelfs erger: hij sluimerde over zijn boeken in, stond later op dan gewoonlijk, leerde zijne lessen met moeite en had geen lust meer in het werk. Zijn vader begon het te bemerken, toen er over na te denken, en berispte hem ten laatste. Had hij dit maar nooit gedaan! — „Giulio" — zeide hij op een' morgen, — „je geeft mij eene streep door de rekening; je bent opeens veranderd. Dit bevalt mij niet. Bedenk wel, dat al de hoop der familie op jou rust. Ik ben ontevreden over je, dat kun je wel begrijpen!" — Door dit verwijt, het eerste werkelijk gestrenge woord, dat zijn vader ooit tot hem gesproken had, werd het kind ontroerd. En: „ja," dacht hij bij zichzelven, „het is waar, dit kan zoo niet langer duren, het bedrog moet uit zijn!" Maar op den avond van denzelfden dag, toen zij het avondeten gebruikt hadden, zeide zijn vader vergenoegd: — „In deze maand heb ik twee-en-dertig liren meer verdiend dan in de vorige met het schrijven van adreskaartjes!" — terwijl hij dit zeide, haalde hij van onder de tafel een zakje met suikergoed te voorschijn, dat hij gekocht had, om met zijne kinderen de buitengewone verdienste te vieren, en allen klapten in de handen. En toen herkreeg Guilio weêr zijn moed, en hij dacht: „Neen, beste vader, ik zal niet ophouden met heimelijk voor u te werken; ik zal mij inspannen overdag beter te studeeren, maar ik zal ook voortgaan des nachts voor u en de uwen te arbeiden." En de vader voegde er bij: — „Twee-en-dertig liren meer! Ik ben wel in mijn schik .... Maar hij," — en hij wees Giulio aan, — „doet mij verdriet." — En Giulio hoorde de straffende woorden in stilte aan, en wischte twee tranen weg, die in zijne oogen opwelden, maar tegelijkertijd was er eene groote zachtmoedigheid in zijn hart.

En zoo ging hij voort met hard te werken. Maar de uitputting werd steeds grooter, en 't werd hem hoe langer hoe moeielijker er weerstand aan te bieden. Dit duurde bijna twee maanden. De vader ging voort zijn' zoon te beknorren, en zag hem steeds met onwelwillende blikken aan. Eens ging hij naar de school, om naar de vorderingen van het kind onderzoek te doen, en de onderwijzer zeide: — „Ja, het gaat zoo, zoo, want hij heeft in alle geval een vlug hoofd, maar de goede wil van vroeger schijnt verdwenen te zijn. Hij is slaperig, zit te geeuwen, en let niet op. Zijne opstellen zijn kort, in haast opgesteld en slecht geschreven. O! hij kan beter werken, veel beter!" — Dien avond nam de vader zijn' zoon afzonderlijk, en sprak gestrenger tot hem dan ooit. — „Giulio," zeide hij, — „je ziet dat ik werk, dat ik mijn leven slijt door te tobben voor het huisgezin. En je helpt mij niets. Je hebt geen hart voor mij, noch voor je broertjes en zusjes, noch voor je moeder". — „O neen, vader! zeg dat niet! — riep het kind in tranen uitbarstend, en hij opende den mond om alles te vertellen. Maar zijn vader verhinderde hem dit, door te zeggen: — „Je weet in welke omstandigheden wij leven; allen moeten een' goeden wil en een zelfverloochenend hart hebben. Ik zelf, dit heb je gezien, moest mijnen arbeid verdubbelen. En bovendien had ik deze maand nog op eene toelage van honderd liren van de spoorwegdirectie gerekend, en nu verneem ik van morgen, dat men mij niets zal geven!" — Bij dit bericht verdreef Guilio dadelijk de gedachte aan eene bekentenis, die hem bijna had doen spreken, en zeide vastberaden bij zich-zelven: „Neen, vader, ik zal u toch niets zeggen, ik zal mijn geheim bewaren, om voor u te kunnen werken; ik zal het leed, dat ik u aan de eene zijde veroorzaak, aan den anderen kant weer vergoeden; voor de school zal ik altijd genoegzaam mijn best doen, om over te kun-

nen gaan; op het oogenblik is het van het meeste belang u te helpen ons brood te verdienen, en den vermoeienden arbeid te verminderen, die u doodt." —

En hij ging door met werken, en zoo volgden er twee maanden van nachtwake, en van groote uitputting des daags, gedurende welke het kind zich op wanhopige wijze inspande, en de vader hem bittere verwijten toevoegde. Maar het ergste was, dat deze langzamerhand koeler tegen den jongen scheen te worden.

Hij sprak bijna niet tot hem, alsof hij een verdorven kind ware, van wien men niets meer hopen kon, en vermeed haast hem aan te zien. En Giulio bemerkte het, en leed er onder, en wanneer zijn vader de schouders over hem ophaalde, vroeg hij hem haastig om een' kus, en hief het gelaat tot hem op met een gevoel van teederheid, waarmede zich medelijden en droefheid mengden. Door verdriet en uitputting vermagerde en verbleekte hij; en steeds meer zag hij hij zich in de noodzakelijkheid, zijn werk voor de school te ver-

waarloozen. Hij begreep ook wel, dat hij het eens niet meer zou kunnen volhouden, en elken avond zeide hij tot zich zelven: — ,,Dezen nacht sta ik niet meer op;" — maar als het twaalf uur sloeg, op het oogenblik, dat hij zijn plan metterdaad had moeten ten uitvoer brengen, voelde hij een soort van wroeging en het scheen hem toe, dat, wanneer hij in bed bleef, hij eenen plicht niet na zou komen, en eene lire aan zijn' vader en aan zijne familie ontstelen zou. En dan stond hij op, en dacht aan de mogelijkheid, hoe zijn vader op zekeren

nacht zou kunnen wakker worden en hem verrassen, of hoe hij alles ontdekken zou door zijne papieren tweemaal te tellen, en dan zou alles natuurlijk gedaan zijn, zonder zijn' wil; en wanneer hij dit bedacht, had hij niet den moed zijn plan ten uitvoer te brengen. En dus zette hij zich weer aan het werk.

Eens, bij het avondeten, sprak zijn vader eenige woorden, die hem een besluit deden nemen. Zijne moeder had hem aangezien, en het scheen, dat zij vond dat hij er slechter uitzag en een magerder gezichtje had dan gewoonlijk. Zij zeide tot hem: — „Giulio, je bent ziek." — En toen, zich tot de vader wendende, herhaalde zij angstig: — „Giulio is ziek. Ziet eens hoe bleek hij is! Beste Giulio, ben je niet wel?" — De vader zeide toen, terwijl hij hem van ter zijde aanzag: — „Het is het slechte geweten, dat ook de gezondheid slecht maakt. Hij zou er niet zoo uitzien, wanneer hij een ijverige leerling en een jongen met een hart was," — „Maar hij is ziek!" — riep de moeder uit. — „Daar kan ik mij niets meer van aantrekken!" — antwoordde zijn vader. Deze woorden troffen den armen jongen als eenen messteek in het hart. Dus dat kon hij zich niet meer aantrekken! En dit zeide zijn vader, die eens gebeefd had, wanneer hij slechts hoestte. Hij hield dus niet meer van hem, daar was geen twijfel aan, hij was dood voor het hart van zijn' vader! .... „O neen, lieve vader," zeide het kind toen bij zich-zelven, terwijl het hart hem van droefheid ineenkromp, „nu is het werkelijk de laatste nacht geweest; ik kan zonder uwe liefde niet leven, ik zal u niet meer bedriegen, ik zal als voorheen gaan leeren, er gebeure wat wil, als u maar weêr van mij houdt, lieve arme vader! O, dezen keer ben ik wel zeker van mijn voornemen." —

Maar toch stond hij dien nacht weer op, en deed dit meer uit gewoonte, dan om eene andere beweegreden; en toen hij was opgestaan, wilde hij nog eens gedurende eenige minuten, in de stilte van den nacht, voor de laatste maal het kamertje terugzien, waar hij stilletjes had zitten werken; hij wilde vaarwel zeggen aan de plaats, waar hij zoo dikwijls met een tevreden en opgeruimd hart vertoefd had. En toen hij zich weer voor het tafeltje bevond, waarboven het licht brandde, en de witte kaartjes zag liggen, waarop hij nu nooit meer de namen en adressen, die hij uit het hoofd kende, zou schrijven, werd hij door eene groote droefheid aangegrepen, en met eene onstuimige beweging greep hij naar de pen, om het gewone werk weêr te beginnen. Maar door de hand uit te strekken had hij tegen een boek gestooten, en het boek viel. Zijn hart stond stil. Als zijn vader eens wakker werd! Zeker zou hij hem niet betrappen bij het begaan van eene slechte daad! hij was zelfs vast besloten hem alles te zeggen, en toch .... met schrik dacht hij aan het geluid der naderende voetstappen in de duisternis — aan het oogenblik, dat men hem op dit uur, in deze stilte, zou overvallen — aan de ontsteltenis van zijne moeder die wakker zou worden — en toen kwam de gedachte bij hem op, dat zijn vader hem weer eene vernedering zou toevoegen .... dit alles deed hem bijna angstig worden. Hij luisterde met ingehouden adem .... er deed zich geen geluid hooren. Hij legde het oor tegen het slot der deur, waar hij met zijnen schouder aan reikte: er was niets. Het geheele huisgezin sliep. Zijn vader scheen niets gehoord te hebben. Hij stelde zich gerust en ging voort met schrijven, en het eene papier na het andere werd beschreven. Hij hoorde den regelmatigen tred van den nachtwacht in de verlaten stratt, toen het geratel van een rijtuig, dat plotseling stil hield, daarna het geraas van eene rij karren, die langzaam voorbijgingen; daarop volgde eene doodelijke stilte, die nu en dan slechts verbroken werd door het aanslaan van een' hond. En hij schreef steeds voort. Intusschen stond

zijn vader achter hem; deze was opgestaan, toen hij het boek had hooren vallen en stond daar nu op het goede oogenblik te wachten, om iets te zeggen. Het leven der karren had het geluid zijner voetstappen en van het behoedzame openen der deur overstemd, en daar stond hij nu, met zijn witte hoofd over het zwarte kopje van Giulio gebogen, — en hij zag hoe de pen over het papier liep, — en in een oogenblik had hij alles geraden, zich alles herinnerd, alles begrepen. Een grievend berouw, eene oneindige liefde vervulden zijn hart, en deden hem daar onbewegelijk staan, achter zijn kind.

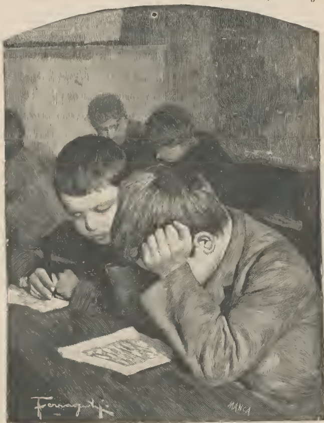
Opeens uitte Giulio een' schrillen kreet, — twee armen hadden zijn hoofd krampachtig omvat. — „O vader! vader, vergeef mij! vergeef mij!" — riep hij uit, zijn vader ziende. — „Vergeef jij mij!" — antwoordde zijn vader snikkende, en zijn hoofd met kussen overdekkende. — „Ik heb alles begrepen, ik weet nu alles, ik, ik vraag je om vergiffenis, mijn lief, lief ventje, kom met mij mee!" — En hij hielp hem te loopen, of liever droeg hem naar het bed zijner moeder, die wakker was geworden, en zeide tot haar: — „Kus dit goede kind, dat bijna vier maanden voor mij gewerkt heeft, en hij heeft door mij zooveel verdriet gehad, hij, die voor ons het brood verdient!" — De moeder hield hem omarmd en drukte hem, zonder iets te kunnen zeggen, tegen hare borst, eindelijk sprak zij: — „Ga nu slapen, gauw, mijn kind, ga slapen en rust uit! Breng hem naar bed!" — De vader nam hem in zijne armen, droeg hem naar zijn kamertje en legde hem te bed, terwijl hij hem liefkoosde en kuste, en schudde toen zijne kussens op en legde de dekens recht. — „Dank u, vader," — zeide het kind herhaaldelijk, — „dank u, maar ga nu ook naar bed, ik ben nu heel gelukkig; ga naar bed, vadertje!" — Maar zijn vader wilde hem zien slapen, hij zette zich naast het bed neder, nam de hand van zijn' zoon in de zijne, en zeide: — „Slaap, slaap, mijn kind!" — En Giulio, die zeer moê was, sluimerde ten laatste in, en sliep geruimen tijd, voor de eerste maal na vele nachten, en had in zijn' slaap vroolijke droomen; en toen hij de oogen opende zag hij, dat de zon al hoog gestegen was, en toen voelde hij het witte hoofd van zijn vader op zijne borst liggen, die daar den geheelen nacht had doorgebracht, en nog sliep, met zijn hoofd op het hart van het kind gebogen.

Wilskracht.

28, Woensdag.

Stardi, de jongen, die bij mij in de klasse zit, zou de wilskracht hebben om hetzelfde te volbrengen als het Florentijnsche kind. Dezen morgen waren er twee groote gebeurtenissen op school. Garoffi had zijn album terug en was daarom uitgelaten van blijdschap, ook omdat hij er twee postzegels bij gekregen had van de republiek van Guatemala, die hij al drie maanden lang zocht, en dan had Stardi de tweede medaille! Stardi, de eerste van de klasse na Derossi! Allen waren blijde voor hem, maar ook verwonderd. Wie zou dat ooit gezegd hebben, in October, toen zijn vader hem in eene groene overjas geknoopt, naar de school bracht, en tot den onderwijzer zeide: — „U zult veel geduld met hem moeten hebben, want hij is zeer moeielijk van begrip". — Allen hielden het er dus voor, dat zijne hersens zoo hard als steen waren. Maar

hij zeide: — „Die wil, die kan," — en hij begon te werken zoo hard hij kon: overdag, 's nachts, te huis, op school, op straat, met op elkaar geklemde tanden en toegeknepen handen, geduldig als een os, stijfhoofdig als een ezel, en zoo, door zijn' ijzeren wil, er op passende, dat men hem niet voor den gek hield, schoppen uitdeelende aan allen, die hem in de war wilden maken, is hij, al volhoudend, allen voorbijgestreefd. Hij begreep niets van het rekenen, zijne opstellen krioelden van dwaasheden, hij slaagde er nooit in een' volzin in het hoofd te krijgen, en nu lost hij voorstellen op, schrijft zonder fouten, en zegt zijne les van een leien dakje. En zijn ijzeren wil spreekt uit zijn geheele lichaam; hij is kort en dik, heeft een vierkant hoofd, geen hals, dikke, kleine handen en eene ruwe stem. Hij is altijd bezig stukken van couranten en aanplakbiljetten te bestudeeren en iederen keer, als hij tien stuivers heeft, koopt hij een boek: hij heeft reeds eene kleine bibliotheek verzameld, en eens, toen hij bijzonder

goed in zijn humeur was, heeft hij zich laten ontvallen, dat hij mij eens mede zou nemen, om haar mij te toonen. Hij spreekt tegen niemand, noch speelt met iemand, en altijd zit hij onbewegelijk als een blok hout in de bank, met de

vuisten vast tegen de slapen gedrukt, naar mijnheer Perboni te hooren. Wat moet hij moede zijn, die arme Stardi! De onderwijzer zeide dezen morgen tot hem, daar hij ongeduldig en slecht gehumeurd scheen, toen hij de medaille kreeg: — „Bravo Stardi, wie aanhoudt, wint" — Maar hij scheen niet trotsch te zijn op zijne onderscheiding, glimlachte zelfs niet, en zoodra hij weêr in de bank was teruggekeerd, plaatste hij de handen tegen het hoofd, en bleef nog onbewegelijker en oplettender zitten dan voorheen. Maar het zonderlingste van alles kwam nog, toen zijn vader hem bij den uitgang opwachtte; deze is een chirurgijn-barbier, groot en dik als hij, met een ineengedrongen gezicht en eene grove stem. Hij had niet gedacht, dat zijn zoon de medaille zou krijgen, en wilde het niet gelooven, voordat mijnheer Perboni het hem verzekerd had, en toen begon hij te lachen van genoegen, en gaf een tik op het breede achterhoofd van den jongen, terwijl hij hardop zeide: — „Mijn brave, mijn goede, mijn beste kaalkop, goed zoo!" — en toen keek hij hem glimlachend aan en kon niets verder zeggen. En alle jongens waren vroolijk, behalve Stardi. Hij was reeds bezig zich-zelven de les in te stampen, die hij den volgenden morgen moest opzeggen.

Dankbaarheid.

31, Zaterdag.

— „Ik ben er zeker van, dat uw vriend Stardi nooit iets op zijn' onderwijzer aan te merken heeft. Gij zegt wel eens op onwilligen toon: — „Mijnheer was vandaag vreeselijk uit zijn humeur, hij was zeer ongeduldig." — Maar bedenk eens, hoe dikwijls gij iets onaardigs doet, en tegenover wie? Tegenover uw' vader en uwe moeder; en weet ge wel, dat het eene zonde is uwe slechte luim op hen te wreken? Uw onderwijzer is wel in zijn recht, wanneer hij somtijds ongeduldig wordt! Denk, dat hij reeds vele jaren voor de jongens werkt, en dat er velen zijn, die zich goed en volgzaam gedragen, maar ook velen, die hem met ondankbaarheid beloonen, van zijne goedheid misbruik maken, en zijne zorgen voor hen miskennen; en ook, dat hij van allen meer leed dan voldoening ondervindt. Denk, dat de gezondste mensch van de wereld, als hij zich op zijne plaats bevond, zich wel eens door gramschap zou laten overmeesteren, en als ge eens wist, hoe dikwijls uw onderwijzer u les geeft, terwijl hij zich onwel gevoelt, alleen, daar zijne ziekte niet ernstig genoeg is, om hem van den plicht, aanwezig te zijn, te ontslaan. Dan is hij ongeduldig, omdat hij lijdt, en het doet hem zeer veel verdriet te zien, dat gij dit niet bemerkt, en er misbruik van maakt! Eer uwen onderwijzer en heb hem lief, omdat uw vader eerbied en liefde voor hem koestert; omdat hij zijn leven opoffert voor zoovele jongens, die hem later vergeten; heb hem lief, omdat hij u met verstand leidt en onderricht, omdat hij uw hart vormt; omdat eens, wanneer gij een man zult zijn, en ik noch hij meer in deze wereld zullen leven, gij in uwe verbeelding zijn gelaat zult zien naast het mijne, en dan ziet ge, zal eene zekere uitdrukking van smart en vermoeienis, zooals zij over zijn edel gelaat ligt, en waarop ge nu niet let, u helder voor den geest staan, en gij zult hierdoor pijnlijk getroffen worden, zelfs na dertig jaren; het zal u leed doen en gij zult berouw gevoelen

hem niet meer goeden wil te hebben getoond, en u niet altijd zoo goed gedragen te hebben, als ge wel kondt. Houd van uwen meester, omdat hij tot die groote familie van vijftigduizend leeraars bij het lager onderwijs behoort, die door geheel Italië verspreid zijn, en welke als vaders zorgen voor de millioenen jongens, die met u opgroeien; zij zijn de weinig bekende en armelijk beloonde mannen, die voor ons land een ontwikkelder geslacht bereiden, dan het tegenwoordige. Ik kan mij niet verheugen over de liefde, welke gij mij toedraagt, wanneer gij ook niet allen, die goed voor u zijn, bemint, en onder deze is uw onderwijzer de eerste na uwe ouders. Heb hem lief, zooals ge mijn' broeder zoudt liefhebben; heb hem lief, wanneer hij u prijst en wanneer hij u berispt, wanneer hij rechtvaardlg is, en wanneer het u toeschijnt, dat hij onbillijk handelt; heb hem lief, wanneer hij vroolijk en opgeruimd is, maar laat uwe genegenheid nog grooter voor hem zijn, wanneer hij zich treurig gestemd gevoelt. Bemin hem steeds. Denk altijd vol eerbied aan hem, die uw onderwijzer is, want na uw' vader is hij de man, wiens naam ge met de meeste liefde, met de meeste dankbaarheid moet noemen." —

UW VADER.

JANUARI.

De plaatsvervangende Onderwijzer.

4, Woensdag.

Mijn vader heeft gelijk — mijnheer Perboni is slecht geluimd, omdat hij ziek is, en gedurende drie dagen is de plaatsvervangende onderwijzer gekomen, die kleine, zonder baard, die nog een jongen schijnt. Van morgen is er een treurig voorval gebeurd. Reeds den eersten en den tweeden dag hadden wij leven in de school gemaakt, en de plaatsvervangende meester was zeer ongeduldig en zeide niets anders dan: — „Blijft zitten, weest stil, bid ik u." — Maar van morgen ging de oproerigheid te ver. Er was een gegons, dat men zijne eigene woorden niet verstaan kon, en de onderwijzer vermaande en vroeg stilte, maar het was of hij tegen de muren sprak. Twee maal kwam de directeur aan de deur kijken. Maar toen hij weg was, groeide het geraas weer aan en het was een leven als een oordeel. Of Garrone en Derossi al teekens gaven, dat het nu genoeg was, dat zij vonden, dat het eene schande was, zooals de jongens zich gedroegen, men lette er niet op.

Eene uitzondering maakte Stardi, die onbewegelijk in de bank zat, met de handen tegen het hoofd gedrukt, als altijd aan zijn' schat, de bibliotheek denkende, en Garoffi, de jongen met den haakneus en de postzegels, wiens geheele aandacht in beslag werd genomen door het opschrijven der naamlijst van hen, die zijne loten van twee centen hadden gekocht en hierdoor hoopten den zakinktkoker, die de prijs der loterij was, te winnen. De anderen praatten en lachten, deden hunne pennen, die zij met de punt in de bank gestoken hadden, geluiden geven, en maakten propjes, die zij met de elastieken hunner kousen-

banden naar elkaar toeschoten. De onderwijzer nam den een' na den ander' bij den arm en schudde hem door elkâar — het maakte geen indruk. Hij wist niet meer tot wien zich te wenden, en smeekte: — „Maar waarom zijn jelui toch zoo? Willen jelui mij dwingen straf te geven?" — Toen sloeg hij met zijne vuist op de bank, en riep met eene toornige stem, op bijna schreienden toon: — „Stilte! stilte! stilte!" — De klank zijner stem deed mij pijnlijk aan. Maar het leven nam steeds toe. Franti gooide een' bal van papier naar hem, eenigen gingen zitten miauwen, anderen begonnen met elkaar te vechten — het was eene niet te beschrijven verwarring, tot plotseling de portier binnenkwam, en zeide: — „Mijnheer de directeur laat u roepen". — De onderwijzer stond op en ging haastig de deur uit, terwijl hij eene beweging van wanhoop maakte. Toen werd het geraas nog heviger, maar opeens stond Garrone op met een vertoornd gelaat en gebalde vuisten, en zeide met eene stem, die schor was van drift: — „Nu is het genoeg! Zijn jelui beesten? Misbruik te maken, omdat hij goed is! Als hij jelui ribben brak, zou je kruipen als honden. Je bent eene troep ellendelingen! De eerste, die hem nog eens durft beleedigen, wacht ik buiten op en sla hem de tanden stuk, al staat zijn vader er naast!" — Allen zwegen. O! wat was Garrone nu mooi, met zijne oogen, die vlammen schoten! Hij geleek een woedende, jonge leeuw. Hij zag den een' na den anderen aan, ook de onbeschaamdsten, en allen bogen het hoofd. Toen de plaatsvervangende onderwijzer, met roode oogen, binnenkwam, kon men een speld hooren vallen. — Hij bleef vol verwondering staan. — Maar toen, nadat hij Garrone gezien had, die nog geheel rood was en beefde, begreep hij alles, en zeide hem met eene stem, waaruit een groote genegenheid sprak, en op een' toon, alsof hij tot zijn' broeder het woord richtte: — „Ik dank je, Gar rone!" —

De Bibliotheek van Stardi.

Ik ben bij Stardi geweest, die over de school woont, en was zeer verlangend zijne bibliotheek te zien. Hij is volstrekt niet rijk, en kan niet veel boeken koopen; maar hij behoudt met heel veel zorg zijne schoolboeken, en die, welke zijne ouders hem geven, en al het geld, dat hij van hen krijgt, legt hij op zijde, en geeft het aan boeken uit. Op deze manier heeft hij reeds eene kleine bibliotheek verzameld, en toen zijn vader dien hartstocht voor boeken bemerkte, heeft hij voor hem een' mooien, notenhouten boekenhanger gekocht, met een groen gordijntje er voor, en heeft bijna al de deelen laten inbinden, in de kleuren, welke zijn zoon het liefst had. Stardi trok aan een koordje, het gordijntje schoof weg, en ik zag drie rijen boeken, ordelijk gerangschikt, met glanzende ruggen, waarop de titels in gouden letters glinsterden; het waren boeken met verhalen, reisbeschrijvingen en gedichten, en er waren ook geillustreerde bij. Hij heeft ook smaak, om de kleuren te schikken, de witte banden plaatst hij naast de roode, de gele naast de zwarte, de blauwe weêr naast de witte, zoodat men ze uit de verte goed zien kan, en zij een mooi effect maken. Hij houdt zich altijd bezig met ze weêr te verschikken. Hij heeft een' catalogus gemaakt. Hij doet als een bibliothecaris. Hij staat altijd voor zijne boeken, om ze af te stoffen, ze te doorbladeren, den band na te kijken; het is

de moeite waard te zien, hoe hij er in staat te snuffelen, en ze met zijne dikke handen vasthoudt, terwijl hij de bladzijden omblaast. Alle boeken schijnen nog

geheel nieuw te zijn. En als ik dan bedenk, hoe ik mijne boeken verwaarloosd heb! Wanneer hij een nieuw boek gekregen heeft, is het voor hem eene vreugde dit te bewonderen, het op zijne plaats te zetten, het weder op te nemen en dan aan alle zijden te bekijken, en het als een' schat te bewaken. Een uur lang heeft hij mij niets anders laten zien. Mijne oogen deden mij pijn van het staren op de letters. Op een zeker oogenblik kwam zijn vader door de kamer, die groot en breed is als hij, en met eene zelfde zware stem spreekt, en terwijl hij zijn' zoon twee tikjes tegen het achterhoofd gaf, zeide hij: — „Hé, wat zeg je wel van mijn' gebronsden, dikken vent? Hij zal nog eens tot iets komen, dat verzeker ik je."—En Stardi opende de oogen half bij deze ruwe liefkozing, evenals een groote jachthond. Ik weet niet hoe het komt, maar ik durf niet met hem te schertsen; ik geloof niet, dat hij een jaar ouder is dan ik, en wanneer hij bij het weggaan tot mij zegt: — „Tot weêrziens", — met die uitdrukking op het gelaat, die hem altijd ontstemd doet schijnen, antwoord ik hem: — „Ik groet je!" — en ik heb een gevoel alsof ik tot een' man spreek. Thuis gekomen praatte ik er over met mijn' vader, en zeide: — „Ik begrijp niet hoe het komt. Stardi heeft geen talenten, geene goede manieren, en heeft zelfs bijna een komisch uiterlijk; en toch voel ik mij zijn mindere." — Mijn vader antwoordde: — „Dat komt, omdat hij karakter heeft." — Ik zeide: — „In het uur, dat ik bij hem heb doorgebracht, heeft hij geene vijftig woorden geuit, heeft mij geen enkel stuk speelgoed laten zien, heeft niet gelachen, en toch ben ik er met pleizier geweest." — En mijn vader antwoordde: — „Je gevoelt achting voor hem, en hierdoor komt het." —

De Zoon van den Hoefsmid.

Mijn vader heeft gelijk, maar ik gevoel ook achting voor Precossi, het is zelfs te zwak uitgedrukt wanneer ik enkel zeg, dat ik achting voor hem koester. Precossi is de zoon van den hoefsmid, die kleine, magere jongen, die zulke goede, treurige oogen heeft, waarmede hij zoo angstig rond kan kijken; altijd is hij bedeesd, en zegt tot allen: — „Neem mij niet kwalijk;" — steeds is hij ziekelijk, en toch studeert hij zoo hard. Zijn vader komt altijd thuis, als hij beschonken is door den brandewijn, en dan slaat hij het kind, omdat het op de wereld is, en smijt het zijne boeken en schriften in het gezicht; en zoo komt hij soms op school met een loodkleurig gelaat, dat geheel opgezwollen is, en met oogen, die ontstoken zijn door het langdurig schreien. Maar nooit, nooit kan men hem doen bekennen, dat zijn vader hem mishandeld heeft. — „O, vader heeft je weer geslagen, he?" — vragen hem de jongens, en dan antwoordt hij dadelijk: — „Dat is niet waar!" — om zijn' vader geen oneer aan te doen. — „Dit blad heb jij niet laten verbranden," — zeide hem de onderwijzer, terwijl hij zijn huiswerk liet zien, dat half verbrand was. — „Toch wel," — antwoordde hij met bevende stem, — „ik heb het in het vuur laten vallen." — Wij zijn echter overtuigd, dat zijn dronken vader tegen de tafel gevallen is en het licht zoo omgestooten heeft, terwijl hij zijn werk zat te maken. Hij woont in een zolderkamertje van ons huis, maar bij de andere trap; de portierster vertelt alles, wat er gebeurt, aan mijne moeder; mijne zuster Silvia heeft hem eens, terwijl zij op het terras was, hooren schreeuwen, nadat zijn vader hem van de trap gegooid had, omdat het kind hem eenig geld vroeg, daar hij een taalboek koopen moest. Zijn vader drinkt, werkt niet en het huisgezin lijdt honger. Vele dagen komt de arme Precossi op school zonder iets gegeten te hebben, en dan knabbelt hij stilletjes een broodje op, dat Garrone hem geeft, of hij eet een' appel, welken de juffrouw met de roode veêr, die zijne onderwijzeres van de eerste klasse geweest is, voor hem medebrengt. Zijn vader komt hem soms halen, wanneer hij bij toeval voorbij de school komt, hij ziet er bleek uit, staat onvast op zijne beenen, heeft een woest uiterlijk, het haar hangt hem in de oogen en de pet staat hem schuin op het hoofd. De arme jongen beeft, wanneer hij hem ziet aankomen, maar toch loopt hij hem lachend tegemoet, en zijn vader schijnt hem dan niet op te merken, en aan iets anders te denken. Arme Precossi! Hij naait zijne verscheurde schriften weder in, leent de boeken om zijne les uit te leeren, maakt zijn buisje door middel van spelden dicht, en het is om medelijden te krijgen, wanneer men hem gymnastiek ziet doen met eene broek, die afzakt, en een buis dat te lang is, en waarvan hij de mouwen tot aan de ellebogen opstroopt. Hij werkt en spant zich in: hij zou een der eersten zijn, wanneer hij rustig arbeiden kon. Van morgen kwam

hij op school met opengekrabde wangen, en allen riepen: — „Dat heeft je vader gedaan, dezen keer kan je het niet ontkennen, je vader heeft het gedaan. Wij zullen het aan den directeur zeggen, en dan zal hij je ondervragen." — Maar hij richtte zich in zijn volle lengte op, en zeide met eene stem, die van verontwaardiging beefde: „Het is niet waar! het is niet waar! mijn vader mishandelt mij nooit!" — Maar onder de les vielen zijne tranen op de bank, en wanneer iemand naar hem keek, deed hij zijn best om te glimlachen, en niet treurig te schijnen. Arme Precossi! Morgen komen Derossi, Coretti en Nelli bij mij; ik zal vragen of hij ook komen wil. Hij moet een avondboterham bij ons eten, ik zal hem boeken geven, ik zal alles in het werk stellen om hem te vermaken, ik ben van plan zijne zakken met vruchten te vullen, om hem eens verheugd te zien, dien armen Precossi, die zoo goed en zoo moedig is!

Een prettig Bezoek.

12, Donderdag.

Dit is de prettigste dag van het het geheele jaar voor mij geweest. Precies om twee uren kwamen Derossi en Coretti bij mij, met Nelli, het arme bultje; Precossi's vader wilde niet, dat zijn zoon kwam. Derossi en Coretti lachten nog over hunne ontmoeting op straat met Crossi, den zoon van de groentevrouw, — de jongen met den lammen arm en het roode haar, — die eene groote kool droeg, welke hij te koop aanbood, en voor het geld moest hij eene pen koopen. Hij was blij, omdat zijn vader uit Amerika geschreven had, dat hij terugkwam, en nu konden zij hem iederen dag verwachten. O! heerlijke twee uren, die wij te samen doorgebracht hebben! Derossi en Coretti zijn de twee vroolijksten van de klasse; mijn vader werd geheel door hen ingenomen. Coretti had zijn

chocoladekleurig buisje aan, en zijne muts van kattenvel op. Hij is zoo bij de hand, en altijd wil hij arbeiden, rekenen en handelen. Van morgen heeft hij reeds met groote vlugheid eene halve wagenvracht hout weggedragen, en toch huppelde hij door het geheele huis, terwijl hij alles opmerkte, en altijd babbelde, levendig en behendig als een eekhoorn, en toen hij in de keuken kwam, vroeg hij de meid hoeveel zij voor haar zout betaalde, en dat zijn vader het voor vijf-en-veertig cent gaf. Hij praat onophoudelijk van zijn' vader, toen deze soldaat was bij het 49ste regiment, en den slag bij Custozza meemaakte onder bevel van prins Umberto; en hij heeft zulke aardige manieren! Hij schaamt er zich niet voor, dat hij te midden van houtblokken geboren en opgegroeid is: de lieftalligheid woont in zijn hart en heeft zich met hem vereenzelvigd, zooals mijn vader zegt. En ook Derossi had veel genoegen; hij is knap als een leeraar in de aardrijkskunde. Hij sluit de oogen en zegt: nu zie ik geheel Italië voor mij, de Appennijnen, die zich tot de Ionische zee uitstrekken, de rivieren, die het land doorsnijden, de witte steden, de golven, de blauwe baaien, de groene eilanden; en dan noemt hij de namen op, vlug en op een rijtje, alsof hij ze van de kaart oplas; en toen men hem zoo zag, met zijn hoog voorhoofd, zijne blonde haren en gesloten oogen, geheel in het blauw gekleed, met vergulde knoopen, hoog opgericht en schoon als een standbeeld, bleven allen vol bewondering hem aanstaren. In een uur had hij drie bladzijden uit het hoofd geleerd, welke hij overmorgen moet opzeggen, op den gedenkdag der ter-aarde-bestelling van den gestorven koning Victor Emanuel. Zelfs Nelli zag hem bewonderend en met liefde aan, en streek de plooien van zijne zwarte schort glad, en glimlachte met zijne heldere en droefgeestige oogen. Dit bezoek deed mij een groot genoegen, en er is mij iets van nagebleven, iets als een verwarmend vuur, in mijn hoofd en in mijn hart. Het was ook zoo aardig, toen zij weggingen, den armen Nelli te zien tusschen die twee groote en sterke jongens, die hem op hunne armen namen en naar huis droegen, terwijl zij hem lieten lachen, zooals

hij het nooit gedaan had. Toen ik in de eetkamer terugkwam, bemerkte ik opeens, dat het schilderijtje, Rigioletto, den gebochelden nar voorstellende, er niet meer hing. Mijn vader had het weggenomen, opdat Nelli het niet zien zou.

De Begrafenis van Victor Emanuel.

17, Januari.

Van middag om twee uur, zoodra ik de school binnengetreden was, riep de onderwijzer Derossi. Hij stond op en plaatste zich naast het tafeltje, tegenover ons, en begon toen op te zeggen met zijne tot in het hart doordringende stem, die langzamerhand helder klonk, terwijl zijn blos al hooger en hooger werd:

— „Op dezen dag, in dit oogenblik, is het vier jaar geleden, dat voor het Pantheon, te Rome, de lijkwagen stilhield, die het stoffelijk overschot bevatte van Victor Emanuel II, den eersten koning van Italië, gestorven na eene regeering van negen en twintig jaren, gedurende welke het groote Italië, dat in zeven rijken gesplitst was en door vreemdelingen en tyrannen onderdrukt werd, zich als één groote staat heeft weten te verheffen, die nu onafhankelijk en vrij is; na eene regeering van negen en twintig jaren, die hij beroemd en zegenrijk heeft gemaakt, door zijnen moed, zijne rechtschapenheid, zijne stoutmoedigheid in gevaren, zijn beleid, wanneer hij overwon, zijne vastberadenheid, wanneer het ongeluk hem trof. Ik volgde den lijkwagen, die met kransen overladen was, en die den tocht door Rome gemaakt had onder een' regen van bloemen, te midden eener doodsche stilte, hoewel eene ontelbare menigte, welke van alle zijden van Italië bijeen was gekomen, de treurige plechtigheid aanzag, voorafgegaan van alle legeroversten, en een groot aantal staatslieden en vorstelijke personen; gevolgd door eenen stoet van in den oorlog verminkte soldaten, door een woud van vaandels, door de afgezanten van drie honderd steden, door al dezulken, die de macht en den roem van een land kunnen vertegenwoordigen, en alle deze begeleidden hem naar den heiligen tempel, waar de graftombe hem wachtte. Twaalf kurassiers lichtten de baar van den wagen. Italië gaf haren laatsten groet aan haren gestorven vorst, aan haren vroegeren koning, wien zij zooveel liefde toegedragen had, den laatsten groet aan haren krijger, aan haren vader, aan de negen-en-twintig gelukkigste jaren van hare geschiedenis. Het was een plechtig en indrukwekkend oogenblik. Ik zag alles, en de harten der omstanders trilden van aandoening, toen de baar langs de met rouwfloers overtrokken vaandels der tachtig regimenten van het Italiaansche leger ging, die door even zoovele officieren gedragen werden, langs den weg geschaard. Italië werd door deze tachtig doeken vertegenwoordigd, die eene herinnering zijn aan de duizenden dooden, aan de stroomen bloeds, aan onzen hoogsten roem, onze heiligste opofferingen, onze droevigste smarten. De baar ging voorbij, door twaalf kurassiers gedragen. Waar zij kwam, zonken alle vaandels, ten teeken van begroeting, zoowel die van de nieuwe regimenten, als de oude verscheurde banieren van Goito, van Pastrengo, van Santa Lucia di Novara, van de Krim, van Palestro, van San Martino, van Castelfidardo, tachtig zwarte sluiers, naar omlaag, honderd

kruisen stooten tegen de kist, en deze gedempte en welluidende klanken, die in de harten der omstanders weêrtrilden, waren als de echo van duizenden stemmen, die fluisterden: —„Vaarwel, goede koning, dappere vorst, ridderlijke man! Gij zult in de harten van uw volk leven, zoolang de zon opgaat." — Daarop werden de vaandels weder opgeheven, en koning Victor Emanuel werd naar zijne laatste, roemrijke rustplaats gedragen." —

Franti wordt van school weggejaagd.

21, Zaterdag.

Een van de jongens heeft zich niet geschaamd te zitten lachen, terwijl Derossi „De begrafenis van den Koning" opzeide, en dit was Franti. Ik kan dien jongen niet uitstaan. Hij heeft een laag karakter. Wanneer een vader bij den ingang der school zijn kind bestraft, verheugt hij zich daarover, en wanneer iemand verdriet heeft, lacht hij. Hij beeft voor Garrone, en durft het metselaartje kwaad doen, omdat het klein is; hij plaagt Crossi, omdat deze een' lammen arm heeft, en bespot Precossi, die door alle anderen met liefde behandeld wordt; hij poogt altijd Robetti bespottelijk te maken, den jongen uit de 2e klasse, die op krukken rondstrompelt, omdat hij een kind redde. Hij tergt allen, die zwakker zijn dan hij, en wanneer hij dan met zijne vuisten begint te slaan en zich kwaad maakt, kan hij op de armen der jongens beuken, dat zij huilen van pijn. Zijn uiterlijk wekt afkeer; hij heeft een laag voorhoofd en oogen, die niemand recht durven aanzien, en waarover hij altijd de klep van zijne pet van gewast linnen trekt. Hij heeft voor niemand eerbied, lacht meneer Perboni in zijn gezicht uit, steelt als hij kan en ontkent met een effen gezicht, dat hij het gedaan heeft, en kibbelt met een ieder. Hij brengt op school spelden mede om de jongens te prikken, die naast hem zitten, trekt de knoopen van hunne buisjes af, en wanneer dit niet gaat, slaat hij ze stuk. Hij houdt zijne makkers voor den gek; zijne schriften, zijne tasch en zijne boeken zijn gescheurd, verwaarloosd en vuil; zijne linialen, waarop hij altijd knabbelt, staan vol tanden, zijne ganzepennen zijn afgebeten, zijne nagels zien rood en zijne kleederen zitten vol vlekken en scheuren door het vechten. Men zegt, dat zijne moeder ziek is van het verdriet, dat hij haar aandoet, en dat zijn vader hem reeds drie malen uit huis gejaagd heeft. Zijne moeder komt dikwijls aan de school om te vragen hoe hij het maakt, en zij gaat altijd schreiend weg. Hij haat de school, haat de jongens, haat zijn' onderwijzer. Soms doet mijnheer Perboni of hij niet bemerkt, dat Franti weer aan het kwaaddoen is, en dan is hij nog ondeugender. Hij heeft al beproefd of het invloed zou hebben, wanneer men hem naast de beste jongens plaatste, maar daar lacht Franti om. Hij kan vreeselijk brutaal zijn tegen den onderwijzer, en dan bergt hij het hoofd tusschen de handen, en doet of hij huilt, maar lacht in stilte. Hij werd voor drie dagen van de school verwijderd, en toen hij terugkwam, was hij nog slechter en onbeschaamder. Eens zeide Derossi tot hem: — „Schei toch uit, je ziet, dat meneer Perboni er zoo onder lijdt," — en daarop antwoordde Franti, dat hij hem een' stomp zou geven. Maar van morgen, eindelijk, is hij als een hond weggejaagd. Terwijl de onderwijzer aan Garrone het klad van den „Sardini-

schen Trommelslager" gaf, het maandelijksch verhaal van Januari, dat deze zou overschrijven, wierp Franti eene springbus op den grond, die uit elkaâr plofte en een knal gaf, alsof een geweer werd afgeschoten. De geheele klasse kreeg een' schok. Mijnheer Perboni sprong op, en riep: — Franti, ga de kamer uit!" — Hij antwoordde: — „Ik ga niet," — en lachte. De onderwijzer herhaalde: — „Ga er uit!" — „Ik doe het niet," — antwoordde hij. Toen verloor mijnheer Perboni zijn geduld, liep op hem toe, greep hem van achteren aan, pakte hem bij de armen, en trok hem uit de bank. Hij spartelde tegen, knarste op zijne tanden, en verweerde zich uit alle macht, terwijl mijnheer Perboni hem naar buiten sleepte. Deze bracht hem met veel moeite naar den directeur, en toen keerde de onderwijzer alleen in de klasse terug; hij zette zich aan zijn tafeltje, nam het hoofd in de handen, was geheel ontdaan, en zag er zoo uitgeput en bedroefd uit, dat het pijnlijk aandeed, wanneer men naar hem zag. — „Na dertig jaren les te hebben gegeven!" — riep hij treurig uit, terwijl hij zijn hoofd schudde. Niemand durfde zich bewegen. Zijn handen beefden van toorn, en de diepe rimpel in het midden van zijn voorhoofd was zoo diep, dat hij eene wonde geleek; arme mijnheer Perboni! Wij leden allen met hem. Maar Derossi stond op en zeide: „Mijnheer, bedroef u niet zoo! Wij houden allen van u." — Toen helderde weder zijn gelaat op, en hij zeide: — „Laat ons verder gaan met de les, jongens." —

De Sardinische Trommelslager.

(Maandelijksch Verhaal.)

Op den eersten dag van den slag bij Custozza, den 24sten Juli 1848, werden een zestigtal soldaten, die tot een regiment infanterie van ons leger behoorden naar eene hoogte gezonden, om een daar staand, onbewoond huis, te betrekken. Op eens werden zij door twee compagnies Oostenrijksche soldaten aangevallen, die hun van alle zijden geweerschoten toezonden, zoodat zij nauwelijks tijd hadden, om zich in het huis te verschansen en in groote haast de deuren te versperren, terwijl zij verscheidene dooden en gekwetsten hadden moeten achterlaten. Nadat de deuren verzekerd waren, spoedden de onzen zich in woede naar de ramen, die in het benedenhuis en op de eerste verdieping waren en begonnen een hevig geweervuur tegen de aanvallers, die stap voor stap naderden, in een' halven cirkel geschaard, en met een' kogelregen antwoordden. De zestig Italiaansche soldaten werden aangevoerd door twee luitenants en een' kapitein, een lang, bejaard man met een ernstig en gestreng uiterlijk, wit haar en een' vergrijsden baard. Onder hen bevond zich een Sardinische trommelslager, een jongen die niet veel ouder dan veertien jaar kon zijn, maar die slechts twaalf scheen; hij was klein, had eene olijfbruine gelaatskleur, en twee zwarte, diepe oogen, die schitterden. De kapitein voerde uit eene kamer der eerste verdieping de verdediging aan, hij riep zijne commando's, die als pistoolschoten wêerklonken, en men zag op zijn gestreng gelaat geen teeken van eenige aandoening. De trommelslager was een weinig bleek geworden, maar stond stevig, en was op een tafel geklommen; hij rekte zijn hals uit om over den muur te kunnen zien, hij keek door het venster naar buiten en zag door den rook heen, hoe, over de velden, de witte afdee-

lingen der Oostenrijkers langzaam nader kwamen. Het huis stond op een' heuvel, die aan eenen kant eene sterke helling had; aan deze zijde had de woning slechts een venstertje, dat tot eene dakkamer behoorde, en hoog

reikte; daarom vielen de Oostenrijkers het huis van dezen kant niet aan, en lieten de helling vrij, maar vuurden op de voorzijde en de twee zijkanten.

Het was een onafgebroken geweervuur, een hagel van kogels, die op het huis viel en de muren deed splijten en de dakpannen vermorzelde, en naar binnen drong en daar zolderingen, meubels, kozijnen, deurposten vernielde, hoog in de lucht spaanders hout, wolken puin, scherven van aardewerk en glas opwierp, fluitend, terugspringend, en ieder voorwerp uiteen rukkend, met een geraas, dat allen hooren en zien verging. Van tijd tot tijd viel een der soldaten, die uit de vensters vuurden, neêr, en werd weggedragen. Eenige liepen van de eene kamer in de andere, terwijl zij de handen op hunne wonden drukten. In de keuken was reeds een doode; hij lag daar met gespleten schedel. De halve cirkel der vijanden kwam naderbij.

Opeens zag men den kapitein, die tot nu toe onbewegelijk daar gestaan had, eene beweging maken alsof iets hem verontrustte. Hij liep met groote schreden de kamer uit, gevolgd door een' sergeant. Na drie minuten kwam de sergeant van zijn' tocht terug, en riep den trommelslager, terwijl hij hem wenkte hem te volgen. De jongen ging hem na, en kwam zoo langs eene houten trap op een' geheel ontruimden zolder, waar hij den kapitein zag staan,

die met een potlood op een stuk papier schreef, terwijl hij tegen het kozijn van het raampje leunde, en aan zijne voeten lag een dik touw.

De kapitein vouwde het papier samen en zeide op barschen toon, terwijl hij met zijne koude, grijze oogen den jongen recht in het gezicht keek: — „Trommelslager." —

De trommelslager sloeg aan.

De kapitein zeide: — „Kan je loopen?"

— „Ja kapitein," — antwoordde hij.

De oogen van den jongen begonnen te fonkelen.

— „Zie daar ginds," zeide de kapitein, uit het raam wijzende, — „daar beneden, bij de huizen van Villa Franca, waar de bajonetten schitteren. Daar zijn de onzen, zij houden stand. Neem dit briefje, grijp het touw vast, laat je uit het raam zakken, glijd de helling af, loop door het veld naar hen toe, en geef het briefje aan den eersten officier, dien je zult zien. Laat je gordel en ransel hier." —

De trommelslager ontdeed zich van zijn' gordel en zijn' ransel en stak het briefje in zijne borstzak; de sergeant wierp het touw uit en hield het met beide handen vast; de kapitein hielp den jongen uit het venster klimmen, met den rug naar het veld gekeerd.

— „Luister," — zeide hij hem. — „Het behoud van ons aller leven hangt van je moed en je vlugheid af."

— „U kunt op mij vertrouwen, kapitein," — antwoordde de trommelslager, terwijl hij zich naar buiten slingerde.

— „Pas op, dat je bij de helling terecht komt", — zeide de kapitein nog, en hield het touw met den sergeant vast.

— „Heb geen zorg!"

— „God sta je bij!"

In weinige oogenblikken was de jongen op den grond; de sergeant trok het touw op en verdween, de kapitein plaatste zich driftig voor het venster, en zag hoe het kind langs de helling vloog. Hij hoopte reeds, dat de vlucht onbemerkt was gebleven, toen vijf of zes wolkjes kruitdamp, die voor en achter den jongen uit den grond opstegen, hem waarschuwden dat hij door Oostenrijkers gezien was, welke nu op hem vuurden van den top

van den heuvel, en zoo door hunne kogels kleine wolkjes van rook en losgemaakte aarde deden opstijgen. Maar de trommelslager ging voort uit alle macht te loopen. Plotseling viel hij. — „Getroffen!" — brulde de kapitein, en balde zijne vuisten. Maar nauwelijks had hij het woord uitgesproken, of hij zag den trommelslager weêr opstaan. — „O! hij viel maar", — zeide hij bij zich zelven en herademde. De trommelslager begon inderdaad weêr te loopen zoo hard hij kon, maar hij hinkte. — „Hij heeft zich verstuikt," dacht de kapitein. Eenige wolkjes kruit vertoonden zich nog hier en daar om den jongen, die altijd verder en verder kwam. Hij was behouden. De kapitein uitte een' jubelkreet. Hij volgde den jongen steeds met de oogen, en sidderde van angst, want alles kon in eene minuut beslist worden: wanneer hij niet zoo spoedig mogelijk de onmiddellijke hulp kon vragen, zouden al zijne soldaten òf gedood worden, òf tot de overgave gedwongen, en dan zou hij zich met hen moeten laten gevangen nemen. De jongen liep nog een eind hard door, toen begon hij langzamer te loopen en erg te hinken, vervolgens liep hij wêer hard, maar het scheen hem steeds moeielijker te vallen; telkens struikelde hij, en hield even stil. — „Hij zal een kogel in de zijde gekregen hebben," dacht de kapiteiin, en gaf acht op al zijne bewegingen, terwijl hij van vrees beefde, en hij riep bemoedigende woorden tot het kind, alsof hij hem kon hooren, mat gedurig met glinsterende oogen de ruimte, welke de vluchtende jongen scheidde van de plek, daar ginds, in de vlakte, waar hij te midden van korenvelden, die door de zon verguld werden, de wapenen zag schitteren. En terzelfder tijd hoorde hij het gefluit en het geknal der kogels in de benedenkamers, de gebiedende en toornige kreten der officieren en der sergeanten, het doordringende gekerm van de gewonden, het vallen der meubelen en der stukken muur. — „Moed! moed!" — riep hij, en volgde met de oogen den verwijderden trommelslager, — „vooruit! vlieg! — Vervloekt, hij staat stil! — O! hij gaat verder!" — Een officier kwam hijgende hem mededeelen, dat de vijanden, zonder hun geweervuur te staken, een' witten doek vertoonden, en zoo vroegen of men genegen was zich over te geven. — „Wij antwoorden niet!" — riep hij, zonder op te houden naar den jongen te zien, die reeds op de vlakte was, maar niet langer hard liep, en eerder scheen zich voort te sleepen. — „Maar ga dan toch! maar vlieg toch!" — riep de kapitein, terwijl hij met de tanden knarste, en de vuisten balde. — „Sterf, verongeluk, ellendeling, maar ga!" — Toen uitte hij een' vreeselijken vloek. — „O, de afschuwelijke lafaard, hij is gaan liggen!" — De jongen, van wien hij tot nu toe het hoofd boven een korenveld had zien uitsteken, was verdwenen, alsof hij gevallen ware. Maar na een oogenblik kwam zijn hoofd weder opnieuw te voorschijn; daarna verloor zich zijne gestalte achter eene haag, en de kapitein kon hem niet meer zien.

Toen spoedde hij zich naar beneden; de kogels floten om hem heen, overal lagen gewonden; eenigen waggelden rond, alsof zij dronken waren, en klemden zich aan de meubelen vast; de muren en de vloeren waren met bloed bevlekt, lijken lagen voor de deuren, de rechterarm van den eenen luitenant was van een' kogel doorboord, rook en kruitdamp vervulden het huis. — „Moed!" — riep de kapitein. — „Houd stand! De hulp komt! Nog maar wat moed gehouden!" — De Oostenrijkers waren nog dichter bijgekomen; door den rook heen zag men reeds hunne verwrongen gezichten; men hoorde door het geweld van den strijd hunne woeste kreten, hunne beleedigingen, men hoorde hoe zij de plek gronds opeischten en met een bloedbad bedreigden.

Eenige soldaten trokken zich, in doodelijken angst, van de vensters terug, de sergeants dwongen hen weder naar voren te gaan. Maar het geweervuur der verdedigers verzwakte, de ontmoediging stond op elk gelaat te lezen, het was niet mogelijk den weêrstand langer vol te houden. Op een gegeven oogenblik hielden de aanvallen der Oostenrijkers op en eene donderende stem zeide eerst in het Duitsch, en toen in het Italiaansch: — „Geeft U over!" — „Neen!" — schreeuwde de kapitein uit een der vensters. En het vuur begon van beide zijden met dubbele verwoedheid en steeds heviger. Nog meer soldaten vielen. Reeds was een venster zonder verdedigers. Het oogenblik der beslissing was nabij.

De kapitein riep met gesmoorde stem, tusschen de tanden: — „Zij komen niet!" — en liep in woede rond, zijn' sabel tusschen de handen wringende, besloten om te sterven, toen een sergeant, van den zolder afkomende, met luider stem riep: — „Zij komen!" — „Zij komen!" — herhaalde de kapitein met een' vreugdekreet, en toen vlogen allen, gezonden, gekwetsten, sergeants, officieren, naar de ramen, en de verdediging werd met woesten moed voortgezet. Van dit oogenblik af zag men eene zekere onrust en een begin van wanorde bij de vijanden. Dadelijk verzamelde de kapitein in haast eenige manschappen in het benedenhuis, wie hij bevel gaf met gevelde bajonetten gereed te staan voor eenen uitval. Toen spoedde hij zich weder naar boven. En nauwelijks was hij daar gekomen, of hij hoorde een haastig paardengetrappel, door een luid klinkend hoera begeleid, en hij zag uit het venster, door den rook heen, twee puntige helmen van Italiaansche cavaleristen, en een escadron, dat in vliegende vaart naderde, daarna het flikkeren van heen en weêr gezwaaide wapenen, die op de hoofden, de schouders, de ruggen der vijanden nederdaalden; — toen vloog het troepje, dat met de gevelde bajonetten gereed stond, naar buiten; — de vijanden wankelden, werden overrompeld en sloegen op de vlucht; de plek gronds werd ontruimd, het huis was vrij, en korten tijd daarna bezetten twee batailjons infanterie, die twee kanonnen met zich voerden, de hoogte.

De kapitein voegde zich met de soldaten, die hem overgebleven waren, weder bij zijn regiment, dat nog vocht; hij was licht aan de hand gewond geworden door een' kogel, die teruggesprongen was, bij den laatsten uitval met de gevelde bajonetten.

De dag eindigde met de zegepraal van de onzen. Maar den dag daarop, nadat men het gevecht hervat had, werden de Italianen verslagen, niettegenstaande hunne moedige tegenweer, door de Oostenrijkers, die veel sterker in getal waren, en op den morgen van den 29sten moesten zij vol droefheid den terugtocht aanvaarden, in de richting van den Mincio.

Hoewel hij gekwetst was, legde de kapitein den weg te voet af met zijne soldaten, uitgeput en zwijgend, en toen hij tegen het vallen van den avond te Goito, aan den Mincio, aangekomen was, deed hij dadelijk onderzoek naar den toestand van zijn' luitenant, die met een doorboorden arm in de ambulance was opgenomen, en daar vóór hem moest zijn aangekomen. Men wees hem eene kerk aan, waar inderhaast een lazaret was opgericht. Hij ging er heen. De kerk was vol gewonden; zij lagen op twee rijen bedden, en op matrassen welke men op den grond had nedergelegd; twee dokters en verscheidene oppassers liepen behoedzaam rond; men hoorde gesmoorde kreten en gekerm.

Zoodra hij binnen gekomen was, stond de kapitein stil en keek rond om zijn' luitenant te zoeken.

Op dit oogenblik hoorde hij eene heesche stem, dicht bij hem roepen: — „Mijnheer de kapitein!"

Hij keerde zich om: het was de trommelslager.

Hij lag uitgestrekt op eene matras, welke men op schragen had gelegd, — tot op de borst was hij gedekt door een grof venstergordijn, met roode en witte vierkantjes; — zijne armen hingen er buiten, en hij was bleek en mager, maar altijd schitterden zijne oogen, als git.

— „Wat, jij hier?" — vroeg hem de kapitein, verwonderd en barsch. — „Bravo, je hebt je plicht gedaan."

— „Ik heb gedaan wat ik kon", — antwoordde de trommelslager.

— „Ben je gewond?" — vroeg de kapitein, terwijl hij met de oogen zijn' luitenant in de nabij zijnde bedden zocht.

— „Och ja," — zeide de jongen, aan wien het voorval, dat hij voor de eerste maal gewond was, den moed gaf den kapitein toe te spreken, tot wien hij anders niet zou gedurfd hebben het woord te richten; — „ik heb leelijk moeten hinken, en dàt van den beginne af. Ik zou twintig minuten vroeger aangekomen zijn, wanneer zij mij niet gezien hadden. Gelukkig, dat ik dadelijk een' kapitein van den staf zag, aan wien ik het briefje kon geven. Maar het was moeielijk naar beneden te komen, na dat geschenkje van de Oostenrijkers. Ik stierf van dorst, beefde uit angst er niet te zullen komen, huilde van woede, als ik bedacht, dat in elk oogenblik van vertraging er een naar de andere wereld ging. Maar genoeg, ik heb gedaan wat ik kon. Ik voel mij gelukkig. Maar ziet eens, met uw verlof, kapitein, ge verliest bloed."

Inderdaad liepen uit de slecht verbonden handpalm van den kapitein eenige druppels bloed langs de vingers naar beneden.

— „Zal ik het verband een beetje vaster aanleggen, kapitein? Geef mij even uwe hand." —

De kapitein reikte hem de linkerhand, en stak de rechter uit om den jongen te helpen het verband los te maken en weder vast te binden, maar zoodra het kind de kussens opgericht had, verbleekte hij en moest zich weder neêrleggen.

— „Voorzichtig, voorzichtig", — zeide de kapitein, terwijl hij hem aanzag, en de verbonden hand terugtrok, die de jongen wilde vasthouden, — „denk aan je zelven, in plaats van aan de verwondingen van anderen, want zelfs de kleinste kwetsuren kunnen, wanneer men ze verwaarloost, gevaarlijk worden." —

De trommelslager schudde het hoofd.

— „Maar jij," — zeide de kapitein, nadat hij hem aandachtig had aangezien, — „moet veel bloed verloren hebben, om zoo zwak geworden te zijn." —

— „Veel bloed verloren?" — antwoordde de jongen met een' glimlach. — „Zie eens." — En met een' ruk trok hij zijn dek weg.

De kapitin deed vol schrik een pas achteruit.

De jongen had nog maar één been, het linker been was hem boven de knie afgezet, de stomp was met een bebloed laken omwonden.

Op dit oogenblik ging de militaire dokter voorbij, een kleine, dikke man in hemdsmouwen. — „O kapitein!" — zeide hij haastig, op den trommelslager wijzende, — „dat is een treurig geval, het been zou al haast genezen zijn, als hij het niet op zulk eene roekelooze manier gebruikt had; de ontsteking was verschrikkelijk; men moest alles afzetten. O maar, hij is een dappere jongen, dat verzeker ik u, hij heeft geen kreet geuit! Hij hield zich

ferm gedurende de operatie, omdat hij een Italiaansche jongen was, het is op mijn woord waar. Die is van goed ras!" —

En hij ging verder.

De kapitein fronste zijne zware, witte wenkbrauwen, en keek den trommelslager strak aan; toen bracht hij langzaam, bijna onmerkbaar, steeds het kind aanziende, de hand naar het hoofd, en nam zijn kepi af.

— „Kapitein!" — riep de jongen verwonderd uit, — „Wat doet u, kapitein, en voor mij!" —

En toen antwoordde de ruwe soldaat, die een zijner minderen nooit een hartelijk woord toesprak, met eene zachte stem, waaruit eene onuitsprekelijke genegenheid klonk:

— „Ik ben slechts kapitein, jij bent een held."

Toen omhelsde hij met geopende armen den trommelslager, en kuste hem driemaal op het hart.

Vaderlandsliefde.

24, Dinsdag.

— „Daar het verhaal van den trommelslager u getroffen heeft, zal het u dezen morgen gemakkelijk zijn, het examen-opstel te maken, dat den titel draagt: — „Waarom ik Italië liefheb." Waarom bemint ge Italië? Zijn er u niet reeds dadelijk honderden antwoorden voor den geest gekomen? Ik heb Italië lief, omdat mijne moeder eene Italiaansche is, omdat het bloed, dat in mijne aderen vloeit, Italiaansch is, omdat de aarde Italiaansch is, waarin de dooden begraven zijn, die mijne moeder beweent en mijn vader eert; omdat de stad, waarin ik geboren ben, de taal, die ik spreek, de boeken, die mij onderrichten, omdat mijn broertje, mijne zuster, mijne vrienden, het groote volk, te midden waarvan ik leef, de schoone natuur, die mij omgeeft, alles wat ik zie, wat ik liefheb, wat ik leer, wat ik bewonder, Italiiaansch is. O, gij kunt deze liefde nog niet goed geheel begrijpen! Later zult ge haar gevoelen, wanneer ge van eene verre reis terug keert, na eene lange afwezigheid, en dan zal er een' morgen komen, waarop ge aan de leuning eener boot zult staan, en aan den gezichtseinder de blauwe, hooge bergen van uw vaderland zult zien en dan zult gij weten, wat liefde voor het vaderland is door de onstuimige opwelling van teederheid, die de tranen in uwe oogen zal doen opwellen, en u eenen kreet van vreugde zal doen uiten. Ge zult haar gevoelen in die groote, vergelegen stad, door de aandrift van uw hart, die u in die onbekende menigte tot een' onbekenden arbeider zal drijven, omdat ge hem een woord in uwe taal hoordet spreken. Ge zult haar gevoelen door de verontwaardiging vol droefheid en trots, die u het bloed naar het hoofd zal doen stijgen, wanneer ge uw land door een' vreemde zult hooren beschimpen. Ge zult haar nog sterker en krachtiger gevoelen op den dag, wanneer de bedreigingen van een vijandelijk volk de diepste verontwaardiging in aller harten zullen wekken, wanneer ge de jongelingen bij duizenden zult zien optrekken, en de vaders hunne zonen zullen kussen en zeggen: — „Moed!" — en de moeders hunne kinderen vaarwel zullen zeggen, hen toeroepende: — „Overwint!" — Ge zult het als eene hemelsche vreugde ondervinden, wanneer ge het geluk zult

hebben in uwe stad de overwinnende regimenten te zien binnentrekken. Het aantal der soldaten is kleiner, zij zijn vermoeid, in lompen gehuld, zien er verschrikkelijk uit, maar de glans der zegepraal straalt uit hunne oogen, hunne vaandels zijn door de kogels gescheurd, en achter hen komt eene ontelbare menigte dapperen, die de verbonden hoofden hoog opheffen, en verminkten, die voortschrijden tusschen een opgewonden volk, dat hen met bloemen, met kussen, met zegeningen begroet. Dan zult ge begrijpen, wat vaderlandsliefde is, Enrico! Zij is zoo groot als heilig, dat ik, wanneer ik u op een' dag ongekwetst, maar door de vijanden overwonnen, zag huiswaarts keeren, en wanneer ik wist, dat ge in het leven behouden waart, omdat ge vreesdet te sterven — gij, mijn eigen vleesch en bloed — dat ik, de vader, die u met zooveel vreugde terugziet, wanneer ge van de school komt, u nooit meer zou kunnen liefhebben, ik zou met een' dolk in het hart sterven." —

UW VADER.

Afgunst.

25, Woensdag.

Ook het opstel over vaderlandsliefde heeft Derossi beter dan een der anderen gemaakt. En Votini, die er op gerekend had, dat hij de eerste medaille zou krijgen! Ik mag hem gaarne lijden, hoewel hij een beetje verwaand is, en te veel over zichzelven denkt, maar het doet mij leed te bemerken, nu hij bij mij in de bank zit, hoe jaloersch hij op Derossi is. Hij wilde met hem wedijveren, tegen hem opwerken, maar het gaat niet, op welke manier hij het ook aanlegt, want Derossi is hem in alle vakken vooruit — en Votini bijt zich op de nagels. Ook Carlo Nobis is afgunstig, maar hij draagt zooveel trots in het hart, dat juist door dien trots Derossi er niets van zal merken. Votini verraadt zelf, dat hij zoo jaloersch is: thuis beklaagt hij zich over de punten en zegt, dat mijnheer Perboni onrechtvaardig is, en wanneer hij Derossi zoo helder en juist antwoorden hoort geven, zooals hij dit altijd doet, dan wordt hij boos, draait zijn hoofd om, doet of hij niets hoort, of gaat lachen, maar lacht als een boer die kiespijn heeft. En zoo komt het, dat allen het weten. Wanneer de onderwijzer Derossi prijst, keeren allen zich om, en kijken naar Votini, die zichzelven van woede verbijt, en het metselaartje trekt een hazensnuitje voor hem. Van morgen, bij voorbeeld, heeft hij weêr eene jaloersche bui gehad. De onderwijzer kwam binnen, en deelde ons den uitslag van het examen mede. — „Derossi", — zeide hij, — „heeft tien tienen, en de eerste medaille". — Votini ging hard niezen. Mijnheer Perboni keek hem aan; hij kon zich Votini's teleurstelling een weinig begrijpen, en zeide tot hem: — „Votini, pas op dat de slang van de afgunst niet je hart binnensluipt: het is eene slang, die aan je hersens knaagt en het hart ondermijnt." — Allen zagen hem aan, behalve Derossi. Votini wilde antwoorden, maar hij kon niet; hij zat daar als versteend, met een doodsbleek gelaat. En toen begon hij, terwijl mijnheer Perboni les gaf, met groote letters op een stukje papier te schrijven: — „Ik ben niet afgunstig van hen, die de eerste medaille krijgen op onrechtvaardige wijze, en omdat zij voorgetrokken worden." — Dit papiertje wilde hij aan Derossi

zenden. Maar terzelfder tijd zag ik, dat de jongens, die bij Derossi zaten, samen iets afspraken, zij fluisterden, en een van hen sneed met een mesje eene groote medaille van papier, en teekende daar eene zwarte slang op. Votini merkte van dit alles niets. Mijnheer Perboni verwijderde zich voor eenige minuten. Dadelijk stonden de buren van Derossi op, en gingen uit de bank om Votini op plechtige wijze de papieren medaille toe te reiken. Alle jongens begrepen, dat er iets gebeuren zou. Votini beefde over zijn geheele lichaam. Derossi riep: — „Geef hier dat ding!" — „Ja, dat zou juist goed zijn", — antwoordde Votini. — „zoo een behoor jij te dragen". — Derossi nam de medaille en scheurde haar in kleine stukjes. Op dit oogenblik kwam de onderwijzer weder binnen, en hernam de les. Ik hield Votini in het oog; — hij was rood geworden van kwaadheid; — zeer langzaam nam hij het beschreven papiertje op, alsof hij het in verstrooidheid deed, maakte het stilletjes tot kleine propjes, nam die in zijn mond, kauwde er een beetje op, en spuwde ze dan onder de bank....

Bij het uitgaan der school kwam Votini voorbij Derossi; hij was een beetje beschaamd, en liet zijne kaart vallen. Derossi raapte haar vriendelijk op, deed haar in zijne tasch en hielp hem den riem weer vastmaken. Votini durfde het hoofd niet op te heffen.

De Moeder van Franti.

28, Zaterdag.

Votini is onverbeterlijk. Gisteren, onder de bijbelles, vroeg mijnheer Perboni, in tegenwoordigheid van den directeur, aan Derossi, of hij de twee verzen uit ons leesboek van buiten kende die beginnen met: Overal volgt Mijn blik u; Gods oog is alziend.

Derossi antwoordde van neen, en Votini riep dadelijk:

— „Ik weet ze!"' — en hij glimlachte alsof hij zich verheugde, dat hij Derossi nu eens de loef kon afsteken. Maar hij was het, die de onaangenaamheid ondervond, want hij kon met zijne kennis niet pronken, daar opeens de moeder van Franti de school binnenkwam. Zij keek rond met angstige blikken; hare haren, die wit als sneeuw waren, zaten verward, en zij duwde haren zoon voor zich uit, die voor acht dagen van de school verwijderd was. Welk een treurig schouwspel kregen wij te zien. De arme vrouw wierp zich bijna voor den directeur op de knieën, vouwde hare handen, en smeekte: — „O mijnheer de directeur, wees zoo goed en laat den jongen weêr op school komen! Drie dagen is hij nu al thuis en heb ik hem verborgen gehouden, maar God behoede, dat zijn vader er iets van bemerkt, hij zou hem doodslaan! Heb medelijden met mij, ik weet niet meer, wat ik doen moet; ik smeek het u met mijn geheele hart!" — De directeur trachtte haar naar buiten te doen gaan, maar zij wilde niet, en weende, en smeekte: — „O! als u wist hoeveel verdriet dat kind mij aandoet, dan zoudt ge medelijden met mij hebben! Heb die goedheid! Ik hoop, dat hij veranderen zal. Ik zal niet lang meer leven, mijnheer de directeur, de dood heeft zijne hand al op mij gelegd, maar ik zou zoo gaarne

zien, dat hij veranderd was, voor ik stierf want" .... en hier barstte zij in een' stroom van tranen los, — „hij is mijn zoon, ik heb hem lief, ik zou wanhopend sterven. Maar neem hem nog eens terug, mijnheer de directeur, opdat er geen ongeluk bij ons in huis gebeure! Doe het uit medelijden met

eene arme vrouw." — En zij verborg het gelaat snikkende in hare handen. Franti stond met het gezicht naar beneden, onbewegelijk. De directeur keek hem aan, dacht een oogenblik na, en zeide: — „Franti, ga naar je plaats." — Toen nam de vrouw hare handen weg, scheen getroost, en

begon den directeur te bedanken en nog eens weer te bedanken, zonder hem tijd tot spreken te geven; toen keerde zij zich naar den uitgang, wischte hare oogen af, en zeide dringend: — „Mijn kind, denk aan mij. Hebt allen geduld met hem! Ik dank u, mijnheer de directeur, u heeft eene liefdedaad verricht. Pas goed op, mijn zoon! Goeden dag, jongens! Dank u, tot wederziens, mijnheer de onderwijzer. Verontschuldigt eene arme moeder!" — En toen zij in de deur stond, wierp zij nog een' smeekenden blik op haren zoon, en ging heen, terwijl zij de shawl om zich heen trok, die haar achterna sleepte, bleek, gebogen, met een bevend hoofd, en wij hoorden haar nog op de trap hoesten. De directeur keek Franti scherp aan, en zeide te midden der doodelijke stilte, die in de klasse heerschte, met eene stem, die allen deed beven: — „Franti, je vermoordt je moeder!" — Allen keken om en zagen Franti aan. En die verdorven jongen lachte.

Hoop.

29, Zondag.

— „Schoon, Enrico, was de opwelling van uw hart, die u in de armen uwer moeder wierp, toen ge terugkeerdet van de bijbelles. Ja, de onderwijzer heeft u vele schoone en troostvolle dingen verteld. God, die ons vereenigd heeft, zal ons niet voor eeuwig van elkander scheiden. Wanneer ik zal sterven, wanneer uw vader den laatsten adem uit zal blazen, zullen wij deze treurige, wanhopige woorden niet tot elkaâr spreken: — „Moeder, vader, Enrico, wij zullen elkander nooit meer terug zien!" — In een ander leven zullen wij elkander wêer ontmoeten. Hij, die hier veel geleden heeft, zal daar worden schadeloos gesteld, hij, die velen op deze aarde heeft liefgehad, zal daar de zielen terugvinden, die hij bemind heeft, daar, in eene wereld zonder ondeugd, zonder tranen, zonder dood. Maar wij moeten ons allen dit andere leven waardig maken. Luister eens, mijn kind, Iedere goede daad, ieder bewijs van toegenegenheid aan degenen, die gij liefhebt, elke edelmoedige handelwijze tegenover uwe makkers, elke liefderijke gedachte, brengt u een eind verder op den weg naar die wereld. En ook voert elke droefheid, elke smart, u er heen, want iederen keer dat ge treurt, boet ge voor eene fout, en elke traan wischt eene vlek uit. Neem u iederen morgen voor, beter en liefderijker te zijn dan den vorigen dag. Zeg elken morgen tot uzelven: heden wil ik iets doen, waarvoor mijn geweten mij zal prijzen, waarover mijn vader tevreden zal zijn, iets, wat mij zal doen rijzen in de schatting van een' vriend, van mijn' onderwijzer, van mijn broertje, of van een ander. En vraag dan God, u de kracht te geven, om dit besluit ten uitvoer te brengen. Zeg: Heer, ik wil goed zijn, edel, moedig, liefdevol, oprecht: sta mij bij; maak, dat elken avond, wanneer mijne moeder mij den laatsten nachtkus geeft, ik zeggen kan: Ge kust heden avond een kind, dat beter en eerlijker is dan gisteren. — Denk altijd aan dien anderen, onsterfelijken en zaligen Enrico, die ge na dit leven kunt zijn. En bid! Ge kunt u niet voorstellen welk een zoet gevoel het is, wanneer eene moeder zich zelve beter gevoelt, door haar kind met

gevouwen handen te zien. Wanneer ik u zie bidden, is het mij niet mogelijk te denken, dat er niemand zijn zou, die u verhoort en gadeslaat. Ik geloof dan vaster dan ooit, dat er eene hoogste Goedheid, eene eeuwige Liefde is, mijne genegenheid voor u is grooter, ik werk met meer ijver, ik verdraag met meer kracht, vergeef met mijn geheele hart, en denk aan den dood met kalmte. O groote en goede God! Na den dood de stem mijner moeder weder te hooren, mijne kinderen terug te vinden, mijn' Enrico weder te zien, mijn' gezegenden en onsterfelijken Enrico, hem in eene omarming te sluiten, die zich nooit meer zal losmaken, nooit meer, in eeuwigheid niet! O bidt, laat ons bidden, laat ons elkander liefhebben, laat ons goed zijn, behouden wij de hemelsche hoop in ons hart, mijn teêrgeliefd kind!" —

UWE MOEDER.

FEBRUARI.

Eene Welverdiende Medaille.

4, Zaterdag.

Van morgen kwam de hoofdopziener der school, een heer met een' witten baard, die in het zwart gekleed was, om de medailles uit te reiken. Hij kwam met den directeur binnen, even voor de eerste bel, en zette zich aan het tafeltje naast den onderwijzer. Hij richtte eene vraag tot verscheidenen, en gaf toen de medaille aan Derossi; voor hij de tweede uitreikte, hoorde hij den directeur en mijnheer Perboni aan, die zachtjes tot hem spraken. Allen vroegen: — „Wie zou de tweede krijgen?" — De hoofdopziener zeide met luide stem: — „De tweede medaille heeft deze maand de leerling Pietro Precossi verdiend; hij heeft haar verdiend door zijn huiswerk, door het leeren van zijne lessen, door zijn schrift, door zijn gedrag, door alles." — „Allen keerden zich om, om Precossi aan te zien. Precossi stond op, en was zoo verlegen, dat hij niet wist, hoe hij zich houden zou. — „Kom hier" — zeide de hoofdopziener. Precossi kwam uit de bank, en ging naast het tafeltje van den onderwijzer staan. De hoofdopziener zag met aandacht naar dat waskleurige gezichtje, dat kleine, ingezakte lichaam, die wijde, verwaarloosde kleederen, en die droefgeestige, goedige oogen, die de zijne ontweken, maar die eene lijdensgeschiedenis deden raden; toen zeide hij hem op vriendelijken toon, terwijl hij de medaille op den schouder van het kind vasthechtte: — „Precossi, u geef ik deze medaille. Niemand is meer waardig haar te dragen dan gij. Ik geef u haar niet alleen voor uw verstand en uw' goeden wil, ik geef haar u ook voor uw goed hart, voor uw' moed, voor uw gedrag als edel en braaf kind. — „Is het niet waar, dat hij haar voor dit alles heeft verdiend?" — voegde hij er bij, zich tot de klasse wendende. — „Ja, ja!" — antwoordden allen eenstemmig. Precossi maakte eene beweging met den hals alsof hij iets moest doorslikken, en zag de klasse met een' zachtmoedigen blik aan, waarmede

hij eene onmetelijke dankbaarheid uitdrukte. „Ga zoo voort, beste jongen!" — zeide hem de opziener, — „en God zal je beschermen." — Het was tijd om weg te gaan. Onze klasse ging voor de anderen uit. Zoodra wij beneden waren gekomen ...... wien zagen wij daar in het kamertje, bij den uitgang? Den vader van Precossi, die er, zooals gewoonlijk, bleek uitzag, met eene woeste uitdrukking op het gezicht, met de haren in de oogen en de muts scheef op gezet, terwijl hij onvast op zijne beenen stond. Mijnheer Perboni zag hem dadelijk en fluisterde den hoofdopziener iets in; deze zocht haastig Precossi, nam hem bij de hand, en bracht hem bij zijn vader. Het kind beefde. Ook onze onderwijzer en de directeur kwamen naderbij; vele jongens stonden om hem heen. — „Gij zijt de vader van dezen jongen, nietwaar?" — vroeg de hoofdopziener aan den hoefsmid, op vroolijken toon, alsof zij kennissen waren, en zonder het antwoord af te wachten, ging hij voort: — „Ik verheug mij met u. Ziet eens, hij heeft de tweede medaille gekregen, en hij had met twee-en-vijftig jongens te wedijveren; hij heeft haar voor zijn opstellen, voor zijn rekenen, voor alles gekregen; hij is een jongen met veel verstand en een' goeden wil, hem zal het goed gaan in de wereld; hij is een braaf kind, die de liefde en de achting van allen gewonnen heeft; ge kunt trotsch op hem zijn, dat verzeker ik u." — De hoefsmid had met open mond staan luisteren, en keek nu eerst den hoofdopziener en den directeur strak aan, en toen zijn' zoon, die met neergeslagen oogen en bevende voor hem stond; en alsof hij zich toen voor de eerste maal voor de

gedachten riep, en begreep, wat hij het arme kind had doen ondervinden, en met welk eene zachtheid, welk eene heldhaftige standvastigheid zijn zoon geleden had, kreeg zijn gelaat plotseling eene uitdrukking van stomme verbazing, toen van droefgeestigen wrevel, eindelijk van hevige en droevige teederheid, en met eene snelle beweging vatte hij het hoofd van den jongen, en drukte het tegen zijne zwoegende borst. Wij kwamen allen naar hem toe; ik vroeg Precossi Donderdag bij mij te komen, met Garrone en Crossi; anderen groetten hem; deze zeide hem iets vriendelijks, gene bezag zijne medaille, allen spraken hem toe. En de vader keek ons allen verbaasd aan, terwijl hij tegen zijne borst het hoofd van den jongen gedrukt hield, die snikte.

Goede Voornemens.

5, Zondag.

De medaille, die Precossi behaalde, heeft bij mij wroeging opgewekt. Ik heb nog geene enkele verdiend! Sedert eenigen tijd werk ik niet meer vlijtig, ik ben ontevreden op mij zelven, en mijn onderwijzer, mijn vader en mijne moeder, allen zijn ontevreden op mij. Ik kan ook niet meer, zooals vroeger, zulk een pleizier vinden te gaan spelen na het gedane werk; toen sprong ik van mijne stoel op en liep vol vreugde naar mijn speelgoed, alsof ik in geene maand vrijen tijd gehad had. En ook zet ik mij niet meer met zulk een opgeruimd hart met de mijnen aan tafel. Altijd is het mij, alsof er een' nevel over mijne ziel hangt, alsof er eene stem in mijn hart is, die onophoudelijk zegt: — het gaat niet goed. Des avonds zie ik over het plein zoovele jongens gaan, die van hun werk komen, zij loopen met eene groep werklieden, die zeer vermoeid zijn, maar vroolijk gestemd, en die den stap verhaasten, met ongeduld om thuis te komen en zich aan het avondeten te zetten; zij spreken luid, lachen, en kloppen elkander op de schouders met handen, die zwart zijn van houtskool, of wit van de kalk, en dan bedenk ik, dat zij gewerkt hebben van het opgaan der zon, tot op dit uur, en dat er anderen zijn, die nog veel minder jaren tellen, en die den geheelen dag hebben gewerkt onder de daken der huizen, voor de stookplaatsen, te midden der machines, in het water, onder den grond, terwijl zij slechts een stukje brood tot voedsel krijgen; en wanneer ik dit alles bedenk, gevoel ik mij bijna beschaamd, ik, die in al dien tijd slechts vier bladzijdjes volgekrabbeld heb! O, ik ben ontevreden, zeer ontevreden! Ik zie zeer goed, dat mijn vader uit zijn humeur is, en mij zou willen zeggen, wat hem verdriet, maar dit doet hij niet gaarne, en hij wacht nog — lieve vader, gij, die zoo hard werkt! Alles behoort u toe, alles wat mij onderwijst en mij vermaakt, alles is de vrucht van uw werk, en ik doe niets; alles hebben wij door den arbeid van uw hoofd, door de ontberingen, die gij u voor ons getroost, door de lasten die ge op u neemt, door de vermoeienissen, die gij lijdt, en ik vermoei mij met niets. O neen, het is te onrechtvaardig zoo, het doet mij te veel leed. Ik wil het van vandaag af veranderen; ik wil gaan leeren, zooals Stardi, met toegeknepen vuisten

en op elkaâr geklemde tanden, ik zal mij met al mijne wilskracht, met mijn geheele hart, op het werk toeleggen; ik zal mijn lust om te gaan slapen des avonds overmeesteren, zal des morgens vroeg opstaan, zal mijn voornemen steeds in gedachten houden; ik zal de luiheid zonder medelijden verjagen, ik zal mij vermoeien, lijden, en zoo het niet anders kan, mij ziek maken; maar dit leven van nietsdoen, dat mij tegenstaat, moet ophouden het verlaagt mij, en maakt de anderen verdrietig. Moed, aan het werk! Met hart en ziel aan het werk! Aan het werk, dat mij de rust zoeter doet schijnen, het spel aangenamer, het middagmaal vroolijker; aan het werk, dat mij den welwillenden glimlach van den onderwijzer zal teruggeven, den zegenenden kus van mijn' vader.

De Spoortrein.

10, Vrijdag.

Precossi was gisteren bij ons, en ook Garrone. Ik geloof, dat als zij kinderen van prinsen waren geweest, zij niet met meer vreugde en feestelijkheid ontvangen zouden zijn. Het was de eerste maal, dat Garrone bij ons was; hij is een beetje lomp, en ook schaamt hij zich om te komen, daar hij zoo groot is, en eerst in de derde klasse zit. Toen zij belden, liepen wij allen naar de deur om hun open te doen. Crossi kwam niet, omdat zijn vader na zes jaren afwezig te zijn geweest, eindelijk uit Amerika was teruggekomen. Mijne moeder omhelsde dadelijk Precossi, mijn vader stelde haar Garrone voor, terwijl hij zeide: — „Garrone is niet alleen een beste jongen, maar hij heeft ook een hart van goud en is oprecht!" — Mijn vriend boog zijn dik, kaalgeknipt hoofd, en lachte mij van ter zijde toe. Precossi had zijne medaille bij zich, en was zoo verheugd, omdat zijn vader weder aan het werken was gegaan en sedert vijf dagen niet meer gedronken had; hij wilde het kind altijd bij zich in de werkplaats hebben, om hem gezelschap te houden, en scheen een ander mensch geworden te zijn. Wij gingen spelen; ik haalde al mijne bezittingen voor den dag. Precossi keek met groote oogen naar mijn spoortrein, die loopen kan, en van zelf gaat wanneer men aan een touwtje trekt. Zoo iets had hij nog nooit gezien, hij kon de blikken niet afwenden van de roode en gele wagentjes. Ik gaf hem den sleutel, waarmede hij de locomotief kon opwinden, hij knielde neder om er mede te spelen, en hief het hoofd niet meer op. Nog nooit heb ik hem zoo verheugd gezien. Voor hij op iets antwoordde, zeide hij telkens: — „Neem mij niet kwalijk. Ik vraag wel excuus!" — en hij schoof de wagentjes met de handen voort, wanneer de veer afgeloopen was, en dan nam hij ze weêr op en zette ze alle recht achter elkaâr, met eene omzichtigheid of zij van glas waren; hij was bang ze met den adem dof te maken, en wreef ze aan den onder- en aan den bovenkant af, terwijl hij ze nauwkeurig bekeek en in zich zelven lachte. Wij stonden er bij, en keken naar hem; wij zagen zijn dunnen hals, zijne arme oortjes, die ik eens bebloed gezien had, het buisje met de omgeslagen mouwen, waaruit twee armpjes te voorschijn kwamen, welke op die van een ziek kind geleken, en die hij zoo dikwijls opgeheven heeft om zijn gelaat voor stompen

te verdedigen. O! in dat oogenblik zou ik al mijn speelgoed en al mijne boeken voor zijne voeten hebben kunnen werpen, ik zou het laatste stukje brood uit mijn' mond kunnen bespa-ren, om het hem te geven, ik zou mij van mijne kleeren willen berooven, om ze hem af te staan, ik zou mij op de knieën willen werpen, om hem de handen te kussen. „Ten minste wil ik hem mijn trein geven," dacht ik, maar ik moest eerst de toestemming hiertoe aan mijn' vader vragen. Op dit oogenblik werd mij een stukje papier in de hand gestopt, ik keek wat er op stond, en las deze woorden, die mijn vader er met potlood op had geschreven: — Precossi vindt uw trein' zoo mooi. Hij heeft geen speelgoed. Fluistert uw hart u niets in?"— Dadelijk nam ik met beide handen de locomotief en de wagentjes op, legde alles in zijne armen, en zeide: — „Daar, dit is voor jou." — Hij keek mij aan en begreep er niets van. — „Het is voor jou," — zeide ik, — „ik geef het aan je." — — Toen zag hij nog verbaasder mijn' vader en mijne moeder aan, en vroeg mij: — „Maar hoe kan dat?" — Mijn vader zeide: — „Enrico geeft je dit alles, omdat je zijn vriend bent, omdat hij van je houdt .... om het winnen der medaille te vieren." — Precossi vroeg bedeesd: — „Mag ik alles meenemen .... naar huis?" — „Maar natuurlijk!" — antwoordden wij allen. Hij stond reeds bij de deur, maar wist niet hoe hij weg zou gaan. Hij was zoo gelukkig! Hij zeide weêr: — „Och, neem mij niet kwalijk?" — met trillende lippen en toch glimlachend. Garrone hielp hem zijn geschenk in zijn' zakdoek pakken, en toen hij alles in zijnen zak deed, ratelden de wieltjes. Precossi zeide

mij: — „Wij zullen eens naar de werkplaats gaan, waar mijn vader werkt, en dan zal ik je spijkers geven." — Mijne moeder stak een ruikertje in het knoopsgat van Garrone, dat hij uit haren naam aan zijne mama geven moest. Garrone zeide met zijne gedempte stem: — „Dank u," — zonder het hoofd van de borst op te heffen. Maar in zijne oogen kon men al de goedheid en den adel van zijn hart lezen.

Trots.

11, Zaterdag.

De jongens zeggen, dat Carlo Nobis zijne mouw met een vies gezicht afveegt, wanneer Precossi haar aangeraakt heeft? Nobis is de trotschheid zelve, omdat zijn vader een rijk man is. Maar de vader van Derossi is ook rijk. Nobis zou wel eene bank voor zich alleen willen hebben, zoo bang is hij, dat de aanraking met de anderen hem bezoedelen zal. Hij ziet allen uit de hoogte aan, en er vertoont zich steeds een' verachtende glimlach om zijne lippen. Wee dengene, die hem op de voeten treedt, wanneer wij twee aan twee in de rij loopen! Voor een niets werpt hij den jongens een beleedigend woord naar het hoofd, of dreigt, dat hij zijn' vader op school zal laten komen. En toch weet hij, dat zijn vader hem eene vermaning heeft gegeven, toen hij tegen den zoon van den kolenbrander gezegd had, dat zijne vader een schurk was. Ik heb nooit zoo'n onaangenamen schoolkameraad gezien! Niemand spreekt tegen hem, niemand zegt hem goeden dag, wanneer hij weggaat, niemand denkt er aan hem voor te zeggen, wanneer hij zijne les niet kent. En hij houdt van niemand, en doet of hij geen der jongens kan uitstaan, behalve Derossi, omdat deze de eerste is, en Garrone, omdat hij de lieveling is van allen. Maar Derossi is zoo lang, dat hij over hem heenkijkt, en wanneer Garrone hoort, dat Nobis kwaad van hem gesproken heeft, zegt hij: — „Nobis is zoo trotsch en daarbij zoo dom, dat ik mijne woorden niet aan hem verspillen zal!" — En Coretti zeide eens, toen Nobis met verachting om zijn mutsje van kattenbont lachte: — „Kijk eens naar Derossi, en leer van hem je als een jongeheer te gedragen!" Gisteren beklaagde hij zich bij den onderwijzer, omdat de Calabriër hem een schop had gegeven. Mijnheer Perboni vroeg den Calabriër: — „Heb je het met opzet gedaan?" — „Neen, mijnheer!" — antwoordde hij vrijmoedig. En toen zeide de onderwijzer: — Je neemt te gauw iets kwalijk, Nobis." — Daarop antwoordde deze op zijne hoovaardige manier: — „Ik zal het aan mijn' vader zeggen." — Toen werd mijnheer Perboni boos: — „Je vader zal je ongelijk geven, zooals hij vroeger ook gedaan heeft. En verder is het hier op school de leeraar, die oordeelt en bestraft!" — en op zachteren toon voegde hij er bij: — „Komaan, Nobis, verander je manier van zijn, wees beleefd en vriendelijk voor je schoolmakkers. Zie eens, het zijn kinderen uit de arbeidende klasse en uit den gegoeden stand, van rijken en armen, en allen hebben elkaâr lief en beschouwen elkander als broeders, zooals ze ook zijn. Waarom doe jij ook niet als de anderen? Het zou je zoo weinig moeite kosten, aller genegenheid te winnen, en hoe-

veel aangenamer zou het voor je zelf zijn!... Nu, heb je mij niets te antwoorden?" — Nobis, die met zijn gewonen, minachtenden glimlach geluisterd had, zeide koud: — „Neen, mijnheer." — „Ga zitten", — zeide de onderwijzer. — „Ik beklaag je. Je bent een jongen zonder hart." — Hiermede scheen de zaak geëindigd, maar het metselaartje, dat op de voorste bank zit, keerde zijn geschoren kruintje naar Nobis om, die in de achterste zijn plaats heeft, en trok zoo aardig en grappig een hazensnuitje, dat de geheele klasse in een' schaterlach uitbarstte. Mijnheer Perboni beknorde hem, maar moest zijne hand voor den mond leggen, om niet te laten zien dat ook hij lachte. En Nobis lachte ook, maar het was niet van harte.

Het Slachtoffer van zijn Werk.

13, Maandag.

Nobis kan een paar uitmaken met Franti. Geen van beiden waren zij aangedaan, dezen morgen, door het verschrikkelijke schouwspel, dat wij zagen. Toen de school uitging, bleef ik met mijn" vader staan, om naar eenige ondeugende jongens uit de tweede klasse te kijken, die op hunne knieën op den grond lagen, hunne jasjes en mutsjes met sneeuw inwreven, en de glijbanen gladder maakten. Opeens zagen wij, in het begin der straat, eene menigte menschen aankomen. Zij liepen haastig, keken ernstig, zagen er verschrikt uit, en spraken zachtjes met elkâar. In het midden liepen twee politieagenten, achter dezen kwamen twee mannen, die eene draagbaar droegen. De menigte naderde ons. Op de draagbaar lag een man uitgestrekt, hij was zoo wit als een lijk en had het hoofd op den schouder gebogen; zijne haren waren verward en bebloed; het bloed liep hem uit de ooren en uit den mond. Naast hem ging eene vrouw, met een kind in de armen, zij scheen krankzinnig, en riep onophoudelijk. — „Hij is dood! Hij is dood! Hij is dood!" — Achter de vrouw liep een jongen, hij droeg zijne tasch onder den arm, en snikte. — „Wat is er gebeurd?" — vroeg mijn vader. Een der voorbijkomenden antwoordde, dat een metselaar van de vierde verdieping gevallen was, waaraan hij bezig was te werken. De dragers der baar hielden even stil. Velen keerden het gelaat vol ontzetting af. Ik zag de juffrouw met de roode veer, die mijne onderwijzeres van de eerste klasse ondersteunde, welke bijna in zwijm viel. Op hetzelfde oogenblik voelde ik mij aan den elleboog aanstooten: het was het metselaartje, hij zag bleek en beefde van het hoofd tot de voeten. Hij dacht zeker aan zijn vader. Ook ik dacht aan hem. Ik ten minste kan met een gerust hart op school zitten, en zonder angst denken aan mijn' vader, die thuis, aan zijn tafeltje gezeten is, ver van elk gevaar; maar velen mijner makkers, wanneer zij aan hunnen vader denken, moeten zich hem voorstellen, als werkende op een' hoogen steiger, of dicht bij het rad eener machine, en dan vreezen, dat eene onvoorzichtige beweging, een' misstap, hem het leven kan kosten! Zij zijn als zoo vele zonen van soldaten, die weten, dat hun vader in den slag is. Het metselaartje bleef staan kijken, en beefde steeds meer. Mijn

vader ging naar hem toe, en zeide: — „Ga naar huis, beste jongen, ga naar je vader, die je gezond en rustig terug zult vinden!" — Het metselaartje ging heen, maar keek bij iederen stap om. De menigte ging toen weer verder, en de vrouw riep op hartverscheurenden toon: — „Hij is dood! Hij is dood!" — „Neen, neen, hij is niet dood," — zeide men haar van alle kanten. Maar zij bedaarde niet, en trok zich de haren uit het hoofd. Toen hoorden wij eene stem vol verontwaardiging zeggen: — „Moet je lachen!" — en wij zagen een man, met een' zwaren baard, Franti aankijken, die stond te lachen. De man sloeg hem heftig zijn muts van het hoofd, en zeide: — „Ontbloot het hoofd, laaghartige, wanneer een slachtoffer van zijn' arbeid u voorbij komt." — De menigte verdween, en over het midden der straat liep een' lange streep bloed.

De Gevangenen.

17, Vrijdag.

O! dit is zeker wel de vreemdste gebeurtenis van het geheele jaar geweest! Mijn vader ging gisteren morgen met mij naar de omstreken van Moncalieri, om eene villa te zien, die wij voor den volgenden zomer huren zullen, want wij gaan dit jaar niet naar Chieri; en het toeval wilde, dat de man, die de sleutels had, een onderwijzer was, die ook secretaris was geweest, en nu onafhankelijk leefde. Hij liet ons het huis zien, en bracht ons toen naar zijne kamer, waar hij ons iets te drinken aanbood. Op de tafel stond, te midden der glaasjes, een houten inktkoker, in den vorm van een' kegel, die op eene bijzondere manier versierd was. Toen hij bemerkte, dat mijn vader naar den inktkoker keek, zeide de onderwijzer: — „Die inktkoker heeft voor mij groote waarde! Ge moet zijne geschiedenis eens hooren, mijnheer!" — En hij vertelde het volgende: „Jaren geleden, was ik onderwijzer te Turijn, en gaf een' geheelen winter de gevangenen les, die in de cellulaire gevangenis waren opgesloten. Ik onderwees in de kerk der gevangenis; deze was een rond gebouw, en in de hooge muren, waren overal, op regelmatige afstanden, vierkanten vensters gemaakt, die door twee over elkâar gekruiste bouten van ijzer gesloten werden. Aan elk dezer vensters grensde eene cel. Ik gaf les, al rondloopende in de koude, sombere kerk; mijne leerlingen vertoonden zich voor de gaten, met hunne schriften tegen de bouten aangedrukt, en men kon niets zien dan hunne hoofden in het half duister; het waren magere en bedroefde gezichten, met verwarde, grijze baarden, met de scherpe oogen van moordenaars en dieven. Een was er onder hen, in numero 78, die aandachtig luisterde en hard werkte, en mij vol eerbied en dankbaarheid aanzag. Het was een jonge man, met een' zwarten baard; hij was meer ongelukkig dan slecht. Hij was schrijnwerker geweest, en had, in een oogenblik van drift, zijne schaaf naar den patroon geslingerd, welke dezen getroffen en eene doodelijke wonde aan het hoofd had toegebracht. Hiervoor was hij veroordeeld tot verscheidene jaren eenzame opsluiting. In drie maanden had hij lezen en schrijven geleerd, zoodat hij reeds vloeiend las, en naarmate hij ontwik-

kelder werd, scheen hij beter te worden en meer berouw over zijne daad te krijgen. Eens wenkte hij mij, bij het einde der les, tot hem te komen, en vertelde mij treurig, dat hij den volgenden dag van Turijn zou vertrekken, om zijn verderen straftijd te Venetië door te brengen. Hij zeide mij vaarwel, en smeekte mij op nederigen toon, met eene stem, die van aandoening trilde, of ik hem de hand geven wilde. Ik stak hem mijne hand toe, hij kuste haar, en zeide toen: — „Dank u, dank u!" — en verdween. Ik trok mijne hand terug, zij was geheel nat van tranen. Sedert dien tijd zag ik hem niet meer. Zes jaren gingen voorbij. Ik dacht aan geheel andere dingen, dan aan het lot van dien ongelukkige, toen ik gisteren een' man, die mij bekend voorkwam, naar mijn huis zag toekomen. Hij had een' grooten zwarten baard, die reeds begon te grijzen, was armoedig gekleed, en zeide: — „Mijnheer, bent u onderwijzer in de taal?" — „Wie zijt ge?" — vroeg ik hem. — ‚Ik ben de gevangene van numero 78" — antwoordde hij mij„ — „U heeft mij zes jaren geleden lezen en schrijven geleerd; als u het zich nog herinnert, heeft u mij bij de laatste les de hand gegeven; nu is mijn' straftijd om, en ik kom hier.... om u te vragen of u mij het genoegen zou willen doen een aandenken van mij aan te nemen, eene kleinigheid, die ik in de gevangenis gemaakt heb. Wil u het als een aandenken van mij nemen, mijnheer de onderwijzer?" — Ik stond daar tegenover hem, zonder iets te zeggen. Hij vreesde, dat ik het geschenk niet wilde hebben, en zag mij aan, alsof hij zeggen wilde: „Zijn zes jaren van lijden niet voldoende om mijne handen te reinigen?" en hij keek mij met eene uitdrukking van zulk eene groote droefheid aan, dat ik dadelijk de hand uitstak om het voorwerp aan te nemen. — „Hier is het". — Wij bezagen den inktkoker aandachtig. Hij scheen met de punt van een spijker bewerkt te zijn: de man bleek het met een taai geduld gedaan te hebben; hij had er eene pen op afgebeeld, die door een blad papier gestoken was, en hierop stond geschreven: „Aan mijnen onderwijzer. Aandenken van numero 78. — Zes jaren!" — En hieronder stond in klein schrift: Werk en Hoop".... De meester sprak niet verder; wij gingen heen. Maar gedurende de geheele wandeling van Moncalieri naar Turijn dacht ik aan dien gevangene, die zich tegen zijn getralied venstertje aanleunde, en tot afscheid de hand van den onderwijzer drukte; aan den inktkoker, die in de gevangenis gemaakt was, en zooveel vertelde, en van nacht droomde ik er van, en dacht er dezen morgen nog over.... maar hoe kon ik denken, welk een verrassend nieuws mij op school wachtte! Toen ik op mijne nieuwe plaats gezeten was, naast Derossi, en het rekenkundige vraagstuk van het maandelijksche examen had overgeschreven, vertelde ik aan mijn' makker de geheele geschiedenis van den gevangene en van den inktkoker, en hoe deze vervaardigd was, en dat er op gegrift stond, eene pen door een blad papier gestoken, en het opschrift: — „Zes jaren!" — Derossi schrikte op bij deze woorden en keek beurtelings mij aan en Crossi, den zoon van de groentevrouw, die voor ons zat, met den rug naar ons toegekeerd, geheel in de oplossing van zijn vraagstuk verdiept. — „Pas op!" — zeide hij met gedempte stem, mij bij den arm grijpende. — „Weet je er niets van? Crossi vertelde mij eergisteren, dat hij terloops een' inktkoker gezien had in de handen van zijn vader, die uit Amerika was teruggekomen — een' kegelvormigen inktkoker, die uit de hand gewerkt was, en versierd met een blad papier en eene pen, en ook met het opschrift: „Zes jaren!" — Hij zegt, dat zijn vader in Ame-

rika geweest is; hij was echter in de gevangenis. Crossi was nog klein, toen de misdaad gebeurd is, hij weet er niets meer van, en zijne moeder heeft hem de waarheid niet verteld, hij weet niets van dit alles; laat er je geen woord over ontvallen!" — Ik bleef sprakeloos zitten, met de oogen op Crossi gericht. En toen loste Derossi de som op, gaf haar onder de bank door aan Crossi, reikte hem een stuk papier toe, en nam hem den „Ziekenverpleger van vadertje" uit de hand, het maandelijksch verhaal, dat de meester hem gegeven had om over te schrijven, ten einde het voor hem te copieëren; schonk hem pennen, klopte hem op den schouder, en deed mij op mijn woord van eer beloven, dat ik er niemand iets van vertellen zou. Toen wij uit de school gingen, zeide hij haastig tot mij: — „Gisteren is zijn vader hem komen halen, hij zal er vandaag ook wel zijn, doe zooals ik." — Toen wij op straat kwamen, zagen wij den vader van Crossi een weinig ter zijde staan. Het was een man met een' zwarten baard, die begon te grijzen, in armoedige kleederen en met een bleek, nadenkend gelaat. Derossi reikte Crossi de hand, zoo, dat zijn vader het zien kon, zeide hardop tegen hem: — „Tot wederziens, Crossi," — en streek hem onder de kin; ik deed hetzelfde. Intusschen kreeg Derossi eene vuurroode kleur, en ik ook. De vader van Crossi keek ons aandachtig aan, met een' vriendelijken glimlach, waarin echter ook eene uitdrukking van angst en wantrouwen verborgen lag, die het mij koud om het hart deed worden.

De Ziekenverpleger van Vadertje.

(Maandelijksch verhaal.)

Op een regenachtigen Maartdag meldde zich een jongen, die boerenkleederen droeg, geheel door den regen doorweekt, met slijk bemorst, en die een pak kleederen onder den arm had, bij den portier van het Hospitaal voor vreemden te Napels, aan, en vroeg naar zijn' vader, terwijl hij een' brief toonde. Zijn gelaat was schoon; het had een' ovalen vorm, en eene lichtbruine kleur, droomerige oogen, en twee volle, half geopende lippen, die zijne witte tanden lieten zien. Hij kwam van een dorp uit de omstreken van Napels. Zijn vader, die het vorige jaar naar Frankrijk was gegaan om werk te zoeken, was naar Italië teruggekeerd, en niet lang geleden te Napels aangekomen, waar hij plotseling ziek was geworden, en nauwelijks den tijd had gehad, een briefje aan zijne familie te schrijven, om zijne aankomst te melden, en te zeggen dat hij in het ziekenhuis ging. Zijne vrouw, welke deze tijding diep bedroefd maakte, kon niet naar hem toe gaan, daar zij thuis een ziek kind had en een zuigeling. Zij had nu haar' oudsten zoon naar Napels gezonden, met eenig geld, om zijn' vader bij te staan en de jongen had tien mijlen te voet afgelegd.

De portier wierp een' blik in den brief, riep een oppasser, en zeide hem den jongen naar zijn' vader te brengen.

— „Wie is zijn vader?" — vroeg de oppasser.

De jongen noemde den naam, terwijl hij beefde uit vrees eene treurige tijding te hooren.

De oppasser herinnerde zich dien naam niet.

— „Is het een oude werkman, die uit het buitenland gekomen is?" — vroeg hij.

— „Wel een werkman," — antwoordde de jongen, steeds angstiger, — „doch niet oud, maar wel uit het buitenland gekomen." —

— „Wanneer hebben wij hem hier gekregen?" — vroeg de oppasser.

De jongen keek in den brief. — „Vijf dagen geleden, geloof ik." —

De oppasser dacht een oogenblik na; toen, alsof hij zich plotseling alles herinnerde, riep hij uit: — „O, in de vierde kamer, het bed in den hoek." —

— „Is hij erg ziek? Hoe gaat het met hem?" — vroeg de jongen met moeite.

De oppasser zag hem aan, zonder iets te antwoorden. Toen zeide hij: — „Kom meê." —

Zij klommen twee trappen hoog, liepen eene lange gang tot aan het einde door, en bevonden zich toen voor de geopende deur eener zaal, waar twee rijen bedden langs de muren stonden. — „Kom meê," — herhaalde de oppasser, terwijl hij naar binnen ging. De jongen raapte al zijn' moed bij elkaar, en volgde hem; hij keek met angstige blikken naar rechts en links, naar de bleeke, vermagerde gezichten der zieken; sommigen lagen daar met gesloten oogen, en schenen gestorven, anderen keken in de lucht met groote, strakke oogen, alsof zij verstijfd waren van schrik. Verscheidenen kreunden als kinderen. De kamer was donker, en de lucht doortrokken van een scherpen reuk van medicijnen. Twee liefdezusters gingen rond met fleschjes in de hand.

Toen zij de zaal hadden afgeloopen, hield de oppasser stil aan het hoofdeinde van een bed, deed de gordijnen open en zeide: — „Hier is je vader." —

De jongen barstte in een stroom van tranen uit, liet het pak vallen, en liet zijn hoofd op den schouder van den zieke zinken, terwijl hij met zijne hand den arm vastgreep, die onbewegelijk op den deken lag uitgestrekt. De zieke verroerde zich niet.

De jongen hief zich op en zag zijn' vader aan, en barstte ten tweeden male in een' stroom van tranen los. Toen wierp de zieke een langen blik op hem en het scheen, dat hij zich zijner niet herinnerde. Zijne lippen bewogen zich niet.

Arme vader, wat was hij veranderd! De zoon zou hem niet meer herkend hebben. Zijne haren waren vergrijsd, zijn baard was voller geworden, zijn gelaat was geheel opgezwollen en donker rood, de huid was strak en glimmend, zijne oogen waren ingezonken en kleiner geworden, de lippen waren opgezet, en het geheele gelaat scheen verouderd te zijn: alleen het voorhoofd en de wenkbrauwen waren hetzelfde gebleven. Hij haalde moeilijk adem.

— „Vader, lieve vader!" — zeide de jongen. — Ik ben het, herkent u mij niet? Ciccillo is hier, uw Ciccillo, die van ons dorp gekomen is, naar den wensch zijner moeder. Zie mij eens goed aan, herkent u mij niet? Spreek eens tegen mij." —

Maar de zieke, nadat hij hem oplettend had aangezien, sloot de oogen.

— „Vadertje! Vadertje! wat heeft u? Ik ben uw zoon Ciccillo!"

De zieke bewoog zich hierna ook niet, en ging voort met moeite adem te halen.

Schreiende nam de jongen toen een stoeltje, ging zitten, en bleef wachten zonder de oogen van het gelaat zijns vaders af te wenden. — Er zal wel een dokter komen om naar hem te zien, — dacht hij, — hij zal mij iets kunnen zeggen. — En hij verzonk in een treurig gepeins, hij dacht aan zoovele dingen, die met zijn' goeden vader waren voorgevallen, aan den dag van het vertrek, toen hij hem het laatst vaarwel van het schip had toegeroepen, aan de hoop, die het huisgezin op deze reis gebouwd had, aan de wanhoop zijner moeder na den ontvangst van den brief; en toen dacht hij aan den dood, hij zag het lijk van zijn' vader, zijne moeder in rouwkleederen, allen thuis in nooddruftige omstandigheden. En langen tijd zat hij zoo. Opeens voelde hij eene zachte hand zijnen schouder aanraken; toen hij zich omkeerde zag hij eene geestelijke zuster. — „Wat heeft mijn vader?" — vroeg hij haar dadelijk. — „Is deze je vader?" — vroeg hem de zuster zachtjes. — „Ja, hij is mijn' vader, ik ben voor hem hier gekomen. Wat heeft hij?" — „Houdt maar moed," — antwoordde de zuster, — „straks komt de dokter". — En zij ging heen zonder iets verder te zeggen.

Om twaalf uur hoorde hij het slaan eener klok, en zag aan het begin der zaal den dokter, van een' assistent vergezeld, binnen komen; de zuster en een oppasser volgden hem. Zij begonnen hun' rondgang, en hielden voor ieder bed stil. Het scheen den jongen toe, dat hij eene eeuwigheid wachten moest, en bij iederen stap, dien de dokter deed, bekroop hem een' vreeselijke angst. Eindelijk kwam hij bij het naburige bed. De dokter was oud, had een' krommen rug, en een ernstig gelaat. Voordat hij van het bed van den buurman wegging, stond de jongen op, en toen de dokter hem naderde, begon het kind te schreien. De geneesheer zag hem aan.

— „Het is de zoon van den zieke", — zeide de zuster; — „hij is van morgen uit zijn dorp hier aangekomen". —

De dokter legde zijne hand op den schouder van den jongen, boog zich over den zieke, voelde hem de pols, onderzocht zijn voorhoofd, en deed eenige vragen aan de zuster, die antwoordde: — „Geene verandering". — Hij bleef een oogenblik nadenken, en zeide toen: — „Ga voort als vroeger.'" —

Toen raapte de jongen al zijn' moed bij elkaâr, en vroeg met eene stem vol tranen: — „Wat heeft mijn vader?" —

— „Houd moed, mijn kind", — antwoordde de geneesheer, terwijl hij weder de hand op zijn schouder legde. — „Hij heeft de roos in het gezicht. Zijn toestand is bedenkelijk, maar de hoop is niet opgegeven. Help hem. Je tegenwoordigheid zal hem misschien veel goed doen." —

— „Maar hij herkent mij niet!" — riep de jongen op wanhopigen toon.

— „Hij zal je herkennen .... morgen, zonder twijfel. Wij allen hopen het, houd dus moed." —

De jongen had hem nog meer willen vragen, maar hij durfde niet. De dokter ging verder. En toen begon hij zijne taak als ziekenverpleger. Hij kon niets doen dan de kussens van den patiënt opschudden; hij drukte hem telkens de hand, jaagde de vliegen weg, boog zich over hem bij iedere klacht, en wanneer de zuster zijn vader te drinken bracht, nam hij haar het glas of den lepel uit de hand, en hielp hem in hare plaats. De zieke zag hem soms aan, maar gaf door niets te kennen, dat hij het kind herkende. Toch scheen het, dat hij zijn' blik meermalen op den jongen liet rusten, en dit voornamelijk, wanneer het kind den zakdoek naar de oogen bracht. En

zoo ging de eerste dag voorbij. Gedurende den nacht sliep de jongen op twee stoeltjes in een hoek der kamer, en toen de morgen gekomen was, hervatte hij zijn liefdedienst. Dezen dag scheen het, dat in de oogen van den zieke eenige schijn van bewustzijn was op te merken. Het was of er bij de liefkoozende woorden van den jongen, eene vluchtige uitdrukking van dankbaarheid, voor een oogenblik, in zijne oogen glinsterde, en een keer bewoog hij met de lippen, alsof hij iets zeggen wilde. Na iedere korte sluimering, opende hij de oogen, en dan was het, of hij die van zijn' kleinen verpleger zocht. De dokter bezocht hem twee malen, en merkte eenige beterschap op. Tegen den avond, toen hij het glas naar zijn' mond bracht, dacht de jongen, dat een' lichte glimlach de opgezwollen lippen bewoog. En dit troostte hem, en hij voelde weer hoop. En nu hij hopen kon, dat hij begrepen zou worden, begon hij, eerst bedeesd, hem toe te spreken, en ging door met praten, en vertellen, van zijne moeder, van het kleine zusje, van den terugkeer naar huis, en trachtte hem moed in te spreken, met vriendelijke en liefdevolle woorden. En hoewel hij dikwijls niet wist, of hij wel verstaan werd, ging hij door met vertellen, daar het hem toescheen, dat, hoewel de zieke niets begreep, deze een zeker genoegen smaakte door het aanhooren zijner stem, der in langen tijd niet gehoorde klanken, waaruit liefde en droefheid spraken. Op deze wijze ging de tweede dag voorbij, en de derde, en de vierde, terwijl de toestand van den zieke dan eens wat beter scheen, en dan weêr verergerde. De jongen wijdde zich zoo met hart en ziel aan zijne nieuwe taak, dat hij nauwelijks twee keer per dag een weinig brood en kaas at, dat de liefdezuster hem bracht, en niets van het weenen en de wanhopige klachten der bezoekers, die zonder hoop weg moesten gaan, niets van al de treurige en vreeselijke tooneelen, die het leven in een ziekenhuis te zien geeft, en die hem in ieder ander geval met droefheid en schrik zouden vervuld hebben. De uren, de dagen gingen voorbij, en hij bleef steeds aan de zijde van zijn' vader, opmerkzaam, vol voorzorgen, opspringend bij iederen zucht en bij iederen blik, terwijl nu eens de hoop zijne ziel vervulde, en dan weder een groote angst zijn hart deed verstijven.

Op den vijfden dag werd de patiënt plotseling zwaarder ziek.

Toen het kind den dokter ondervroeg, schudde deze het hoofd, als om te zeggen, dat alles nu wel eindigen zou, en de jongen liet zich op zijn stoel nedervallen, en begon bitter te schreien. Toch troostte hem één ding. Hoewel hij erger werd, scheen het hem toch toe, dat de zieke langzamerhand meer begreep van wat er om hem heen gebeurde. Hij keek den jongen meermalen lang aan, en in zijn' blik lag eene uitdrukking, die steeds liefdevoller werd; hij wilde de medicijnen en het drinken slechts van hem aannemen. Verscheidene keeren maakte hij met moeite eene beweging met de lippen, alsof hij een woord wilde uitspreken; soms deed hij dit zoo duidelijk, dat de jongen met een' ruk zijnen arm vastpakte, terwijl eene plotselinge hoop hem vervulde, en bijna verheugd uitriep: — „Moed, moed, vader, ge zult beter worden, wij zullen dan weggaan, terug, naar huis, naar moeder, houd nog een beetje moed!" —

Het was vier uur in den middag, de jongen had zich weêr overgegeven aan een van die droomen vol hoop en blijdschap, toen hij, in de gang, bij de deur der zaal, het geluid van naderende stappen hoorde, toen eene luide stem, die deze woorden sprak: — „Zijn wij er, zuster?" — hetgeen hem deed opspringen, en den kreet, dien hij uiten wilde, in zijne keel terughield.

Op hetzelfde oogenblik kwam een man de kamer binnen, met een groot pak in de hand, en gevolgd door eene zuster. De jongen uitte een' schrillen kreet, en bleef als verstijfd op zijne plaats staan.

De man keerde het hoofd naar hem, zag hem een oogenblik aan, riep

luide: — „Ciccillo!" — en ijlde naar hem toe.

De jongen viel snikkende in de armen van zijn' vader.

De zuster, de oppassers, de assistent liepen toe, en bleven vol verwondering staan.

De jongen kon geen geluid uitbrengen.

— „O mijn Ciccillo!" — riep de vader uit, nadat hij den zieke opmerkzaam had aangezien en zijn zoon kuste en weder kuste. — „Ciccillo, mijn kind, hoe komt dit alles? Men heeft je naar het bed van een ander gebracht. En ik was zoo bedroefd, dat ik je niet zag, vooral, toen moeder schreef, dat zij je gezonden had. Arme Ciccillo! Hoeveel dagen ben je hier? Hoe is deze verwarring ontstaan? Nu ben ik pas achter alles gekomen. Maar jij ziet er goed uit, weet je dat wel? En hoe gaat het moeder? En Concettella? En het kleintje, hoe maken ze het allen? Nu ga ik uit het hospitaal. Laten wij dus vertrekken. O lieve hemel! wie zou dat ooit gedacht hebben?" —

De jongen deed zijn best vier woorden uit te brengen om te zeggen, hoe zij het thuis maakten. — „O, wat ben ik blij", — stamelde hij — „Wat ben ik blij! hoe treurig zijn deze dagen voorbijgegaan!" —

En weder kuste hij zijn vader.

Maar hij ging niet met hem mede.

— „Kom nu", — zeide zijn vader. — „Wij zullen nog van avond thuis zijn. Laat ons gaan." — En hij trok hem mede.

De jongen keerde zich om en keek naar den zieke.

— „Maar.... kom je nu, of kom je niet?" — vroeg hem de vader verbaasd.

Nog eens zag het kind naar den zieke, die op dit oogenblik de oogen opende, en den jongen strak aankeek. Toen uitte hij opeens een' vloed van woorden: — „Neen vader, wacht eens.... hier.... ik kan niet. Hier is deze oude man. Vijf dagen ben ik bij hem geweest. Hij ziet mij steeds aan. Ik dacht, dat u het was. Ik heb hem lief gekregen. Hij kijkt naar mij, ik geef hem te drinken, hij wil mij steeds naast zich hebben, vandaag is hij veel erger, heb geduld, ik zie zijn' toestand duister in... ik kan nu niet gaan.... het zou mij zoo smarten, nu van hem te scheiden; morgen zal ik naar huis terugkeeren; laat mij nog een beetje hier blijven... het doet mij waarlijk leed hem te moeten verlaten; ziet slechts hoe hij mij aanziet, ik weet niet wie hij is, maar hij wil mij bij zich hebben. Anders sterft hij alleen! Laat mij hier blijven, lieve vader!" —

— „Goed zoo, mijn jongen!" — riep de assistent.

De vader bleef vol verwondering staan, en keek het kind aan, toen zag hij naar den zieke. — „Wie is hij?" — vroeg hij.

— „Een boer, — evenals gij," — antwoordde de assistent. — „Hij is uit het buitenland gekomen, en kwam hier denzelfden dag als gij. Toen hij hier gebracht werd, was hij buiten kennis, en kon niets zeggen. Zeker heeft hij ergens een huisgezin, en zal nu denken, dat uw kind, een zijner zonen is."

De vader zeide tot Ciccillo: — „Blijf." —

— „Hij zal niet lang meer behoeven te blijven," — zeide de assistent fluisterend.

— „Blijf," — herhaalde de vader. — „Je hebt een goed hart. Ik ga nu dadelijk naar huis om moeder uit de ongerustheid te helpen. Hier is wat geld, je mocht eens iets noodig hebben. Vaarwel, mijn beste jongen. Tot weêrziens." —

Hij kuste hem, keek hem lang aan, gaf hem nog een' kus op het voorhoofd, en ging toen weg.

De jongen keerde naar het bed terug, en de zieke scheen getroost. En Ciccillo paste hem weêr op, wel schreide hij niet meer, maar betoonde de-

zelfde toewijding en hetzelfde geduld van vroeger; hij gaf hem weder te drinken, schudde zijne kussens recht, streek hem over de hand, en fluisterde zacht tot hem, om hem moed in te spreken. Hij hielp hem gedurende den geheelen dag, hij stond hem in den nacht bij, en bleef ook den volgenden

dag bij hem. De zieke werd steeds erger, zijn gelaat werd violetkleurig, zijne ademhaling werd moeielijker, de benauwdheden werden erger, hij sprak onverstaanbare woorden, en de opzwelling werd verschrikkelijk. Toen hij de avondronde deed, zeide de dokter, dat hij niet dacht, dat de patiënt den

nacht zou doorkomen. En toen verdubbelde Ciccillo zijne zorgen, en wendde den blik geen oogwenk van hem af. En de zieke zag hem, en keek telkens naar hem, en bewoog langzaam de lippen, met groote inspanning, alsof hij iets zeggen wilde, en eene uitdrukking van buitengewone teederheid glinsterde nu en dan in zijne oogen, die hoe langer hoe kleiner werden, en wegzonken. En den geheelen nacht door waakte de jongen aan het bed, tot hij door de vensters het licht van den aanbrekenden dag zag schijnen; toen kwam de zuster binnen. Zij ging naar den zieke, sloeg een' blik op hem, en ging haastig weder weg. Weinige oogenblikken daarna verscheen zij weder met den assistent en een' oppasser, die een lantaarn droeg.

— „Het laatste oogenblik nadert," — zeide de geneesheer. De jongen greep de hand van den zieke. Deze opende de oogen, zag hem aan, en sloot ze weder.

Maar terzelfder tijd voelde de jongen, dat hij zijne hand vaster omknelde.

— „Hij heeft mij de hand gedrukt!" — riep hij uit.

De dokter bukte zich een oogenblik over den zieke, en hief zich toen op. De zuster nam een crucifix van den wand.

— „Hij is dood!" — riep het kind uit.

— „Ga, mijn jongen," — zeide de dokter. — „Je heilige taak is volbracht. Ga, en wees gelukkig, zooals je het verdient. God zal je beschermen. Vaarwel." —

De zuster, die zich een oogenblik verwijderd had, kwam terug met een ruiker viooltjes, die zij uit een glas, dat bij het venster stond, genomen had; zij gaf hem den jongen, en zeide: — „Ik heb hier niet anders. Neem dit als een aandenken aan het ziekenhuis." —

— „Dank u," — zeide de jongen, terwijl hij met de hand het ruikertje aannam, en met de andere zijn oogen afveegde; — „maar ik heb zoovele mijlen te voet af te leggen.... ik zal ze verliezen." — En hij maakt den ruiker los en strooide de viooltjes over het bed, waarna hij zeide: — „Ik laat ze als aandenken aan mijn' armen doode. Ik dank u, zuster. Ik dank u dokter". — Toen, zich tot den doode wendende: — „Vaarwel..." —, en, den naam, die hij hem geven zou, zoekende, kwam hem van het hart naar de lippen de zoete benaming, die hij hem vijf dagen gegeven had: — „Vaarwel, arm vadertje!" — Toen hij dit gezegd had, nam hij zijn' bundel onder den arm, en ging, uitgeput van vermoeienis, met langzame schreden, heen. — De dag brak aan.

De Werkplaats.

18, Zaterdag.

Precossi kwam gisteren avond bij mij, om mij te herinneren, dat hij beloofd had, mij de werkplaats van zijn vader eens te toonen, die aan het einde der straat is, en dezen morgen, toen ik met mijn' vader uitging, vergezelde deze mij er heen. Toen wij de werkplaats naderden, kwamen wij Garoffi tegen, hij droeg een pak in de hand, en liet den langen mantel, die hem en al zijne handelszaken bedekt, waaien. O! nu weet ik waar hij het ijzer-

vijzel vandaan haalt, dat hij voor oude couranten koopt, die slimme Garroffi! — Wij kwamen bij de deur, en zagen Precossi op een steenen bankje zitten, hij leerde zijne les en hield zijn boek op de knieën. Dadelijk stond hij op om ons binnen te laten: wij kwamen in een klein vertrek, dat geheel zwart was van de houtskoolrook; de muren hingen vol met hamers, nijptangen, ijzeren platen, en staven van allerlei vorm, in een' hoek vlamde een groot vuur, waarboven een blaasbalg hing, die door een' jongen getrokken werd. Precossi's vader stond voor het aanbeeld en een knecht hield een ijzeren stang in het vuur — „O! daar is hij!" — zeide de smid, zoodra hij ons zag, en nam zijne muts af; — „de vriendelijke jongenheer, die den spoortrein gaf. Hij komt om eens te zien werken, nietwaar: Ik zal u dadelijk helpen." — Terwijl hij dit zeide, glimlachte hij, en toen had hij niet meer dat woeste uiterlijk en die onoprechte oogen van vroeger.

De knecht reikte hem een lange staaf toe, die aan het eene einde gloeiend was gemaakt, en de smid legde haar op het aanbeeld. Hij ging toen een gedeelte van een hek maken, dat om een terras moest gezet worden. De smid nam een' grooten hamer en begon te kloppen, de gloeiende deelen hier en daar tegen den kant van het aanbeeld te slaan, dan weêr op het midden ervan waarna hij de staaf in allerlei bochten wrong, en het was de moeite waard te zien, hoe het ijzer zich vormde onder de juiste, snel opeenvolgende slagen, en langzamerhand den bevalligen vorm van een bloemblad aannam, alsof het een stukje deeg ware geweest, dat hij met de hand bewerkt had. Intusschen keek zijn zoon er naar met eene soort van trots, alsof hij zeggen wilde: — „Ziet eens, hoe mijn vader kan werken!" —

— „Heeft u gezien, hoe het gaat, jongenheer?" — vroeg mij de smid, toen hij klaar was, en mij voor de staaf plaatste, die nu wel op den staf van een bisschop geleek. Daarna legde hij haar op zijde, en deed eene andere in het vuur.

— „Dit is waarlijk goed gewerkt!" — zeide mijn vader, en voegde er bij: — „Dus.... je bent weer aan den arbeid gegaan? De goede wil is teruggekomen." — „Ja, hij is teruggekomen," — zeide de werkman, veegde zich het zweet van het voorhoofd, en kleurde even. — „Maar weet u, wie hem heeft doen terugkeeren?" — Mijn vader deed of hij het niet begreep. — „Die goede jongen," — zeide de smid, en wees zijn' zoon met den vinger aan — die goede jongen daar, die werkt en zijn' vader eer aandoet.... terwijl zijn vader een slecht leven leidde, en hem als een beest behandelde. Toen ik die medaille zag.... O! mijn ventje, je bent zoo klein, dat je nauwelijks over een turf kunt kijken, kom eens hier en laat ik je eens in de oogen zien!" — De jongen kwam dadelijk aanloopen, zijn vader tilde hem op, en zette hem recht voor zich, op het aanbeeld, en hield hem onder de armen vast; toen zeide hij: — „Kom, maak eens gauw het gezicht van dien ondeugenden vader van je schoon!" — En toen bedekte Precossi het zwarte gelaat van zijn' vader zoolang met kussen, dat het zijne ook geheel zwart werd. — „Zoo is het goed," — zeide de smid, en zette hem weder op den grond. — „Zoo is het zeker goed, Precossi!" — zeide mijn vader verheugd. En nadat hij den smid en zijn' zoon goeden dag had gezegd, ging hij met mij naar buiten. Terwijl wij weggingen, zeide de kleine Precossi tot mij: — „Neem me niet kwalijk," — en stopte een papiertje met spijkers in mijn' zak. Ik noodigde hem uit het carnaval bij ons te komen zien. — „Je hebt hem den spoortrein gegeven," — zeide mijn vader op straat tot mij; — „maar al was hij van goud

en edelgesteenten geweest, het zou nog een te klein geschenk zijn voor dit goede kind, dat het hart van zijn' vader verbeterd heeft.

De kleine Paljas.

20, Maandag.

De geheele stad is in rep en roer door het carnaval, dat ten einde loopt; op alle pleinen zijn tenten van kwakzalvers en potsenmakers opgericht; vóór ons huis staat een circus van zeildoek, waarin eene kleine Venetiaansche troep voorstelling geeft, met vijf paarden. De circus staat op het midden van het plein, en in een' hoek bevinden zich drie groote wagens, waarin de kunstenmakers slapen en zich verkleeden: het zijn drie huisjes op wielen, met raampjes, en elk heeft een schoorsteentje, dat altijd rookt, en voor de vensters ziet men telkens kindergezichtjes. Eene vrouw is er, die een kind zoogt, het eten klaarmaakt, en op het koord danst. Arme menschen! Men zegt „kermismenschen" met eene soort van minachting, maar zij verdienen toch eerlijk hun geld, en vermaken allen... en hoe sloven zij zich af! Den geheelen dag door loopen zij van den circus naar de wagens, en dat alleen in tricot, in deze koude, zij eten even gauw, staande, en loopen dan weer weg, want de eene voorstelling volgt op de andere; en somtijds, wanneer de tent vol is met toeschouwers, komt er een rukwind, die de zeilen opligt en de lichten uitblaast, en dan is het uit met de voorstelling. Zij moeten het geld teruggeven, en den geheelen avond werken om de tent weêr op te zetten. Er zijn twee jongens, die ook kunsten maken. Mijn vader herkende den kleinste, toen wij het plein overstaken; hij is de zoon van den directeur, en verleden jaar hebben wij hem op een paard kunsten zien vertoonen, in een circus, die op het plein van Victor Emanuel stond. Hij is grooter geworden en zal acht jaar oud zijn; hij is een mooi kind, met een aardig rond gezichtje en eene bruine gelaatskleur, en zoovele zwarte krulletjes, dat zij uit zijn kegelvormig mutsje naar voren springen. Hij is als paljas gekleed; het heeft er wel wat van, of hij zich in eene soort van zak met mouwen gestoken heeft, die wit en zwart gestreept is; zijne schoentjes zijn van linnen. Het is een klein duiveltje. Iedereen vindt hem aardig. Hij doet van alles. Gisteren morgen nam hij, in eene shawl gewikkeld, de melk aan, en bracht haar naar zijne houten woning; wij zien hem de paarden halen uit den stal van den Bertolaweg; hij wiegt het kleine kindje in zijne armen, draagt de hoepels over, en ook de stellaadjes, de hinderpalen, en de koorden; houdt de wagens schoon; maakt het vuur aan, en in de oogenblikken, wanneer hij niets te doen heeft, is hij steeds bij zijne moeder. Mijn vader kijkt altijd naar hem uit het venster, en praat telkens over hem en over zijne ouders, zij schijnen fatsoenlijke menschen, die hunne kinderen lief hebben. Op een' avond zijn wij naar den circus gegaan. Het was koud, er was bijna niemand; maar toch deed het paljasje al het mogelijke om de weinige menschen in eene vroolijke stemming te brengen: hij maakte gevaarlijke sprongen, klemde zich aan de staarten der paarden vast, liep op zijne handen, geheel alleen, en zong, en glimlachte met zijn aardig, bruin gezichtje; en zijn vader, die een rood pak aan had met

eene witte broek, en hooge laarzen, terwijl hij eene zweep in de hand hield. keek hem aan, maar hij was treurig. Mijn vader had medelijden met hem, en sprak den volgenden dag over deze menschen met den schilder Delis, die ons kwam opzoeken. Die arme lieden werken zich dood, en maken zulke slechte zaken! Dat kind trok hem zoo aan! Wat zou men voor hem kunnen doen? De schilder bedacht iets: — „Schrijf een mooi artikel in de „Gazette", — ge kunt schrijven; gij vertelt van de wonderen van den kleinen paljas, en ik zal zijn portret teekenen. Iedereen leest de „Gazette," en dan zullen zij ten minste éénen avond eene volle tent hebben." — En zoo gebeurde het ook. Mijn vader schreef een artikel, aardig en vol grappen, waarin alles stond wat wij door het venster gezien hadden, en deed alles om den kleinen kunstenmaker bekend te maken en op te hemelen; de schilder schetste een gelijkend en bevallig portret, en beide kwamen Zaterdag

avond uit. En zoo kwam het, dat, bij de voorstelling van Zondagavond, eene groote menigte zich naar den circus spoedde. Men las op de aanplakbiljetten: „Benefice-voorstelling van het Paljasje;" het paljasje, zooals de „Gazette" hem genoemd had. Mijn vader bracht mij naar de voorste plaats. Naast den ingang was de „Gazette" aangeplakt. De circus was stampvol; verscheidene bezoekers hadden de courant in de hand en toonden haar het kind, dat lachte, en van den een' naar den anderen liep, en geheel gelukkig scheen. Ook zijn vader was verheugd. Verbeeld u ook eens! Nooit had een courant hem zooveel eer bewezen, en de kas was vol. Mijn vader ging naast mij zitten. Onder de toeschouwers bevonden zich eenige kennissen van ons. Dicht bij den ingang der paarden stond onze gymnastiekonderwijzer, degene, die met Garibaldi in den oorlog geweest is, en over ons, op de tweede rij, zag ik het metselaartje, met zijn geschoren kruintje, die naast zijn reus van een' vader zat, en toen hij mij zag, trok hij een hazensnuitje. Een eindje verder zag ik Garoffi, die de toeschouwers telde, en op de vingers narekende hoeveel het gezelschap verdiend had. Op de stoelen van den eersten rang, zag ik, niet ver van ons, den armen Robetti, die het kind van onder den omnibus redde, met zijne krukken op de knieën, naast zijn' vader zitten, den kapitein der artillerie, die de hand op zijn' schouder gelegd had. De voorstelling begon. Het paljasje deed wonderen op het paard, op de trapeze en op het koord, en iederen keer, als hij eene toer gedaan had, klapten allen in de handen, en eenigen trokken hem aan zijne krulletjes. Toen gingen anderen kunstenaarstoeren doen, men zag koorddansers, goochelaars, en kunstrijders, die in oude pakjes gekleed waren, welke schitterden van de zilveren plaatjes, maar wanneer het kind er niet was, schenen de menschen niet met zooveel aandacht te kijken. Op een zeker oogenblik zag ik den gymnastiekonderwijzer, die bij den ingang der paarden stond, den directeur iets in het oor fluisteren, en deze keek dadelijk naar de toeschouwers, alsof hij iemand zocht. Zijn blik bleef op ons rusten. Mijn vader zag het, en begreep dat de meester hem had aangeduid als den schrijver van het artikel. Om geen dank te moeten ontvangen, ging hij weg, en riep mij toe: — „Blijf jij, Enrico, ik wacht je buiten." — Na eenige woorden met zijn' vader gewisseld te hebben, maakte het paljasje nog eene toer, waarbij hij recht op het galoppeerende paard stond, en zich viermaal verkleedde, eens als pelgrim, eens als matroos, eens als soldaat, en eens als acrobaat, en elken keer als hij voorbij kwam, zag hij mij aan. Toen ging hij rond met zijn' paljashoed in de hand, en een ieder wierp er een geldstuk of wat suikergoed in. Ik hield twee stuivers in de hand, maar toen hij bij mij gekomen was, trok hij, in plaats van den hoed mij voor te houden, hem terug, keek mij aan, en liep door. Ik bleef vol verbazing zitten. Waarom was hij zoo onbeleefd tegenover mij? De voorstelling liep ten einde. De eigenaar der tent bedankte het publiek, alle menschen stonden op haastten zich naar den uitgang. Ik bevond mij tusschen de menigte, toen ik mij bij de hand voelde grijpen. Ik keerde mij om, het was het paljasje, met zijn lief, bruin gezichtje en zijne zwarte krullen, dat mij toelachte: hij had de handen vol suikergoed. Toen begreep ik alles: — „Wilt u", — zeide hij, — „dit van het paljasje aannemen?" — Ik knikte van ja, en nam er drie of vier. — „O", — zeide hij, „mag ik u een' kus geven." — „Geef er mij twee", — antwoordde ik, en stak hem mijn gelaat toe. Hij wreef met de hand zijn wit gezichtje schoon, legde een' arm om mijnen hals, en kuste mij tweemaal op de wang:

— „Daar, en geef er een voor mij aan uw' vader." —

De laatste Dag van het Carnaval.

21, Dinsdag.

Welk een aangrijpend schouwspel zagen wij vandaag, toen de optocht in vollen gang was! Alees is goed afgeloopen, maar, er had een groot ongeluk kunnen gebeuren. Op het plein van San Carlo, dat versierd was met gele, witte en roode bloemguirlandes, woelde eene talrijke menigte, er waren maskers van allerlei kleuren; er kwamen vergulde en met linten versierde wagens voorbij, in den vorm van tenten, kijkspelletjes en schuiten die vol waren met harlekijns en krijgers, koks, matrozen en herderinnen. Er was eene drukte, dat men niet wist waar zich te wenden, verward dooreen klonken de tonen der trompetten, der horens, en het geraas van bekkens, zoodat de ooren er van tuitten. De gemaskerden dronken en zongen, en spraken de menschen, die liepen, en zij die voor de vensters zaten, aan, en riepen elkander antwoorden en scheldnamen toe, terwijl zij zich met geweld van elkanders oranjeappelen en suikerwerk meester maakten. Boven de wagens en de menigte, zag men zoo ver men kijken kon, vlaggen wapperen, helmen fonkelen, vederbossen trillen, groote papieren hoeden zwaaien, reusachtige mutsen, lange trompetten, buitenmodel wapens, trommels, ratelslangen, roode baretten, en flesschen; allen schenen door het dolle heen. Toen ons rijtuig op het plein kwam, ging voor ons uit een' prachtige wagen, die door vier paarden getrokken werd, welke met goud geborduurde dekkleeden droegen en omslingerd waren met rooskleurige bloemen. In den wagen zaten veertien of vijftien heeren, gekleed als edelen van het Fransche hof; zij glommen van de zijde en droegen witte pruiken, hielden den gepluimden hoed onder den arm, hadden een' degen op zijde, en eene menigte linten en galons bedekte hunne borst — het was prachtig. Zij zongen allen te zamen een Fransch liedje, en gooiden suikerwerk onder de menschen. De menigte klapte in de handen, en juichte. Plotseling zagen wij, aan onze linkerzijde, een man een meisje van vijf of zes jaar boven de hoofden der toeschouwers opheffen, een arm kind, dat wanhopig snikte en de armen heen en weêr bewoog, alsof het stuipen had. De man baande zich een' weg naar den wagen der heeren, en toen een van hen zich voorover boog, zeide de man luide: — „Neem dit meisje, zij heeft hare moeder tusschen de menschen verloren; houd haar in den arm, de moeder kan niet ver af zijn en zal haar zoo zien; ik weet niets beters." — De heer nam het kind in zijn' arm, de anderen hielden op met zingen. Het meisje schreeuwde en stribbelde tegen, de heer nam toen zijn masker af en de wagen reed langzaam door. Juist op dit oogenblik, alsof het afgesproken was, zocht eene vrouw, aan de tegenovergestelde zijde van het plein, zich half krankzinnig een' weg door de menigte te maken, zij duwde en stootte de menschen op zij en riep: — „Marie! Marie! Marie! Ik heb mijn kind

verloren! Ze hebben haar gestolen! Ze hebben mijn lieveling dood gedrukt!" — En een kwartier lang was zij geheel buiten zich zelve, en wanhopend, en liep van rechts naar links, terwijl de menigte haar bijna verdrong, en zij er zich met moeite doorheen wrong. De heer uit den wagen, hield het meisje tegen de linten en het galon van zijn borst gedrukt, en trachtte het arme kind tot bedaren te brengen, dat zich het gelaat met de handen bedekte, niet wetende wat te doen, en bitter schreide. De heer was aangedaan, men zag dat deze kreten zijn hart troffen, allen wilden het kind oranjeappelen en confituren geven, maar zij weigerde alles, en werd steeds meer beangst en zenuwachtig. — „Zoek de moeder!" — riep de heer tot het volk, — „zoek de moeder!" — Allen wenden zich rechts en links, maar men zag de moeder niet; eindelijk, dicht bij het einde der Via Roma, zagen wij eene vrouw op den wagen toevliegen! O! nooit zal ik dit vergeten! Zij scheen geen menschelijk wezen meer, hare haren waren verward, haar

gelaat was vertrokken, hare kleederen gescheurd; zij wierp zich naar voren, met een' rauwen kreet, waarvan men niet wist of hij van vreugde, van angst, of van razernij was, en stak de handen als twee klauwen uit om er het kind mede te grijpen. De wagen hield stil. — „Hier is zij," — zeide de heer, en hield het kind naar voren, nadat hij het gekust had, en legde het in de armen harer moeder, die het hartstochtelijk aan heur hart drukte... Maar een der handjes bleef een oogenblik in de hand van den heer liggen, en deze trok een' gouden ring, met een grooten diamant, van zijne rechterhand, en legde hem met een snelle beweging in die van het kindje: — „Neem dit;"

— zeide hij — „het zal uwe huwelijksgift zijn." — De moeder bleef sprakeloos staan, de menigte barstte in gejuich uit, de heer zette zijn masker weer voor, en de wagen vervolgde langzaam zijn' weg, te midden van een' storm van handgeklap en toejuichingen.

De blinde Kinderen.

24, Donderdag.

Onze onderwijzer is ernstig ziek, en nu hebben wij in zijne plaats de leeraar van de vierde klasse gehad, die aan een blindeninstituut heeft les gegeven. Hij is de oudste van allen, en zoo wit, dat het schijnt of hij eene pruik van wol opheeft; hij spreekt altijd alsof hij bezig is een treurig liedje te zingen, maar hij is goed, en weet veel. Zoodra hij in de school gekomen was, zag hij een' jongen, die een verband over het oog had; hij ging naar hem toe, en vroeg wat hem scheelde. — „Pas op je oogen, jongen," zeide hij. En toen vroeg Derossi hem: — „Is het waar, mijnheer, dat u les heeft gegeven aan het blindeninstituut?" — „Ja, verscheidene jaren," — antwoordde hij. En daarna zeide Derossi, half fluisterend: — „Vertel er ons eens iets van". — Coretti zeide hardop: — „Het instituut der blinden is in de Nizzastraat." —

— „Ge zegt blinden, blinden," — zeide de onderwijzer, — „zooals ge zeggen zoudt: zieken of armen, of ik weet niet wat, maar kent ge wel de beteekenis van het woord? Denk er eens over na! Blind! Nooit iets te kunnen zien! Den dag van den nacht niet te kunnen onderscheiden, nooit de zon te kunnen aanschouwen, noch den hemel, noch zijne eigene ouders, niets van alles wat ons omringt, en wat wij kunnen aanraken; in eeuwige duisternis te moeten rondwandelen, of men verzonken ware in het hart der aarde. Beproeft eens een oogenblik, de oogen te sluiten en dan te denken, dat ge voor altijd zoo zoudt moeten voortleven: dadelijk zou een angst, een schrik u overvallen, het zou u onmogelijk schijnen zoo te kunnen bestaan, ge zoudt willen schreeuwen, ge zoudt denken, dat ge krankzinnig zoudt worden, of dat ge sterven gingt. En toch .... toen ik voor de eerste maal in het blindeninstituut kwam, was het juist in het speeluur en van alle zijden hoorde ik viool en fluit spelen; ik hoorde luide praten en lachen, zag de jongens de trappen op en af loopen met langzame schreden, en wanneer men ze zoo alleen door de gangen en de slaapzalen ziet gaan, zou men niet zeggen dat zij zoo ongelukkig zijn, als dit toch het geval is. Maar men moet hen goed gadeslaan. De meesten zijn jonge lieden van zestien of achttien jaar, sterk en vroolijk, die de blindheid met eene soort van bevallige losheid dragen, men zou bijna zeggen met een' zekeren moed. Men bemerkt aan de strenge, trotsche uitdrukking van hun gelaat, dat zij verschrikkelijk hebben geleden, voor zij zich aan hun ongeluk onderworpen hebben. Dan zijn er ook met bleeke, zachte gezichten, waarop men eene groote berusting leest; maar toch is die uitdrukking treurig, en men raadt, dat zij somtijds in het verborgen schreien. O! kinderen! denkt eens, dat verscheidenen het gezicht verloren hebben, na eenige dagen,

anderen na jaren van lijden; velen na eene vreeselijke operatie, en dat anderen zoo geboren zijn, dat zij in een' nacht zijn begonnen te leven, waarop nooit een dag volgen zal, dat zij in de wereld rondwandelen als in een onmetelijk graf, en dat zij niet weten hoe eene menschelijke gedaante geschapen is! Denkt eens hoeveel zij moeten lijden, en hoeveel zij geleden hebben, als zij, met onduidelijke voorstellingen, peinzen over het groote verschil, dat er is tusschen hen en degenen, die zien kunnen, en dan tot zich zelven de vraag richten: — „Waarom zijn wij anders, terwijl wij geene schuld hebben?" — Wanneer ik, die verscheidene jaren in hun midden vertoefde, mij deze klasse herinner, al die oogen, die voor eeuwig gesloten zijn, al die pupillen zonder leven en licht, en wanneer ik u dan aanzie.... dan schijnt het mij onmogelijk toe, dat ge u niet altijd gelukkig gevoelt. Denkt eens, er zijn bijna zes en twintig duizend blinden in Italië! Zes en twintig duizend menschen, die geen licht zien, begrijpt ge dit? Eene menigte, die vier uren noodig zou hebben, om voorbij onze vensters te trekken!" —

De onderwijzer zweeg; men hoorde geen enkel geluid in de geheele klasse. Derossi vroeg toen of het waar is, dat de blinden een fijner gehoor hebben dan wij.

De onderwijzer antwoordde: — „Dat is waar. Al de andere zinnen zijn bij hen meer ontwikkeld, juist omdat zij de diensten moeten doen, die het gezicht ons bewijst; zij zijn ook beter geoefend dan bij hen, die zien kunnen. Des morgens, in de slaapzaal, vraagt de een den anderen: — „Schijnt de zon?" — en degene, die zich het vlugst heeft aangekleed, springt dadelijk naar het venster, en beweegt de handen in de lucht, om te beproeven of hij het warme schijnsel der zon voelt, en spoedt zich dàn terug om het goede nieuws mede te deelen: — „De zon schijnt!" — Zij vormen zich een denkbeeld van iemand, naar de klank zijner stem. Wij beoordeelen de ziel van een' mensch naar het oog, zij naar de stem; zij herkennen of er in eene kamer meer dan een persoon is, ook als hij alleen spreekt en de anderen luisteren. Door te voelen weten zij of een' lepel meer of minder gepoetst is. De kleinsten kunnen onderscheid maken tusschen geverfde wol, en die, welke de natuurlijke kleur heeft. Wanneer zij twee aan twee door de straten gaan, herkennen zij bijna alle winkels aan den reuk, ook daar, waar wij geen geur kunnen opmerken. Zij spelen met den tol, en door het gebrom, dat het speelgoed bij het draaien maakt, loopen zij hem na, zonder zich te vergissen. Zij hoepelen, zij kegelen, springen touwtje, maken huisjes van steentjes; zij plukken viooltjes, alsof zij ze konden zien, maken matten en korfjes, en vlechten het stroo van verschillende kleuren dooreen, en doen dit alles spoedig en netjes, zoo goed is hun gevoel geoefend! Het gevoel is hun gezicht, en een hunner grootste genoegens is, te voelen, te betasten, en den vorm te raden der betastbare voorwerpen. Het is treffend te zien, wanneer zij in het museum van nijverheid zijn, waar zij alles mogen aanraken wat zij willen, welk een feest het voor hen is, zich naar de meetkunstige voorwerpen te spoeden, naar de modellen van huizen, naar de instrumenten, met welk eene vreugde zij alles betasten, langs alles wrijven, de voorwerpen in de handen ronddraaien, om te z i e n hoe zij gemaakt zijn. Zij zeggen om te z i e n! —

Garoffi viel hier den onderwijzer in de rede, om hem te vragen of het waar was, dat blinde jongens beter rekenen dan andere.

De onderwijzer antwoordde: — „Dit is waar. Zij leeren lezen en rekenen. Men heeft boeken voor hen gemaakt, met hooge letters; zij strijken de vingers er over heen, herkennen de letters, en spreken de woorden uit; zij lezen vloeiend. En men moet zien, arme jongens, hoe zij blozen, wanneer zij eene fout maken. En zij schrijven ook, maar zonder inkt. Zij doen het op een hard carton, met een puntig, metalen staafje, waarmede zij stipjes maken, die door de plaatsing en de diepte een bijzonder alphabet vormen; deze stipjes komen aan de andere zijde van het carton uit, zoodat, wanneer zij het omkeeren en den vinger over de verhevenheden strijken, zij lezen kunnen wat zij geschreven hebben; ook kunnen zij zoo het schrift van een' ander lezen, en maken opstellen, en schrijven elkander brieven; op dezelfde wijze maken zij cijfers, en schrijven hunne sommen op. En zij rekenen uit het hoofd met eene bijzondere vlugheid, daar zij niet door de dingen, die hen omringen, afgetrokken worden, zooals wij. En ge moest eens zien, hoe hartstochtelijk zij van voorlezen houden, hoe oplettend zij zijn, hoe zij alles onthouden; hoe zij met elkander redetwisten, zelfs de kleineren, over geschiedenis en taal, terwijl zes of zeven op dezelfde bank zitten, zonder elkander aan te zien, en hoe dan de eerste met den derde praat, en de tweede met den vierde, luid, en door elkander, en toch verliezen zij geen enkel woord, zoozeer is hun gehoor gescherpt. Zij stellen meer belang in hunne examens dan gij, dat verzeker ik u, en hechten zich inniger aan hunne onderwijzers. Zij herkennen den leeraar aan zijn' stap en aan den reuk; zij bemerken of hij goed of slecht geluimd is, of hij wel is of niet, en dit alleen aan den klank zijner stem; zij willen, dat de meester hen aanraakt, en drukken zijne handen en armen, om hunne toegenegenheid te betuigen.

„En zij hebben elkander lief, zij zijn goede kameraden.

„Gedurende de vrije uren, zijn zij, die met elkander spelen, bijna altijd te zamen. In de meisjesafdeeling, bijvoorbeeld, vormen zij verscheidene groepen: zij, die viool spelen, de pianisten, de fluitspeelsters, voegen zich bij elkaâr en scheiden nooit van elkander. Wanneer zij eens iemand hebben liefgekregen, verlaten zij hem niet spoedig.

„Zij vinden een grooten troost in de vriendschap. Zij hebben eene heldere en ernstige opvatting van wat goed en wat slecht is. Niemand schept zooveel behagen als zij in het verhaal eener edelmoedige daad, of eener indrukwekkende gebeurtenis." —

Votini vroeg of zij goed speelden.

— „Zij hebben de muziek hartstochtelijk lief," — antwoordde de meester. — „De muziek is hunne vreugde en hun leven. Kleine blinden, die pas in het gesticht zijn gekomen, kunnen drie uur lang onbewegelijk naar de muziek staan luisteren. Zij leeren vlug, en spelen met gevoel. Wanneer de onderwijzer tot een' zegt, dat hij geen' aanleg voor de muziek heeft, bedroeft dit hem zeer, maar dan begint hij wanhopig te studeeren. O! wanneer ge daar binnen de muziek eens kondt hooren, wanneer ge hen zaagt spelen, met opgeheven hoofd, een' glimlach om de lippen, een rood geworden gelaat, bevend van aandoening, bijna in verrukking, als zij de tonen opvangen, die de eeuwige duisternis, waardoor zij worden omringd, in licht herscheppen, dan zoudt ge gevoelen welk eene heilige troost de muziek kan geven! En zij verheugen zich, en zijn zoo gelukkig, wanneer de onderwijzer hen zegt: — „Ge zult een' kunstenaar worden." — Degene, die het eerste is in de muziek, die het mooist van allen op de piano of op

de viool speelt, wordt als een koning vereerd; zij hebben hem lief, en voelen eerbied voor hem. Wanneer er tusschen twee hunner een twist ontstaat, wanneer twee vrienden met elkander kibbelen, moet hij ze verzoenen. De kleinsten aan wie hij de muziek onderwijst, eeren hem als een' vader; voor zij gaan slapen, komen allen om hem goeden nacht te zeggen. Zij spreken onophoudelijk over muziek. Wanneer zij in hunne bedden liggen, 's avonds laat, en bijna uitgeput zijn door studeeren en werken, en half slapen, praten zij nog zachtjes over de werken, de meesters, de instrumenten en de orkesten. Het is zulk eene groote straf voor hen, anneer men hen de leesles of de muziekles onthoudt, en zij lijden er zoo onder, dat men bijna niet den moed heeft ze op deze manier te bestraffen. Hetgeen het licht voor onze oogen is, is de muziek voor hun hart!" —

Derossi vroeg of men hen niet kon gaan bezoeken.

— „Men kan er heen gaan," — antwoordde de onderwijzer, — ,'maar gij jongens moet dit niet doen. Later moet ge hen liever bezoeken, wanneer ge oud genoeg zijt om den geheelen omvang van hun ongeluk te begrijpen, om al het medelijden te gevoelen, dat zij verdienen. Dikwijls ziet men een treurig schouwspel, jongens. Daar zitten somtijds kinderen voor een opengeslagen raam, zij ademen de frissche lucht in. Hun gelaat blijft bewegingloos, en het schijnt, dat zij de groote, groene weiden en de mooie, blauwe bergen, die gij ziet, ook aanschouwen..... Wanneer men dan bedenkt, dat zij niets zien, dat zij nooit iets zullen genieten van die schoone gezichten, die u aan alle zijden omringen, dan krimpt uw hart ineen, en schijnt het u een oogenbilk toe, of ge zelf blind waart geworden. En ook met hen, die blind geboren zijn, die nooit de wereld gezien hebben, en niets kunnen beweenen, daar zij zich niets verbeelden kunnen, heeft men medelijden. Maar er zijn er ook, die slechts sedert eenige maanden het gezicht missen en die zich nog alles voorstellen, en zich hun verlies volkomen bewust zijn, en daarbij hebben zij de smart, om, iederen dag een weinig meer, de herinnering aan de gezichten van hunne dierbaren te voelen verdwijnen, en de voorstelling van hen, die zij het meest beminnen, als het ware langzamerhand te voelen sterven. Een der jongens zeide mij eens met eene onuitsprekelijke treurigheid: — „Ik zou wenschen voor één oogenblik het gezicht terug te krijgen, om het gelaat mijner moeder, dat ik mij niet meer voor den geest kan roepen, te zien!" — En wanneer hunne moeder hen komt opzoeken, leggen zij de handen op haar gelaat, tasten het van het voorhoofd tot de kin en de ooren, om te voelen hoe het gevormd is, en gelooven dan bijna niet, dat zij haar niet kunnen zien; zij noemen dan vele malen haren naam, alsof zij haar smeekten hen niet te verlaten, en zich een oogenblik aan hen te toonen. Velen gaan daar weenende vandaan, zelfs mannen met een niet licht ontroerbaar hart! En wanneer wij uit het gebouw gaan schijnt het ons iets bijzonders toe — een voorrecht, dat wij niet verdienen — dat wij de menschen, de huizen, den hemel zien. O! geen uwer, ik ben er van overtuigd, zou daar van daan gaan zonder zich geneigd te voelen een weinig van zijne vreugde zich zelven te ontnemen, om het hun af te staan; een weinig licht te geven aan deze arme kinderen, voor wie de zon niet schijnt, en die hunne moeder niet kunnen aanschouwen.

Een Bezoek aan mijn zieken Onderwijzer.

25, Zaterdag.

Gisteren avond ben ik, toen de school uit was, mijn' zieken leeraar gaan opzoeken. Hij is ziek geworden, omdat hij zich overwerkt heeft. Overdag gaf hij vijf uren les, daarna een uur gymnastiekonderwijs, dan was hij twee uren aan de avondschool, sliep dus weinig, at staande, en vermoeide zich van den morgen tot den avond — dit ondermijnt de gezondheid. Mijne moeder denkt er ook zoo over. Zij bleef mij in de poort wachten, ik ging alleen naar boven, en kwam op de trap den onderwijzer met den zwarten baard tegen, — mijnheer Coatti, — dengene, die allen altijd beangst maakt, maar niemand bestraft. Hij keek mij met groote oogen aan en praatte uit de grap, met eene verschrikkelijk harde stem, maar hij lachte toch niet. Toen ik aan de schel op de vierde verdieping belde, lachte ik nog, maar werd plotseling ernstig, terwijl de meid mij in een armoedig kamertje binnenliet, waar het half donker was, en waar mijn onderwijzer te bed lag. Hij lag in een smal, ijzeren ledikant, en had een' langen baard. Hij bracht eene hand naar het voorhoofd, om beter te kunnen zien, en riep met eene vriendelijke stem: — „O, Enrico!" — Ik liep naar het bed, hij legde zijne hand op mijn' schouder, en zeide: — „Dank voor je belangstelling, beste jongen. Het is heel lief van je, je armen onderwijzer op te zoeken. Ik maak het niet heel best, zooals je ziet, Enrico! En hoe gaat het op school? hoe maken de jongens het? Alles gaat zeker goed, ook zonder mij. Zij bekommeren zich zeker niet veel om hun' ouden meester." — Ik wilde dit tegenspreken, maar hij voorkwam mij. — „Ja, ja, ik weet wel, dat jij een beetje van me houdt." — En hij zuchtte. Ik keek naar de portretten, die aan den muur hingen. — „Dat zijn allemaal photographieën van jongens", — zeide hij; — „die mij hun portret gegeven hebben, al wel twintig jaar geleden. Het waren goede jongens. Ik houd veel van die photographieën. Wanneer ik sterf, zal mijn laatste blik op hen rusten, op al die gezichten, waaronder ik geleefd heb. Je zult mij ook je portret geven, nietwaar, wanneer je de school hebt afgeloopen?" — Toen nam hij een' oranjeappel van zijn tafeltje, en legde hem in mijne hand. — „Ik kan je niets anders aanbieden", — zeide hij, — „het is het geschenk van een' zieke." — Ik zag hem aan, en was, ik weet niet waarom, treurig gestemd. — „Luister eens" . . . . — hernam hij, — „ik hoop beter te worden; maar wanneer ik eens niet herstelde . . . . je moet je best doen voor het rekenen, dat is je zwak. Geef je moeite, het gaat maar niet zoo in eens, en men kan het ook niet altijd helpen, dat men niet in 't rekenen uitmunt, sommige menschen hebben er geen aanleg voor." — En terwijl hij dit zeide, haalde hij zwaar adem, en kon ik zien, dat hij leed. — „Ik heb de koorts", — zuchtte hij, — „het gaat lang niet goed. Let dus op wat ik je zeg. Je moet je toe-

leggen op het rekenen, je best doen voor de sommen. Bij de eerste poging zal je er niet in eens zijn." — Hij hield even op, en ging toen weêr verder: — „Bij de tweede ook niet." — Toen rustte hij even en vervolgde: —

„Maar ga steeds vooruit, langzaam, zonder gejaagdheid, zonder heethoofdigheid. Ga nu, en groet je mama voor mij. Kom maar niet meer heelemaal naar boven, wij zullen elkander op school terugzien. En wanneer dit niet zoo zijn mag, denk dan nog eens aan je onderwijzer van de derde klasse, die van je hield." — Bij deze woorden begon ik te schreien. — „Kom eens hier met je hoofdje", — zeide hij mij. Ik boog het hoofd over zijn kussen, en hij zoende mij op het haar. Toen zeide hij: — „Ga nu!" — en keerde het gelaat naar den muur. En ik vloog de trappen af, daar ik een' sterk verlangen koesterde mijne moeder te omhelzen.

De Straat.

25, Zaterdag.

— „Ik keek gisteren avond uit het venster naar u, toen ge van het bezoek bij uw' onderwijzer terugkeerdet; ik zag, dat ge tegen eene vrouw aan liept. Let beter op, hoe ge uwe schreden wendt in de straat, ge hebt

daar plichten na te komen. Wanneer ge let op uwen gang en uwe bewegingen in uwe eigen woning, waarom zoudt ge dan hetzelfde niet doen in de straat, die het eigendom van allen is? Denk daar steeds aan, Enrico! Wanneer ge een' ouden man tegenkomt, die waggelend loopt; een' arme, eene vrouw, die een kind in de armen houdt; een' kreupele op krukken, een' man, die onder een last gebukt gaat; eene familie, die in den rouw gekleed is, ga dan met eerbied voor dezen uit den weg; wij moeten den ouderdom, de ellende, de moederliefde, de gebrekkigheid, den arbeid, den dood, eeren. Wanneer ge iemand tegenkomt, die niet bemerkt, dat er een rijtuig vlak achter hem is, trek hem dan op zijde, wanneer het een kind, waarschuw hem, wanneer het een man is. Vraag altijd aan een' jongen, die alleen staat, en schreit, wat hem scheelt; raap den stok voor een' ouden man op, wanneer hij hem heeft laten vallen; als twee jongens vechten, scheid hen; wanneer het twee mannen zijn, verwijder u dan, om niet tegenwoordig te zijn bij daden van brutaal geweld, die het hart leed doen, en ongevoelig maken. Wanneer ge een' man tegenkomt, die door twee politieagenten wordt vastgehouden, wil dan geen deel hebben aan de wreede nieuwsgierigheid der menigte — hij kon onschuldig zijn. Houd op met praten of lachen, wanneer ge met uw makkers wandelt, en eene draagbaar van het ziekenhuis tegenkomt, misschien ligt er een' stervende op. Ook wanneer ge eene begrafenis ziet, want morgen kan een der uwen zoo weggaan. Zie altijd met eerbied naar kinderen uit eene inrichting, die twee aan twee loopen, zooals de blinden, de stommen, de weezen, de vondelingen, de gebrekkige kinderen: bedenk, dat de menschelijke ellende en de menschelijke liefdadigheid u voorbijgaan. Doe steeds, of ge het niet ziet, als iemand een afkeerwekkend of bespotbaar gebrek heeft. Vernietig steeds elk voorwerp, dat een ongeluk kan te weeg brengen, of iemand het leven zou kunnen benemen; antwoord steeds beleefd den voorbijganger, die u den weg vraagt. Kijk degenen, die ge tegenkomt, niet met een lachend gezicht aan, loop niet rond zonder doel, schreeuw niet. Eer de straat. De trap van beschaving, waarop een volk staat, wordt meestal geschat naar zijn gedrag op den openbaren weg. Waar ge de onzindelijkheid in de straten vindt, is zij ook in de huizen. En beschouw met aandacht de straat, de stad waarin ge woont. Wanneer ge morgen ver weg zoudt moeten gaan, zoudt ge verheugd zijn haar goed in de gedachten geprent te hebben; ge zoudt alles in uwe verbeelding kunnen terugzien, uwe stad — uw klein heelal — die zoovele jaren uwe wereld geweest is, waarin ge uwe eerste schreden hebt afgelegd aan de zijde uwer moeder, waar ge de eerste aandoeningen hebt ondervonden, waar uw verstand de eerste gedachten vormde, waar ge uwe eerste vrienden gevonden hebt. Zij is eene moeder voor u geweest, zij heeft u onderwezen, vermaakt, beschermd. Prent hare straten en hare inwoners in uw geheugen, — heb haar lief, — en wanneer ge haar hoort beleedigen, verdedig haar."

UW VADER.

MAART.

De Avondscholen.

2, Donderdag.

Mijn vader ging gisteren met mij naar de school, om mij de avondlessen te doen bijwonen. Het gebouw was reeds geheel verlicht, en de werklieden kwamen binnen. Toen wij in de school waren, zagen wij den directeur en de onderwijzers, allen zeer boos, met elkander sprekend, want kort geleden was de ruit van een der vensters met een' steen verbrijzeld. De portier was naar buiten gegaan, en had een' jongen, die voorbijkwam, gepakt, maar toen was Stardi aan komen loopen, die alles gezien had, daar hij over de school woont, en had gezegd: — „Die jongen heeft het niet gedaan. Met mijne eigen oogen heb ik gezien, dat Franti de ruit ingegooid heeft, en hij zeide nog tegen mij: — „Pas op, als je iets vertelt!" — Maar ik ben niet bang." — En ik hoorde den directeur zeggen, dat Franti voor altijd zou worden weggestuurd. Intusschen lette ik op de werklieden, die met hun tweeën of drieën binnenkwamen. Er waren er reeds meer dan tweehonderd in de school. Ik wist niet, dat eene avondschool zoo belangwekkend was! Daar traden jongens van twaalf jaar binnen, en mannen met baarden, die van hun werk terugkwamen, en hunne boeken en schriften meê hadden gebracht. Het waren timmerlieden, stokers met zwarte gezichten, metselaars met handen, die wit van de kalk waren, bakkersknechts met bemeelde haren, en de lucht was vervuld met reuk van vernis, van leêr, van pek, van olie, geuren, die aan allerlei beroepen doen denken. Er kwam ook eene compagnie artilleristen binnen, in uniform, en van een' korporaal vergezeld. — Allen plaatsten zich vlug in de banken, schoven de onderste bankjes op zijde, waarop wij onze voeten zetten, en bogen zich dadelijk over hun werk. Een ieder kreeg van den onderwijzer eene afzonderlijke uitlegging op zijn schrift. Ik zag dien jongen, net gekleeden leeraar, — het advocaatje, — die met zijne pen in de schriften van drie of vier werklieden, welke om zijne tafel zaten, verbeteringen maakte; en ook was daar de kreupele onderwijzer, die tegen een verver lachte, welke een schrift had medegebracht, dat heelemaal met roode en blauwe verf versierd was. Mijnheer Perboni was er ook, hij is nu weêr genezen, en komt morgen op school. De deuren der klassen stonden open. Vol bewondering bleef ik staan, toen de les begon, en ik zag hoe oplettend allen waren, en met onafgewende blikken luisterden; zelfs het grootste gedeelte, zeide ons de directeur, was, om niet te laat te komen, niet naar huis gegaan om het avondeten te gebruiken, en dezen

zaten nu hongerig daar. De kleinsten vallen dikwijls na een half uur om van slaap; er zijn er ook wel, die insluimeren met het hoofd op de bank, en dan wekt de onderwijzer hen en strijkt met zijne pen achter hunne ooren.

Maar dit gebeurt nooit met de ouderen. Zij blijven goed wakker, en luisteren met open mond naar de les, zonder met de wimpers te knippen. Het was een vreemd gezicht in onze banken die stevig gebouwde mannen te zien zitten. Wij klommen de trap op, en ik liep naar de deur mijner klasse. Op mijne plaats zat een man met twee groote snorren, en een verbonden hand; hij had zich zeker aan eene machine bezeerd; toch deed hij zijn best te schrijven, doch het ging zeer langzaam. Maar wat ik het aardigst van alles vond, was, om op de plaats van het metselaartje, in de zelfde bank, in hetzelfde hoekje, zijn' vader te zien zitten, dien werkman, die zoo groot als een reus is, en daar nu bezig was zich in te spannen, terwijl hij de kin op zijne vuisten liet rusten, en de oogen op zijn boek gevestigd hield, zoo vol aandacht, dat hij nauwelijks ademhaalde. Het was geen toeval, dat hij daar zat. Toen hij voor de eerste maal op de avondschool gekomen was, had hij tot den directeur gezegd: — „Mijnheer de directeur, wees zoo goed, en zet mij op de plaats van mijn haasje" — want hij noemt zijn zoontje altijd zoo.... Mijn vader bleef er met mij tot de les uit was, en op straat zagen wij vele vrouwen met hare kinderen op den arm, die hare mannen wachtten, en bij den uitgang verwisselden zij, — de werklieden, namen de kinderen over, de vrouwen lieten zich de boeken en schriften geven, en zoo gingen zij naar huis. Gedurende een oogenblik was de straat vol menschen en bedrijvigheid. Daarna

werd alles stil, en wij zagen niets, dan de lange, rechte gestalte van den directeur, die zich verwijderde.

De Vechtpartij.

Zondag, 5.

Er is gebeurd, wat wij verwacht hadden. Nadat Franti door den directeur weggejaagd is, heeft hij zich willen wreken. Hij heeft Stardi bij den hoek der straat opgewacht, toen deze voorbij moest komen met zijn zusje, die hij iederen dag van de school haalt, welke in de Dora Grossastraat staat. Mijne zuster Silvia zag alles, toen hare klasse uitging, en kwam geheel verschrikt thuis. Ziehier, wat er gebeurd is. Franti liep, met zijne pet van gewast linnen op, vlak achter Stardi aan, en, om hem kwaad te maken, trok hij aan de haarvlecht van het zusje, en hij deed dit met zulk een' hevigen ruk, dat hij haar bijna achterover op den grond deed vallen. Het meisje gaf een' gil, haar broer keerde zich om. Franti, die veel grooter en sterker is dan hij, dacht: ‚Hij durft toch niets te doen, en anders zal ik hem wel eens vinden." — Maar Stardi bleef niet lang talmen, en zoo klein en dik als hij is, wierp hij zich met een' sprong op den kwaaddoener, en begon hem uit alle macht met zijne vuisten te slaan. Zij waren buiten zichzelven van woede, en sloegen en stompten er maar op los. In de straat waren slechts meisjes, niemand kon hen dus scheiden. Franti gooide Stardi op den grond, maar deze kwam dadelijk weêr boven, en wierp hem ter neer. Franti trommelde op den kleinen Stardi, alsof hij eene deur voor zich had. Op een oogenblik trok hij hem bijna het halve oor af. Het scheelde niet veel of hij had zijn oog uitgestooten, hij gaf hem zulk een' slag op de neus, dat het bloed er uit liep, maar Stardi hield vol, en brulde: — „Je kunt me vermoorden, maar ik zal het je betaald zetten," — en Franti wierp hem op den grond, en schopte en sloeg, en Stardi lag onder, maar stootte en trapte. Eene vrouw riep uit een venster: — „Flink zoo, kleine vent!" — Anderen zeiden: — „Die jongen verdedigt zijn zusje." — „Houd moed!" — „Geef hem maar goed!" — En tot Franti riepen zij: — „Valsche jongen, lafaard!" — Maar ook Franti was razend geworden, hij lichtte Stardi een beentje, deze viel, en Franti wierp zich op hem. — „Geef je over!" — „Neen!" — „Geef je over!" — „Neen!" en met een' sprong stond Stardi weêr op, omstrengelde Franti's lichaam, wierp hem met woedende kracht op den grond, en plaatste de knie tegen zijne borst. — „O! de valschaard heeft een mes!" — riep een man, die toeschoot om Franti te onwapenen. Maar reeds had Stardi, met eene razende drift, zijnen arm gegrepen, en beet hem zóó in de pols, dat het mes viel en de hand bloedde. Andere menschen kwamen aanloopen, scheidden de jongens, en richtten hen op. Franti koos het hazenpad vol kwetsuren Stardi bleef midden in de straat staan, met een opengekrabd gelaat, en een blauw oog, — maar als overwinnaar, naast zijn schreiend zusje, terwijl verscheidene andere meisjes de boeken en schriften, die over de straat verspreid lagen, opraapten. — „Je hebt je goed gehouden, kleine man, je hebt je zusje moedig verdedigd!" — Maar

Stardi, die meer aan zijne tasch dacht dan aan zijne overwinning, begon dadelijk zijne boeken en schriften een voor een na te zien, keek of er niets verloren of beschadigd was, wreef alles met zijne handen af, bezag zijne pennen, legde elk voorwerp op zijne plaats, en zeide toen tot zijn zusje, even bedaard en ernstig als altijd: — „Laten wij gauw naar huis gaan, want ik moet eene som op vier manieren uitrekenen." —

De Bloedverwanten der Jongens.

,Maandag, 6.

Van morgen wachtte de dikke vader van Stardi zijn' zoon op, daar hij bang was, dat Franti weer op den uitkijk zou staan. Ik heb gehoord, dat we Franti hier niet weer zullen zien, daar men hem naar Ergastolo gestuurd heeft. Er waren verscheidene familieleden der jongens, van morgen. Onder anderen zag ik den koopman in brandstoffen, den vader van Coretti, die het evenbeeld van zijn' zoon is. Evenals het kind is hij tenger, en kijkt altijd vroolijk, terwijl hij puntige snorren heeft en een tweekleurig lintje in het knoopsgat van zijne jas draagt.

Ik ken bijna al de ouders der jongens, daar ik ze altijd tegenkom. Er was eene gebogen grootmoeder, met eene witte muts, en of het regent, of sneeuwt, of stormt, zij gaat viermalen daags op straat om een harer kleinzonen te begeleiden, die in de eerste klasse zit. Zij trekt zijne jas op, knoopt haar toe, trekt zijne das netjes, borstelt hem af, kijkt hoe hij er uit ziet, ziet zijne schriften na. Men kan merken, dat haar hoofd en haar hart met de gedachten aan dit kind vervuld zijn. Ook zie ik altijd den kapitein der artillerie, den vader van Robetti, van dien armen jongen, die met krukken loopt, daar hij het kind van onder den omnibus redde. Wanneer de makkers van zijn' zoon, als zij hem achter op komen, den jongen vriendelijk groeten, zegt hij hen allen goeden dag, of liefkoost hen. Het gebeurt nooit, dat hij er een overslaat, hij buigt zich tot allen neêr, en hoe armoediger en slechter het kind gekleed is, hoe vriendelijker de kapitein is, en doe dankbaarder hij zich betoont. Soms zien wij ook treurige dingen gebeuren. Er was gisteren een heer, die sedert een maand niet aan de school geweest was, daar een zijner zoontjes gestorven was, en de andere kinderen had hij door de meid laten halen. Toen hij nu gisteren weder kwam, en de klasse zag uitgaan, waartoe zijne kleine lieveling ook behoord had, ging hij in een' hoek staan, en barstte in tranen uit, terwijl hij het gelaat in de handen verborg. De di. recteur nam hem bij den arm, en bracht hem in zijne kamer. En zijn vaders en moeders, die bij naam al de makkers van hunne kinderen kennen. Er komen meisjes uit de naburige schoolgebouwen, jongens van het gymnasium, om hunne broêrs op te wachten. Er is ook een oude heer, een gepensioneerd kolonel, die, wanneer een der jongens een schrift of eene pen in de straat laat vallen, zich bukt, en wat het kind verloor, voor hem opraapt. Wij zien ook deftig gekleede heeren, die over schoolzaken met andere vaders praten, die er behoeftig uitzien, of een mand aan den arm hebben. Zij zeggen: — „Wat was de som vandaag verschrikkelijk moeielijk!" —

„Het scheen, dat de taalles van morgen niet zou ophouden". — En wanneer er een zieke in een der klassen is, weten allen het, en als hij hersteld terugkomt, verheugen zich allen. Van morgen waren er juist acht of negen heeren en werklieden, die om de moeder van Crossi stonden, de groentevrouw, en vroegen, hoe een kleine jongen uit de klasse van mijn broertje het maakte, die in hetzelfde huis als zij woont, en in levensgevaar verkeert. Het schijnt, dat allen zich gelijk gevoelen en de school liefhebben.

Numero 78.

8, Woensdag.

Gisteren avond zag ik een aandoenlijk schouwspel. Reeds verscheidene dagen had ik opgemerkt, dat de groentevrouw, als zij Derossi voorbij kwam, dezen aanzag met een' blik vol dankbaarheid. Dit deed zij, omdat Derossi, nadat hij alles ontdekt had, van den uitkoker en den gevangene van numero 78, zeer vriendelijk was geworden voor haren zoon, den kleinen Crossi met de roode haren en den lammen arm; omdat hij hem helpt op school het werk te maken, hem de antwoorden influistert, hem papier, pennen en potlood geeft, hem over het algemeen behandelt als een broeder, alsof hij hem het ongeluk van zijn' vader wilde vergoeden, dat hem getroffen heeft, zonder dat hij het weet. Al eenigen tijd zag de groentevrouw Derossi zoo aan, en het leek wel of zij zich de oogen uit wilde kijken, want zij is eene goede vrouw, en leeft geheel voor haar' zoon. Derossi helpt haar, en laat haar een goed figuur maken, Derossi, die de eerste is van de school, die haar een' koning en een' heilige toeschijnt. Zij ziet hem steeds aan; het lijkt wel of zij hem iets zeggen wil, en dan bloost zij. Maar gisteren morgen, eindelijk, trok zij de stoute schoenen aan, bleef bij de deur voor hem stil staan, en zeide: — „Neem mij niet kwalijk, jongeheer, ge zijt zoo vriendelijk, en zoo goed voor mijn' zoon, doe mij het genoegen dit kleine aandenken van eene arme moeder aan te nemen," — hierbij nam zij uit haar' groentemand een doosje van wit carton, met goudpapier beplakt. Derossi bloosde, maar weigerde door vastberaden te zeggen: — „Geef het aan uw' zoon, ik kan niets aannemen." — De vrouw bleef getroffen staan, en vroeg vergiffenis, terwijl zij stamelde: — „Ik wilde u niet beleedigen.... het zijn slechts ulevellen". — Maar Derossi weigerde nogmaals, en schudde het hoofd. Daarop nam zij bedeesd uit haren mand een bosje radijs, en zeide: — „Neem dit dan toch aan, de radijs is versch, en breng het uwe mama." — Derossi glimlachte en antwoordde: — „Neen, dank u, ik wil niets hebben, ik zal wel alles doen, wat ik kan voor Crossi, maar ik kan niets aannemen — wel bedankt!" — „Maar ik heb u toch niet beleedigd?" — vroeg de vrouw angstig. Derossi zeide glimlachend: — „Neen, neen!" — en ging weg, waarop de vrouw vol verrukking uitriep: — „O wat een goede jongen! Ik heb nog nooit zoo'n goed, mooi kind gezien." — En hiermede scheen alles afgeloopen te zijn. Heden middag echter, om vier uur, naderde, in plaats van Crossi's moeder, zijn vader Derossi, die man met dat bleeke, treurige gelaat. Hij stond voor Derossi stil, en door de wijze, waarop het

het kind aanzag, begreep ik dadelijk hoe hij vermoedde, dat Derossi zijn geheim kent; hij keek hem strak aan, en zeide op treurigen en dankbaren toon: — „Ge hebt mijn zoon lief.... Waarom houdt ge van hem?" — Derossi kreeg eene vuurroode kleur. Hij wilde zeggen: — „Ik ben vriendelijk voor hem, omdat hij ongelukkig is, omdat gij, zijn vader, meer ongelukkig dan misdadig zijt, uwe straf geboet hebt, en een hart bezit." — Maar de moed ontbrak hem dit te zeggen, want in zijn hart, was hij toch nog angstig, en koesterde hij nog vrees voor den man, die het bloed van een' ander had laten vloeien, en zes jaren in de gevangenis had doorgebracht. Maar de vader van Crossi begreep alles, en, zijne stem latende dalen, fluisterde hij, bijna bevende, Derossi in het oor: — „Ge hebt mijn' zoon lief, ge wenscht hem geen kwaad toe.... ge veracht zijn' vader ook niet, is het wel?" — „O neen! neen! het tegendeel!" — riep Derossi uit met zijn geheele hart. En toen maakte de man eene plotselinge beweging, alsof hij een' arm om de hals van den jongen wilde leggen, maar hij durfde niet, en in plaats daarvan nam hij tusschen twee vingers eene blonde krul, deed haar over zijne hand glijden en liet haar vallen; toen legde hij zijne hand op zijn' mond, en zag het kind met vochtige oogen aan, alsof hij zeggen wilde, dat dien kus voor hem was. Daarop nam hij zijn zoon bij de hand en ging met lichten tred verder.

Een kleine Doode.

13, Maandag.

Het jongetje, dat op dezelfde verdieping woonde als de groentevrouw, en in de eerste klasse zat, de makker van mijn broertje, is gestorven. Zaterdagavond kwam juffrouw Delcati de tijding aan onzen onderwijzer mededeelen; zij was zeer bedroefd. Garrone en Coretti boden zich dadelijk aan om het doodkistje te dragen. Hij was een goed oppassend ventje. De vorige week had hij nog de medaille gekregen. Hij hield veel van mijn broêrtje, en had hem eens een' gebroken spaarpot present gedaan. Wanneer mijne moeder hem tegenkwam, sprak zij steeds een vriendelijk woordje tot hem. Hij droeg een mutsje, met twee roode linnen banden versierd. Zijn vader is besteller bij het spoor. Gisteren avond, Zondag, hebben wij ons naar zijne woonplaats begeven, om mede naar de kerk te gaan. Wij bleven bij de benedenste verdieping wachten. In het portaal waren reeds vele jongens uit de laagste klasse verzameld; hunne moeders waren bij hen; zij droegen kaarsen; en ook de vijf of zes onderwijzeressen waren tegenwoordig. De juffrouw met de roode veêr en juffrouw Delcati waren naar binnengegaan; wij zagen hen voor een ver afgelegen raam staan; zij schreiden; ook hoorden wij het luide weenen der moeder van het kind. Twee dames, moeders van klasgenooten van den kleinen doode, hadden ieder eenen bloemenslinger meêgebracht. Precies te vijf uren gingen wij op weg. Voorop liep een jongen, die een kruis droeg, na hem kwam een priester, en achter dezen de doodkist, een heele kleine doodkist, waarin het arme ventje lag. Zij was met een zwart laken bedekt en de bloemenslingers der dames waren om haar heen gewonden.

Op het zwarte laken had men aan de eene zijde de medaille gehecht, en de drie eervolle vermeldingen, die het kind verleden jaar gekregen had. De doodkist werd gedragen door Garrone, Coretti en twee jongens, die in het huis van den gestorvene woonden. Achter het kistje liep eerst juffrouw Delcati, die schreide alsof de kleine doode haar kind was; de andere onderwijzeressen volgden haar, en achter de juffrouwen kwamen de jongens. Verscheidene waren nog heel klein, zij droegen ruikertjes viooltjes in de eene hand, keken verwonderd naar het kistje, en gaven de andere hand aan hunne moeder, die voor hen de kaars droeg. Ik hoorde een zeggen: — „Zullen wij hem dus nooit meer in de school zien?" — Toen de kist het portaal verliet, hoorden wij uit een der vensters een' wanhopigen kreet, de moeder van het kind stond daar, maar men dwong haar spoedig de kamer in te gaan. In de straat gekomen, kwamen wij de jongens eener school tegen, die in eene dubbele rij wandelden. Toen zij de kist en de medaille zagen, en de onderwijzeressen, die volgden, namen allen hunne petten af. Arme kleine, hij zal nu voor eeuwig met zijne bekroning rusten! Wij zullen nooit meer zijn mutsje met de roode bandjes terugzien. Hij had een goede gezondheid, slechts vier dagen was hij ziek. Den laatsten dag probeerde hij nog op te staan, om de naamlijst zijner klasse te schrijven, en hij wilde de medaille bij zich in bed houden, uit vrees haar te verliezen. Nu zal niemand meer je haar ontnemen, arm kind! Vaarwel, vaarwel. Wanneer wij in de afdeeling Baretti komen zullen wij steeds aan je denken. Rust in vrede, lieve kleine!

De Avond voor den 14den Maart.

Heden ging de dag vroolijker voorbij dan gisteren. Dertien Maart! De dag vóór de uitreiking der prijzen in den schouwburg van Victor Emanuel, het grootste en prettigste feest van het geheele jaar. Maar dezen keer zullen de jongens niet aan huis afgehaald worden, om de bewijzen der bekroningen aan de heeren, die de prijzen uitdeelen, op het tooneel te gaan geven. De directeur kwam van morgen vóór het einde der les binnen, en zeide: — „Jongens, een goed nieuws!" — Toen riep hij: — „Coraci!" — den naam van den Calabriër. Deze stond op. — ‚Wil je een van degenen zijn, die morgen in den schouwburg de bewijzen der bekroningen aan de heeren brengen?" — De Calabriër antwoordde van ja. — „Goed zoo," — zeide de directeur, — „dus zal er dan ook een vertegenwoordiger van Calabrië zijn. En het zal een schoone dag worden. De gemeenteraad heeft dit jaar gewild, dat de tien of twaalf jongens, die de bewijzen mogen geven, kinderen zullen zijn uit alle landstreken van Italië ,die op de verschillende afdeelingen der gemeentescholen gaan. Er zijn hier twintig scholen en vijf hulpgebouwen, in het geheel zijn er zeven duizend leerlingen; bij een zoo groot aantal is het niet moeielijk uit iedere landstreek van Italië een kind te vinden. In de afdeeling Torquato Tasso zijn er twee vertegenwoordigers der eilanden: een Sardiniër en een Siciliaan; in de school Boncampagni is er een kleine Florentijn, de zoon van een' beeldhouwer in hout; in de afdeeling Tommasco is een kind dat te Rome geboren werd; er zijn verscheidene Venetianen, Lombardiërs, kinderen uit de Romagna; een Napolitaan, de zoon

van een' officier, zit in de afdeeling Monviso. Nu ontbreken er slechts een Genuees en een Calabriër, de laatste ben jij, Coraci; met het kind uit Piémont medegerekend zijn er dus twaalf. Dit komt goed uit, vindt ge

niet? Uwe broeders uit alle streken van Italië zullen u dus de bewijzen der bekroningen toereiken. Luistert: de twaalf jongens zullen tegelijk op het tooneel komen. Begroet hen met een hartelijk gejuich. Zij zijn kinderen, maar zij vertegenwoordigen het vaderland even goed, als

wanneer zij mannen waren. Eene kleine driekleurige vlag is het zinnebeeld van Italië, even goed als eene groote, is het niet zoo? Dus, begroet hen met geestdrift, toont, dat ook uwe jonge harten vol liefde kloppen, dat ook gij, al zijt gij twaalf jaar, in geestdrift wordt gebracht, bij de heilige gedachte aan het vaderland!" — Nadat hij dit gezegd had, ging de directeur heen, en mijnheer Perboni zeide glimlachend: — „Dus, Coraci, jij bent de vertegenwoordiger van Calabrië." — En toen klapten allen in de handen, en lachten, en toen wij op straat waren gekomen, omringden wij Coraci, tilden hem op, droegen hem op de schouders in triomf rond, en riepen: — „Leve de vertegenwoordiger van Calabrië!" — en zoo liepen wij door de straat, en deden dit niet om hem te bespotten, neen, alleen om hem eer te bewijzen. Dat deden wij van ganscher harte, daar hij een goede jongen is, dien allen gaarne mogen lijden; en hij glimlachte. Wij brachten hem zoo tot aan den hoek der straat, waar wij tegen een' heer aanliepen met een' zwarten baard, die begon te lachen. De Calabriër zeide: — „Dit is mijn vader." — En toen legden de jongens het kind in zijne armen, en liepen naar alle zijden weg.

De Prijsuitdeeling.

14, Maart.

Tegen twee uur was de geheele schouwburg bezet. De zaal, de galerij, de loges, het tooneel, overal zag men duizenden gezichten, boven en naast elkander, van jongens, heeren, onderwijzers, werklieden, vrouwen uit het volk, kinderen. Men zag hoofden en handen bewegen; veêren wuiven, linten, en krulletjes trillen, en men hoorde een luid en opgewekt fluisteren, dat vroolijk stemde. De geheele zaal was versierd met draperieën van rood, wit en groen laken. Men had twee trappen gemaakt, die naar het tooneel voerden; langs de rechtsche moesten de bekroonden naar boven gaan, aan den linkerkant gingen zij naar beneden, nadat zij hunne prijzen ontvangen hadden. Op het voorste gedeelte van het tooneel stond eene rij roode stoelen, en aan de leuning der middelste hing een kransje van lauwerbladen; achter op het tooneel prijkte een trofee van vlaggen; aan de eene zijde stond een groen tafeltje, waarop de bewijzen der bekroningen van de jongens, die met driekleurige linten waren vastgebonden, lagen. Het muziekcorps en de onderwijzeressen zaten op de eerste galerij, die voor hen opengehouden was, en besloegen haar tot op de helft. De banken en de doorgangen van het afgeschoten gedeelte vóór het orkest waren verder gevuld met honderden jongens, die zingen moesten, en de geschreven bladen muziek in de hand hielden. Overal in het rond zag men onderwijzers en onderwijzeressen, die de bekroonden op eene rij plaatsten, en aan alle zijden zag men moeders, die nog eens voor de laatste maal keken of de hoed van hun kind recht stond, of er een mooie strik in zijn dasje zat. Zoodra ik met mijne familie in eene loge gekomen was, zag ik in eene der voorste loges de juffrouw met de roode veêr. zij lachte, en kreeg weêr aardige kuiltjes in de wangen. Naast haar zat de juffrouw van mijn broertje, het „nonnetje", dat geheel in het zwart gekleed was, en mijne lieve juffrouw uit de eerste klasse, maar zij zag zoo bleek en hoestte zoo hard, dat men het van de eene zijde der zaal naar de andere hooren kon. In

de ruimte voor het orkest zag ik dadelijk het vriendelijk gelaat van Garrone en het kleine blonde kopje van Nelli, dat tegen Garrone's schouder aan lag. Een klein eindje verder zag ik Garroffi, met zijn' neus en mond als een uil, die al zijn best deed om de gedrukte lijsten der bekroonden machtig te worden, en hij had er al een heel pak van, waarmede hij van plan was later handel te drijven... zooals wij den volgenden dag merkten. Dicht bij de deur stond de houtkooper met zijne vrouw, beiden in hunne Zondagsche kleederen, die zij ter eere van hun' zoon, die den derden prijs der tweede klasse gekregen had, aangetrokken hadden; en ik bleef vol verwondering kijken, toen ik Coretti daar zag, zonder mutsje van kattenbont, en zonder het chocolade-kleurige buisje: deze keer was hij als een jongeheer gekleed. Op eene der galerijen zag ik één oogenblik Votini, hij droeg een' grooten geborduurden kraag, toen verdween hij weêr. In eene der benedenste loges zag ik den kapitein der artillerie zitten, den vader van Robetti, den jongen met de krukken, die een kind van onder den omnibus redde.

Met klokslag van tweeën begon de muziek te spelen, en op hetzelfde oogenblik klommen de burgemeester, de prefect, de heeren van den raad, allen in het zwart gekleed, de trap op, en namen plaats op de roode stoelen, die voor op het tooneel stonden. De muziek hield op. Toen kwam de directeur der zangschool naar voren, met een stokje in de hand. Op een teeken stonden alle jongens, die een muziekblad hadden, op, en na een ander teeken, begonnen zij te zingen. Daar waren zeven honderd, die een heerlijk lied zongen, zeven honderd jongensstemmen, die zich gezamenlijk verhieven. Wat was dat schoon! Allen luisterden aandachtig. Zij zongen zacht en langzaam een welluidend lied, dat op een kerkgezang geleek. Toen het geeindigd was, klapten allen in de handen. Daarna was alles weêr stil. De prijsuitdeeling begon. Reeds was mijn kleine onderwijzer uit de tweede klasse, met zijne roode haren en zijne levendige oogjes, voor aan het tooneel gaan staan, daar hij de namen der bekroonden moest oplezen. Hij wachtte totdat de twaalf jongens zouden zijn binnengekomen, die de bewijzen moesten aanreiken. Ook de couranten hadden vermeld, dat het kinderen zouden zijn uit alle deelen van Italië. Een ieder wist het dus en wachtte hunne komst, terwijl men nieuwsgierig naar de zijde keek, van waar zij binnen zouden komen.

Op eens zagen wij hen verschijnen. Zij liepen tot voor op het tooneel, en bleven daar alle twaalf op eene rij staan, terwijl zij glimlachten. Het geheele publiek, drie duizend menschen sterk, verhief zich, en barstte in een gejuich uit, dat op een' donderslag geleek. De jongens bleven een oogenblik als verward staan. — „Ziet hier Italië!" — zeide eene stem op het tooneel. Ik herkende dadelijk Coraci, den Calabriër, die evenals altijd in het zwart gekleed was. Een lid van den gemeenteraad, die zich in ons gezelschap bevond, en wist wie de jongens waren, wees hen mijne moeder aan: — „Die kleine blonde is de vertegenwoordiger van Venetië; die lange, met gekruld haar, komt uit Rome". — Twee of drie waren als jongeheeren gekleed, de anderen waren kinderen van werklieden, maar allen hadden nette en zindelijke pakjes aan. De Florentijn, die de kleinste was, droeg een blauw ceintuur om het middel. Zij gingen voorbij den burgemeester, die hen een voor een op het voorhoofd kuste, terwijl een heer, die naast hem zat, zacht en glimlachend de namen der steden zeide: — „Florence, Napels, Bologna, Palermo," — en bij ieder kind, dat voorbijkwam, klapte het geheele publiek

in de handen. Toen gingen allen naar het tafeltje, om de bewijzen te nemen. De onderwijzer begon de lijst der namen op te lezen, der afdeelingen, der klassen, en zij die een prijs verworven hadden, klommen de trapjes op en gingen op eene rij staan.

Toen de eersten der bekroonden verschenen, hoorde men achter het tooneel eene zachte muziek van violen, die voortduurde zoolang de jongens op het tooneel klommen. Het was eene liefelijke melodie, die niet veel veranderde, en geleek op het fluisteren van zachte stemmen: de stemmen der moeders, der onderwijzers en der onderwijzeressen, die den kinderen raad gaven, voor hen baden, en hen liefdevol vermaanden. In dien tusschentijd gingen de bekroonden een voor een voorbij de heeren, die op de roode stoelen gezeten waren, de prijzen gaven, en tot een ieder een vriendelijk woord spraken, of voor elk eene liefkoozing hadden. In de afgesloten ruimte en op de galerijen, klapten de jongens telkens in de handen, wanneer er een kleine jongen voorbijkwam, of een kind, dat armoedig gekleed was, maar ook wanneer er zich een vertoonde met een' aardigen krullebol, of wanneer het jongens waren, die roode of witte pakjes droegen. Dan waren er ook uit de eerste klasse, die, wanneer zij op het tooneel gekomen waren, in de war raakten, en niet meer wisten, waar zich te wenden, waarop de heele zaal lachte. Een jongetje kwam er, dat drie palmen groot was, en een' breeden rooden strik op den rug droeg; hij kon nauwelijks loopen, struikelde over het tapijt en viel; de prefect raapte hem op, en allen lachten en klapten in de handen. Een ander viel van het trapje, toen hij het tooneel wilde bestijgen; men hoorde hem huilen, maar toch had hij zich geen pijn gedaan. Er gingen van allerlei slag voorbij: jongens, die rondkeken, die er angstig uitzagen en gezichten hadden zoo rood als kersen, aardige kleintjes, die tegen allen lachten, en zoodra zij in de zaal teruggekeerd waren, door hunne vaders en moeders werden opgenomen, en weggedragen. Toen onze afdeeling aan de beurt kwam, had ik het meeste pleizier. Velen waren er bij, die ik goed kende. Ik zag Coretti, die van het hoofd tot de voeten in nieuwe kleederen stak. Zijn prettige, vroolijke glimlach deed weêr al zijne witte tanden zien. Wie weet, hoeveel lasten hout hij dien dag reeds gedragen had! De burgemeester vroeg hem, nadat hij hem den prijs gegeven had, en terwijl hij zijne hand op den schouder van den jongen legde, hoe hij aan het roode litteeken op zijn voorhoofd kwam; ik zocht zijne moeder en zijn vader in de zaal, en zag hoe zij lachten. Daarna kwam Derossi, in een geheel blauw pak met glimmende knoopen. Zijne gouden krulletjes glansden, hij liep lenig en ongedwongen, en hief zijn hoog voorhoofd op en was zoo mooi, zoo aantrekkelijk, dat ik hem wel een' zoen had willen vragen; alle heeren spraken tot hem en drukten hem de hand. De onderwijzer riep: — „Giulio Robetti!" — en dadelijk verscheen de zoon van den kapitein der artillerie, op zijne krukken. Honderden jongens wisten wat er gebeurd was. De stem van den meester werd in een oogenblik overstemd door een applaus en een gejuich, dat het gebouw deed trillen; de mannen stonden op, de vrouwen wuifden met hare zakdoeken, en de arme jongen stond midden op het tooneel, overbluft en bevend. De burgemeester trok hem naar zich toe, gaf hem den prijs, kuste hem, nam van de leuning van zijn' stoel den lauwerkrans, en hing hem over het dwarshout der kruk. Toen begeleidde hij het kind tot bij de plaats van zijn' vader, deze tilde hem op alsof hij een veertje ware, en plaatste hem in de loge onder een daverend geroep van *bravo!* en *lang*

zal hij leven! En altijd hoorde men de zachte, liefelijke tonen der violen, en steeds gingen de kinderen voorbij: die van de afdeeling Consolata, welke bijna allen kinderen van handelslieden waren; jongens uit de afdeeling Vanchiglia, kinderen van werklieden; toen uit de afdeeling Boncompagni, waaronder vele zonen van boeren voorkomen, en eindelijk de jongens uit de school van Rayneri, welke het laatst verschenen. Toen de uitreiking der prijzen afgeloopen was, zongen de zevenhonderd jongens een ander mooi gezang. Daarop sprak de burgemeester, en na hem de assessor, die zijne rede eindigde met tot de jongens te zeggen: — „Gaat niet van hier zonder hen te groeten, die zoo hard voor u werkten, die het beste van hun verstand en hun hart aan u gaven, die voor u leven en sterven. Aan hen!" — En hij wees naar de plaats waar de onderwijzers zaten. Toen stonden in de loges, op de galerijen, in de afgeschoten ruimte, alle jongens op, strekten de armen naar de onderwijzers en de onderwijzeressen uit, en riepen hun toe, en zij antwoordden den kinderen door met de handen, de hoeden, de zakdoeken te wuiven, allen rechtop staande en aangedaan. Daarna begon het orkest weder te spelen, en het publiek riep een laatsten, luidklinkenden groet den twaalf jongens toe, die de Italiaansche provinciën vertegenwoordigden, en die zich weder op eene rij voor aan het tooneel hadden geschaard, en daar stonden, elkanders handen vasthoudende, onder een' regen van bloemruikers.

De Twist.

20, Maandag.

Neen, neen, het was niet uit afgunst, omdat hij een prijs gehad heeft, en ik niet, dat ik heden morgen met Coretti kibbelde. Het was niet uit afgunst. Ik had ongelijk. Mijnheer Perboni had hem naast mij gezet; ik was bezig in mijn schoonschrift te werken, hij gaf mij een' duw met zijn' elleboog, waardoor ik eene vlak maakte, en ook het maandelijksche verhaal: „Italiaansch Bloed", bevlekte, dat ik in plaats van het metselaartje, dat ziek is, over moest schrijven. Ik werd woedend en riep hem een scheldwoord toe. Hij antwoordde glimlachend: — „Ik deed het niet met opzet". — Ik had het moeten gelooven, want ik ken hem; maar het hinderde mij, dat hij lachte, en ik dacht: „O! nu hij een' prijs gekregen heeft, is hij verwaand geworden," — en een tijdje daarna gaf ik hem, om mij te wreken, een' duw, waardoor hij zijne geheele bladzijde bedierf. Rood van kwaadheid riep hij: — „Dat deed je wel met opzet!" — en hief zijne hand op. Mijnheer Perboni zag het, en hij trok haar terug, maar zeide zacht: — „Ik wacht je buiten!" — Ik was bedroefd, mijne boosheid was voorbij, en het gebeurde speet mij. Neen, Coretti kon het niet expres gedaan hebben. Daar is hij te goed voor, dacht ik. Ik herinnerde mij, hoe ik hem in den winkel gezien had, hoe hij werkte, hoe hij zijne zieke moeder hielp, en toen, met hoeveel genoegen hij bij mij geweest was, en hoezeer hij mijnen vader bevallen was. Wat zou ik niet hebben gegeven, om dat woord te kunnen terugnemen, om die laagheid ongedaan te maken! Ik dacht aan de woorden, die mijn vader

meermalen tot mij gesproken had: — „Heb je ongelijk?" — „Ja." — „Zoo vraag vergiffenis." — Maar ik durfde het niet doen, en kon er niet toe komen mij zelven te vernederen. Ik keek hem eens van ter zijde aan, en zag hoe zijn buisje op den schouder versteld was: het was gesleten door het vele houtdragen, en toen voelde ik hoe lief ik hem had, en zeide bij mij-zelven: — „Moed!" — Maar het woord: — „Vergiffenis," — bleef mij in de keel steken. Hij keek mij van tijd tot tijd eens aan, en scheen meer bedroefd, dan boos te zijn. Maar dan zag ik hem weêr aan, om te toonen dat ik niet bang was. Hij herhaalde: — „Wij zullen op straat afrekenen", — en ik: — „Dat is goed!" — En ik dacht aan hetgeen mijn vader mij eens gezegd had: — „Wanneer je ongelijk hebt, verdedig je, maar val niet aan". — En ik zeide tot mij-zelven: — „Ik zal mij verdedigen, maar hem niet aanvallen." — Ik was knorrig, treurig, en luisterde niet naar de woorden van den onderwijzer. Eindelijk kwam het oogenblik van weggaan. Toen ik in de straat was, zag ik, dat hij mij volgde. Ik stond stil, en wachtte hem op, met de liniaal in de hand. Hij naderde mij, en ik hief de liniaal op. — „Neen Enrico," — zeide hij met zijn' oprechten glimlach, terwijl hij de liniaal met de hand tegenhield, — „neen, niet zoo, laten wij weêr vrienden zijn, als vroeger." — Een oogenblik bleef ik sprakeloos staan, toen had ik een gevoel alsof eene hand mij op den schouder duwde, en ik wierp mij in zijne armen. Hij kuste mij, en zeide: — „Er zal nooit meer een twist tusschen ons ontstaan, wel?" — „Nooit meer, nooit meer!" — antwoordde ik. En wij scheiden als vrienden. Toen ik thuis kwam, en alles aan mijn' vader vertelde, daar ik dacht dat hij tevreden zou zijn, werd hij echter boos, en zeide: — „Je hadt hem het eerst de hand moeten reiken, daar je ongelijk hadt." — Toen voegde hij er bij: — „Je mag geene liniaal opheffen tegen een' makker, die beter is dan jij, tegen den zoon van een' soldaat!" En de liniaal uit mijne hand nemende, brak hij haar in twee stukken, en wierp ze tegen den muur.

Mijne Zuster.

24, Vrijdag.

— „Waarom Enrico, zijt ge weêr onbeleefd tegen mij geweest, nadat vader u beknord had wegens uw slecht gedrag tegenover Coretti? Ge kunt niet begrijpen hoe het mij bedroeft. Weet ge dan niet, dat toen ge klein waart, ik uren aan uren voor uwe wieg stond, in plaats van met mijne vriendinnetjes te gaan spelen en hoe, wanneer ge ziek waart, ik elken nacht opstond, om te voelen of uw voorhoofd gloeide? Weet ge dan niet, gij, die uwe zuster beleedigt, dat, wanneer ons een vreeselijk ongeluk zou treffen, ik uwe moeder zou zijn, en u zou liefhebben als een zoon? Weet ge dan niet, dat, wanneer onze vader en moeder niet meer leven zullen, ik uwe beste vriendin zal zijn, de eenige, waarmede gij over onze dooden en over uwe jeugd zult kunnen spreken, en dat, wanneer het noodig was, ik voor u werken zou, Enrico, om u te kunnen voeden, om u te laten studeeren, dat ik u altijd zal liefhebben, wanneer ge groot zult geworden zijn, dat mijne gedachten u steeds zullen volgen, wanneer ge ver weg zult gaan, omdat wij te samen zijn opgegroeid en hetzelfde bloed in onze aderen stroomt? O Enrico,

reken altijd op mij, wanneer ge een man zijt geworden, wanneer u een ongeluk overvalt, wanneer ge alleen zult zijn; wees overtuigd, dat ge mij vinden zult, wanneer ge mij zoekt, en tot mij komt om te zeggen: — „Silvia, zuster, laat mij bij u blijven, laten wij over onzen gelukkigen tijd spreken, herinnert gij u alles nog? Laten wij over onze moeder, over ons huis, over die

gezegende dagen, die zoo ver af zijn, praten!" — O Enrico, ge zult uwe zuster steeds met geopende armen vinden. Ja, lieve Enrico, en vergeef mij ook de berisping, welke ik u heden doe. Ik zal al het onrecht, dat ge mij aandeedt, uit mijne herinnering bannen, en wanneer ge mij nieuwe onaangenaamheden zegt, waarom zou ik ze mij zoo aantrekken? Gij blijft altijd dezelfde voor mij, ik zal mij niets herinneren, dan dat ik u als kind in de armen gedragen heb, dat ik met u onzen vader en onze moeder heb lief-

gehad, dat ik u heb zien groot worden, dat ik zoovele jaren uwe getrouwe speelkameraad geweest ben. Maar schrijf mij een hartelijk woord op ditzelfde blad papier, dezen avond zal ik het gaan lezen. En om te toonen, dat ik niet boos op u ben, heb ik, daar ik wist dat ge vermoeid waart, het maandelijksche verhaal: „Italiaansch Bloed", dat ge in de plaats van het zieke metselaartje moest overschrijven, voor u gecopieëerd. Zoek het in het linker laadje van uw tafeltje; ik heb het dezen nacht, toen ge sliept, geschreven. Schrijf mij een hartelijk woord, Enrico, ik bid het u." —

UWE ZUSTER SILVIA.

Ik ben niet meer waardig u de handen te kussen.

ENRICO.

Italiaansch Bloed.

(Maandelijksch Verhaal).

Heden avond was het stiller dan gewoonlijk in het huis van Férruccio. Zijn vader, die een' kleinen handel in allerlei koopwaren had, was naar Forli gegaan, om inkoopen te doen, en zijne vrouw had hem met Luigina, hun dochtertje, begeleid, daar zij het kind naar den dokter moest brengen, die een harer zieke oogjes opereeren zou. Zij konden niet voor den volgenden morgen terugkomen. De vrouw, die het huiswerk kwam verrichten, was, toen het donker werd, heengegaan. In het huis waren slechts de grootmoeder, die gebrekkig was, en Ferrucio, een jongen van dertien jaar. De woning had maar eene verdieping, en stond aan den straatweg, op een pistoolschot afstand van een dorp, dat niet ver van Forli, eene stad in de Romagna, gelegen was. Naast het huisje stond eene verlaten woning, die twee maanden geleden door brand verwoest was, terwijl men nog boven de deur het uithangbord van eene tapperij zag. Een kleine moestuin lag achter het huisje; hij werd door eene haag omsloten, waarin zich eene lage houten deur bevond. De deur van den winkel, die ook den toegang tot het huis gaf, kwam op den straatweg uit. Aan alle zijden werd de woning verder door de eenzame vlakte omringd door uitgebreide, bebouwde landen, die met moerbeziënboomen beplant waren.

Het was kort voor middernacht; het regende en waaide.

Ferruccio en de grootmoeder zaten in de eetkamer; tusschen dit vertrek en den moesttuin was een klein kamertje, dat vol stond met oude meubelen. Ferruccio was eerst over elven thuis gekomen, nadat hij verscheidene uren uitgeweest was en de grootmoeder hem wakende had opgewacht, vol angst, en vastgekluisterd op haren grooten armstoel, waarop zij gewoon was den geheelen dag door te brengen, en ook dikwijls den ganschen nacht, wanneer eene benauwdheid haar niet toeliet, zich neder te leggen.

Het regende en de wind deed de druppels tegen de ruiten slaan, de nacht was stikdonker. Ferruccio was vermoeid thuis gekomen, zijne kleederen waren met slijk bemorst, zijn buisje gescheurd, en hij had het teeken van een' steenworp op het voorhoofd. Hij had met andere jongens eerst voor

de aardigheid, en toen in ernst, op den eenzamen weg gevochten; daarop had hij gespeeld en zijn geld verloren, en ook was zijne muts ergens in eene sloot achtergebleven.

Daar de keuken verlicht werd door een klein olielampje, dat op den

punt der tafel geplaatst was, naast haren stoel, had de arme grootmoeder dadelijk gezien, in welk eenen haveloozen toestand haar kleinkind zich bevond, en had gedeeltelijk het gebeurde geraden, gedeeltelijk den jongen zijne ondeugende streken laten opbiechten.

Zij had zich met haar geheele hart aan Ferruccio gehecht. Toen zij alles wist, begon zij te schreien.

— „O neen!" — zeide zij eindelijk na een lang stilzwijgen, — „je hebt je grootmoeder niet lief, je hebt geen hart wanneer je op zulk eene wijze van de afwezigheid van je vader en moeder misbruik maakt. Den geheelen dag heb je mij alleen gelaten! Ik heb geen oogenblik rust gehad! Hoor naar mij, Ferruccio! je hebt een' slechten weg gekozen, die je tot een ongelukkig einde zal voeren. Ik heb anderen zien beginnen als jij, en ze zijn in hun ongeluk geloopen. Wanneer je begint met uit huis weg te vluchten, met jongens te vechten en je geld te verliezen, dan komt het langzamerhand van steenworpen tot messtooten, van spelen tot andere ondeugden.... tot diefstal.

Ferruccio stond op drie passen afstand te luisteren, hij leunde tegen een kastje, liet de kin op de borst rusten, en trok de wenkbrauwen samen, terwijl hij nog hijgde van zijnen tocht. Eene krul van zijn mooi, kastanjebruin haar lag over zijn voorhoofd, en zijne blauwe oogen stonden onbewegelijk.

— „Van het spel tot diefstal," — herhaalde de grootmoeder altijd schreiende — „Denk toch Ferruccio, denk toch aan dien plaag van den omtrek, aan dien Vito Mozzoni, die nu in de stad als strooper rondloopt. Hij is vier-en-twintig jaar oud, en reeds tweemaal in de gevangenis geweest. Zijne arme moeder, die ik kende, is van harteleed gestorven, zijn vader is uit wanhoop naar Zwitserland gevlucht. Houd je het voorbeeld van dien gezonken man voor oogen; je vader schaamt zich hem terug te groeten; hij is steeds in het gezelschap van schelmen, die slechter zijn dan hij, hij zal nog eindelijk naar de galeien gebracht worden. En, ik heb hem als jongen gekend, hij begon als jij. Bedenk eens hoe je vader en je moeder zouden lijden, wanneer zij je denzelfden weg zagen opgaan." —

Ferrucio zweeg. Hij had volstrekt geen verdorven hart, in tegendeel; zijne losbandige daden kwamen veeleer voort uit overvloed van levenskracht en uit vermetelheid, dan uit een slecht hart. Zijn vader was niet streng genoeg voor hem, omdat hij geloofde, dat het kind beter kon zijn, dan het zich toonde, en omdat hij dit ook gedeeltelijk bij ondervinding wist, want eenige bewijzen van den moed en de edele gevoelens van het kind hadden hem er toe gebracht toegevend te zijn, en te besluiten nog te wachten, tot hij zelf zou inzien dat hij zich verbeteren moest. Hij was eerder goed dan slecht, maar zeer stijfhoofdig, en het kostte moeite, ook al gevoelde hij werkelijk berouw, hem die woorden uit te doen spreken, die de vergiffenis uitlokken: — „Ja, ik had ongelijk, ik zal het niet weder doen, dit beloof ik, vergeef mij." — Hij was nu ook innerlijk zeer bedroefd, maar zijn trots liet hem niet toe, deze woorden uit te spreken.

— „Ach Ferrucio!" — ging de grootmoeder voort, toen zij het kind daar zoo zwijgend zag staan. — „Je zegt geen enkel woord om te toonen, dat je berouw hebt! Je ziet hoe angstig je mij gemaakt hebt, jij, die me had moeten bijstaan. Je moest het niet over je kunnen verkrijgen mij verdriet aan te doen, de moeder van je moeder te doen weenen, die zoo bejaard is, en wier laatste uur niet meer ver af zal zijn, je arme grootmoeder, die je steeds alles goeds heeft toegewenscht, die je nacht aan nacht wiegde, toen je een kind waart van weinige maanden, die zich den tijd niet gunde te eten om met je te kunnen spelen. — Weet je dat dan niet? Ik zeide altijd tot mijzelven: — „Hij zal de troost van mijn' ouderdom zijn!" — en nu

zal je mij nog doen sterven! Gaarne zou ik den korten tijd, die mij nog overblijft te leven, geven om je weêr lief en gehoorzaam te zien worden, als in de dagen.... toen ik met je naar de kapel ging, weet je het nog, Ferruccio? toen je mijne zakken met gras en steentjes vulde, en ik je op mijne armen naar huis droeg, terwijl je sliep. Toen hield je van je grootmoeder. En nu ben ik lam en heb je liefde noodig, als de lucht die ik inadem, want ik bezit slechts jou op deze wereld, arme, afgeleefde vrouw, die ik ben! O mijn God!....

Ferruccio wilde zich in de armen zijner grootmoeder werpen, door zijn gevoel medegesleept, toen hij een licht geraas meende te hooren, een gekraak in het kamertje, dat op den moestuin uitkwam. Maar hij wist niet of het de windvlagen waren, of iets anders.

Hij luisterde.

De regen kletterde.

Nog eens was er gekraak. Ook de grootmoeder hoorde het.

— „Wat is dat?" — vroeg zij na een oogenblik op angstigen toon.

— „De regen", — fluisterde het kind.

— „Dus, Ferruccio," — zeide het oudje, terwijl zij hare oogen afdroogde, — „je belooft mij, dat je beter zult oppassen, dat je je arme grootmoeder niet meer zult doen schreien...."

Een nieuw gerucht deed haar zwijgen.

— „Ik geloof niet, dat het de regen is!" — riep zij uit, verbleekende, — „ga eens zien!" —

Maar dadelijk voegde zij er bij: — „Neen, blijf hier!" — en greep Ferruccio bij de hand.

Beiden bleven met ingehouden adem luisteren. Zij hoorden slechts het kletteren van den regen.

Toen voer der grootmoeder en het kind eene rilling door de leden.

Zij meenden het geschuifel van voeten in het naburige kamertje te hooren.

— „Wie is daar?" — vroeg de jongen, met moeite ademhalende.

Niemand antwoordde.

— „Wie is daar?" —

Nauwelijks had hij deze woorden geuit, of beiden slaakten een' kreet van schrik. Twee mannen waren in de kamer gesprongen, de eene had den jongen gegrepen en hem den mond met de hand gesloten, de andere pakte de oude vrouw bij de keel. De eerste zeide: — „Wees stil, als je niet sterven wilt!" — de tweede: — „Zwijg!" — en hij trok een mes. Beiden hadden voor hun gelaat een' zwarten lap, met twee gaten op de plaats van de oogen.

Een oogenblik hoorde men niets dan de ademhaling der vier personen, en het slaan van den regen; de oude reutelde luide, en de oogen puilden haar uit het hoofd.

De man, die den jongen vasthield, zeide in het oor van het kind: — „Waar heeft je vader zijn geld geborgen?" —

De jongen antwoordde op angstigen toon, terwijl hij klappertandde: — „Daar.... in de kast."

— „Ga mede", — zeide de man.

Hij sleepte hem in het kamertje, en hield hem bij de keel vast. Daar stond een dievenlantaarntje op den grond.

— „Waar is de kast?" — vroeg hij.

De jongen, die bijna gewurgd was, wees de kast aan.

Toen, om van het kind zeker te zijn, wierp de man hem op de knieën voor de kast, knelde den hals van den jongen tusschen zijne beenen, om hem te kunnen doen stikken, wanneer hij zou gaan schreeuwen, en terwijl hij het mes tusschen de tanden gekneld hield en de lantaarn in de eene hand droeg, nam hij met de andere een puntig ijzer uit zijn' zak, zette het in het slot, doorsnuffelde alles, brak de sloten stuk, trok alle laden open, gooide de voorwerpen in zijne haast door de war, vulde zijne zakken, deed de kast dicht, rukte haar weêr open en doorzocht alles opnieuw; toen greep hij de jongen weder bij de keel, en sleepte hem daar vandaan, terwijl de andere nog steeds de oude vrouw vasthield, die stuiptrekkende achterover lag, met opengesperden mond.

Deze vroeg zacht: — „Gevonden?" —

Zijn metgezel antwoordde: — „Gevonden." —

En voegde er bij: — „Kijk naar den uitgang." —

De man, die de oude had vastgehouden, liep naar de deur van den moestuin, om te onderzoeken of er iemand was; daarop riep hij door het kamertje, op krijschende toon: — „Kom." —

Hij, die in het huis gebleven was, en die Ferruccio nog steeds vasthielt, toonde den jongen en der oude vrouw, die de oogen weder geopend had, het mes, en zeide: — „Geeft geen geluid, of ik keer terug, en snijd je den hals af."

En beiden zag hij eene seconde lang strak aan.

Op hetzelfde oogenblik hoorden zij in de verte, op den straatweg, een lied, dat door vele stemmen aangeheven werd. De dief keerde haastig het hoofd naar de deur, en door de plotselinge beweging gleed hem de doek van het gelaat.

De oude riep met een' schreeuw: — „Morzoni!" —

— „Vervloekt!" — riep de dief, die zich herkend zag. — „Ge moet sterven!" —

En met opgeheven mes naderde hij de oude vrouw, die bij het zien van dit gebaar in zwijm viel.

De moordenaar stiet toe.

Maar met eene snelle beweging, terwijl hij een' wanhopigen kreet uitstootte, had Ferruccio zich op zijne grootmoeder geworpen en had haar met zijn eigen lichaam beschermd. De moordenaar nam de vlucht, stootte tegen de tafel, en wierp het licht om, dat uitging.

De jongen gleed langzaam naar beneden, viel op de knieën, en bleef in deze houding liggen met de armen om zijne grootmoeder heen geslagen, en het hoofd tegen hare borst gedrukt. Eenige minuten gingen voorbij; het was volkomen donker; het gezang der boeren verloor zich in de verte. De oude vrouw kwam weder bij.

— „Ferruccio!" — riep zij uit, met eene nauwelijks hoorbare stem, en klappertandend.

— „Grootmoeder," — antwoordde het kind.

De oude deed eene poging om te spreken; maar de schrik had hare tong verlamd.

Een oogenblik ging voorbij; zij beefde hevig.

Toen slaagde zij er in te vragen:

— „Zijn er niet meer?"

— „Neen." —

— „Ze hebben mij niet getroffen," — fluisterde de oude vrouw met heesche stem.

— „Neen, ge zijt gered," — zeide Ferruccio, — „Ge zijt gered, lieve grootmoeder. Zij hebben ons geld meêgenomen. Maar vader .... had bijna alles bij zich."

De grootmoeder zuchtte.

„Grootmoeder," — zeide Ferruccio terwijl hij nog altijd op de knieën lag, en haar omstrengeld hield — „lieve — grootmoeder, ge hebt mij lief, niet waar?"—

— „Ferruccio, mijn arme jongen," — antwoordde zij, en legde de hand op zijn hoofd, — „wat een angst moet je uitgestaan hebben! O barmhartige Vader in den Hemel! — Steek het licht aan... Neen, laten wij nog in het duister blijven, ik ben nog bang. —

— „Grootmoeder", — hernam de jongen, — „ik heb u altijd verdriet aangedaan"....

— „Neen Ferruccio, spreek zoo niet; ik denk er niet meer aan, ik wil alles vergeten, ik heb je zoo innig lief." —

— „Ik heb u steeds verdriet gedaan", — ging Ferruccio voort, maar nu beefde zijne stem, en kostte het spreken hem moeite; — „maar, ik heb altijd veel van u gehouden. Vergeeft ge mij?.... Vergeef mij, grootmoeder". —

— „Ja, mijn kind, ik vergeef je, ik vergeef je met mijn geheele hart. Hoe zou ik je niet willen vergeven! Sta toch op, mijn lieveling. Ik zal je nooit meer beknorren. Je bent goed, o zoo goed! Steek het licht aan. Kom, laten wij wat moed scheppen. Sta op, Ferruccio!"

— „Dank u, grootmoeder", — zeide het kind, en zijne stem werd steeds zwakker. — „Nu... ben ik gelukkig. Ge zult mij niet vergeten, grootmoeder.... wel? Ge zult u steeds uw'... uw' Ferruccio herinneren." —

— „Lieve Ferruccio!" — riep de oude vrouw uit, de hand vol verwondering en angst op zijn' schouder leggende, alsof zij hem in het gelaat zou kunnen zien.

— „Vergeet mij niet," — fluisterde het kind nog, en zijne stem geleek slechts een' zucht te zijn. — „Geef een' kus aan moeder.... aan vader.... aan Luigina.... Vaarwel, grootmoeder!"....

— „In 's hemelsnaam, wat is er?" — riep de oude, en greep het hoofd van den jongen, dat op hare knie gegleden was, en toen, al hare krachten inspannend, zeide zij op wanhopigen toon: — „Ferruccio! Ferruccio! Ferruccio! Mijn kind! mijn lieveling! O engelen des Hemels, help mij, help mij!" —

Maar Ferruccio antwoordde niet meer. De kleine held, de redder zijner grootmoeder, door een' messteek in de borst getroffen, had zijne edele en groote ziel aan God teruggeven.

Het Metselaartje ligt op sterven.

28, Dinsdag.

Het arme metselaartje is ernstig ziek. Mijnheer Perboni zeide ons, dat wij hem eens moesten gaan opzoeken, en Garrone, Derossi en ik, spraken af, gezamenlijk naar hem toe te gaan. Stardi zou zich ook eerst bij ons aangesloten hebben, maar daar de onderwijzer hem opgedragen had, eene beschrijving te geven van het Monument van Cavour, zeide hij ons, dat hij het moest gaan bezien, om eene nauwkeurige beschrijving te kunnen maken. Alleen om te hooren, dat hij antwoorden zou, vroegen wij ook dien ijdelen Nobis, die antwoordde: — „Neen," — zonder er verder iets bij te voegen. Votini verontschuldigde zich eveneens, alleen uit vrees zijne kleederen met kalk te bezoedelen. Wij gingen om vier uur op weg. De regen viel bij stroomen neder. Midden in de straat bleef Garrone staan, en zeide met een" mond vol brood: — „Wat zullen wij voor hem koopen?" — en hij liet twee stuivers in zijn zak klinken. — „Laten wij ieder twee stuivers geven, en drie groote oranjeappelen zien te krijgen." — Wij klommen naar het zolderkamertje. Voor de deur nam Derossi de medaille van zijne borst, en stak haar in zijnen zak; ik vroeg hem: — „Waarom doe je dat? — „Ik weet het niet," — antwoordde hij, — „ik wil niet doen alsof... ik geloof, dat het beter is zonder medaille naar binnen te gaan." — Wij klopten, de vader deed open, die man welke haast een reus gelijkt; hij hield zijn gelaat half afgewend, en scheen zeer angstig. — „Wie zijt gij?" — vroeg hij. Garrone antwoordde: — „Wij zijn schoolmakkers van Antonio, en wilde hem drie oranjeappels brengen." — „Ach, arme Tonio," — riep de metselaar uit, en schudde het hoofd, — „ik vrees, dat hij uwe oranjeappelen niet meer eten zal!" — en hij veegde zijne oogen met den bovenkant zijner hand af. Hij liet ons toen voorgaan. Wij traden een dak-

kamertje binnen, waar wij het metselaartje in een klein, ijzeren ledikantje zagen slapen; zijne moeder zat naast het bed, hield het hoofd in de handen

verborgen, en keerde zich nauwelijks om, om ons aan te zien. Aan een der muren hingen witkwasten, een houweel en eene kalkzeef; over de voeten van den zieke lag het buis van den metselaar uitgespreid, dat geheel wit van de kalk was. De arme jongen was vermagerd, zag zeer bleek, had een scherp neusje gekregen, en haalde kort adem. O lieve Tonino, jij, die zoo goed en vroolijk zijt, mijn kleine makker, wat doet het mij leed je zoo te moeten zien! Wat zou ik niet geven, om je weer eens een hazensnuitje te zien trekken. Arm metselaartje! Garrone legde een' oranjeappel op zijn kussen, dicht bij zijn gezichtje: de geur wekte hem, hij greep de vrucht, liet haar vallen, en zag Garrone strak aan. — „Ik ben het", — zeide deze, — „Garrone! herken je mij?" — Hij glimlachte even, haalde toen van onder zijne dekens

zijne hand te voorschijn en stak haar Garrone toe, die haar aannam en tegen zijne wang drukte, terwijl hij zeide: — „Moed, moed, mijn klein metselaartje je zult gauw weêr beter worden en op school komen, en dan zal mijnheer Perboni je naast mij zetten, is dat goed?" — Maar het metselaartje gaf geen antwoord. Zijne moeder barstte in tranen uit. — „O mijn arme Tonino! mijn arme Tonino! Hij is zoo lief en zoo goed, en God wil hem mij ontnemen." — „Zwijg!" — riep de metselaar haar, op wanhopigen toon, toe. — „Om Godswil bedaar, of ik verlies mijn verstand!" — Toen zeide hij met moeite tot ons: — „Gaat heen, gaat heen, jongens, ik dank jelui; gaat heen; wat wil je hier doen? Nog eens, dank! Maar gaat naar huis!" — Het kind had zijne oogen weder gesloten, en het leek wel of hij gestorven was. — „Kan ik u niet met iets van dienst zijn?" — vroeg Garrone. — „Neen, beste jongen, dank je", — antwoordde de metselaar; — „ga naar huis!" — En dit zeggende, voerde hij ons naar de gang en sloot de deur weder. Maar wij waren nog niet op de helft der trap, toen wij hem hoorden roepen: — „Garrone! Garrone!" — Wij klommen haastig alle drie weêr naar boven. — „Garrone!" — riep de metselaar met eene andere uitdrukking op het gelaat, — „hij heeft je naam genoemd, twee dagen lang heeft hij niets gezegd, hij heeft je tweemaal geroepen, hij verlangt naar je, kom gauw! O goede God! als het eens een gunstig teeken was!" — „Tot weêrziens," — zeide Garrone tot ons, — „ik blijf", — en hij liep de gang in met den vader. Derossi's oogen stonden vol tranen. Ik zeide tot hem: — „Ween je om het metselaartje? Hij heeft gesproken en zal beter worden." — „Ik geloof het ook," — antwoordde Derossi, — „maar ik dacht niet aan hem.... Ik dacht aan Garrone, ik dacht er aan, welk een goed en edel hart hij heeft!" —

Graaf Cavour.

29, Woensdag.

— „Ge hebt de beschrijving van het monument van graaf Cavour moeten geven. Ge kunt haar nu maken. Maar nu zijt ge nog niet in staat te begrijpen, wie graaf Cavour geweest is. Het is genoeg, wanneer ge voor het oogenblik dit onthoudt: Vele jaren lang was hij de eerste minister van Piémont; hij zond het Piémonteesche leger naar de Krim, opdat het door de overwinning van Cernaia onzen militairen roem weder zou opheffen, die door de nederlaag van Novara gezonken was. Hij liet honderd-en-vijftig duizend Franschen over de Alpen trekken, om de Oostenrijkers uit Lombardije te verdrijven. Hij was de ziel van Italië's regeering in het beroemdste tijdvak van onzen opstand. Hij was het, die in die jaren met al zijne krachten medewerkte aan de heilige onderneming, die de eenheid van het vaderland ten doel had, hij met zijn' helderen geest, met zijne onwankelbare stanvastigheid, met zijne meer dan menschelijke werkkracht. Vele legeroversten doorleefden verschrikkelijke uren op het slagveld: hij bracht vreeselijker oogenblikken door in zijn cabinet, toen hij wist dat zijn reuzenwerk ieder oogenblik, als een bouwvallig huis bij een' aardschok, kon in-

storten. Dagen, nachten, van strijd en angst, heeft hij doorgebracht, om daarna te sterven met verwarde zinnen, en na verschrikkelijke pijnen te hebben geleden. En dit reuzenkrachten vergende en stormachtige werk is het geweest, dat hem het leven twintig jaren verkort heeft.

Terwijl zijn lichaam door de koorts, die hem naar het graf zou sleepen, verteerd werd, worstelde hij met wanhopige inspanning tegen de ziekte, om nog voor zijn vaderland te kunnen werken. — „Het is wonderlijk", — zeide hij op smartelijken toon, toen hij op zijn sterfbed lag, — „ik kan niet meer lezen, ik kan niet meer lezen." — Terwijl hij bloed opgaf en de koorts toenam, waren zijne gedachten steeds bij het vaderland en zeide hij gebiedend: — „Genees mij, ik kan niet meer helder denken, ik heb al mijne krachten noodig, om ernstige zaken te kunnen behandelen." — Toen hij op sterven lag, de geheele stad treurde en de koning aan zijn bed stond, zeide hij met moeite: — „Ik moet nog vele zaken met u regelen, Sire, er zijn nog verscheidene dingen die ik u moet laten zien; maar ik ben ziek, ik kan niet, ik kan niet!" — en hij was wanhopend. Altijd verkeerden zijne koortsige gedachten bij den staat, bij de nieuwe Italiaansche provinciën, die vereenigd zouden worden, bij alle zaken die hij nog wilde afdoen. Toen begon hij te ijlen: — „Zorg voor den prins", — riep hij uit, onder korte ademhalingen, — „zorg voor de opvoeding van den prins en van de Italiaansche kinderen.... stel de vrijheid boven alles." — Het ijlen werd erger, het stervensuur naderde, en met hartstochtelijke woorden riep hij generaal Garibaldi aan, met wien hij oneenigheden gehad had, en noemde de namen van Venetië en Rome, de steden die nog niet vrij waren. Hij had duidelijke vizioenen over de toekomst van Italië en van Europa. Hij verbeeldde zich een' vijandelijken inval bij te wonen, vroeg waar de legerafdeelingen en de generaals waren, sidderde nog voor ons, beefde nog voor zijn volk. Zijne grootste smart, begrijpt ge, was niet, zijne levenskrachten te voelen afnemen, maar dat hij het vaderland moest verlaten, 't welk hem nog noodig had, en waarvoor hij in weinige jaren zijne onmetelijke krachten, zijne verwonderlijke genialiteit versleten had. Hij stierf met den oorlogskreet op de lippen, en zijn dood was groot als zijn leven. Bedenk nu eens, Enrico, wat onze arbeid is, die zoo zwaar schijnt, wat onze smarten zijn, wat onze dood is, in vergelijking met de uitputtingen, de zware zorgen, de vreeselijke doodsangsten dier mannen, welke de belangen eener wereld in het hart dragen! Denk hieraan, mijn kind, wanneer ge voorbij het marmeren gedenkteeken gaat, en zeg: — „Eere zij u!" — met innige liefde. —

UW VADER.

APRIL.

Lente.

1, Zaterdag.

De eerste April! Nog slechts drie maanden. Heden beleefde ik den mooisten morgen van het jaar. Op school was ik verheugd, omdat Coretti mij gezegd had, dat wij overmorgen naar het station zouden gaan, om den Koning te zien aankomen, onder geleide van Coretti's vader, d i e h e m k e n t; en omdat mijne moeder mij beloofd had, op denzelfden dag de kinderbewaarplaats van Corso Valdocco te gaan bezoeken. En ook was ik blijde, omdat het metselaartje herstellende is, en gisteren morgen mijnheer Perboni in het voorbijgaan tot mijn vader zeide: — „Het gaat goed, het gaat goed." — En daarbij was het een schoone lentemorgen. Door de vensters der school zag ik den blauwen hemel, de boomen in den tuin, die vol knoppen waren, en de ramen der huizen, die allen open stonden, en waarvoor de bloempotten en mandjes met planten prijkten, die reeds groen begonnen te worden. Mijnheer Perboni lachte niet, want hij lacht nooit, maar hij was goed geluimd; de diepe rimpel in zijn voorhoofd was niet zichtbaar, en hij legde al schertsende eene som op de lei uit. Men kon bemerken, dat hij met welbehagen de frissche lucht, die uit den tuin kwam, inademde, die een' geur van aarde en bladeren met zich voerde en aan de wandelingen buiten deed denken. Terwijl hij les gaf, hoorde men uit de naburige straat het slaan van een' smid op zijn aanbeeld, en uit het huis aan de overzijde de stem eener vrouw, die zong om haar kind in slaap te maken; in de verte, in de Cernaia-kazerne, werd de trompet geblazen. Allen schenen verheugd, behalve Stardi. Op een oogenblik begon de smid harder te slaan, de vrouw luider te zingen. Mijnheer Perboni hield op en luisterde. Toen zeide hij langzaam, terwijl hij uit het raam zag: — „De hemel, die lacht; eene moeder, die zingt; een eerlijk man, die werkt; jongens, die aan het leeren zijn.... dit alles is schoon." —

Toen wij uit de school kwamen, zagen wij dat ook alle andere menschen vroolijk waren; zij zetten de voeten veêrkrachtig neêr, als na het einde eener vacantie van vier dagen; de onderwijzeressen schertsten; de juffrouw met de roode veêr liep hard achter hare kinderen aan, alsof zij een schoolmeisje ware. De ouders der jongens liepen tusschen ons en praatten en lachten, en de moeder van Crossi, de groentevrouw, had in hare mand zoovele violenruikertjes, dat zij de geheele wachtkamer met bloemengeur vervulde. Ik heb mij nog nooit zoo blijde gevoeld als dezen morgen, toen ik mijne moeder zag, die mij op straat wachtte. Ik zeide tot haar, toen ik

haar tegemoet liep: — „Ik voel mij zoo gelukkig. Hoe komt het, dat ik mij zoo verheugd gevoel?" — En mijne moeder antwoordde mij, dat het kwam door het mooie jaargetijde en het goede geweten.

Koning Umberto.

3, Maandag.

Met het slaan van tien uur zag mijn vader door het venster Corretti, den koopman in brandstoffen, en zijn' zoon, die mij op het plein wachtten, en zeide tot mij: — „Daar zijn zij, Enrico, ga nu om den koning te zien aankomen". — Ik vloog als een pijl uit den boog weg. De vader en de zoon waren nog opgewekter dan gewoonlijk, en het scheen mij toe, dat zij nooit zoo op elkaâr geleken hadden als dezen morgen. De vader droeg op zijne borst het kruis van verdienste, in het midden der twee gedenkpenningen, en hij had zijne snorren opgedraaid tot zij puntig als twee naalden geworden waren.

Wij gingen dadelijk op weg naar het station, waar de koning om half elf zou aankomen. Coretti's vader rookte eene pijp en wreef zich in de handen. — „Weet jelui wel", — zeide hij, — „dat ik hem niet meer gezien heb sedert den oorlog van 66? Dat is nu al vijftien jaar en zes maanden geleden. Eerst was ik drie jaren in Frankrijk, toen te Mondovi, en hier had ik hem kunnen zien, maar het trof altijd zoo ongelukkig, dat ik nooit in de stad was, als hij kwam. Hoe alles toch samen kan loopen." —

Hij noemde den koning kortaf Umberto, — alsof deze een kameraad van hem ware. — Umberto kommandeerde het 16de regiment, Umberto was toen twee-en-twintig jaar en zooveel dagen oud, Umberto bereed het paard, dat er zoo en zoo uitzag.

— „Vijftien jaar!" — zeide hij luide, en versnelde zijn' pas. — „Ik verlang er zoo naar, hem terug te zien. Hij was prins, toen ik hem verliet, ik zie hem weder als koning. Ik heb ook gestreden, en van soldaat ben ik koopman in brandstoffen geworden." — En hij lachte.

Zijn zoon vroeg hem: — „Als hij u ziet, zou hij u dan ook herkennen?" De koopman begon te lachen.

— „Hoe kom je er aan," — antwoordde hij. — „Hij heeft wel wat anders aan zijn hoofd. Hij, Umberto, hij is een eenig man; *wij* zijn talrijk als de vliegen. Verbeeld je, dat hij allen eens een voor een moest gaan bekijken." —

Wij gingen voort over de via Victor Emanuel. Er waren vele menschen, die zich naar het station spoedden. Wij zagen een gezelschap Alpenbewoners voorbijgaan, die trompetten bij zich hadden. Ook zagen wij twee carabiniers te paard, in galop. Het was mooi, helder weêr.

— „Ja!" — riep Coretti's vader uit, terwijl hij zich meer en meer opwond, — „het is mij een waar genoegen hem terug te zien, hem, den generaal van mijn regiment. Ach! wat zijn de jaren toch snel voorbijgegaan! Verleden was het mij eens, alsof ik den ransel op den rug droeg en het geweer in de hand had, evenals op den morgen van den 24sten Juni,

toen, onder eene vreeselijke verwarring, het tot vechten kwam. Umberto reed heen en weder met zijne officieren, en het kanon bulderde in de verte; allen keken naar hem en zeiden: — „God geve, dat geen der kogels hem treffe!" — Geen haar van mijn hoofd dacht er aan, dat ik weinige oogenblikken later mij in zijne onmiddellijke nabijheid zou bevinden, vlak voor de lansen der Oostenrijksche ulanen; wij waren geen vier passen van elkaâr verwijderd, jongens. Het was een mooie dag, de hemel was helder als kristal; maar eene hitte! Laten wij probeeren of wij naar binnen kunnen gaan." —

Wij waren bij het station gekomen; er bevond zich daar eene talrijke menigte, rijtuigen, politieagenten, carabiniers, vereenigingen met hare vaandels. Het muziekcorps van een regiment was daar opgesteld. Coretti's vader trachtte tot het perron door te dringen, maar het werd hem verboden. Toen dacht hij, dat het het beste zou zijn, in de voorste rij der menschen, die bij den uitgang van het station stonden, eene plaats te zoeken, en nadat hij zich en ons een' doorgang had gebaand, door met zijne ellebogen links en rechts te stooten, gelukte het hem ook daar te komen. Maar de menigte bewoog zich al golvend van de eene rij naar de andere.

De koopman in brandstoffen omvatte den eersten pilaar van de poort, door welke de wacht niemand gaan liet. — „Kom meê!" — zeide hij opeens, trok ons bij de handen voort, doorsneed de ledige ruimte in twee sprongen, en plaatste zich met den rug tegen den muur.

Dadelijk schoot een politie-agent op hem toe, en zeide:

— „Daar moogt ge niet staan.„ —

— „Ik ben van het vierde bataljon, van het 49ste," — antwoordde Coretti, en wees op zijne medailles.

De agent keek hem aan, en zeide: „Blijf". —

— „Heb ik het niet gezegd!" riep Coretti zegevierend uit, — „het is een tooverwoord, dat vierde bataljon van het 49ste! Heb ik geen recht, den generaal een beetje op mijn gemak te bekijken, onder wiens bevel ik gediend heb! Als ik hem toen van nabij heb gezien, is het ook billijk, dat ik hem nu van dichterbij zie. En ik zeg daar generaal! Maar hij was mijn majoor, ja, een goed half uur lang! want in het midden van den strijd commandeerde hij het bataljon, en niet majoor Ubrich!" —

In dien tusschentijd was er in de wachtkamer en buiten het station een heen-en-weêr-geloop van heeren en officieren, en voor de deuren stonden de rijtuigen met de in het rood gekleede lakeien.

Coretti vroeg aan zijn' vader of prins Umberto een' sabel in de hand droeg, toen hij in den oorlog was.

— „Hij moest den sabel wel in de hand hebben," — antwoordde hij, — „om de stooten af te wenden, die hem even goed als een ander treffen konden. O! het was of de hel losgebroken was! Zij kwamen ons achterop en overvielen ons, als Gods toorn. Zij wrongen zich tusschen de soldaten, de paarden, de kanonnen door, die door een storm overvallen schenen, en wierpen alles omver. Alessandrijnsche cavaleristen, lanciers van Foggia, infanteristen, ulanen, scherpschutters, allen liepen in de verwarring dooreen, en er was zulk een geweld, dat iemand hooren en zien verging. Ik schreeuwde: — „Hoogheid! Hoogheid!" — en zag de vallende lansen, de geweren, die afgeschoten werden, eene wolk van kruitdamp, die alles bedekte...... Daarna den rook, die opsteeg, en toen de lichamen der gekwetste en gedoode cavaleristen en ulanen, die over den grond lagen. Ik keerde mij om en zag Umberto, te paard, in ons midden; hij keek bedaard om zich heen, alsof hij zeggen wilde: — „Is er geen van mijne jongens gekwetst?" — En wij schreeuwden allen: — „Hoera!" — alsof wij dol waren geworden. Sacre bleu! wat een oogenblik!...... Daar komt de trein aan." —

De muziek speelde, de officieren kwamen aangeloopen, het volk ging op de teenen staan.

— „De koning komt niet dadelijk hier!" — zeide een soldaat — „er wordt nog eerst eene redevoering gehouden." —

Coretti's vader kon niet meer stil blijven staan. — „O! als ik er aan denk," — zeide hij, — „ik zie hem nog altijd zoo voor mij. Hij blijft even kalm onder eerbetuigingen, als bij aardbevingen, en waar weet ik niet al meer, maar hij staat mij steeds voor oogen, zooals ik hem toen zag, in ons midden, met dat kalme gelaat. Ik ben er van overtuigd, dat ook hij zich het 49ste regiment zal herinneren, al is hij onze koning, en dat het hem genoegen zou doen, al die mannen, die hij toen om zich zag, eens allen te samen aan zijne tafel te hebben. Nu is hij omringd door generaals, deftige

heeren, en knechten in livrei, toen had hij slechts arme soldaten om zich heen. Kon ik maar eens een paar woorden met hem wisselen onder vier oogen! Onze generaal van twee-en-twintig jaar, onze prins, wiens leven aan onze bajonnetten toevertrouwd was...... Vijftien jaren lang zag ik hem niet...... onzen Umberto. O! op mijn woord van eer, die muziek doet mijn bloed bruischen." —

Een geestdriftvol gejuich deed hem ophouden; duizenden hoeden werden in de lucht gezwaaid; vier heeren, in het zwart gekleed, klommen in de eerste koets.

— „Daar is hij!" — riep Coretti uit, en bleef als betooverd staan.

Toen zeide hij zachtjes: — „Heilige moeder Gods, wat is hij grijs geworden!" —

Alle drie ontblootten wij het hoofd: het rijtuig ging langzaam vooruit, te midden der menigte, die juichte en met de hoeden wuifde. Ik keek Coretti, vader, aan. Hij scheen mij toe een ander mensch geworden te zijn: hij leek grooter, ernstiger, en een beetje bleeker dan straks, terwijl hij nog steeds tegen den pilaar aanleunde. — „Hoera!" — riepen vele stemmen.

— „Hoera!" — riep Coretti, boven allen uit.

De koning keek hem aan, en liet zijn' bilk een oogenblik op de drie medailles rusten.

Toen verloor Coretti zijne bezinning, en schreeuwde: — „Vierde bataljon van het 49ste! —

De koning, die naar de andere zijde overleunde, keerde zich tot ons, en terwijl hij Coretti strak aanzag, stak hij de hand uit het rijtuig.

Coretti deed een' sprong vooruit, en drukte de hand. Het rijtuig vervolgde zijn weg, de menigte liep mede en verspreidde zich, en wij verloren Coretti uit het gezicht. Maar slechts voor één oogenblik. Dadelijk daarop vonden wij hem terug, hijgende, met vochtige oogen, en hij riep zijn zoon bij den naam en hield zijne hand in de hoogte. Zijn kind vloog naar hem toe, en hij riep: — „Kom hier, kleintje, nu mijne hand nog tintelt!" — streek het kind met de hand over het gelaat, en zeide: — „Dit is eene liefkoozing van den koning." —

En toen bleef hij staan, als bemerkte hij niets van wat om hem gebeurde, terwijl hij de oogen op de zich verwijderende koets gevestigd hield, en glimlachte, met de pijp in de hand, te midden eener menigte nieuwsgierigen, die hem aankeken. — Het is er een van het vierde bataljon van het 49ste", — zeiden zij. — „Het is een soldaat, die den koning kent." — „En de koning heeft hem herkend." — „Hij heeft hem de hand gedrukt". — „Hij heeft een verzoekschrift aan den koning gegeven", — zeide een der omstanders, luider.

— „Neen," — antwoordde Coretti, zich plotseling omkeerende; — „ik heb hem geen verzoekschrift aangeboden. Iets anders zou ik hem geven, als hij er mij om vroeg!"...... Allen zagen hem aan.

En hij antwoordde eenvoudig: — „Mijn leven". —

De Kinderbewaarplaats.

4, Dinsdag.

Zooals mij beloofd was, ging mijne moeder gisteren, in den namiddag, met mij naar de kinderbewaarplaats van Corso Valdocco, om der directrice een klein zusje van Precossi aan te bevelen. Ik had nog nooit zulk eene bewaarplaats gezien. Wat heb ik een genoegen gehad! Er waren twee honderd kinderen, jongens en meisjes, maar allen zoo klein, dat onze jongens uit de laagste klasse groote menschen schijnen in vergelijking met hen. Wij kwamen juist, toen zij in rijen naar de eetzaal gingen, waar twee lange tafels stonden, in welke eene menigte ronde gaten gemaakt waren, en in elk gat bevond zich een' zwarte schotel met soep, vol rijst en boonen, waarnaast een tinnen lepel lag. Toen zij in de zaal kwamen, waren velen een beetje aan het schreien, en gingen op den grond liggen, tot de juffrouwen kwamen om ze weêr op te rapen. Sommigen bleven voor eene nap stilstaan, en dachten dat zij al op hunne plaats waren; zij verslonden dadelijk een' lepel vol, tot er eene juffrouw aankwam, die riep: — „Vooruit!" — en dan gingen zij weêr drie of vier passen verder, aten een' anderen lepel met soep, en gingen dan weêr voort, om eindelijk op hunne eigene plaats te komen, na overal geproefd en veel soep vermorst te hebben. Ten laatste, nadat de juffrouwen zich buiten adem hadden geloopen en herhaaldelijk geroepen hadden: — „Haast je! Haast je!" — waren allen op hunne plaatsen gekomen en begonnen het gebed. Maar de kinderen uit de achterste rij, die om te bidden hun' rug naar de soep moesten keeren, draaiden hunne hoofdjes schuin, om op te letten, dat niemand iets van hun deel nemen zou, en toen baden zij met gevouwen handen en de oogen naar boven gericht, maar met het hartje bij de soep. Daarna begonnen zij te eten. O, wat was dat aardig! De eene at met twee lepels, de andere met zijne vingers; velen namen de boonen een voor een uit de soep, en staken ze in hunnen zak. Anderen rolden ze in hunne schort en drukten ze fijn, om er een koekje van te maken. Er waren er ook, die niet eten wilden en slechts naar de vliegen za-

ten te kijken, en sommige kinderen verslikten zich, en verspreidden een' regen van rijst om zich heen. Het had wel wat van een' stal van jonge zwijntjes, maar toch was het vermakelijk. Het was aardig die twee rijen meisjes te zien, allen met het haar op het kruintje van haar hoofd vastgebonden, met allerlei rood, groen of blauw lint. Eene juffrouw vroeg aan eene rij van acht kinderen: — „Waar groeit de rijst?" — Allen openden den mond, die vol was met eten, en antwoordden tegelijk, half zingende: — „De rijst groeit in het water." — Toen zeide de juffrouw: — „De handen in de hoogte!" — En het was de moeite waard, al die armpjes te zien bewegen, die voor eenige maanden nog in de windsels lagen, en al die kleine handen te zien heen en weêr gaan, die even zoovele witte en rooskleurig vlindertjes geleken.

Toen gingen zij spelen, maar namen eerst hunne mandjes van den muur, waarin hun etensvoorraad was. Zij haastten zich den tuin in, en liepen door elkaâr, waarna zij hunne mandjes ontpakten: de een had brood, een ander gestoofde pruimen; deze een stukje kaas, die een hard ei, anderen kleine appels, eene handvol gekookte erwten of den vleugel van een hoentje. In een oogenblik was de grond overdekt met kruimels, alsof men eten voor een' zwerm vogels had neêrgeworpen. Zij aten op de meest zonderlinge wijzen: als konijnen, muizen, katten, knagend, likkend of zuigend. Er was een jongen, die eene beschuit tegen zijne borst hield gedrukt, en hem met eene mispel inwreef, alsof hij eene sabel moest oppoetsen. Meisjes zaten met hare handen stukjes van eene zekere soort van zachte kaas fijn te maken, die als melk door hare vingers liep en zelfs in hare mouwen vloeide, waar zij echter niets van bemerkten. De kinderen liepen en holden elkander na met de appels en de korfjes tusschen hunne tanden, alsof zij hondjes waren. Ik zag er drie, die met takjes een gekookt ei uithaalden, denkende schatten te vinden; zij morsten de helft op den grond, en raapten toen stukje voor stukje op, met zooveel geduld alsof er paarlen lagen. En om hen, die iets bijzonders bij zich hadden, stonden acht of tien met uitgerekten hals te kijken en zagen in het mandje, zooals zij de maan in eenen put zouden bekeken hebben. Er stonden er twintig om een klein kind, dat een peperhuisje met suiker in de hand hield, en allen maakten hem het hof om de vergunning te verkrijgen hun brood er in te doopen. Eenigen stond hij dit toe, maar anderen veroorloofde hij slechts na lang bidden, hem den vinger af te likken.

Intusschen was mijne moeder in den tuin gekomen, en liefkoosde den een na den ander. Velen omringden haar en liepen haar na, en bedelden haar om een' zoen met opgeheven hoofdjes, zooals men naar eene derde verdieping zou kijken, terwijl zij den mond openden en sloten. Eén bood haar een stukje oranje-appel aan, dat half uitgezogen was; een ander een brokje brood; een meisje gaf haar een blad; nog een meisje toonde haar met grooten ernst den top van haren wijsvinger, waarop men, als men hem goed bekeek, een klein zweertje zag, dat zij zich den vorigen dag veroorzaakt had, door in de vlam eener kaars te pakken. De kinderen lieten mijne moeder met veel ophef bijna onzichtbare insectjes zien, die zóó klein waren, dat het bijna onmogelijk was ze te zien en te vangen; ook halve korrels suiker, knoopjes van hemden, bloempjes die zij uit vazen getrokken hadden. Een jongen met een verbonden hoofd, dat hij telkens liet bevoelen, vertelde haar al stotterend ik weet niet welke geschiedenis van eene

tuimeling, waarvan men geen woord begreep; een ander wilde dat mijne moeder zich bukte, en fluisterde haar in het oor: — „Mijn vader maakt schuiers." — En in dien tusschentijd gebeurden er duizend ongelukken, die de juffrouwen naar alle kanten deden loopen. Meisjes schreiden, omdat zij den knoop niet uit hunnen zakdoek konden krijgen, anderen waren elkaâr aan het krabben en schoppen om twee appelpitten, een jongen viel over een omvergeworpen bankje, bleef plat op den grond liggen schreeuwen, en kon niet opstaan.

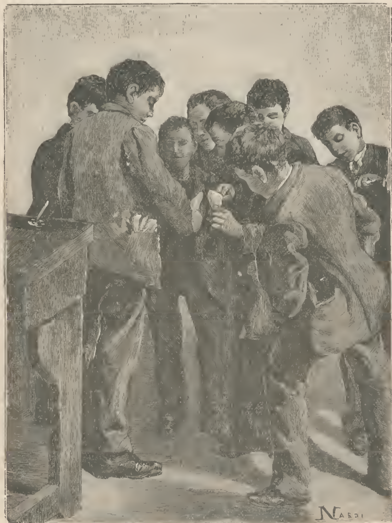
Alvorens weg te gaan, tilde mijne moeder er drie of vier op, en toen kwamen van alle zijden kinderen aanloopen, die ook opgeheven wilden worden, met gezichtjes, welke besmeerd waren met den dooier van een ei, of met het sap van oranje-appelen. Deze greep hare hand beet, die een vinger om den ring te bekijken, een ander klemde zich aan hare horlogeketting vast; een vierde wilde haar aan het kapsel trekken. — „Past op!" — zeiden de juffrouwen, — „jelui bederft nog de kleêren van mevrouw!" — Maar mijne moeder hechtte niet veel gewicht aan hare kleêren en ging voort hen te kussen, en de kinderen verdrongen zich om haar. De voorsten stonden met uitgebreide armen, alsof zij op haar wilden klauteren; de achtersten deden hun best om naderbij te komen, en allen riepen: — „Dag! Dag! Dag!" — Eindelijk gelukte het haar, uit den tuin te ontsnappen. En toen haastten zich allen naar het traliehek, en keken met hunne gezichtjes er tegen gedrukt, er door heen, om haar voorbij te zien gaan. Zij staken hunne armpjes er uit om haar te groeten, en haar nog stukjes brood, mispelschillen of randjes van kaas aan te bieden, terwijl allen riepen: — „Dag! Dag! Dag! Kom morgen terug! Kom nog eens terug!" — Vertrekkende, liet mijne moeder nog eens hare hand langs al die honderden uitgestrekte handjes gaan, als over eene guirlande van levende rozen, en eindelijk kwam zij toen in de straat, vol kruimels en vlekken, met verkreukte kleêren en een verward kapsel, terwijl zij bloemen in de hand hield en hare oogen opgezwollen waren van de tranen, maar zoo gelukkig of zij van een feest kwam. En de stemmetjes der kinderen klonken ons nog steeds in de ooren, als het getjilp van vogels, die zeiden: — „Dag! Dag! Kom nog eens terug, mevrouw!" —

Op de Gymnastiekles.

5, Woensdag.

Het weêr blijft mooi, en wij zijn van de kamergymnastiek overgegaan op de oefeningen aan de werktuigen, die in den tuin staan. Garrone was gisteren in de kamer van den directeur, toen de moeder van Nelli binnenkwam, de blonde dame, die altijd in het zwart gekleed gaat, om te vragen of haar zoon niet behoefde meê te doen aan de nieuwe oefeningen. Elk woord kostte haar moeite, en zij sprak met de hand op het hoofdje van haren zoon. — „Hij kan niet" — ...... zeide zij tot den directeur. Maar Nelli toonde zich zoo bedroefd, uitgesloten te worden van de oefeningen, deze vernedering er nog bij te krijgen...... — „U zult zien, mama" — zeide

hij, — ,dat ik evengoed zal kunnen werken als de anderen." — Zijne moeder keek hem zwijgend aan, met een' blik vol medelijden en liefde. Toen merkte zij aarzelend op: — „Ik vrees dat zijne makkers......" — Zij had

willen zeggen: — „Ik vrees, dat zij hem zullen bespotten." — Maar Nelli antwoordde: — „Zij zullen mij niets doen... en Garrone is er toch bij. Ik ben tevreden, als hij maar niet lacht." — En toen werd besloten, dat hij

aan de les zou deelnemen. De onderwijzer, degene met het litteeken in den hals, die onder Garibaldi gediend heeft, liet ons dadelijk naar de masten gaan, die zeer hoog zijn. Hij beval ons er in te klimmen, en daarna recht op den dwarsbalk te gaan staan. Derossi en Coretti klommen naar boven, vlug als twee aapjes; ook de kleine Precossi ging behendig in de hoogte, hoewel hij gehinderd werd door zijn buisje, dat hem tot aan de knieën reikte. Om hem aan het lachen te maken, riepen allen zijn stopwoord: — „Neem me niet kwalijk, ik vraag wel excuus." — Stardi snoof, werd zoo rood als een kalkoensche haan, knarste met de tanden als een dolle hond, maar hij moest boven komen, het kostte wat het wilde, en hij bereikte ook werkelijk den top. Nobis slaagde ook, en toen hij weêr op den grond stond, nam hij de houding aan van een' keizer. Maar Votini gleed twee malen naar beneden, niettegenstaande zijn mooi, nieuw pak met blauwe ruiten, dat opzettelijk voor de gymnastiek gemaakt was. Om gemakkelijk te klimmen, hadden allen hunne handen ingewreven met hars, colofonia, zooals wij het noemen; het is weer die handelaar van een Garoffi, die het aan allen in poeder verschaft en het voor een stuiver het peperhuisje verkoopt, waarop hij even zooveel wint. Toen kwam de beurt aanGarrone, die als altijd brood stond te kauwen, alsof er niets bijzonders gebeuren moest, en ik geloof dat hij best een van ons op zijne schouders had kunnen meênemen, want hij is sterk en stevig als een jonge stier. Na Garrone kwam Nelli. Zoodra hij den mast met zijne lange, dunne handen omklemde, begonnen velen te lachen en te neurieën; maar Garrone kruiste zijne gespierde armen over zijn borst, wierp zulke veelbeduidende blikken om zich heen, en gaf zoo duidelijk te kennen dat hij dadelijk een viertal klappen zou uitdeelen, zelfs in tegenwoordigheid van den meester, dat allen dadelijk ophielden met lachen. Nelli begon te klimmen; hij vorderde slechts langzaam; het arme ventje kreeg een bloedroode kleur, haalde diep adem, en het zweet liep hem van het voorhoofd. De onderwijzer zeide: — „Kom naar beneden." — Maar hij wilde niet, deed zijn best en spande al zijne krachten in; ik verwachtte ieder oogenblik, hem half dood naar beneden te zien vallen.

Arme Nelli! Ik dacht er aan hoe het wel zijn zou, als ik eens was zooals hij, en mijne moeder mij zou moeten zien! Wat zou mijne arme mama lijden! En terwijl ik dit bedacht, voelde ik dat er veel liefde voor Nelli in mijn hart was en had ik wel iets willen geven, om hem goed te zien klimmen, om hem

te steunen, zonder gezien te worden. Garrone, Derossi en Coretti riepen: — „Vooruit, vooruit, Nelli, doe je best, nog een klein eindje! Houd moed!" — En Nelli deed weêr eene krachtige poging slaakte een' zucht, en was op twee palm afstand van den dwarsbalk. — „Bravo!" — riepen de anderen. — „Moed! nog één ruk!" — En Nelli greep den balk. Allen klapten in de handen. — „Bravo!" — riep de onderwijzer, — „maar nu is het genoeg; kom naar beneden!" — Maar Nelli wilde evenals de anderen op den balk klimmen, en na eenige moeite gelukte het hem, er zijn elleboog op te plaatsen, toen zijne knie, en daarna zijn' voet; eindelijk stond hij rechtop en, hijgende en lachende, zag hij ons aan. Wij klapten weder in de handen, en toen keerde hij zich naar de straat. Ik keek in dezelfde richting, en zag door de planten heen, die om het hek groeien, zijne moeder op de stoep voorbijgaan, zonder te durven kijken. Nelli kwam naar beneden, en allen juichten hem toe. Hij was opgewekt en had eene kleur; zijne oogen glinsterden: hij scheen dezelfde niet meer. En toen, bij het uitgaan der school, zijne moeder hem te gemoet liep, en hem, zijn gezichtje kussende, angstig vroeg: — „Hoe is het gegaan, hoe is het gegaan, mijn arm ventje?" — riepen al zijne makkers door elkaâr: — „Het ging best!" — „Hij klimt even goed als wij!" — „Hij is sterk, weet u." — „En vlug." — „Hij doet dit en dat als de anderen." — En toen hadt ge eens moeten zien, hoe blij zij was! Zij wilde ons danken, maar kon niet; zij drukte drie of vier de handen, streelde Garrone over zijne wang, en droeg toen haar zoontje weg; een oogenblik later liep zij met snelle passen in de straat, praatte druk en maakte levendige gebaren, en zij en haar zoontje waren zoo verheugd, als men ze nog nooit gezien had.

De Onderwijzer van mijn Vader.

11, Dinsdag.

Welk een aardig uitstapje maakte ik gisteren met mijn' vader! Ziehier wat er gebeurd is. Toen mijn vader eergisteren, aan tafel, de courant zat te lezen, uitte hij opeens een kreet van verbazing. Daarna zeide hij: — „En ik dacht dat hij al twintig jaren geleden gestorven was! Weet ge, dat de eerste onderwijzer, die mij op de gemeenteschool les gaf, nog leeft: Vincenzo Crosetti, die vier-en-tachtig jaar oud is? Ik lees hier, dat de minister hem de medaille van verdienste geschonken heeft, voor zestig jaren lang onderwijs te hebben gegeven. Zestig jaren lang, denkt eens aan! En eerst twee jaren geleden heeft hij zijne betrekking neêrgelegd. Arme Crosetti! Hij woont een uur sporens hier vandaan, te Condove, in dezelfde plaats waar de vroegere tuinierster van onze villa te Chieri woont." — En hij voegde er bij: — „Enrico, wij zullen hem eens gaan opzoeken." — En den geheelen avond spraken wij slechts over hem. De naam van zijn' onderwijzer van de gemeenteschool deed mijn' vader duizend voorvallen uit zijn jongensleven in de gedachten komen; hij riep zich zijne eerste schoolkameraden voor den geest, ook zijne gestorvene moeder. — „Crosetti!" — riep hij uit. — „Hij was veertig jaar oud, toen hij mij les gaf. Ik zie hem nog

altijd voor mij. Hij was een klein mannetje, met eenen half gebogen rug. heldere oogen en een steeds geschoren gelaat. Hij was streng, maar had goede manieren, hield van ons als een vader, en vergaf ons alles. Hij was er van het land gekomen, door harde studie en ontberingen. Het was een eerlijk man. Mijne moeder hield veel van hem, en mijn vader eerde hem als een vriend. Hoe is hij er toe geraakt, te Condove, bij Turijn, te gaan wonen? Hij zal mij zeker niet meer herkennen. Maar dat is niets, *ik* zal hem herkennen. Vier-en-veertig jaren zijn verloopen. Vier-en-veertig jaren; Enrico, wij gaan hem morgen opzoeken." —

En gisteren morgen, om negen uur, begaven wij ons naar het station van Susa. Ik had het prettig gevonden, als Garrone ons vergezeld had, maar hij kon niet, daar zijne moeder ziek is. Het was een schoone lentemorgen. De trein ging voorbij groene weiden, heggen, die in bloei stonden, en de lucht was met geuren vervuld. Mijn vader was opgeruimd; telkens legde hij zijn' arm om mijnen hals, en sprak met mij als met een' vriend, terwijl hij naar het landschap zag. — „Arme Crosetti!" — zeide hij.

— „Hij was de eerste man die mij liefhad ,en mij alles goeds toewenschte, na mijn' vader. Ik heb nooit zijne goede lessen vergeten, noch zijne strenge vermaningen, die mij met toegeknepen keel naar huis deden terugkeeren. Hij had dikke, korte handen. Ik zie hem nog voor mij, zooals hij de school binnenkwam, zijn' stok in een' hoek plaatste, zijne jas aan den kapstok hing, en dit alles altijd met dezelfde bewegingen. Iederen dag was hij in hetzelfde humeur, altijd nauwgezet, vol goeden wil en oplettend, alsof hij elken dag weêr voor het eerst op school les gaf. Ik herinner mij nog, hoe hij, achter mij staande, mij toeriep: — "Bottini!, hè Bottini! Den wijsvinger en den middelsten vinger op de pen!" — Hij zal zeer verouderd zijn, na vier-en-veertig jaren!" —

Te Condovë aangekomen, gingen wij onze vroegere tuinierster van Chieri opzoeken, die een winkeltje in een steegje heeft. Wij vonden haar omringd van hare kinderen; zij was zeer verblijd ons te zien en vertelde ons van haren man, die binnenkort uit Griekenland zou terugkeeren, waar hij drie jaren werk had gehad, en van hare oudste dochter, die in het doofstommeninstituut te Turijn was. Toen legde zij ons uit hoe wij de woning van den onderwijzer konden bereiken, dien allen kenden.

Wij gingen een' buitenweg op, die aan beide zijden door bloeiende hagen begrensd was.

Mijn vader sprak niet mee; hij was geheel in zijne herinneringen verdiept, en telkens lachte hij, of schudde het hoofd. Opeens stond hij stil, en zeide: — „Daar is hij. Ik wed, dat hij het is." —

Onder weg kwam ons een kleine grijsaard tegemoet, met een' witten baard, een' grooten hoed, en op een stok leunende; zijne knieën knikten en zijne handen beefden.

— „Hij is het," — herhaalde mijn vader, en versnelde den pas.

Toen wij hem genaderd waren, stonden wij stil. Ook de grijsaard liep niet verder, en keek mijn' vader aan. Zijne gelaatskleur was nog frisch, en zijne oogen waren levendig en helder.

— „Bent u", — vroeg mijn vader, en nam zijn' hoed af, — „de onderwijzer Vincenzo Crosetti?" —

De oude man nam ook zijn hoed af en zeide: — „Die ben ik," — met eene ietwat bevende, maar volle stem.

— „Welnu", — zeide mijn vader, zijne hand grijpende, — „sta dan een' uwer vroegere leerlingen toe, uwe hand te drukken en naar uwe gezondheid te vragen. Ik ben uit Turijn gekomen om u op te zoeken." —

De oude man zag hem verwonderd aan, toen zeide hij: — „U doet mij te veel eer...... ik weet niet...... wanneer waart ge mijn leerling? Neem mij niet kwalijk, maar hoe is uw naam, als ik vragen mag?" —

Mijn vader noemde zijn' naam, Alberto Bottini, het jaar dat hij bij hem in de klasse had gezeten, en voegde er bij: — „Ge herinnert u mij niet meer, natuurlijk. Maar ik herken u des te beter!" —

De onderwijzer boog het hoofd, bleef een oogenblik in gedachten op den grond staren, en herhaalde zachtjes drie of vier malen den naam van mijn' vader, die hem intusschen oplettend en glimlachend aankeek.

Plotseling hief de oude het hoofd op, en zeide langzaam, met wijdgeopende oogen: — „Alberto Bottini, die op het plein van Consolata woonde?" —

— „Dezelfde", — antwoordde mijn vader, de handen uitstrekkende.

„Dan......" — zeide de oude man, — „sta mij toe, goede mijnheer, sta mij toe," — en naar hem toegaande, omarmde hij mijn' vader; zijn wit hoofd reikte nauwelijks tot mijn vaders schouder. Hij legde zijn gelaat tegen het voorhoofd van den ouden man.

— „Wees zoo goed, en kom met mij mede", — zeide de onderwijzer.

En zonder verder te spreken, keerde hij zich om en liep den weg terug, naar zijn huis. Na eenige minuten stonden wij voor een bloembed, dat voor een klein huisje met twee deuren, lag; om eene der deuren was de muur een weinig gewit. De meester opende de andere, en liet ons eene kamer binnengaan. Zij had vier witte muren: in een' hoek stond een hoog houten ledikant, met een' deken van witte en roode ruiten, in een' anderen een tafeltje met eene kleine bibliotheek; verder zag ik vier stoelen, en er hing eene oude landkaart aan een' der muren. Een geur van appels vervulde het vertrek.

Wij gingen alle drie zitten. Mijn vader en de onderwijzer zagen elkander een oogenblik stilzwijgend aan.

— „Bottini!" — riep de meester toen uit, en vestigde de blikken op den grond, die met steenen belegd was, waarover de zonnestralen speelden. — „O! ik herinner mij u goed. Uwe moeder was zulk eene lieve vrouw. Gij hebt het eerste jaar een tijdje op de voorste bank, links, bij het raam gezeten.. Laat mij eens zien of alles mij nog heugt. — Ik zie nog altijd dat krullenkopje voor mij." — Toen bleef hij eenige oogenblikken in gedachten verzonken. — „Gij waart een wilde jongen, niet waar? Heel levendig zelfs. Het tweede jaar kreegt ge de kroep. Ik herinner mij nog, hoe ge toen weder naar school gebracht werd, vermagerd, en in een shawl gewikkeld. Veertig jaren zijn sedert voorbijgegaan, is het niet zoo? Het is vriendelijk van u, nog aan uw' ouden onderwijzer te denken. Ook anderen zijn in de afgeloopen jaren gekomen, om mij hier op te zoeken, allen oud-leerlingen van mij: een kolonel, priesters, en andere heeren". — Toen vroeg hij mijn' vader, welke betrekking hij had, en zeide: — „Ge hebt mij veel, heel veel genoegen gedaan. Ik dank u. Sedert een tijdje is mij niemand meer komen opzoeken. En ik vrees, dat ge wel de laatste zult zijn, beste mijnheer." —

— „Dat zegt men altijd!" — riep mijn vader uit. — „Ge zijt gezond en nog sterk. Ge moet niet zoo spreken." —

— „O neen", — antwoordde de onderwijzer; — „ziet ge dit beven?" — en hij toonde zijne handen. — „Dit is een slecht teeken. Drie jaren geleden is het begonnen, toen ik nog op school les gaf. In het begin lette ik er niet op, en dacht dat het wel voorbij zou gaan. Maar in plaats daarvan bleef het aanhouden, en werd erger. De dag kwam, dat ik niet meer schrijven kon. O! die dag, de eerste maal dat ik eene vlek maakte in het schrift van een mijner leerlingen, hij staat met eene zwarte kool aangeteekend. Eenigen tijd lang ging het nog zoo goed en kwaad als het kon; toen wilde het niet langer. Na zestig jaar onderwijs te hebben gegeven, moest ik de school vaarwel zeggen, de leerlingen, den arbeid. En dat was hard, weet ge, zeer hard. Toen ik den laatsten keer les had gegeven, brachten allen mij in feestelijken optocht naar huis; maar ik was treurig, en begreep dat mijn leven geëindigd was. Reeds het vorige jaar had ik mijne vrouw en mijn' eenigen zoon naar het graf moeten dragen. Ik bleef over met twee neven, die boeren zijn. Ik leef van eenige honderden lires pensioen. Ik werk niet meer; het is mij alsof de dagen nooit eindigen; mijne eenige bezigheid, ziet ge, is mijne oude boeken van de school te doorbladeren, in eene verzameling van schoolcouranten te snuffelen, en eenige boeken, die men mij gegeven heeft, te lezen. Daar zijn zij," — en hij wees de kleine bibliotheek aan, — „het zijn mijne herinneringen, geheel mijn verleden. — Er is mij niet anders op de wereld overgebleven." —

Ton zeide hij opeens op vroolijken toon: — „Ik zal u eens verrassen, mijnheer Bottini." —

Hij stond op en liep naar het tafeltje, waarop veel kleine pakjes lagen, alle met een bandje vastgebonden, en op elk was een datum van vier cijfers geschreven. Na eenigen tijd gezocht te hebben, nam hij een der pakjes op, doorbladerde het en haalde een geel blad voor den dag, dat hij mijn' vader toereikte. Het was zijn schoolwerk van veertig jaar geleden! Bovenaan stond: Alberto Bottini. Dictée. 3 April 1838. Mijn vader herkende dadelijk zijn groot jongensschrift, en begon het glimlachend te lezen. Maar plotseling werden zijne oogen vochtig. Ik stond op, om hem te vragen wat er was.

Hij legde zijn' arm om mij heen, en mij tot zich trekkende, zeide hij: — „Bekijk dit blad. Zie je? Dit zijn verbeteringen mijner arme moeder; zij veranderde altijd mijne l's en t's. En de onderste regels zijn allen van hare hand. Zij had er zich op toegelegd, mijn schrift na te maken, en wanneer ik moê was en slaap had, maakte zij het werk voor mij af, lieve, goede moeder!" —

En hij kuste het blad.

— „Ziehier," — zeide de onderwijzer, de pakjes aanwijzende, — „mijne herinneringen. Elk jaar heb ik een gedeelte van het werk van ieder mijner leerlingen afzonderlijk gelegd, en alles is genummerd en geregeld. Somtijds doorblader ik het, en maak hier en daar eene aanteekening, en dan herdenk ik duizend dingen, en schijnt het mij toe of ik den vervlogen tijd terugzie. Hoevelen heb ik in mijn leven al ontmoet! Ik sluit de oogen, en zie het eene gelaat na het andere, klasse en klasse, honderden en honderden van jongens, en wie weet hoevelen hunner reeds gestorven zijn. Velen herinner ik mij nog zeer goed. Vooral degenen die het best oppasten, en zij die het ondeugendst waren, de jongens die mij eer aandeden, en zij die mij treurige oogenblikken bezorgden, want er zijn ook slechte karak-

ters onder zulk een groot aantal kinderen, dit is natuurlijk. Maar nu kan ik mij niet meer ergeren; het is alsof ik mij reeds in de andere wereld bevind en allen dezelfde liefde toedraag.” —

Hij ging weder zitten, en nam een mijner handen in de zijnen.

— „En,” — vroeg mijn vader glimlachend, — „herinnert ge u geen enkele schelmerij van mij?” —

— „Van u, mijnheer?” — antwoordde de oude man, ook glimlachend. — „Neen, niet op het oogenblik. Maar dit wil volstrekt niet zeggen, dat

ge er geene hebt uitgevoerd. Ik geloof mij te herinneren, dat ge een vlug verstand hadt en ernstig waart voor uwen leeftijd. Ik weet nog zeer goed, welk eene groote liefde uwe moeder voor u koesterde...... Maar het is heel goed, heel vriendelijk van u tot mij te komen. Hoe hebt ge uit uwe bezigheden kunnen gaan, om uw' ouden meester op te zoeken?" — „Luister eens, mijnheer Crosetti", — antwoordde mijn vader, levendig. — „Ik herinner mij den eersten keer, dat mijne goede moeder mij naar de school bracht. Het was de eerste maal, dat zij van mij scheiden moest, voor twee geheele uren, en mij uit huis moest laten gaan, onder ander toezicht dan dat van mijn vader, hoewel toch aan de zorg van een bekend persoon toevertrouwd. Voor deze goede vrouw was mijn gang naar de school, mijne intrede in de wereld, de eerste van eene lange reeks van noodzakelijke en treurige scheidingen; de wereld beroofde haar voor de eerste maal van haren zoon om haar dien nooit meer geheel terug te geven. Zij was treurig, en ik ook. Zij beval mij u aan met eene stem die trilde, en toen zij wegging, groette zij nog door eene reet van de deur, met oogen die vol tranen stonden. En op hetzelfde oogenblik maaktet gij eene beweging met de eene hand, legdet de andere op uw hart, alsof ge zeggen wildet: — „Mevrouw, verlaat u op mij." — Welnu, deze beweging, die blik, waardoor ik merkte dat ge al de gevoelens, al de gedachten mijner moeder begrepen hadt, die blik die zeggen wilde: — „Moed!" — die beweging, welke eene eerlijke belofte van bescherming inhield, zijn mij altijd bijgebleven; en die herinneringen hebben mij uit Turijn gedreven. En hier ben ik, na vier-en-veertig jaren, om u te zeggen: Dank, mijn beminde onderwijzer!" —

De meester antwoordde niet; hij streek met de hand over mijne haren, en zijne hand beefde, beefde erg, en deed mijn haar op het voorhoofd en dan weêr op den schouder vallen.

Intusschen bezag mijn vader de naakte muren, het armoedige bed, eene snede brood en een kruikje met olie, die in de vensterbank stonden, en het scheen of hij zeggen wilde: — „Arme man, is dit al wat ge verkregen hebt, na zestig jaren te hebben gewerkt?" —

Maar de goede oude was gelukkig. Hij begon met opgewektheid te spreken over onze familie, over de andere onderwijzers, die tijdgenooten van hem waren, over de schoolmakkers van mijn' vader; en de een herinnerde zich nog dit en dat, wat de andere reeds vergeten was, en zij vertelden elkaâr allerlei nieuws van dezen en genen, tot mijn vader het gesprek afbrak door den onderwijzer te vragen of hij met ons mede naar buiten wilde gaan, om het ontbijt te gebruiken. Hij antwoordde haastig: — „Ik dank u, ik dank u", — maar scheen toch besluiteloos. Mijn vader nam zijne beide handen in de zijnen, en herhaalde zijn verzoek. — „Maar hoe zal ik kunnen eten", — zeide de onderwijzer, — „met die arme handen, die zoo beven? Het is ook voor de anderen eene straf!" — „Wij zullen u helpen, meester", — zeide mijn vader. En toen nam hij het aan, het hoofd schuddende en glimlachende.

— „Het is een mooie dag"; — zeide hij en opende de voordeur, — „een mooie dag, beste mijnheer Bottini! Ik ben zeker dat ik hem tot het einde van mijn leven herinneren zal"; — mijn vader bood den onderwijzer zijnen arm aan; deze gaf mij de hand en zoo gingen wij den weg af. Wij kwamen twee meisjes tegen, die blootsvoets de koeien dreven, en een jongen, die hard liep met een bundel stroo op de schouders. De onderwijzer zeide ons, dat het twee leerlingen en een scholier uit de tweede klasse waren, die 's morgens het vee lieten grazen en blootsvoets op het land werkten, en 's avonds hunne schoenen aantrokken en naar school gingen. Het was bijna middag geworden. Wij ontmoetten geene andere voorbijgangers. Na weinige minuten kwamen wij aan de herberg, en gingen aan eene groote tafel zitten, den onderwijzer in ons midden plaatsende; dadelijk begonnen wij het maal. De herberg was stil als een klooster. De oude man was zeer vroolijk, en zijne gemoedsaandoening verergerde het beven; hij kon bijna niet eten. Mijn vader sneed zijn vleesch, brak zijn brood, en gaf hem zout op het bord. Om te drinken moest hij het glas met twee handen vasthouden, en klapperden zijne tanden er tegen aan. Hij voerde een druk gesprek, en sprak met warmte over de leesboeken, die hij had toen hij een jongen was, over de toespraken van vroeger, over den lof die zijne meerderen hem gegeven hadden, over de reglementen van de laatste jaren, en altijd met hetzelfde ernstige gelaat, dat een beetje rooder was geworden, op blijmoedigen toon, en met een' lach als van een jongen. En mijn vader keek hem onafgebroken aan, met dezelfde uitdrukking op het gezicht, als die, welke ik wel eens thuis op zijn gelaat gezien heb, wanneer hij mij aanzag, in zich zelven zat te denken en lachte, en het hoofd naar eene zijde gebogen hield. De onderwijzer stortte wijn op zijne jas; mijn vader stond op en veegde haar met zijn servet droog. — „Neen, mijnheer, dat kan ik niet toestaan", — zeide hij lachend. Hij sprak eenige woorden in 't Latijn, en daarna hief hij het glas op, dat in zijne handen beefde, en zeide zeer ernstig: — „Op uwe gezondheid, mijn waarde ingenieur, op uwe kinderen,

op de nagedachtenis uwer goede moeder!" — „Op uwe gezondheid, goede meester!" — antwoordde mijn vader, hem de hand toestekende. En achter in de kamer stond de herbergier, met eenige anderen, en zij keken en lachten, alsof zij zich verheugden over het feest, dat hun' onderwijzer bereid werd.

Te twee uren gingen wij heen, en de meester wilde ons naar het station brengen. Mijn vader bood hem weêr zijn arm, en hij nam mij weder bij de hand; ik droeg zijn' stok. De menschen stonden stil om ons na te kijken, daar allen hem kenden; eenigen groetten hem. Op een zeker punt in de straat hoorden wij vele jongensstemmen, die te zamen spellende lazen. De meester bleef staan, en hij scheen treurig gestemd. — „Dat, mijnheer Bottini", — zeide hij, — „doet mij smartelijk aan: die stemmen van de jongens te hooren, in de school, en niet meer daar te zijn, en te denken dat een ander op mijne plaats staat. Ik heb die muziek zestig jaren lang gehoord, en ik was steeds met hart en ziel bij de les...... Nu ben ik zonder familie. Ik heb geene kinderen meer." —

— „Zeg dat niet, meester," — zeide mijn vader, verder gaande, — „ge hebt nog vele kinderen, die in de wereld verspreid zijn en aan u denken, zooals ik aan u gedacht heb." —

— „Neen, neen," — herhaalde de onderwijzer droevig, — „ik heb geene klasse meer, ik heb geene kinderen meer! En zonder kinderen zal ik niet lang meer leven. Mijn laatste uur zal spoedig slaan." —

— „Spreek zoo niet, meester, want ge denkt zoo niet", — zeide mijn vader, — „Ge hebt in alle opzichten zooveel goeds gedaan! Hoe edel hebt ge ons geleerd het leven op te vatten!" —

De oude onderwijzer boog een oogenblik zijn wit hoofd tegen den schouder van mijn' vader, en drukte mijne hand.

Wij waren aan het station gekomen. De trein stond gereed om te vertrekken.

— „Vaarwel! vaarwel!" — zeide mijn vader, en kuste hem op beide wangen.

— „Vaarwel! heb dank, vaarwel," — antwoordde de onderwijzer, nam met zijne bevende hand de rechter van mijn' vader, en drukte haar aan zijn hart.

Toen kuste ik hem, en voelde dat zijn gelaat vochtig was. Mijn vader liet mij den waggon instappen, en op het oogenblik van vertrek nam hij haastig den oude zijnen stok uit de hand, en gaf hem zijn' mooien stok, met zilveren knop, waarin de eerste letters van zijnen naam gegraveerd staan, en zeide: — „Behoud hem als aandenken aan mij". —

De oude man trachtte hem terug te geven en den zijne te hernemen, maar mijn vader was reeds in den waggon gesprongen, en had de deur achter zich dichtgetrokken.

— „Vaarwel, goede meester!" —

— „Vaarwel, mijn zoon", — antwoordde de onderwijzer, terwijl de trein zich in beweging zette, — „en God zegene u voor den troost, dien gij eenen armen ouden man gebracht hebt". —

— „Tot weerziens!" — riep mijn vader, op droevigen toon. Maar de meester schudde het hoofd, alsof hij zeggen wilde: — „Wij zullen elkaâr niet meer terugzien". —

— „Ja, zeker", — herhaalde mijn vader, — „tot wederziens." — En de

oude antwoordde, met de hand naar den hemel wijzende: — „Daar boven!" —

En zoo verdween hij uit het gezicht met opgeheven hand.

Beterschap.

20, Donderdag.

Wie zou gezegd hebben, toen ik zoo vroolijk van dat prettige uitstapje met mijn' vader terugkeerde, dat ik gedurende tien dagen noch den hemel, noch mijne makkers, noch de school, zou terugzien! Ik ben erg ziek geweest, ik heb zelfs in levensgevaar verkeerd. Ik hoorde mijne moeder weenen, ik zag het bleeke gelaat van mijn' vader, die mij strak aankeek, mijne zuster Silvia en mijn broertje, die met gedempte stem spraken, en den dokter, die een' bril droeg, en ieder oogenblik bij mij was, en dingen tot mij zeide, die ik niet begreep. Toen kwam er een oogenblik, dat ik allen vaarwel moest zeggen. O! mijne arme moeder! Drie of vier dagen zijn voorbijgegaan, waarvan ik mij niets herinner, die mij toeschijnen eene verwarde, sombere droom te zijn geweest. Het is mij, alsof ik naast mijn bed mijne goede onderwijzeres uit de eerste klasse heb zien zitten, die den hoest met haren zakdoek trachtte terug te houden, om mij niet te hinderen; ik herinner mij ook onduidelijk, dat mijnheer Perboni zich bukte om mij te kussen, en mij met zijn' baard een beetje in het gezicht prikte; en als in een' nevel heb ik het roode hoofd van Crossi gezien, de blonde krullen van Derossi, den Calabriër in een zwart pak, en Garrone, die mij een' mandarijn bracht met de bladeren er aan, en dadelijk weêr wegvloog, omdat zijne moeder ziek was. Toen ben ik uit den langen slaap ontwaakt, en begreep dat ik herstellend was, toen ik mijn' vader en mijne moeder zag glimlachen, en Silvia hoorde neuriën. O, wat een akelige droom is dat geweest! En toen nam de beterschap met iederen dag toe. Het metselaartje is mij ook komen opzoeken, en hij heeft mij voor de eerste maal weêr laten lachen door zijn hazensnuitje; hoe goed kan hij het nu trekken, nu zijn gelaat een weinig langer en smaller is geworden door zijne ziekte, het arme ventje! Coretti is gekomen, en ook Garoffi, om mij twee briefjes van zijne nieuwe loterij voor een zakmes met vijf mesjes te brengen, dat hij in een komenijswinkel op den Bertolaweg gekocht had. Gisteren, toen ik sliep, is Precossi er geweest; hij heeft eene wang tegen mijne hand gelegd, zonder mij te wekken, en, daar hij van de werkplaats van zijn' vader kwam en houtskoolstof op zijn gezichtje had, bleef eene zwarte vlek op mijne hand achter, en ik was verheugd, toen ik wakker werd en haar zag. Wat zijn de boomen groen geworden in die weinige dagen! En hoe benijdde ik de jongens, die ik, met hunne boeken onder den arm, naar school zag gaan, toen mijn vader mij naar het raam gedragen had. Maar gelukkig zal het niet lang meer duren of ik ga er ook weêr heen. Ik ben zoo verlangend al de jongens terug te zien, mijne bank, den tuin, de straten; alles te hooren wat er in dien tusschentijd gebeurd is; mij weder voor mijne boeken en schriften te plaatsen, want het schijnt mij toe alsof het een jaar geleden

is, dat ik het laatst in de klasse zat. Arme moeder, wat is zij mager en bleek geworden! Arme vader, wat ziet hij er treurig uit! En hoe lief van mijne makkers, om mij allen te komen opzoeken en mijn bed behoedzaam loopend te naderen, om mij op het voorhoofd te kussen! Het doet mij leed wanneer ik bedenk, dat ik eens van hen zal moeten scheiden. Met Derossi en eenige anderen zal ik voort blijven studeeren, maar de overigen! Als wij de vierde klasse hebben afgeloopen, zullen wij elkander vaarwel zeggen; dan zullen wij elkaâr niet meer terugzien; dan zullen zij niet meer aan mijn bed komen, wanneer ik ziek ben; Garrone, Precossi, Coretti, zoovele goede jongens, zoovele beste en beminde makkers, zal ik dan nooit meer spreken!

De Werklieden.

20, Donderdag.

— „Waarom, Enrico, nooit meer? Dat hangt geheel van uzelven af. Wanneer ge de vierde klasse afgeloopen hebt, zult ge naar het gymnasium gaan, en zij naar eene werkplaats, maar gij blijft in ééne en dezelfde stad, ten minste voor vele jaren. En waarom zoudt gij ze dan nooit meer terugzien? Wanneer gij de universiteit of het lyceum bezoekt, zult ge hen in hunne winkels of in hunne werkplaatsen gaan opzoeken, en ge zult het een waar genoegen rekenen, de makkers uit uwe jeugd, dan als mannen, aan het werk te zien. Ik zou wel eens willen weten, of ge Coretti en Precossi, waar zij ook zijn, niet zoudt gaan bezoeken. Ge zult tot hen gaan en uren in hun gezelschap doorbrengen, en ge zult vinden, wanneer ge het leven en de wereld leert kennen, hoeveel ge van hen leeren kunt, wat geen ander u zou kunnen onderwijzen, en wel door het werk dat gij hen ziet verrichten, door hun gezelschap, en hoe zij u uw vaderland zullen leeren hoogschatten. En weet, dat, indien ge deze vrienden niet aanhoudt, het bezwaarlijk zal gaan, anderen die even als zij zijn, in de toekomst te vinden; ik bedoel vrienden buiten den stand waartoe gij behoort; en dan zult ge u slechts in éénen stand bewegen, en een man die slechts ééne klasse der maatschappij kent, is als hij die studeert en maar één boek leest. Neem u van af heden voor, die goede vriendschap aan te houden, ook nadat ge gescheiden zult zijn, en kweek haar bij voorkeur aan, omdat ge haar voor kinderen van werklieden gevoelt. Zie! mannen uit hoogeren stand zijn de officieren, werklieden de soldaten van den arbeid; maar in de maatschappij evenals in het leger, zijn de soldaten niet minder edele menschen dan de officieren, want de adel ligt in het werk en niet in de winst, in den moed en niet in den graad. Maar wanneer er eenige meerdere verdienste is, dan is zij aan den kant van den werkman, van den soldaat, die van het werk minder eigen voordeel trekt. Bemin dus, eerbiedig vooral, de zonen der soldaten van den arbeid; eer in hen de vermoeienissen en opofferingen hunner ouders; let niet op een onderscheid van stand en stoffelijke welvaart, waarnaar de kleingeestige zijne gevoelens en zijne beleefdheid regelt; bedenk, dat bijna al het edele bloed, dat het vaderland teruggekocht heeft, gevloeid is uit de aderen van mannen, die hunne

werkplaatsen verlaten hadden om ten strijde te trekken; heb Garrone, Precossi, Coretti, het metselaartje lief, want in de borst van deze kleine arbeiders woont het hart van een' prins, en zweer bij u-zelven dat geene verandering van uwe maatschappelijke plaats de heilige, jeugdige vriendschap zal kunnen verjagen, die ge nu in uw hart koestert. Zweer, dat wanneer ge veertig jaren oud zult zijn, en u aan het een of andere station zult bevinden, ge in de kleederen van een' machinist, uw' ouden Garrone, dan met een zwart gelaat, zult herkennen...... maar het is niet noodig dat ge het zweert — ik ben overtuigd, dat ge op de machine zult springen, en uwe handen om zijn' hals slaan, al waart ge ook senator van het rijk." —

UW VADER.

De Moeder van Garrone.

29, Zaterdag.

Ik ben weder naar school gegaan, en heb dadelijk eene treurige tijding moeten vernemen. Reeds verscheidene dagen was Garrone afwezig, daar zijne moeder ernstig ziek lag. Zaterdag is zij gestorven. Toen wij gistermorgen de school waren binnengetreden, zeide de onderwijzer tot ons: — „De arme Garrone heeft het grootste verlies geleden, dat een kind treffen kan. Zijne moeder is gestorven. Morgen zal hij weêr op school komen. Ik zeg allen met nadruk: eerbiedigt de vreeselijke smart, die hem het hart verscheurt. Groet hem allen met liefde en ernst, als hij binnenkomt, en ik wilde gaarne, dat niemand lachte of schertste in zijne tegenwoordigheid." — En dezen morgen kwam de arme Garrone de klasse binnen, een beetje later dan de anderen. Mijn hart kromp ineen toen ik hem zag. Hij was bleek, had roode oogen, en liep met onvaste schreden: hij zag er uit of hij eene maand lang ziek ware geweest. Hij was bijna niet te herkennen, en droeg rouwkleederen: ik gevoelde een oprecht medelijden met hem. Niemand bewoog, allen zagen hem aan. Toen hij binnengekomen was, en voor de eerste maal de school terug zag, vanwaar zijne moeder hem bijna iederen dag had afgehaald, de bank, waarover zij zich zoo dikwijls gebogen had, op de dagen der examens, om hem den laatsten raad te geven, en waar hij

zoo menigmaal aan haar had gedacht, vol verlangen weg te gaan, en haar tegemoet te loopen, barstte hij wanhopend in een' stroom van tranen uit. Mijnheer Perboni trok hem naar zich toe, drukte hem tegen zijne borst, en zeide: — „Schrei maar, schrei maar uit, arme jongen, maar vat moed. Je moeder leeft niet meer, maar zij heeft je nog lief, zij is in je nabijheid, en eens zul je haar terugzien, want je bent goed en oprecht, evenals zij was. Vat moed!" — Toen hij dit gezegd had, bracht hij hem naar zijne plaats, naast mij. Ik durfde hem niet aan te zien. Hij haalde zijne schriften en boeken te voorschijn, die hij in vele dagen niet in handen gehad had; toen opende hij het leesboek, juist bij eene plaat die eene moeder voorstelde, haar kind bij de hand houdende; opnieuw barstte hij in tranen los, en legde het hoofd op den arm. De onderwijzer gaf ons een teeken hem ongestoord te laten, en begon de les. Ik plaatste mijne hand op zijnen arm, en fluisterde hem in het oor: — „Ween niet, Garrone". — Hij antwoordde niet, maar, zonder het hoofd van de bank op te lichten, legde hij zijne hand in de mijne, en hield die eene poos vast. Toen de school uitging, sprak niemand tot hem, maar allen omringden hem met eerbied en in stilte. Ik zag mijne moeder, die mij opwachtte, en liep naar haar toe om haar te omhelzen, maar zij weerde mij af, en zag Garrone aan. Ik begreep niet dadelijk waarom zij het deed; maar ik merkte op dat Garrone, die alleen stond, met eenen onuitsprekelijk treurigen blik naar mij keek, die zeggen wilde: — „Je omarmt je moeder, en ik zal de mijne nooit meer omhelzen. Jij bezit nog je moeder, en de mijne is gestorven!" — En toen begreep ik waarom zij mij had afgeweerd, en ging verder zonder haar de hand te geven.

Giuseppe Mazzini.

29, Zaterdag.

Ook heden morgen kwam Garrone op school met oogen, die opgezwollen waren van het schreien; hij wierp nauwelijks een' blik op het kleine geschenk, dat wij op zijne bank hadden gelegd, om hem te troosten. Maar mijnheer Perboni had eene bladzijde uit een boek medegebracht, waarvan hij den inhoud wilde mededeelen, om hem moed in te spreken. Eerst zeide hij ons dat wij morgen, te één uur, gezamenlijk naar het stadhuis zouden gaan, om de gemeente-medaille voor edelmoedige daden aan een' jongen te zien uitreiken, die een kind uit de Po gered heeft, en dat hij ons Maandag de beschrijving der plechtigheid zal dicteeren, in plaats van het maandelijksch verhaal. Daarna wendde hij zich tot Garrone, die met gebogen hoofd in de bank zat, en zeide: — „Kom Garrone, doe je best, en probeer ook op te schrijven wat ik dicteeren ga". — Allen grepen naar de pen. Mijnheer Perboni dicteerde:

— „Giuseppe Mazzini, geboren te Genua in 1805; gestorven te Pisa in 1872; hartstochtelijk patriot; groot, geniaal schrijver; aanvoerder en voorvechter in den eersten Italiaanschen opstand; de man, die uit vaderlandsliefde veertig jaren lang in armoede leefde; die verbannen, vervolgd

of voortvluchtig, steeds heldhaftig, standvastig bleef in zijne grondbeginsels en voornemens; Giuseppe Mazzini, die zijne moeder aanbad, die alles wat in zijne groote, edele ziel leefde, van haar had geërfd, schreef het volgende aan zijn' besten vriend, om hem te troosten over zijn verlies door den dood zijner moeder. Dit zijn ten naastebij zijne eigene woorden: — „Mijn vriend, ge zult nooit meer uwe moeder op deze aarde terugzien. Dit is de verschrikkelijke waarheid. Ik zal mij niet tot u begeven, om u op te zoeken, want uwe droefheid is een van die aandoeningen des harten, waaronder men alleen moet lijden, en die men in de eenzaamheid moet overwinnen. Begrijpt ge wat ik met deze woorden zeggen wil: — Ge moet uwe smart overwinnen? — Ge moet overwinnen, wat het minst heilig is in de smart, het minst edel in de droefenis, datgene, wat in plaats van de ziel te verheffen, haar verzwakt en vernedert. Maar het andere gedeelte, dat de ziel veredelt en verheft, dat moet met u blijven, dat moet u nooit verlaten. Hier beneden kan niets eene goede moeder vervangen. In het lief en leed dat het leven u nog zal brengen, zal zij steeds in uwe gedachten zijn. Ge zult u haar herinneren, haar liefhebben, over haren dood treuren op eene wijze, die harer waardig is. O mijn vriend, luister naar mij. De dood bestaat niet, is er niet. Men kan het woord: dood, zelfs niet begrijpen. Het leven is leven, en volg de wet van het leven: de vooruitgang.

Gisteren had ge eene moeder op aarde, nu bezit ge eene engel daar boven. Alle goede gevoelens, alle krachtige neigingen, gaan niet door den dood verloren. Zoo is het ook met de liefde uwer moeder. Nu heeft ze u nog meer lief, meer dan ooit te voren. En ook nu zijt ge haar meer rekenschap van uwe daden verschuldigd, meer dan ooit. Het hangt van u af, van uwe handelingen, of ge haar in eene andere wereld weder zult ontmoeten. Ge moet dus, uit liefde en eerbied voor uwe moeder, u zelven verbeteren, en haar vreugde brengen door uw gedrag. Van nu af aan moet ge, bij elke daad, tot uzelven zeggen: — „Zou mijne moeder het goedkeuren?" — Haar verscheiden heeft op de aarde eene beschermengel aan uwe zijde geplaatst, die gij al uwe aangelegenheden moet meêdeelen. Wees sterk en moedig; bied weerstand aan de wanhopige, onverdeelde smart; gevoel de berusting die groote zielen door een groot lijden ondervinden; — dit wilde ik u zeggen." —

— „Garrone!" — voegde mijnheer Perboni er bij; — „Wees sterk en berustend, dit wil zij. Begrijpt ge?" —

Garrone knikte met het hoofd van ja, maar groote smartelijke tranen vielen op zijne handen, op het schrift en op de bank.

Zelfopoffering.

(Maandelijksch verhaal.)

Te één uur gingen wij met mijnheer Perboni naar het stadhuis om de medaille te zien uitreiken aan een' jongen, die een' makker uit de Po redde.

Van den voorgevel wapperde eene groote, driekleurige vlag.

Wij kwamen op de binnenplaats van het stadhuis. Er waren reeds vele

menschen. Tegenover den ingang stond eene tafel, met een rood kleed, waarop eenige papieren lagen, en achter de tafel was eene rij vergulde stoelen geplaatst voor den burgemeester en den raad; zij waren daar gezet door de boden van het stadhuis, die altijd blauwe vesten en witte kousen dragen. Rechts stond er eene afdeeling schutters, waarvan velen medailles droegen, en naast hen de politieagenten; aan den overkant stonden de spuitgasten, allen in feestgewaad, en eene menigte soldaten, die gekomen waren om te kijken; cavaleristen, scherpschutters en artilleristen. Verder zag ik overal heeren, burgers, eenige officieren, vrouwen en kinderen, die allen telkens in botsing met elkander kwamen. Wij zochten eene plaats in eenen hoek, die reeds bijna geheel werd ingenomen door eenige andere afdeelingen schooljongens met hunne onderwijzers; naast ons stond een troepje jongens uit het volk, tusschen de tien en twaalf jaren oud, die lachten en praatten, en allen begrepen dadelijk dat zij makkers en kennissen waren van den jongen, die de medaille zou ontvangen. Boven, aan alle vensters, vertoonden zich leden van den raad; het balkon der bibliotheek was ook vol menschen, die allen naar voren trachten te dringen; op het balkon aan de overzijde, dat zich juist tegenover den ingang bevindt, stond een groot aantal meisjes, leerlingen der scholen, en vele dochters van militairen [1]) met hare mooie, hemelsblauwe sluiers. Het geheel leek wel een schouwburg. Allen praatten vroolijk, en keken ieder oogenblik naar de roode tafel, om te zien, of er nog niemand kwam. Het muziekcorps speelde zacht onder den zuilengang. Het zonlicht viel in de hoogte op de muren. Het geheel leverde een' schoonen aanblik.

Opeens begonnen allen op de binnenplaats, op de balkons en aan de ramen, in de handen te klappen.

Ik ging op de teenen staan om beter te kunnen zien.

De menigte die achter de roode tafel stond, ging op zij, en er traden een man en eene vrouw naar voren. De man hield een' jongen bij de hand vast.

Hij was het kind, dat het leven van zijn' makker gered had.

De man, zijn vader, was metselaar en had zijne beste kleederen aan. De vrouw, zijne moeder, was klein en blond en in het zwart gekleed. De jongen, ook blond en klein, droeg een grijs buisje.

Toen zij al die menschen zagen, en al die toejuichingen hoorden, bleven alle drie staan, en durfden niet meer rond te kijken, of zich te bewegen. Een bode van het stadhuis zeide hen rechts, naast de tafel, te gaan staan.

Een oogenblik hoorde men geen geluid, en daarna weêrklonk opnieuw een stormachtig handgeklap. De jongen keek naar alle vensters, en toen naar het balkon met de meisjes; hij hield zijne muts in de hand, en het scheen alsof hij niet goed wist, wat hij deed. Het kwam mij voor dat hij een weinig op Coretti geleek, maar hij had rooder kleur. Zijn vader en zijne moeder hielden de blikken strak op de tafel gevestigd.

De jongens, die naast ons stonden en die hem kenden, drongen vooruit en hoopten de aandacht van hun' makker door allerlei gebaren tot zich te trekken; zij riepen zacht: — „Pin! Pin! Pinot!" — En hierdoor verkregen zij eindelijk, dat hij hen aanzag.

---

[1]) Er is hier sprake van meisjes eener school, die uitsluitend is opgericht voor dochters van militairen.

Hij keek naar hen, en verborg zijn lachend gelaat achter zijn mutsje.
Op een gegeven oogenblik gingen de schutters en de agenten in het gelid staan.
De burgemeester kwam binnen, door vele heeren vergezeld.
De burgemeester was geheel in het wit gekleed, en had eene driekleurige sjerp om; hij plaatste zich achter de tafel, en bleef staan; de anderen

schaarden zich achter en naast hem.
De muziek hield op met spelen; de burgemeester gaf een teeken: alles was stil.
Hij begon te spreken. Ik kon de eerste woorden niet verstaan, maar ik begreep, dat hij de daad van den jongen verhaalde. Daarop verhief hij

zijne stem, en de woorden klonken zoo duidelijk en luide over het geheele binnenhof, dat ik geen lettergreep meer verloor.

— ...... „Toen hij van den oever zijn' makker zag, die tegen den stroom worstelde, en door doodsangst was aangegrepen, trok hij zich de kleederen van het lijf, en schoot toe, zonder een oogenblik te verliezen. Men riep: — „Je verdrinkt!" — maar hij antwoordde niet. Men pakte hem beet, hij rukte zich los; men riep hem bij zijn' naam, hij was reeds te water. De stroom was gezwollen, het waagstuk gevaarlijk, zelfs voor een' man. Maar hij vocht tegen den dood met al de kracht van zijn klein lichaam, en van zijn moedig hart; hij bereikte den ongelukkige, die reeds begon te zinken, nog juist bijtijds, en trok hem op; hij worstelde verwoed tegen den stroom, die hem trachtte mede te sleepen evenals het kind, dat hij poogde te omstrengelen; telkens verdween hij, en kwam door eene wanhopige poging weder boven, hardnekkig en onoverwinbaar in zijn heilig voornemen, en niet als een jongen die een' andere wil redden, maar als een man, als een vader, die strijdt om een kind in het leven te behouden, dat zijne hoop en zijn leven is. Maar, God wilde niet, dat zulk eene edelmoedige poging zonder gevolg zou blijven. De zwemmende jongen onttrok het slachtoffer aan den bruisenden stroom, bracht hem op den oever, en verleende hem nog met anderen de eerste zorgen, waarna hij kalm en alleen naar huis terugkeerde, en zijne daad met grooten eenvoud vertelde. — Mijne heeren! Schoon, eerbied afdwingend is de heldhaftigheid van den man. Maar van den jongen, bij wien geen sprake kan zijn van een eerzuchtig doel of eigenbelang; van den jongen, die meer onverschrokkenheid moet hebben, daar hij minder kracht bezit; van den jongen, die door niemand aangespoord werd, die op niemands bevel handelde, die reeds groot en edel is, niet wanneer hij ten uitvoer brengt, maar wanneer hij de zelfverloochening van anderen begrijpt en erkent, de heldhaftigheid van den jongen is goddelijk. Ik zal hier niets meer aan toevoegen, mijne heeren. Deze edele daad, in eenvoud verricht, wil ik niet door overtollige loftuigingen opsieren. Vóór u staat de moedige en liefdevolle redder. Soldaten, groet hem als uw broeder; moeders, zegent hem als uw' zoon; jongens, schrijft zijnen naam in uwe gedachten, prent u zijne gelaatstrekken in het geheugen, opdat de herinnering aan hem nooit uit uw hoofd of uit uw hart zal verdreven worden. Kom nader, mijn kind. In naam van den koning van Italië, geef ik u de medaille voor burgermoed." —

Een luid hurrah, door vele stemmen uitgeroepen, deed het gebouw daveren.

De burgemeester nam de medaille van de tafel, en hechtte haar vast op de borst van den jongen. Toen omarmde en kuste hij het kind.

De moeder verborg het gelaat in hare handen, de vader had zijn hoofd op de borst laten zinken.

De burgemeester reikte beiden de hand, nam het bewijs der onderscheiding, een diploma dat met een lint toegebonden was, en gaf het aan de vrouw.

Toen wendde hij zich tot den jongen, en zeide: — „Dat de herinnering aan dezen dag, die zoo roemrijk voor u, zoo gelukkig voor uw' vader en uwe moeder is, u gedurende uw geheele leven den weg van eer en deugd zal doen begaan. Vaarwel!" —

De burgemeester ging heen, de muziek speelde, en alles scheen afgeloo-

pen te zijn, toen de spuitgasten uit elkaâr gingen, en een jongen van acht of negen jaar, binnengeduwd door eene vrouw, die zich dadelijk verborg, naar den gedecoreerde liep, en zich in zijne armen wierp.

Eene nieuwe uitbarsting van toejuichingen en handgeklap weêrklonk over de binnenplaats; allen hadden dadelijk begrepen dat het de uit de rivier geredde jongen was, die zijn redder kwam bedanken. Na hem gekust te hebben, nam hij zijn' arm om met hem naar buiten te gaan. De kinderen gingen vooruit, daarop volgde de vader en de moeder, en zoo trachtten zij den uitgang te bereiken, en drongen langzaam door de menschen, die op hunnen weg uitweken: schutters, jongens, soldaten, vrouwen, alles liep door elkaâr. Een ieder drong naar voren, en rekte zich uit om het kind te zien voorbijkomen. Degenen, die in zijne nabijheid waren, drukten hem de hand. Toen hij voorbij de schooljongens kwam, wuifden allen met hunne mutsen in de lucht. Zijne vriendjes maakten een vreeselijk leven, trokken hem aan de armen en bij zijn buisje, en riepen: — „Pin! leve Pin! Bravo Pinot!" — Hij kwam rakelings langs mij. De jongen had eene donkerroode kleur en scheen gelukkig; de medaille was aan een wit, rood en groen lintje bevestigd. Zijne moeder lachte en weende, zijn vader draaide zijn snor op, en zijne hand beefde, alsof hij de koorts had. Aan de vensters en op de balkons verdrong men zich steeds meer, en ging men voort hem toe te juichen. Toen zij bij den uitgang waren gekomen, viel opeens van het balkon der meisjes eene geurige regen van bloemruikers, van viooltjes en meizoentjes, op het hoofd van den jongen, van den vader en van de moeder neder, en verspreidde zich over den grond. Velen beijverden zich de bloemen op te rapen, en gaven ze aan de moeder. Het muziekcorps, achter op de binnenplaats, speelde heel zacht een zeer schoon stuk, dat op het gezang van vele zilveren stemmen geleek, die zich langzaam verwijderen, aan de oevers van een' stroom.

MEI.

Lijdende Kinderen.

5, Vrijdag.

Heden ben ik niet op school geweest, omdat ik mij niet erg wel gevoelde, en mijne moeder is met mij naar het instituut voor kinderen met Engelsche ziekte gegaan, waar zij heen wilde om een kind van den portier aan te bevelen. Mijne moeder liet mij die school niet binnengaan......

— „Hebt ge niet begrepen, Enrico, waarom ik u niet heb laten binnenkomen? Om niet voor de oogen der kinderen, in het midden der school, een gezonden, sterken jongen te plaatsen, als om hun gelegenheid te geven te zien, hoe zij konden zijn: zij hebben reeds te dikwijls gelegenheid voor deze treurige vergelijkingen. Ach, wat is de toestand dier kinderen toch droevig! Toen ik daar binnenkwam, werd mijn hart met medelijden

vervuld. Daar zijn een zestigtal kinderen, jongens en meisjes...... Arme gemartelde beenderen! Arme handjes, arme stijve en verdraaide beentjes! Arme, misvormde lichaampjes! Ik ontdekte dadelijk menig aanvallig gezichtje, met oogen vol verstand en liefde; ik zag het gelaat van een meisje, met een puntig neusje en eene scherpe kin, wat haar veel deed gelijken op

een oud vrouwtje, maar een glimlach van hemelsche zachtmoedigheid lag over dat gezichtje. Velen zijn mooi, en schijnen zonder eenig gebrek, wanneer men hen van voren ziet; maar wanneer zij zich omkeeren...... krimpt het hart ineen. De dokter was er, die hen onderzocht. Hij zette de kinderen overeind op eene bank, en deed hunne kleertjes naar boven, om de op-

gezwollen buikjes en de dikke beentjes te bevoelen; en dan schamen zij zich, de arme schepseltjes; men ziet dat sommige jongens gewend zijn, uitgekleed, onderzocht, en naar alle zijden gedraaid te worden. En nu zijn zij nog in den besten tijd hunner ziekte, nu hebben zij bijna geen pijn meer. Maar zij hebben vooral in hetbegin van hunne gebrekkigheid geleden, toen zij met het verergeren der ziekte, de genegenheid van degenen, die hen omringden, zagen verminderen, en uren aan uren alleen werden gelaten in den hoek van eene kamer of van een' binnenplaats, slecht gevoed, somwijlen bespot, en maanden lang gekweld met nuttelooze, orthopaedische verbanden en middelen. Gelukkig kunnen zij, dank zij de geneeskundige behandeling, de goede voeding en de gymnastiek, grootendeels herstellen. De juffrouw geeft hun gymnastiekles. Het is akelig om te zien, hoe zij, op een bevel, al die mismaakte beenen onder de bank uitstrekken, al die gebogen, misvormde stompjes, die men met kussen zou willen bedekken. Velen kunnen niet van de bank opstaan, en blijven stijf zitten, laten het hoofd op een arm rusten, en streelen hunne krukken met de hand; anderen heffen zich, op de handen leunende, op en dan, als zij voelen dat zij bijna niet meer kunnen ademhalen, trachten zij weder te gaan zitten, en zien dan zeer bleek; maar zij glimlachen, om hunne smart te verbergen. O Enrico! ik dacht aan u en uwe vriendjes, die de gezondheid niet op prijs stellen, en er zoo weinig waarde aan hechten dat zij gezond zijn. Ik dacht aan al die sterke, krachtige jongens, die door hunne moeders als in triomf rondgevoerd worden, omdat zij trotsch zijn op de schoonheid harer kinderen, en ik had al die arme hoofdjes tusschen mijne handen willen nemen, om ze in vertwijfeling aan mijn hart te drukken; wanneer ik alleen op de wereld stond, zou ik gezegd hebben: ik verlaat deze plaats niet meer ik wil mijn leven aan u wijden, u dienen, eene moeder zijn voor allen, tot aan mijn laatsten dag...... En intusschen zongen zij, zongen met hunne nauw hoorbare, zachte, treurige stemmetjes, die tot het hart spreken, en toen de juffrouw hen prees, schenen zij gelukkig te zijn. Ik ging door de banken, en kuste hunne handen en armen, omdat zij zoo dankbaar zijn voor elk bewijs van liefde, en ook, omdat zij mij zoo aantrokken. Zij zijn ook verstandig, en leeren goed, zeide mij de onderwijzeres. Zij was een jong, aardig meisje, over wier lief gelaat eene zekere droefheid lag, als een weêrschijn van het lijden, dat zij verzorgt en helpt dragen. Lief meisje! onder al de menschelijke schepselen, die hun brood door werken verdienen, is er niet een die het op meer verhevene wijze doet dan gij, mijn kind." —

UWE MOEDER.

Bezuinigingen.

9, Dinsdag.

Mijne moeder is goed, en mijne zuster Silvia is als zij, en heeft hetzelfde edele, liefdevolle hart. Ik was gisteren avond bezig een gedeelte van het maandelijksche verhaal „Van de Apennijnen naar de Andes" over te schrijven, want mijnheer Perboni heeft aan ieder een stuk gegeven, omdat het

dezen keer zoo lang is, toen Silvia zacht kwam binnenloopen, en mij haastig en fluisterend zeide: — „Ga met mij mede naar mama. Van morgen hoorde ik haar zeggen: het is niet goed gegaan met eene zaak van vader; hij was treurig, en moeder sprak hem moed in; wij zijn in nood, begrijp je? Er is geen geld meer. Vader zeide, dat wij ons moesten bezuinigen, om er weêr boven op te komen. Nu moeten wij ook afstand doen van het een en ander, nietwaar? Begrijp je nu alles? Goed, ik zal nu met mama spreken, en jij knikt altijd maar toestemmend, en belooft mij op je woord van eer, dat je alles zult doen wat ik zeg." — Toen zij deze woorden gesproken had, nam zij mij bij de hand, en bracht mij naar moeder, die in gedachten verzonken op de sofa nederlag; ik ging naast haar zitten, Silvia aan de andere zijde, en mijne zuster begon dadelijk: — „Luister eens, mama, ik moet u spreken. Wij beiden wilden u spreken." — Mijne moeder keek ons verwonderd aan. En Silvia zeide: — „Vader heeft geld verloren, nietwaar?" — „Wie zegt dat?" — vroeg mama blozende. — „Het is niet waar! Wat weet je er van? Wie heeft het je gezegd?" — „Ik weet het," — zeide Silvia vastberaden. — „Welnu, luister eens, mama,wij willen ook helpen bezuinigingen te maken. U had beloofd mij een' waaier in de maand Mei te geven, en Enrico hoopte eene kleurdoos te krijgen; maar nu willen wij niets meer hebben; wij willen niet dat u het geld aan onnoodige dingen uitgeeft; wij zullen zonder deze ook tevreden zijn, begrijpt u?" — Moeder wilde spreken, maar Silvia zeide: — „Neen, zoo zal het zijn. Ons besluit is genomen. Zoolang tot papa weêr meer geld heeft, willen wij geene vruchten of iets anders hebben; de soep is voldoende, en 's morgens bij het ontbijt zullen wij brood eten; zoo zult ge minder voor het eten behoeven uit te geven, dat altijd zeer overvloedig was, en wij beloven u, dat wij steeds tevreden met één gerecht zullen zijn. Is het niet zoo, Enrico?" — Ik zeide ja. — „Altijd tevreden met één gerecht," — herhaalde Silvia, en legde hare hand op den mond mijner moeder, — „en wanneer wij nog andere bezuinigingen kunnen maken, in onze kleeding, of in iets anders, zullen wij het gaarne doen, en wij zullen al onze geschenken verkoopen; ik geef u alles wat ik heb, ik zal u als kamenier dienen, en maken dat u niets meer buitenshuis moet laten naaien, den geheelen dag met u werken, alles doen wat ge wilt. Ik wil alles doen, alles!" — riep zij uit, en sloeg hare armen om moeder's hals. Daarop vervolgde zij: — „Als papa en mama maar geene zorgen hebben, en ik u beiden weer gerust en tevreden zie, zooals vroeger, te midden uwer Silvia en van uwen Enrico, die u zoo innig liefhebben, die hun leven voor u willen geven!" — O! nog nooit heb ik mijne moeder zoo gelukkig gezien, als toen zij deze woorden hoorde; nog nooit had zij ons zoo hartelijk gekust, schreiend en lachend, zonder te kunnen spreken. Daarna verzekerde zij Silvia, dat zij verkeerd verstaan had, dat wij gelukkig niet zooveel verloren hadden, en honderd malen dankte zij ons, en was den geheelen avond vroolijk, totdat onze vader thuis kwam, aan wien zij alles vertelde. Hij zeide niets, arme vader! Maar dezen morgen, toen wij ons aan tafel zetten, werden wij beiden zeer verrast en toch weemoedig gestemd: ik vond onder mijn servet mijne kleurdoos, en Silvia haren waaier.

De Brand [1])

11, Donderdag.

Ik was heden morgen klaar met het overschrijven van mijn gedeelte van het verhaal: „Van de Apennijnen naar de Andes," en was bezig een onderwerp te zoeken voor het opstel, dat de onderwijzer ons had gegeven, en waarvan wij den titel zelf mochten kiezen, toen ik eene vreemde stem op de trap hoorde, en een oogenblik later twee spuitgasten binnenkwamen, die aan mijn' vader vroegen of zij de stookplaatsen en de schoorsteenen mochten nazien,omdat men op straat eenen schoorsteenbrand zag, en niet wist wat de oorzaak er van was. Mijn vader zeide: — „Ga je gang maar," — en daar er bij ons nergens gestookt werd, doorzochten zij de kamers, en legden het oor tegen de muren om te luisteren, of zij nergens het geluid van vlammen hoorden, die door de pijpen der andere verdiepingen van het huis sloegen.

Mijn vader zeide, terwijl zij in andere kamers waren:

— „Enrico, neem dit onderwerp voor je opstel: de spuitgasten. Probeer eens of je niet zou kunnen opschrijven, wat ik je nu zal vertellen. Twee jaar geleden heb ik de brandweer aan het werk gezien, toen ik uit den schouwburg van Balbo kwam, laat in den avond. Ik was de Via Roma ingegaan, en zag een ongewoon, helder licht, en eene menigte menschen die van alle zijden kwam toeloopen: er stond een huis in brand. Uit de vensters en uit het dak sloegen groote vlammen en wolken van rook; mannen en vrouwen vertoonden zich aan de ramen, en verdwenen weder, terwijl zij wanhopige kreten uitstootten. Voor den ingang ontstond eene groote verwarring; het volk riep: — „De brand neemt toe! Hulp! Waar is de brandweer!" — In hetzelfde oogenblik kwam een wagen aanrijden, vier spuitgasten, de eersten die men bij het stadhuis gevonden had, sprongen er af, en vlogen de woning binnen. Zij waren nauwelijks in het huis, toen men een verschrikkelijk schouwspel zag: eene vrouw stond gillende voor een raam der derde verdieping, zij klemde zich aan het ijzeren hek van het venster vast, kroop er onder door, en bleef toen zoo hangen, bijna in de ruimte zwevende, met den rug naar buiten gekeerd, en zich krommende voor den rook en de vlammen, die uit de kamer sloegen en haar hoofd bijna raakten. De menigte slaakte een' kreet van angst. De brandweermannen waren door eene vergissing op de tweede verdieping gebleven, en in de war gebracht daar zij het huis niet kenden, hadden zij een' muur omvergehaald en zich in eene kamer geworpen, toen honderden stemmen hen waarschuwden: — „Op de derde verdieping! Op de derde verdieping!" — Zij vlogen naar de derde verdieping. Er was een helsch leven, de dakpannen stortten in, de gangen waren vol vlammen, de rook was

[1]) Deze brand heeft plaats gehad in den nacht van den 24sten Januari 1880.

verstikkend. Om in de kamer te komen waar de huurders der derde verdieping waren, konden zij geen' anderen weg kiezen dan over het dak. Zij bedachten zich geen minuut, en een oogenblik later was het of men over de balken, in den rook, een zwarte schim zag wandelen. Het was de korporaal, die het eerst daar aankwam. Maar om aan de zijde van het dak te komen, boven het gedeelte van het huis, dat nog door de vlammen gespaard was, moest men tusschen een dakraam en de goot gaan; op alle andere plaatsen sloegen de vlammen uit, en deze kleine tusschenruimte lag vol sneeuw en ijs, zoodat zij moeielijk te begaan was. — „Zij kunnen er onmogelijk komen!" — riep de menigte van beneden. De korporaal naderde den rand van het dak: — allen beefden en keken met ingehouden adem naar boven: — hij ging voorbij het raam, en luide kreten van toejuiching en aanmoediging weêrklonken. De korporaal liep verder, en toen hij op de plaats boven het raam gekomen was, begon hij uit alle macht met een bijl de balken, de pannen, de goten stuk te slaan, om zoodoende eene opening te verkrijgen, waardoor hij naar binnen zou kunnen gaan. De vrouw hing nog altijd uit het raam, de vlammen kronkelden zich om haar hoofd; nog ééne minuut, en zij zou op straat gestort zijn. De opening was gemaakt, men zag hoe de korporaal de bijl opnam en er in sprong; de andere brandweermannen, na hem ingehaald te hebben, volgden zijn voorbeeld. Op hetzelfde oogenblik werd een lange brandladder aangedragen, aan den gevel van het huis vastgemaakt, en voor de ramen geplaatst waar de vlammen uitsloegen, en waaruit men kreten hoorde. Ieder dacht dat het reeds te laat was. — „Niemand waagt er zich meer aan," — riep men. — „De spuitgasten verbranden". — „Het is gedaan". — „Zij zijn dood." — Plotseling zag men aan het venster met het ijzeren hek het zwarte gelaat van den korporaal verschijnen, dat van beneden door de vlammen verlicht werd; — de vrouw omklemde zijnen hals; — hij greep haar met beide armen om het lijf, trok haar naar boven, en tilde haar in de kamer. De menigte barstte in toejuichingen los, die het geweld van den brand overstemden. Maar de anderen? En hoe naar beneden te komen? De ladder, die tegen den gevel aangezet was, vóór een ander raam, was nog een goed einde van dit venster verwijderd. Hoe zou men hem bereiken? Terwijl men dit elkander vroeg, ging een der spuitgasten aan de buitenzijde van het venster staan, plaatste den rechtervoet op het kozijn, den linker op den ladder, en zoo, zich in evenwicht houdende, nam hij een voor een al de bewoners in zijne armen, die de anderen hem van binnen aanreikten, gaf hen aan een' anderen brandweerman over, die van de straat op den ladder geklommen was; deze bond hen stevig aan de touwen vast, en liet hen, geholpen door andere spuitgasten, die in de straat stonden, een voor een naar beneden zakken. Eerst kwam de vrouw, die zich aan het ijzer had vastgeklemd, toen een meisje, daarna eene andere vrouw, vervolgens een grijsaard. Allen waren gered. Na den ouden man gingen de spuitgasten, die nog in het huis waren, naar beneden; de korporaal, die de eerste hulp had geboden, het laatst van allen. De omstanders ontvingen hen met uitbundig gejuich, maar toen de laatste aankwam, hij, die de eerste der redders was geweest, die vóór alle anderen de gevaarvolle plaats had overschreden, de man, die dood zou zijn, wanneer er één had moeten sterven, toen groette de menigte hem als een overwinnaar, roepende en de armen uitstrekkende, als eene hartelijke uiting van bewondering en dank-

baarheid, en in weinige oogenblikken zweefde zijn vroeger onbekende naam — Giuseppe Robbino — op de lippen van duizenden...... Heb je het begrepen? Dát was moed, moed die uit het hart komt, niet redeneert, niet wankelt, maar zich eenen weg baant door den verstikkenden rook, als de kreten van stervenden weêrklinken. Ik zal eens met je naar de spuitgasten gaan zien, als zij hunne oefeningen maken, en zal je dan korporaal Robbino aanwijzen; want je zult hem zeker gaarne leeren kennen, nietwaar?" —

Ik antwoordde ja.

— „Daar is hij," — zeide mijn vader.

Ik keerde mij om. De twee brandweermannen, die alles onderzocht hadden, kwamen de kamer door en wilden heengaan.

Mijn vader wees mij den kleinste aan, degene die strepen op den mouw had, en zeide: — „Geef korporaal Robbino de hand." —

De korporaal bleef staan, stak mij de hand toe, en glimlachte; hij groette en ging heen.

— „Vergeet hem niet", — zeide mijn vader, — „want onder de duizende menschen, die je in je leven nog de hand zult geven, zul je er misschien geen tien vinden die zijner waardig zijn.

Van de Apennijnen naar de Andes.

(Maandelijksch verhaal.)

Vele jaren geleden ging een Genueesche jongen van dertien jaren, de zoon van een werkman, geheel alleen van Genua naar Amerika, om zijne moeder te zoeken.

Zijne moeder was twee jaren vroeger naar Buenos-Ayres, de hoofdstad der Argentijnsche republiek gegaan, om bij eene rijke familie in dienst te treden, en zoodoende in korten tijd zooveel te verdienen als noodig was om het huisgezin uit de ellende op te heffen, waarin het, door allerlei tegenspoed, vervallen was. Er zijn niet veel moedige vrouwen, die zulk eene lange reis maken met dit doel, en die, dank zij het ruime inkomen dat bedienden daar krijgen, na enkele jaren weêr naar huis kunnen terugkeeren met eenige duizend lire's. De arme moeder had heete tranen geweend bij het afscheid van hare zonen, waarvan de eene achttien, de andere elf jaren oud was; maar zij ging heen vol moed en vol hoop. In Amerika was het haar meêgeloopen; zoodra zij te Buenos-Ayres was aangekomen, had zij dadelijk, door toedoen van een Genueeschen handelaar, een neef van haren man, eene betrekking bij eene deftige Argentijnsche familie gekregen, waar zij goed betaald werd, en men haar vriendelijk behandelde. Gedurende eenigen tijd had zij met de haren eene geregelde briefwisseling gehouden. Volgens afspraak zond de man zijne brieven aan den neef, die ze dan aan de vrouw ter hand stelde, en zij gaf de antwoorden dan weêr aan haren neef, die ze naar Genua zond, na er eenige regels bijgevoegd te hebben. Daar zij tachtig lire per maand verdiende, en niets voor zichzelve uitgaf, zond zij elke maand een aardig sommetje naar huis, waarmede haar

echtgenoot, die een eerlijk man was, langzamerhand de drukkendste schulden afbetaalde, en zoo weder zijn goeden naam terug kreeg. Intusschen werkte hij hard, en was tevreden over den loop zijner zaken, en gelukkig in de hoop, dat zijne vrouw binnen weinig tijd zou terugkeeren, want het huis scheen zonder haar ledig, en de jongste zoon, die zijne moeder hartelijk liefhad, was steeds treurig gestemd, en kon zich niet met hare afwezigheid verzoenen.

Een jaar ging voorbij; de man kreeg een' korten brief, waarin zijne vrouw schreef dat zij een weinig ongesteld was, en na dien tijd hoorde hij niets meer van haar. Hij schreef aan den neef; de neef antwoordde niet. Hij schreef aan de Argentijnsche familie, bij welke zijne vrouw diende, maar de brief was zeker niet aangekomen, door een onjuist of onvolledig adres; hij kreeg tenminste geen antwoord. Daar hij vreesde dat er een ongeluk gebeurd was, schreef hij naar het Italiaansche Consulaat van Buenos-Ayres, dat onderzoek naar de vrouw deed, en na drie maanden kreeg het huisgezin in Genua een bericht van het Consulaat: nadat er eene advertentie in de couranten geplaatst was, had zich niemand aangemeld, ook niet om eenige mededeeling te doen. Het was dus zeer waarschijnlijk, dat de goede vrouw, om haar fatsoen te redden, daar zij zich schaamde te dienen, aan de Argentijnsche familie haren waren naam niet opgegeven had. Maanden verliepen, zonder dat er tijding kwam. De vader en de twee zoons waren zeer ontsteld; de jongste werd door eene hevige droefheid ter neder gedrukt, die hij niet overmeesteren kon. Wat te doen? Tot wien zich te wenden? De eerste gedachte van den vader was, te vertrekken, en zijne vrouw in Amerika te gaan zoeken. Maar hoe zou het dan met het werk gaan? Wie zou de kinderen onderhouden? Ook de oudste zoon kon niet gaan, daar hij juist iets begon te verdienen, en noodig was voor het huisgezin. En zoo leefden zij in spanning, herhaalden iederen dag hetzelfde treurige gesprek, of zagen elkander in stilte aan. Dit duurde voort tot op een' avond Marco, de jongste, zeide: — „Ik ga naar Amerika, om moeder te zoeken." — De vader schudde treurig het hoofd, en antwoordde niet. Het plan getuigde van groote liefde, maar de uitvoering was onmogelijk. Op dertienjarigen leeftijd, alleen, eene reis naar Amerika te maken, waartoe eene maand noodig was! Maar de jongen drong er, vasthoudend, op aan. Hij sprak er denzelfden dag over, den volgenden dag, alle dagen, met groote kalmte, en redeneerende met het verstand van een' man. — „Anderen zijn er ook heengegaan," — zeide hij, — „en ook wel kleinere jongens dan ik. Wanneer ik maar eenmaal op het schip ben, zal ik er wel komen, even goed als een ander. Als ik er ben, zal ik den winkel van mijn' neef zoeken. Er zijn daar vele Italianen, iemand zal mij wel den weg kunnen wijzen. Heb ik onzen neef gevonden, dan zal ik moeder ook vinden, en wanneer ik hem niet ontmoet, zal ik naar het Consulaat gaan, om de Argentijnsche familie te zoeken. Wanneer er iets mocht voorgevallen zijn, dan is er daar werk voor iedereen; ik zal ook werk vinden, genoeg om zooveel te verdienen om naar huis te kunnen terugkeeren." — En zoo slaagde hij hij er langzamerhand in, zijn' vader voor zijn plan te winnen. Zijn vader wist wat hij aan hem had; hij wist dat de jongen moed en verstand bezat. dat hij aan ontberingen en opofferingen gewend was, en dat dit alles had samengewerkt om zijn hart met dubbele bezieling te vervullen voor het heilige doel: zijne moeder, die hij aanbad, te zoeken. De jongen vertelde

verder aan zijn' vader, dat hij den commandant van een stoomschip, den vriend van een zijner kennissen, over de zaak gesproken had, en dat deze beloofd had, hem voor niets eene kaart derde klasse voor de reis naar Argentina te bezorgen; toen, na eenige aarzeling nog, gaf de vader ten slotte toe, en besloot men dat het kind de reis zou maken. Zijn vader gaf hem een pakje met kleedingsstukken, een weinig geld, schreef het adres van den neef voor hem op, en op een' mooien avond in de maand April ging hij aan boord. — „Mijn zoon, mijn Marco," — zeide zijn vader toen hij hem den laatsten kus gaf, en met tranen in de oogen op de loopplank der stoomboot stond, die gereed was voor de afvaart; — „houd moed. Je vertrekt voor een heilig doel, en God zal je bijstaan."

Arme Marco! met de moedigste voornemens was hij op reis gegaan, en had zich op de grootste moeielijkheden voorbereid, maar toen hij het schoone Genua daar aan den horizon zag verdwijnen; zich in volle zee bevond op dat groote stoomschip, dat vele landverhuizers vervoerde, geheel alleen, omdat hij niemand kende; met een' kleinen zak die al zijne bezittingen inhield, toen greep hem eene onverwachte moedeloosheid aan. Twee dagen lang lag hij als een hond bij den voorsteven, wilde bijna niets eten, en gevoelde eene groote behoefte om te schreien. Allerlei treurige gedachten gingen hem door het hoofd, en de droevigste, de verschrikkelijkste, kwam altijd en altijd weêr terug: de gedachte dat zijne moeder gestorven zou zijn. In zijne onrustige en benauwde droomen zag hij steeds het gelaat van een onbekende, die hem medelijdend aanzag en fluisterde: — „je moeder is dood". — En dan ontwaakte hij, een kreet onderdrukkende. Maar toch, toen zij de straat van Gibraltar doorgestoomd waren, en den eersten blik konden werpen op den Atlantischen Oceaan, kreeg hij een weinig meer moed en voedde opnieuw hoop. Deze toestand was echter van korten duur. Die onmetelijke, altijd gelijk blijvende oceaan, de stijgende warmte, de neêrslachtigheid van al die arme menschen om hem heen, werkten samen om het gevoel van zijne eigene eenzaamheid weêr de overhand te doen krijgen. De dagen, die eentonig en zonder eenig spoor achter te laten voorbijgingen, verwarden zich in zijne herinnering, zooals bij zieken gebeurt. Het scheen hem toe, dat hij al een jaar op zee was. En iederen morgen als hij wakker werd, voelde hij zich beklemd bij het denkbeeld alleen te zijn op dat onmetelijke water, op reis naar Amerika. De vliegende visschen, die ieder oogenblik op het dek vielen, de wonderschoone zonsondergangen der tropische gewesten met hunne wolkenmassa's die met vuur en bloed schijnen gekleurd te zijn, de nachten, waarin de oceaan licht, en op eene brandende lavazee gelijkt, dit alles scheen hem toe geene werkelijkheid te zijn, maar wonderen die hij in den droom zag.

Er kwamen dagen van stormweêr, gedurende welke hij in het ruim bleef opgesloten, alles schommelde en neêrviel, en hij een ijzingwekkend koor van klachten en verwenschingen hoorde; dan geloofde hij, dat zijn laatste uur geslagen was. Op andere dagen was de zee stil en glad, de warmte ondragelijk, en scheen de verveling eindeloos; de uren gingen langzaam en treurig voorbij, de passagiers lagen uitgeput en onbewegelijk op de banken uitgestrekt, en schenen allen gestorven. En de reis scheen maar nooit te willen eindigen: men zag zee en lucht en lucht en zee; de dag van heden was als die van gisteren, en de dag van morgen zou weêr zijn als die

van heden; zoo was het nu, zoo zou het altijd zijn, zoo scheen het eeuwig te moeten duren. Lange uren stond hij over de verschansing geleund, en keek naar die zee zonder einde, vol verbazing, en altijd aan zijne moeder denkende, totdat zijne oogen dichtvielen, en zijn hoofd op de borst zonk; dan zag hij dat onbekende gelaat weder, dat hem medelijdend aanzag, en aan zijn oor herhaalde: — „Je moeder is dood!" — Door het hooren dier stem ontwaakte hij met schrik, en begon dan weder te droomen met open oogen, en naar den onveranderlijken horizon te staren.

De overtocht duurde zeven-en-twintig dagen! Maar de laatste waren de beste. Het was mooi weder en niet te warm. Hij had kennis gemaakt met een' goeden, ouden Lombardiër die naar Amerika ging om zijn' zoon te zoeken, die landbouwer was in de buurt der stad Rosario; Marco had hem zijne geheele geschiedenis verteld, en de oude man herhaalde steeds, terwijl hij hem op den schouder klopte: — „Moed gehouden, jongen, je zult je moeder gezond en gelukkig terugvinden." — Deze reisgenoot was hem een groote troost, zijne treurige voorgevoelens verdwenen, en hij voelde zich opgebeurd, als hij bij den voorsteven zat, naast den ouden boer, die zijne pijp rookte, onder een' mooien sterrenhemel, te midden van groepen zingende landverhuizers; dan dacht hij telkens weer aan zijne aankomst te Buenos-Ayres; hij zag zichzelven in die zekere straat loopen, den winkel vinden, zijn' neef te gemoet vliegen en hoorde zijne stem reeds roepen: — „Hoe gaat het met mijne moeder? Waar is zij? Laten wij dadelijk naar haar toe gaan! Laten wij dadelijk naar haar toe gaan!" — dan gingen zij te samen weg, beklommen eene

trap, openden eene deur...... En hier eindigde dan zijne stomme alleenspraak; zijne verbeelding loste zich op in een gevoel van onuitsprekelijke liefde, dat hem in stilte een klein medaillon te voorschijn deed halen, dat hij om zijnen hals droeg, en dat hij, kussende, fluisterend zijne droombeelden vertelde.

Op den zeven-en-twintigsten dag na hun vertrek kwamen zij aan. Het was op een' mooien, rooskleurigen morgen in Mei, dat het stoomschip het anker liet vallen in den breeden stroom van la Plata, bij den oever waarlangs de sterke vesting Buenos-Ayres gebouwd is, de hoofdstad van de Argentijnsche republiek. Het prachtige weder scheen Marco een goed voorteeken toe. Hij was opgewonden door blijde verwachting en ongeduldig verlangen. Zijne moeder bevond zich op weinige mijlen afstand van hem. Binnen enkele uren zou hij haar zien! En hij was nu in Amerika, in de Nieuwe Wereld, en had den moed gehad, er alleen heen te gaan. Nu scheen het hem toe, alsof de dagen der reis, die hem zoo lang geduurd had, omgevlogen waren. Het was hem alsof hij droomende was opgenomen, en of men hem op deze plaats nedergezet had. Hij voelde zich zoo gelukkig, dat hij bijna niet verwonderd of bedroefd was, toen hij in zijnen zak voelde, en geen van de twee geldrolletjes terug vond, waarin hij zijn' kleinen schat verdeeld had, om zekerder te zijn hem niet te verliezen. Men had hem bestolen, en hij had slechts enkele lire's over; maar wat gaf hij daarom, nu hij zoo dicht bij zijne moeder was? Met zijn bundeltje in de hand ging hij met verscheidene andere Italianen in een stoombootje, dat hen tot op eenen kleinen afstand van den oever bracht; van het stoombootje ging hij in eene roeiboot, die den naam droeg van Andrea Doria; hij werd bij het havenhoofd ontscheept, groette zijnen ouden vriend, en begaf zich met rassche schreden naar de stad.

Toen hij bij het begin eener straat gekomen was, bleef hij voor een' man staan, en vroeg hem naar den weg dien hij nemen moest, om in de straat van Los Artes te komen. Het trof toevallig, dat die man een Italiaan was. Hij keek den jongen nieuwsgierig aan, en vroeg hem of hij lezen kon. Marco knikte van ja. — „Welnu," — zeide de werkman, en wees in de richting vanwaar hij kwam; — „ga maar altijd rechtuit, lees op alle hoeken de namen der straten, dan zal je ook die vinden, welke je zoekt." — De jongen bedankte hem, en liep de straat in die zich voor hem uitstrekte.

De weg was recht en lang maar nauw; aan beide zijden stonden lage, witte huizen, die evenveel kleine buitenverblijven geleken; het was er vol menschen, rijtuigen, en groote karren, die een oorverdoovend geraas maakten; hier en daar wapperden allerlei veelkleurige vlaggen, waarop met groote letters het vertrek van eene stoomboot naar eene bekende stad aangekondigd werd. Na eenigen tijd geloopen te hebben, wendde hij zich naar rechts en naar links, en zag twee andere straten, die rechtuit liepen, tot zij zich voor het oog verloren, eveneens aan beide zijden met lage, witte huizen bebouwd, ook vol menschen en wagens, en in de verte begrensd door de rechte lijn der Amerikaansche vlakten, die op den gezichteinder der zee gelijkt. Het scheen hem toe dat de stad nooit zou eindigen; hij dacht dat hij dagen en weken zou kunnen rondloopen, dat hij overal juist hetzelfde zou terugvinden wat hij nu aanschouwde, dat geheel Amerika er

zoo uitzag. Hij keek met aandacht naar de namen der straten; het waren vreemde woorden, die hij moeielijk lezen kon. Bij iedere nieuwe straat klopte zijn hart sneller, als hij dacht dat het degene zijn kon, die hij zocht. Hij keek alle vrouwen aan, met de gedachte dat hij zijne moeder zou ontmoeten. Er liep eene voor hem uit, wier aanblik hem geweldig deed schrikken; hij haalde haar in, keek haar aan, en zag dat zij eene negerin was. En hij liep voort, steeds verder, en verhaastte zijnen tred. Op een kruispunt gekomen, keek hij naar den naam van een weg, en bleef als vastgeworteld op de stoep staan. Hij bevond zich voor de straat van Los Artes. Toen hij zich omwendde, zag hij op een huis: numero 117; de winkel van zijnen neef was numero 175. Hij versnelde zijn' stap nog meer, hij rende nu bijna; bij numero 171 gekomen moest hij even stilstaan om adem te scheppen. En hij zeide bij zichzelven: — „O moeder! moeder! Is het werkelijk waar, dat ik u binnen weinige oogenblikken zal terugzien?" — Hij liep verder, en kwam aan een klein winkeltje. Hier moest hij zijn. Hij ging naar binnen, en zag eene oude vrouw met grijs haar en een' bril.

— „Wat wil je, kind?" — vroeg zij hem in het Spaansch.

— „Is dit niet, — zeide de jongen, en spande zich in om luid te spreken, — „is dit niet de winkel van Francesco Merelli?" —

— „Francesco Merelli is dood," — antwoordde de vrouw in het Italiaansch.

De jongen had een gevoel alsof hij een' stoot tegen de borst kreeg.

— „Wanneer is hij gestorven?" —

— „O, een tijdje geleden," — antwoordde de vrouw, — „voor eenige maanden. Hij maakte slechte zaken en vertrok. De menschen zeggen, dat hij naar Bahia Blanca, ver hier vandaan, gegaan is. Hij is dadelijk na zijne aankomst gestorven. De winkel is van mij." —

De jongen verbleekte.

Daarop zeide hij: — „Merelli kende mijne moeder; mijne moeder was in dienst bij mijnheer Mequinez. Hij alleen had mij kunnen zeggen waar zij is. Ik ben naar Amerika gekomen, om mijne moeder te zoeken. Merelli zond haar onze brieven. Ik moet mijne moeder vinden." —

— „Arm kind," — antwoordde de vrouw, — „ik weet van niets. Maar ik zal het den jongen uit de poort eens vragen. Hij kende den knecht, die voor Merelli boodschappen deed. Misschien zal hij je iets kunnen zeggen."

Zij ging den winkel in, en riep den jongen, die dadelijk kwam. — „Zeg mij eens," — vroeg hem de winkelierster, — „herinner jij je ook, dat de knecht van Merelli somtijds brieven bracht aan eene vrouw, die bij eene Spaansche familie diende?" —

— „Bij mijnheer Mequinez", — antwoordde de jongen, — „ja juffrouw, somtijds. Aan het eind van de straat van Los Artes." —

— „O dank u, juffrouw!" — riep Marco. — „Zeg mij het nummer...... weet je het niet? Ik zal mij laten brengen, — ga dadelijk met mij mede, jongen; — ik heb nog geld." — En Marco zeide dit zoo dringend, dat de jongen, zonder het verzoek der vrouw af te wachten, antwoordde: — „Laten wij gaan,"— en hij de eerste was die met vluggen tred de straat op ging.

Zij renden bijna, spraken geen woord, kwamen ten laatste aan het einde der lange straat, sloegen de laan in die naar een klein wit huis geleidde, en stonden voor een net, ijzeren hek stil, waardoor men een voorhofje zag, dat vol bloemvazen stond. Marco trok aan de bel.

Er verscheen een jong meisje.

— „Hier woont de familie Mequinez, nietwaar? — vroeg Marco angstig.

— „Die heeft hier gewoond," — antwoordde het meisje, en sprak het Italiaansch op zijn Spaansch uit. —„Nu wonen wij hier, de familie Zeballos.' '—

— En waar is mijnheer Mequinez heen gegaan?" — vroeg Marco, en zijn hart bonsde.

— „Hij is naar Cordova vertrokken." —

— „Cordova!" — riep Marco uit. — „Waar is Cordova? En de dienstbode die zij hadden? Die vrouw? Mijne moeder? Mijne moeder was bij hen in dienst. Hebben zij mijne moeder meêgenomen?" —

Het meisje keek hem aan, en zeide: — „Ik weet het niet. Wellicht weet mijn vader iets, hij kende de familie vóór zij weggingen. Wacht maar even."

Zij ging heen, en keerde kort daarop terug met haren vader, een ouden heer, met een' grijzen baard. Deze zag een oogenblik oplettend naar het bevallige uiterlijk van den kleinen Genueeschen zeevaarder met zijn blond haar en zijn' arendsneus, en vroeg hem toen in gebroken Italiaansch: — „Is je moeder eene Genueesche?" —

Marco antwoordde bevestigend.

— „De Genueesche dienstbode is met hen mede gegaan, dat weet ik zeker." —

— „En waar zijn zij heengegaan?" —

— „Naar de stad Cordova." —

De jongen zuchtte; daarop zeide hij op onderworpen toon: — „Dan... ga ik naar Cordova." —

— „A h p o b r e n i n o!" — riep de heer uit, en zag hem meewarig aan. — „Arme jongen! Cordova ligt duizend mijlen hier vandaan." —

Marco werd bleek als een doode, en hield zich met eene hand aan het hek vast.

— „Laat mij eens zien, laat mij eens zien," — zeide daarop de heer, vol medelijden; hij opende de deur. — „Kom een oogenblik binnen," — zeide hij, — „wij zullen zien of er niet iets gedaan kan worden." — Hij ging zitten, zeide den jongen hetzelfde te doen, liet hem zijne geschiedenis vertellen, luisterde met veel aandacht, en bleef toen een tijdje nadenken; toen zeide hij vastbesloten: — „Je hebt zeker geen geld?" —

— „Ik heb nog iets...... maar weinig," — antwoordde Marco. De heer bedacht zich nog eenige minuten, ging toen aan de tafel zitten, schreef een' brief, sloot hem, en gaf hem aan den jongen, zeggende: — „Luister, i t a l i a n i t o. Ga met dezen brief naar Boca. Het is eene kleine stad, de helft der inwoners zijn Genueezen, zij ligt twee uren gaans hier vandaan. Iedereen kan je den weg er heen wijzen. Ga daar heen, en zoek den heer op, aan wien deze brief gericht is; iedereen kent hem. Geef hem dezen brief. Hij zal je morgen naar de stad Rosario laten vertrekken, en je aan iemand daar aanbevelen, die je helpen zal de reis naar Cordova voort te zetten, waar je de familie Mequinez en je moeder vinden zult. Neem dit vooreerst." — En hij gaf hem eenige lire's in de hand. — „Ga, en houd moed; hier zijn vele van je landgenooten, je zult hulp vinden. A d i o s." —

Marco zeide alleen: — „Dank u," — en kon geene andere woorden vinden; hij vertrok met zijn bundeltje in de hand, na afscheid te hebben

genomen van zijn' kleinen gids, en ging langzaam op weg naar Boca, door de groote, drukke stad, het hart met droefenis en angst vervuld.

Van alles wat met hem gebeurde, van dit oogenblik tot den avond van den volgenden dag, bleef in zijne herinnering slechts eene verwarde en onzekere voorstelling over, alsof hij met zware koorts onrustig gedroomd had, zoozeer was hij vermoeid en uitgeput, en voelde hij zich teleurgesteld. Den volgenden dag, bij het aanbreken van den morgen, bevond hij zich in een kamertje van een huis te Boca, waar hij dien nacht geslapen had, naast een' lastdrager van de haven; — hij bracht bijna den geheelen dag met dezen man door, gezeten op een' stapel balken, als verdoofd, te midden van duizenden zeilschepen, schuitjes, en stoombooten, en tegen den avond stond hij aan den voorsteven van een groot zeilschip, dat met vruchten beladen was, en naar Rosario ging, bemand door drie sterke Genueezen, welke door de zon gebruind waren. Hunne stemmen en de geliefde taal die zij spraken, beurden hem een weinig op.

Zij vertrokken, en de reis duurde drie dagen en vier nachten. Zij bracht den kleinen reiziger in eenen voortdurenden toestand van verbazing. Drie dagen en vier nachten voer hij op die wonderbaarlijke Parana-stroom, waarbij onze groote Po in vergelijking slechts een klein beekje is, en die eene lengte heeft vier maal grooter dan de grootste lengteafstand in Italië. Het schip zeilde langzaam tegen den krachigen stroom op. Zij voeren tusschen smalle eilanden door, waar vroeger slangen en tijgers hunne schuilplaatsen hadden gehad, maar die nu dicht begroeid waren met oranjeboomen en wilgen, en veel op drijvende bosschen geleken. Nu eens voeren zij in rechte kanalen, die nooit schenen te zullen eindigen; dan kwamen zij op uitgestrekte watervlakten, welke geleken op groote onrustige meren, om daarna weder tusschen de eilanden door te varen, op de kronkelende vaarten van een' archipel, omringd door een weelderigen, tropischen plantengroei. Er heerschte eene diepe stilte. Gedurende lange einden leverden de oevers en het stille, uitgestrekte watervlak, den aanblik van een' onbekenden stroom, en was het of dit schip het eerste was, dat zich in deze streken waagde. Hoe verder zij kwamen, des te meer vervulde de onmeetlijke breede stroom hem met angst. Hij verbeeldde zich, dat zijne moeder zich bij den oorsprong bevond, en dat de scheepvaart vele jaren duren moest. Tweemaal per dag at hij een weinig brood en gezouten vleesch met de bemanning, maar deze lieden, hem droevig gestemd ziende, richtten nooit het woord tot hem. Des nachts sliep hij onder eenen deken, en ontwaakte ieder oogenblik met schrik, terwijl hij zich verbaasde over den helderen maneschijn, die het uitgestrekte water en de verwijderde oevers met een wit licht overgoot; en dan kromp zijn hart ineen. — „Cordova!" — hij herhaalde dat woord: — „Cordova!" — alsof het de naam ware van een dier geheimzinnige steden, waarvan hij wel eens in sprookjes had hooren vertellen. Maar dan dacht hij: „Mijne moeder is hier voorbijgegaan, heeft deze eilanden, deze oevers gezien," — en dan scheen het landschap, waarop de blik zijner moeder gerust had, hem niet meer zoo onbekend en verlaten toe...... Des nachts werd door een der schippers gezongen. Het gezang deed hem aan de liedjes zijner moeder denken, die zij zong als zij hem, toen hij klein was, in slaap wiegde. Den laatsten nacht begon hij te snikken, toen hij het gezang hoorde. De schipper hield op, en riep: — „Moed, moed, f i g d e u! Wat

duivel! Een Genuees zou huilen omdat hij ver van huis is! De Genueezen reizen roemvol en zegepralend de wereld rond!" — Bij die woorden vermande hij zich weder, voelde de kracht van het Genueesche bloed, hief het hoofd met fierheid omhoog, en legde de hand op het roer. — „Welnu, ja," — zeide hij bij zichzelven, — „al moest ik de wereld rondtrekken, jaren en jaren achtereen reizen, en honderden mijlen te voet afleggen, ik zou niet moede worden, vóór ik mijne moeder gevonden had. Al moest ik stervende aankomen en voor hare voeten dood neêrvallen! Als ik haar maar één keer terugzie! Moed!" — En door deze nieuwe opgewektheid bezield, kwam hij, bij het aanbreken van den dag, toen de hemel rood gekleurd, en het nog zeer koel was in de lucht, voor de stad Rosario aan, die op den hoogen oever van den Parana gelegen is; het water weêrspiegelde de met vlaggen versierde masten van honderd schepen, uit alle landen.

Eenigen tijd later ging hij aan land, en haastte zich, met zijn bundeltje in de hand, naar de stad, om den Argentijnschen heer te zoeken, voor wien zijn beschermer uit Boca hem een briefje had medegegeven, en dat eenige woorden van aanbeveling inhield. Toen hij Rosario binnenkwam, scheen het hem toe, alsof hij in eene bekende stad was. Hij zag weêr die lange rechte straten, aan beide zijden met lage, witte huizen bebouwd, straten, die de stad in alle richtingen doorsneden; boven de daken waren honderden telegraaf- en telefoondraden gespannen, die op vereenigingspunten reusachtige spinnewebben geleken; er was een druk verkeer van voetgangers, paarden en wagens. Een oogenblik kon hij niet goed meer denken: het was hem alsof hij weer binnen Buenos-Ayres kwam, alsof hij opnieuw zijnen neef moest gaan zoeken. Bijna een uur liep hij rond, dan deze, dan gene zijde opgaande, terwijl het hem telkens toescheen of hij altijd in dezelfde straat uitkwam; na lang vragen vond hij eindelijk de woning van zijnen nieuwen beschermer. Hij trok aan de schel. De deur werd geopend door een' dikken, blonden man, op wiens gelaat eene knorrige uitdrukking lag, en die er als een huisbewaarder uitzag. Hij vroeg Marco op barschen toon en sprak de woorden met een vreemd accent uti:

— „Wat wil je?" —

De jongen noemde den naam van den bewoner van het huis.

— „Mijnheer is gisteren met zijne geheele familie naar Buenos-Ayres vertrokken," — antwoordde de huisbewaarder.

Marco bleef staan zonder een woord te kunnen zeggen.

Eindelijk stamelde hij: — „Maar ik...... ik heb niemand hier! Ik ben geheel alleen." — En hij stak hem het briefje toe.

De man nam het aan, las het, en zeide: — „Ik weet niet wat je doen moet. Kom het antwoord maar vragen als mijnheer over eene maand terug is." —

— „Maar ik, ik ben geheel alleen! Ik kan niet zoolang wachten!" — riep de jongen op smeekenden toon uit.

— „Kom, ga weg!" — zeide de andere; — „ga maar weêr in Italië bedelen." —

En hij deed hem de deur voor den neus dicht.

De jongen bleef als versteend staan.

Toen nam hij langzaam zijn bundeltje weder op, en ging verbitterd verder met de angst in het hart, terwijl duizenden ontmoedigende gedachten

hem door het hoofd gingen. Wat te doen? Waar heen te gaan? Om van Rosario naar Cordova tekómen, moest men een' geheelen dag in den spoortrein zitten. Hij bezat nog slechts enkele lire's. Wanneer hij er het geld afrekende, dat hij noodig had om dien dag het noodzakelijke te koopen, bleef hem bijna niets over. Waar het geld te vinden dat hij voor de reis hebben moest? Hij kon werken! Maar hoe, aan wien werk te vragen? Om een aalmoes bedelen? O neen! teruggewezen, beleedigd, vernederd te worden, zooals door dien huisbewaarder, neen, dat nooit meer, dan liever sterven! — Toen hij dit overdacht, en de lange straat voor zich zag, die in de verte op de onbegrensde vlakte uitliep, toen voelde hij nog eens dat alle moed hem ontzonk; hij wierp zijn bundeltje op de stoep, ging met den rug tegen den muur zitten, en, zonder eenen traan te kunnen schreien, verborg hij in wanhoop het gelaat in de handen.

De voorbijgangers stootten tegen zijne voeten; de wagens dreunden over den weg; verscheidene kinderen bleven staan om naar hem te kijken. En zoo bleef hij eenen tijdlang zitten.

Opeens werd hij door eene stem opgeschrikt, die hem half in het Italiaansch en half in het Lombardisch, toevoegde: — „Wat scheelt er aan, ventje?" —

Hij nam bij deze woorden de handen van het gelaat, sprong met eenen uitroep van verwondering op, en riep: — „Gij hier!" —

De oude Lombardische boer, met wien hij op reis vriendschap had gesloten, stond voor hem.

De verwondering van den boer was niet minder dan de zijne. De jongen liet hem echter geen tijd tot vragen, maar vertelde hem dadelijk in welken toestand hij zich bevond.

— „Nu ben ik zonder geld hier: ik moet werken; help mij werk te vinden, waarmede ik eenig geld zal kunnen verdienen. Ik wil alles doen: goederen dragen, de straat vegen, boodschappen bezorgen; ik kan ook op het land werken; ik ben tevreden als ik zwart brood tot voedsel heb, als ik maar zoo spoedig mogelijk verder kan gaan, als ik maar ééns mijne moeder zal vinden; help mij, zoek mij werk, in Godsnaam, sta mij bij. Ik kan niet meer!" — „Duivels duivels," — zeide de boer, keek in het rond, en krabde zich achter het oor. — „Het ziet er treurig uit!...... Werken...... dat is gauw gezegd. Laat ik eens bedenken. ou er geen middel zijn, om dertig lire's van zoovele landgenooten te krijgen?" —

De jongen zag hem aan. Een weinig hoop kwam hem troosten.

— „Kom met mij mede," — zeide de boer.

— „Waarheen?" vroeg Marco, en nam zijn' bundel weder op.

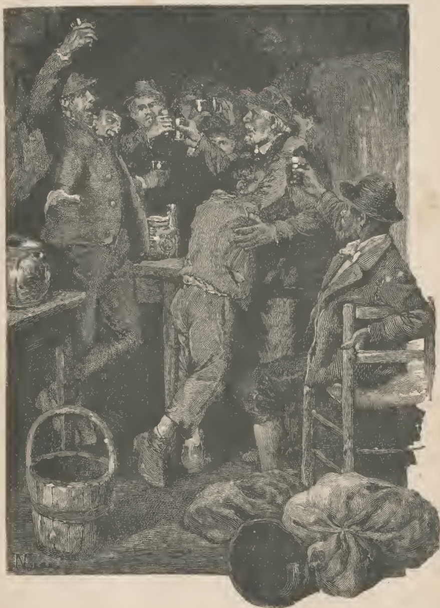
— „Kom met mij mede." —

De boer ging op weg. Marco volgde hem, zij legden te zamen een goed eind af, zonder te spreken. De boer stond stil voor de deur eener herberg, welke eene ster voor uithangbord had, waarop geschreven stond: — La estrella de Italia; — hij keek naar binnen, wendde zich toen tot den jongen, en zeide vroolijk: — „Wij komen op het goede oogenblik." — Zij gingen de kamer binnen, die vol was met tafeltjes, waaraan vele mannen, luid sprekende, zaten te drinken. De oude Lombardiër naderde het eerste tafeltje, en door de wijze waarop hij de mannen groette, die er om heen zaten, begreep Marco, dat hij kort geleden nog in hun gezelschap geweest was. Allen zagen er verhit uit, en lieten de bekers zingende en lachende

klinken. — „Kameraden!" — zeide de Lombardiër, terwijl hij staan bleef, en Marco voorstelde, — „dit is een arme jongen, uit ons vaderland, die geheel alleen van Genua naar Buenos-Ayres gereisd is, om zijne moeder te zoeken. Te Buenos-Ayres zeide men hem: — „Hier is zij niet, zij is te Cordova." — Hij is met een schip naar Rosario gekomen; deze reis duurde drie dagen en vier nachten; hij had twee regels van aanbeveling bij zich, en toen hij het briefje toonde, wees men hem af. Nu heeft hij geen stukje geld meer op zak, is geheel alleen en diep wanhopig. Het is een b a g a i met een goed hart. Laat ons eens zien! Zouden wij niet genoeg bij elkaâr kunnen brengen, om zijne moeder te zoeken? Zouden wij hem als een hond links kunnen laten liggen?" —

— „Dat nooit, perdio! Dat zullen wij nooit doen!" — riepen allen te zamen, en sloegen met de vuist op de tafel. — „Een landgenoot!" — „Kom eens hier, kleintje!" — „Wij zijn Italiaansche landverhuizers!" — „Kijk dat aardige gezichtje eens aan!"—„Komt, kameraden, het geld uit den zak!" — „Bravo! alleen gekomen, je hebt moed!" — „Drink eens een slokje, I t a l i a n i t o." — „Wij zullen je naar je moeder zenden, reken daar op!" — En de een kneep hem in de wang, de ander klopte hem met de hand op den schouder, een derde nam het bundeltje van hem over; andere landverhuizers stonden van de naburige tafeltjes op, en kwamen naderbij; de geschiedenis van den jongen deed de rondte in de herberg; uit de andere kamer voegden zich drie Argentijnsche mannen bij hen, en in minder dan tien minuten had de Lombardische boer, die met zijnen hoed rondging, twee-en-veertig lires bijeen. — „Heb je gezien," — zeide hij toen, en wendde zich tot Marco, — „hoe gauw het in Amerika gaat?" — „Drink," — riep een ander Marco toe, hem een' beker met wijn reikende, — „op de gezondheid van je moeder." — Allen hieven de bekers op. En Marco herhaalde: — „Op de gezondheid van mijne......" — Maar de vreugde, die hem bedwelmde, kneep hem de keel dicht, en den beker op tafel zettende, wierp hij zich aan den hals van den ouden man.

Den volgenden dag, bij het aanbreken van den morgen, was hij reeds op reis naar Cordova, opgeruimd en lachend, vol blijde voorgevoelens. Maar somtijds levert de natuur zulk een' somberen aanblik, dat het onmogelijk is lang vroolijk te blijven. Het weder was drukkend, de hemel grauw; de trein was bijna leeg, en liep door eene uitgestrekte vlakte, waarop geen spoor van menschelijk leven te ontdekken viel. Hij bevond zich alleen in eenen langen waggon, die gehaakt was aan den wagen voor de zieken. Hij keek naar links en keek naar rechts, en zag alleen de woestijn, waarop hier en daar een enkel misvormd boompje groeide, met verwrongen stam en takken en in bochten gedraaid, zooals hij het nog nooit gezien had; treurige, schaarsche en dorre plantengroei, die aan de vlakte het aanzien het scheen hem toe, dat zij vol angst en toorn daar stonden; het was eene gaf van een zonderling kerkhof. Hij sluimerde een half uur, richtte zich daarna op, en keek weder naar buiten: het was altijd hetzelfde uitzicht. De spoorwegstations waren verlaten, als kluizenaarswoningen; wanneer de trein stilstond, hoorde men geene enkele stem; het was hem of hij zich geheel alleen in den trein bevond, verloren, verlaten in het midden eener woestijn. Het scheen hem toe, dat ieder station het laatste zou zijn, en dat hij daarna in een geheimzinnig en schrikaanjagend land van wilden zou

komen. Een ijskoude wind woei hem scherp in het gelaat. Hij was in het einde van April uit Genua vertrokken, en zijn vader had niet bedacht, dat hij dus in Amerika den winter zou vinden; zoo kwam het dat men hem in zomerkleederen gestoken had. Na eenige uren werd de koude hem ondragelijk, daarbij kwam de vermoeienis der vorige dagen, gedurende welke hij allerlei hevige aandoeningen ondervonden had, en der slapelooze nachten. Hij sluimerde in, sliep geruimen tijd, en ontwaakte verstijfd; hij gevoelde zich onwel. Toen overviel hem eene onbestemde vrees van ziek te worden en onderweg te sterven, en een angst, dat men hem daar in het midden der eenzame vlakte zou werpen, waar zijn lijk verscheurd zou worden door honden en roofvogels, evenals de lichamen van paarden en runderen, die hij hier en daar had zien liggen, en waarvan hij den blik met afkeer gewend had. Daar hij zich ziek gevoelde en te midden dier doodelijke stilte der natuur was, werd zijne verbeelding geprikkeld en naar het sombere gekeerd. Was hij wel zeker, zijne moeder te Cordova te vinden? Wanneer zij er eens niet was? Als die heer uit de straat van los Artes zich eens vergist had? Wanneer zij eens gestorven was? Zoo denkende sliep hij in, en droomde dat hij zich in den nacht te Cordova bevond, en uit alle vensters en deuren hoorde roepen: — „Hier is zij niet! Hier is zij niet! Hier is zij niet!" — Met een' schrik werd hij plotseling wakker, en zag aan het einde van den waggon drie mannen met baarden, in shawls van verschillende kleuren gewikkeld, die hem aanzagen en onder elkander zacht praatten. Het vermoeden kwam bij hem op, dat zij dieven waren en hem vermoorden wilden, om den bundel te verkrijgen. Bij de koude, waardoor hij bevangen was, bij het onaangename gevoel dat hij had, kwam nu nog de angst; zijne verbeelding, die reeds overprikkeld was, maakte de vrees erger; de drie mannen keken gedurig naar hem om, — een van hen kwam naar hem toe; toen verloor hij zijne bezinning, en met uitgebreide armen hem tegemoet loopende, riep hij uit: — „Ik heb niets! Ik ben een arme jongen. Ik kom uit Italië, en zoek mijne moeder. Ik ben alleen; doe mij geen kwaad!" — De mannen begrepen alles; hun hart werd met medelijden vervuld, zij brachten hem tot rust, en spraken op vriendelijken toon vele woorden tot hem, die hij niet begreep; toen zij zagen dat hij van koude klappertandde, sloegen zij een der shawls om hem heen, en hielpen hem, zich gemakkelijk neder te leggen, zoodat hij weêr slapen kon. En hij sluimerde weder, tot de zon onderging. Toen men hem wekte, was hij te Cordova.

O! welk eenen zucht van verlichting slaakte hij, en met hoeveel onstuimigheid sprong hij uit den waggon! Aan een der spoorwegbeambten vroeg hij, waar hij het huis van den ingenieur Mequinez vinden kon. De beambte noemde hem den naam eener kerk: — de woning was vlak daarnaast, — en Marco vloog weg. De avond was gevallen. Hij ging de stad in. Het was hem of hij een ander maal Rosario binnenkwam, toen hij de rechte straten zag, bebouwd met lage, witte huizen, die door andere rechte, lange straten doorsneden werden. Hij ontmoette weinig menschen, en bij het schijnsel der spaarzame verlichting zag hij vreemde gezichten, die eene hem onbekende kleur hadden tusschen zwart en groen, en als hij nu en dan het hoofd ophief, zag hij kerktorens, welke in eenen zonderlingen stijl gebouwd waren en zich met hunne groote afmetingen donker tegen het uitspansel aftee-

kenden. De stad was duister en stil, maar daar hij de groote woestijn had doorgetrokken, scheen zij hem vroolijk toe. Marco vroeg eenen priester den weg, en vond spoedig de kerk en het huis. Hij trok met bevende hand aan de schel, en drukte de andere tegen zijne borst, om het kloppen van zijn hart tegen te gaan, dat hem de keel bijna deed springen.

Eene oude vrouw deed open; zij hield een lampje in de hand. Marco kon niet dadelijk spreken.

— „Wien zoek je?" — vroeg zij hem in het Spaansch.

— „Den ingenieur Mequinez," — zeide Marco.

De oude vrouw maakte een gebaar, alsof zij de armen over de borst wilde kruisen, en antwoordde, terwijl zij het hoofd schudde: — „Dus jij weet ook al niet waar de ingenieur Mequinez is! Nu wordt het tijd dat het uit is. Drie maanden lang valt men mij al lastig. Het schijnt niet voldoende te zijn, dat men het in de couranten gezet heeft: men zal het op de hoeken der straten moeten schrijven, dat mijnheer Mequinez naar Tucuman is gaan wonen!" —

De jongen wankelde. Toen sprak hij vol verbittering: — „Er rust een vloek op mijnen tocht. Ik zal op straat sterven, eer ik mijne moeder gevonden heb! Ik word gek, ik zal een einde maken aan mijn leven...... Mijn God! Hoe heet die stad? Waar ligt zij? Op welken afstand van hier?" —

— „Ach, arme jongen," — antwoordde de vrouw meêwarig, — het is geene kleinigheid! Op zijn minst zal zij vier of vijf honderd mijlen van Cordova verwijderd zijn." —

Marco verborg het gelaat in de handen, en vroeg snikkende: — „En nu...... wat moet ik doen?" —

— „Wat zal ik je zeggen, arm kind," — antwoordde de vrouw; — „ik weet het niet." —

— Maar dadelijk daarop viel haar iets in, en haastig sprak zij: — „Luister, het is goed dat ik er aan denk. Doe dit. Ga langs de rechterzijde der straat, bij de derde deur zal je eenen hof vinden; daar woont een c a p a t a z, een koopman, die morgen naar Tucuman vertrekt met zijne c a r r e t a s en zijne ossen. Ga naar hem toe en vraag of hij je wil medenemen, bied hem je diensten aan; hij zal je wel eene plaats in een der wagens geven, maar ga dadelijk naar hem toe." —

De jongen nam zijn bundeltje op, bedankte terwijl hij wegging, en na twee minuten bevond hij zich op eenen grooten binnenhof, die door lantaarns verlicht werd. Vescheidene mannen waren bezig zakken met koren op groote wagens te laden, welke op de vervoerbare huizen van kermismenschen geleken, met ronde daken, en hooge wielen; een oude man, in eene soort van mantel met witte en zwarte ruiten gewikkeld, en die hooge kaplaarzen droeg, voerde het bevel over den arbeid. Marco naderde hem, droeg hem bedeesd zijn verzoek voor, en zeide dat hij uit Italië kwam, om zijne moeder te zoeken.

De c a p a t a z, hetgeen beteekent hoofdman (de hoofdman, die den trein van wagens begeleidt), bekeek hem van het hoofd tot de voeten, en zeide droog: — „Er is geene plaats." —

— „Ik heb vijftien lires," — antwoordde de jongen smeekend, — „ik geef u mijne vijftien lires. Ik zal werken, om mede te kunnen reizen. Ik zal water en voeder voor de dieren aandragen; ik wil alles doen wat ge

beveelt. Met een stukje brood ben ik tevreden. Geef mij een klein plaatsje, mijnheer!" —

De capataz zag hem nog eens aan, en zeide, een weinig vriendelijker: — „Er is geene plaats...... en dan...... wij gaan niet naar Tucuman, wij reizen naar eene andere stad, Santiago dell'Estero. Op een zeker punt zouden wij je moeten achterlaten, en dan zou je nog een groot eind te voet moeten afleggen. —

— „O, ik zou eens zoo ver willen loopen!" —riep Marco uit; — „denk niet, dat ik daar tegen opzie. Op welke manier ook, ik zal er komen; maar geef mij een klein plaatsje, mijnheer, laat mij uit medelijden niet hier alleen!" —

— „Weet dat het eene reis is van twintig dagen!" —

— „Dat doet er niets toe!" —

— „En eene moeielijke reis!" —

— „Ik zal alles doorstaan." —

— „Je zult alleen den tocht moeten eindigen." —

— „Niets jaagt mij vrees aan. Als ik mijne moeder maar terug mag vinden. Heb medelijden!" —

De capataz hield eene lantaarn voor Marco's gelaat en zag hem aan. Daarop zeide hij: — „Je kunt meêgaan." —

De jongen kuste hem de handen.

— „Slaap dezen nacht in eene kar," — voegde Capataz er bij, toen hij heen ging; — „morgen ochtend om vier uren zal ik je wekken. Buenas noches." —

Den volgenden morgen om vier uur, bij het schijnsel der sterren, begaf zich de lange rij wagens met veel geraas op weg. Iedere kar werd door zes ossen getrokken en gevolgd door een groot aantal dieren, welke de anderen konden aflossen. Marco, die gewekt was en wien men eene plaats in een der wagens aangewezen had tusschen de zakken, sliep spoedig weder vast in.

Toen hij wakker werd, bevond men zich op eene eenzame plaats, in de zon, en al de mannen — de peones — waren in eenen kring gezeten om een gedeelte van een kalf, dat in de open lucht gebraden werd en geregen was een eene soort van speer, welke in den grond stond naast een groot vuur, dat door den wind aangewakkerd werd. Zij aten allen te zamen, sliepen en gingen toen weder op weg; zoo werd de reis voortgezet, met militaire regelmatigheid. Iederen morgen ging men om vijf uur op weg, en maakte te negen uur halt; dan vervolgde men de reis om vijf uur 's middags, om te tien uur weder stil te houden. De peones zaten te paard en dreven de ossen met lange stokken. De jongen maakte de vuren aan voor het gebraad, voederde de dieren, hield de lantaarns schoon en droeg het drinkwater aan. Het landschap gleed hem als een nevelachtig droombeeld voorbij: uitgestrekte bosschen van kleine, bruine boompjes; dorpen die uit enkele verspreide huizen bestonden, met roode daken; groote, breede vlakten, beddingen van vroegere zoutmeren, die zoo ver het oog reikte wit waren van de zoutdeeltjes; en steeds, aan alle zijden, heerschte stilte en eenzaamheid. Zeer zelden ontmoetten zij twee of drie ruiters, die gevolgd werden door eene kudde wilde paarden, welke in galop als een wervelwind voorbijgingen. De dagen verliepen gelijkmatig, evenals op zee, treurig en

kruipend; maar het weder was gunstig. Echter werden de p e o n e s, alsof Marco hun knecht ware, van dag tot dag veeleischender; eenigen behandelden hem ruw en voegden hem bedreigingen toe; allen lieten zich bedienen, zonder naar hem om te zien; zij lieten hem zware lasten voeder dragen; zonden hem om water van een' verren afstand, te halen; en hij, uitgeput van vermoeienis, kon zelfs 's nachts niet slapen, daar hij gedurig opgeschrikt werd door de stooten, die de kar maakte, en wakker werd gehouden door het oorverdoovende gekraak der wielen en houten assen. Hier kwam nog bij, dat er een wind was opgestoken, die deeltjes fijne aarde met zich voerde, welke roodachtig en vet waren, en alles overdekten, in de kar drongen, door zijne kleederen werden gejaagd, hem in de oogen en in den mond stoven, zoodat zij hem zien en ademhalen beletten, en dit zonder ophouden, hinderlijk, ondragelijk. Door vermoeienis en slapeloosheid half bezwijkende, in onzindelijke, gescheurde kleederen gehuld, afgesnauwd en van den morgen tot den avond slecht behandeld, gevoelde de arme jongen zich elken dag meer ternedergedrukt, en zou den moed geheel verloren hebben, indien de c a p a t a z hem niet van tijd tot tijd eenige vriendelijke woorden had toegesproken. Dikwijls, in een hoekje van de kar gedoken, als niemand hem zag, schreide hij met het gelaat tegen zijn bundeltje gedrukt, dat nu nog slechts eenige lompen inhield. Iederen morgen stond hij zwakker en moedeloozer op, en wanneer hij dan het landschap beschouwde, en altijd weder die eindelooze, onveranderlijke vlakte moest zien alsof er een oceaan van aarde voor hem lag, dan zeide hij tot zichzelven: — „O, ik zal den avond van dezen dag niet beleven! Heden bezwijk ik onderweg.” — En de uitputting werd erger; men behandelde hem hoe langer hoe ruwer. Op een morgen sloeg een der mannen hem in het bijzijn van den c a p a t a z, omdat hij het water te laat bracht. Na dit voorval begonnen zij hem uit de aardigheid, wanneer zij hem een bevel gaven, te stompen en scheldwoorden toe te roepen, waarop zij dan zeiden: — „Steek dat in je zak, vagebond!” — „Breng dat aan je moeder!” — Hij kon het niet langer verdragen, en werd ziek; drie dagen lang lag hij onder een' deken in den wagen, streed tegen de koorts, en zag niemand behalve den c a p a t a z, die hem te drinken kwam geven en zijn' pols voelde. Toen geloofde hij dat het met hem gedaan was, riep zijne moeder in wanhoop aan, en sprak honderden malen haren naam uit: — „O moeder! moeder! Help mij! kom bij mij eer ik sterf! O mijne arme moeder, die ik nooit meer zal terugzien! Arme moeder, die mij dood op den weg zal vinden!” — Hij vouwde de handen op de borst samen, en bad. Ten laatste begon hij te herstellen, dank zij de zorg van den c a p a t a z, en genas; maar toen hij beter was, brak de vreeselijkste dag der reis aan: de dag waarop hij alleen verder moest gaan. Meer dan twee weken waren zij onder weg. Toen zij aan het punt gekomen waren, waar de weg naar Tucuman zich scheidt van dien, welke naar Santiago dell'Estero geleidt, kondigde de c a p a t a z hem aan, dat zij elkander verlaten moesten. Hij gaf Marco eenige inlichtingen omtrent den weg, bond hem zijn bundeltje op den rug vast, opdat hij den last niet zou hebben het te moeten dragen, en wendde zich plotseling af, alsof hij vreesde aangedaan te worden, na hem gegroet te hebben. Marco had nauwelijks gelegenheid, hem den eenen arm te kussen. Ook de andere mannen, die hem zoo mishandeld hadden, schenen een weinig medelijden te gevoelen, nu hij daar zoo alleen bleef,

en wierpen hem een afscheidsgroet toe, toen hij zich verwijderde. Hij beantwoordde hunne groeten door met de hand te wuiven en bleef de ruiters

nazien, tot zij in het roode stof, dat de hoeven der paarden deed opdwarrelen, verdwenen waren; toen vervolgde hij, treurig gestemd, zijnen weg.

Eén ding echter troostte hem een weinig, van den beginne af. Na zoo-

vele dagen niets dan de kale vlakte gezien te hebben, die altijd dezelfde bleef, aanschouwde hij eene keten van hooge bergen; zij waren blauw, hadden witte toppen en deden hem aan de Alpen denken, zoodat dit hem een gevoel van toenadering tot zijn land gaf.

Het waren de Andes, de ruggegraat van het Amerikaansche vasteland, de machtige keten, die zich van Vuurland tot de IJszee van den Noordpool uitstrekt, tot honderd en tien graden breedte. Hij was ook zeer gelukkig te bemerken, dat de lucht steeds warmer werd; dit kwam omdat hij zich noordwaarts begaf, en dus de tropische gewesten meer en meer naderde. Op groote afstanden van elkaar stonden kleine groepen van huizen, waaronder dikwijls een winkel was; dan kocht hij iets om te eten. Hij ontmoette mannen te paard; ook zag hij nu en dan vrouwen en kinderen op den grond zitten, onbewegelijk en ernstig; zulke gezichten had hij nog nooit gezien; hunne gelaatskleur was roodachtig als de aarde, hunne oogen stonden schuin, hunne wangbeenderen sprongen vooruit; zij keken hem strak aan, volgden hem met den blik en schudden het hoofd, als automaten. Het waren Indianen. Den eersten dag liep hij tot de krachten hem begaven, en toen sliep hij onder eenen boom. Den volgenden dag legde hij een veel korter eind af en was zijne opgewektheid minder. Zijn schoeisel was doorgeloopen, zijne voeten waren opgezwollen, zijn maag verzwakt door het slechte voedsel. Tegen den avond begon hij angstig te worden. Hij had in Italië hooren vertellen, dat er in deze landen slangen zijn; hij dacht dat hij er over den grond hoorde kruipen, hij stond stil; dan vervolgde hij zijn' weg, over het geheele lichaam bevend. Somtijds gevoelde hij een weemoedig medelijden met zichzelven, en dan weende hij in stilte, al loopende. In zulke oogenblikken dacht hij: — „Wat zou mijne moeder lijden, wanneer zij wist hoe angstig ik ben!" — en dit denkbeeld gaf hem weêr moed. Ook, om den angst te verdrijven, dacht hij aan allerlei dingen, die op zijne moeder betrekking hadden. Hij herinnerde zich de woorden, welke zij gesproken had, toen zij van Genua vertrokken was, en het gebaar, waarmede zij zijne dekens instopte, toen hij als kind in zijn bedje lag, en ook hoe hij haar dan met de armen omstrengelde en zeide: — „Blijf zoo een oogenblik bij mij!" — Dan was zij dikwijls geruimen tijd bij hem gebleven, met haar hoofd tegen het zijne geleund, stil peinzende. Hij zeide bij zichzelven: — „Zal er een dag komen, waarop ik u terugvind, lieve moeder?" Zal ik aan het eind van mijne reis komen, moeder?" — En hij vervolgde zijnen weg, tusschen de stammen van onbekende boomen, over uitgebreide suikerriet-plantages, over weiden zonder einde, terwijl hij steeds de hooge, blauwe bergen vóór zich zag, die hunne trotsche kruinen in de heldere lucht verhieven. Vier dagen — vijf, eene week ging voorbij. Zijne krachten namen af, zijne voeten bloedden. Eindelijk op een' avond tegen zonsondergang zeide een voorbijganger hem: — „Tucuman ligt vijf mijlen hier vandaan." — Hij uitte een' kreet van blijdschap en verhaastte den stap, alsof hij op eens al zijn' verloren moed herkregen had. Maar de begoocheling was van korten duur. Zijne krachten begaven hem plotseling, en hij viel doodaf aan den rand eener drooge sloot neder. Het hart klopte hem echter van blijdschap. De hemel, waar de sterren helder flikkerden, had hem nog nooit zoo schoon toegeschenen. Hij zag tot hem op, toen hij zich op het gras had uitgestrekt om te slapen, en dacht dat op hetzelfde oogenblik zijne moeder ook hare blikken omhoog wendde. Hij zeide: —

„O lieve moeder, waar zijt gij? Wat zijt ge nu bezig te doen? Denkt ge aan uwen zoon? Denkt ge aan uwen Marco, die zoo dicht in uwe nabijheid is?" —

Arme Marco! Wanneer hij had kunnen zien, in welk eenen toestand

zijne moeder zich op dat oogenblik bevond, zou hij eene bovenmenschelijke poging gedaan hebben om nog verder te loopen, om eenige uren vroeger bij haar te zijn. Zij was ziek en lag te bed in eene benedenkamer van het heerenhuis, dat door de familie Mequinez bewoond werd. De leden van

het huisgezin hadden haar lief, en stonden haar op alle wijzen bij. De arme vrouw was reeds sukkelend, toen de ingenieur Mequinez plotseling uit Buenos-Ayres had moeten vertrekken, en was een weinig beter geworden, door de gezonde lucht van Cordova. Maar toen, daar zij geen antwoord had gekregen op hare brieven, noch van haren man, noch van haren neef, hadden het levendig voorgevoel van een groot ongeluk, de gestadige onrust in welke zij leefde, terwijl zij niet wist of zij gaan of blijven moest en iederen dag eene treurige tijding verwachtte, haar lichamelijk zeer verzwakt.

Ten laatste had zich eene ernstige ziekte geopenbaard: eene beklemde darmbreuk. In vijftien dagen was zij niet van haar bed opgestaan. Eene heelkundige operatie was noodig om haar in het leven te behouden. En in hetzelfde oogenblik, waarop Marco haar had aangeroepen, stonden de heer en de vrouw des huizes aan haar bed, om haar met zachtheid te overtuigen dat zij zich moest laten opereeren, wat zij al weenend hardnekkig weigerde. Een bekwame dokter uit Tucuman had reeds de vorige week hetzelfde beproefd, maar tevergeefs. — „Neen, mijnheer en mevrouw," — zeide zij, — „houdt niet langer aan; ik heb niet meer de kracht dit te doorstaan; ik zal onder de messen der dokters bezwijken. Het is beter, dat men mij zoo laat sterven. Ik hecht niet meer aan het leven. Alles is voor mij gedaan. Het is beter dat ik sterf, vóór ik heb kunnen vernemen wat er met mijn gezin is voorgevallen." — Haar meester en hare meesteres spraken dit tegen, zeiden om haar te bemoedigen, dat zij op den laatsten brief, die naar Genua gestuurd was, zonder twijfel antwoord zou krijgen, dat zij zich moest laten opereeren, dat zij het verplicht was tegenover hare kinderen. Maar de gedachte aan hare zonen kon slechts de angsten vermeerderen en de ontmoediging grooter doen worden, die haar sedert geruimen tijd vervulden. Bij deze woorden barstte zij in tranen uit. — „O mijne kinderen! mijne kinderen!" — riep zij, en vouwde de handen; — „misschien leven zij niet meer! Het is beter, dat ik nu sterf. Ik dank u, lieve mijnheer en mevrouw, ik dank u met mijn geheele hart. Maar het is beter dat ik nu sterf. Ik wordt toch niet beter door de operatie, daar ben ik zeker van. Dank voor al uwe zorgen. De dokter behoeft overmorgen niet terug te komen. Ik wil sterven. Het is voorbestemd, dat ik hier zal dood gaan. Mijn besluit is genomen." — En mijnheer en mevrouw Mequinez troostten haar opnieuw, en herhaalden: — „Spreek zoo niet. — Zij vatten hare handen, en smeekten haar, maar de vrouw sloot vermoeid de oogen, en geraakte in eenen toestand van verdooving, die op den doodsslaap geleek. De meester en de meesteres bleven nog eenen tijdlang, en keken, bij het flauwe schijnsel van een klein licht, met diep medelijden naar deze liefdevolle moeder, die, om haar huisgezin te redden, daar was gekomen, en nu stierf, zeven duizend mijlen van haar vaderland verwijderd, na zoo gezwoegd te hebben. De arme vrouw, zij was zoo eerlijk, zoo goed, zoo ongelukkig!

Met zijnen bundel op den rug, gebogen en hinkende, maar vol goeden moed, kwam Marco den volgenden dag, in den vroegen morgen, de stad Tucuman binnen, eene der jongste en bloeiendste steden van de Argentijnsche republiek. Het was hem of hij Cordova weêr zag, Rosario of Buenos-Ayres: het waren dezelfde rechte, lange straten, dezelfde lage, witte huizen; maar overal trof hij een' hem nieuwen, prachtigen plantengroei aan, eene welriekende atmosfeer, schitterenden zonneschijn, een' helderen, die-

pen hemel, zooals hij nooit te voren gezien had, zelfs niet in Italië. Toen hij de straten inging, voelde hij dezelfde koortsige onrust, die hem te Buenos-Ayres had aangegrepen; hij bekeek de deuren en vensters van alle huizen; hij zag de vrouwen, die hem voorbijkwamen, aan, in de angstige hoop, zijne moeder te zullen ontmoeten; hij had allen willen ondervragen, en durfde niemand aan te spreken, en allen zagen om, naar den armen jongen, die in lompen gekleed, en met stof overdekt was, en wien men het aan kon zien, dat hij van verre kwam. En hij zocht onder de voorbijgangers een gelaat dat hem vertrouwen inboezemde, iemand tot wien hij de gewichtige vraag zou kunnen richten, toen zijn blik op het uithangbord van eenen winkel viel, waarop een Italiaansche naam geschreven stond. In den winkel bevonden zich een man met een' bril, en twee vrouwen. Hij naderde langzaam de deur, nam een moedig besluit, en vroeg: — „Zoudt gij mij ook kunnen zeggen, waar de familie Mequinez woont?” —

— „Bedoelt ge den ingenieur Mequinez?” — vroeg de winkelier op zijne beurt.

— „Den ingenieur Mequinez,” — antwoordde de jongen met zachte stem.

— „De familie Mequinez is niet meer te Tucuman”, — zeide de winkelier.

Een kreet van vertwijfeling, zooals een mensch, die doodelijk getroffen is, kan uitstooten, volgde op deze woorden.

De winkelier en de vrouwen sprongen op; verscheidene buren kwamen aanloopen. — „Wat is er? Wat heb je, jongen?” — vroeg de winkelier, trok hem naar binnen, en liet hem op een' stoel zitten. — „Het is niet om te wanhopen, wat duivel! De familie Mequinez woont niet meer hier, maar een eind verder, eenige uren van Tucuman af.” —

— „Waar? Waar?” — riep Marco, en sprong veerkrachtig op, alsof hij alle levensmoed herwonnen had.

— „Een vijftiental mijlen van hier,” — ging de man voort, — „aan den oever der Saladillo. Je zult daar eene groote suikerfabriek zien staan en eenige huizen, waaronder ook de woning van den heer Mequinez is. Een ieder weet waar het is, in enkele uren kan je er zijn.” —

— „De familie is eene maand geleden verhuisd,” — zeide een jongen, die was komen aanloopen, toen hij den gil gehoord had.

Marco zag hem met groote oogen aan, en verbleekende vroeg hij snel: — „Heb je ook de dienstmaagd van mevrouw Mequinez gezien, eene Italiaansche?” —

— „De Genueesche? Ja, ik heb haar gezien.” —

Marco barstte in een stuipachtig snikken los, halflachend, half schreiend.

Toen zeide hij met een gebaar, en op een' toon, die onwankelbare vastberadenheid uitdrukte: — „Hoe moet ik gaan? gauw, zeg mij den weg, ik vertrek dadelijk, zeg mij hoe ik gaan moet!” —

— „Maar je moet eenen geheelen dag loopen,” — zeiden allen tegelijk, — „je bent vermoeid, rust eerst uit, je kunt morgen gaan.” —

— „Onmogelijk! Onmogelijk!” — antwoordde de jongen. — „Zegt mij hoe ik gaan moet, ik talm geen oogenblik meer, ik vertrek nu, al moest ik bij den weg sterven.” —

Toen men zag dat zijn besluit genomen was, verzette men zich niet langer. — „God zij met je,” zeide men. — „Let op den weg door het woud.” — „Goede reis, Italianito.” —

Een man bracht hem de stad uit, beduidde hem den weg, dien hij ne-

men moest, gaf hem eenigen raad en bleef hem nakijken. Na eenige minuten verdween de jongen achter de dikke boomen, die langs den weg groeiden, met moeite loopende en zijn' bundel op den rug dragende.

Dezen nacht leed de arme zieke op onbeschrijfelijke wijze. Zij had hevige aanvallen van pijn, die haar zulke luide schreeuwen afpersten, dat men vreesde dat haar de aderen zouden springen. Ook ijlde zij somtijds. De vrouwen, die haar oppasten, waren radeloos. De meesteres kwam ieder oogenblik, vol angst, aan haar bed. Allen begonnen te vreezen, dat, zelfs al had zij besloten zich aan de operatie te onderwerpen, de dokter, die den volgenden morgen komen moest, er niet in zou slagen, haar in het leven te behouden. In de oogenblikken, dat zij helder denken kon, was het echter duidelijk te bemerken, dat zij niet het ergst gemarteld werd door haar lichamelijk lijden, maar door de gedachte aan haar ver verwijderd huisgezin. Bleek, vervallen, met een verwrongen gelaat, sloeg zij de handen in het haar, met een gebaar van wanhoop, dat het hart pijn deed, en riep: — „Mijn God! Mijn God! zoo ver te moeten sterven, sterven zonder hen teruggezien te hebben! Mijne arme kinderen, die zonder moeder achterblijven! Mijne zonen, mijn eigen bloed! O Marco! hij is nog zoo jong, en toch zoo eerlijk, zoo goed, zoo lief! Ge weet niet, welk een hart die jongen heeft! O mevrouw, als ge het wist! Toen ik vertrok, kon ik zijne armen niet van mijnen hals krijgen, en hij snikte om akelig van te worden; het schijnt dat hij wist dat hij zijne moeder niet meer zou terugzien, arme Marco, mijn arm kind! Ik dacht dat mijn hart zou breken! O, was ik toen maar gestorven, gestorven terwijl hij mij vaarwel zeide! Was ik toen maar dood neêrgevallen, als door den bliksem getroffen! Nu zal hij zonder moeder zijn, het arme kind, dat mij zoo beminde en mij zoo noodig had; zonder moeder, in de ellende! Hij zal moeten gaan bedelen! Ik zie hem, Marco, mijn Marco, uitgehongerd de hand ophouden. O! eeuwige God! Neen! Ik wil niet sterven! De dokter! Haal hem dadelijk! Kom, snijd mij, rijt mijn lichaam open, maak mij dol, maar red mijn leven! Ik wil beter worden, ik wil leven, heengaan, vluchten, morgen, dadelijk! De dokter! Help! Help!" — En de vrouwen grepen hare handen, liefkoosden haar zachtkens, baden, lieten haar langzamerhand tot zichzelve komen, en spraken haar van God en van hoop. Toen verviel zij in eene diepe, diepe neêrslachtigheid, schreide, woelde met de vingers door het grijze haar, kreunde als een kind, slaakte lange zuchten, en mompelde nu en dan: — „O mijn Genua! Mijn eigen huis! Die groote zee...... O mijn Marco! mijn arme jongen! Waar is hij nu, mijn arm kind?" —

Het was middernacht. Marco, na vele uren uitgeput tegen de helling van een kuil te hebben gelegen, liep toen door een uitgestrekt woud van reusachtige boomen, wonderen van plantengroei; hunne stevige stammen geleken op pilaren van cathedralen, en hunne zware kruinen verhieven zich tot duizelingwekkende hoogten, waar zij door de maan verzilverd werden. Onduidelijk, in de halve duisternis, zag hij miriaden stammen, alle verschillend: rechte, gebogene, kromme; sommige in verwrongen houdingen, alsof zij elkander bedreigden en gereed stonden elkaâr te bestrijden; eenige lagen op den grond, als torens die in één' slag gevallen waren, en werden nu bedekt door eene dichte, verwarde menigte planten, die een' woedenden

volkshoop geleek,welke hen elkander palm voor palm betwistte; andere stonden in groote groepen bijeen, recht en de een tegen den ander gedrukt, als bundels Titanslansen, waarvan de punten de wolken raken; het was eene trotsche grootheid, eene wonderbaarlijke mengeling van reusachtige voorwerpen, het meest indrukwekkende en aangrijpende schouwspel, dat ooit de plantenwereld hem aangeboden had. Somtijds werd hij door grooten angst overvallen. Maar dan vlogen zijne gedachten in het zelfde oogenblik naar zijne moeder. Hij was doodmoede, had bloedende voeten, en bevond zich alleen te midden van dit uitgestrekte woud, waar hij slechts op groote afstanden kleine, menschelijke woningen zag, die aan den voet van een' boom staande, veel op mierennestjes geleken, en eenige buffels, die langs den weg lagen te slapen; hij was uitgeput, maar voelde de vermoeienis niet; hij was alleen, maar had geene vrees. De majesteit van het woud verhief zijne ziel; de nabijheid zijner moeder verleende hem de kracht en den moed van een' man; de gedachte aan den oceaan, aan de angsten, de smarten, welke hij ondervonden en geleden had, aan de doorgestane vermoeienissen, aan de onwankelbare standvastigheid, die hij had getoond, deden hem het hoofd oprichten; het edele Genueesche bloed stroomde met vernieuwde kracht door zijne aderen, en een gevoel van trots en stoutmoedigheid vervulde zijn hart. Eene nieuwe gewaarwording overkwam hem: door het tijdsverloop van twee jaren had het beeld zijner moeder in zijne herinnering steeds flauwer en onduidelijker vormen gekregen, en op dat oogenblik zag hij hare gestalte duidelijk vóór zich. Hij zag haar gelaat, helder en juist, zooals hij het in langen tijd zich niet voor den geest had kunnen roepen; hij zag het dichtbij, bezield, sprekende; hij zag de snelle bewegingen van hare oogen en hare lippen, hare geheele houding, al hare bewegingen, de weêrspiegeling van hare gedachten op haar gelaat; door deze elkander opvolgende herinneringen aangespoord, verhaastte hij den tred; eene groote teederheid, eene onuitsprekelijke liefde overstelpte hem, vervulde zijn hart en deed groote, stille tranen in zijne oogen opwellen. Terwijl hij zoo voortliep in de duisternis, sprak hij haar toe, zeide de woorden, die hij haar straks in het oor zou fluisteren: — „Hier ben ik, lieve moeder, hier ben ik, — nu verlaat ik u niet meer; wij zullen samen naar huis terugkeeren, op het schip zal ik steeds aan uwe zijde blijven, ik zal u in mijne armen knellen en niemand zal mij ooit weêr van u scheiden; altijd zal ik bij u zijn, tot aan mijn laatsten dag." — En intusschen ontwaarde hij niet, dat het zilverachtige schijnsel der maan van de toppen der reusachtige boomen wegstierf, om door het zachte, witte licht van den morgenstond vervangen te worden.

Dien morgen te acht uur was de geneesheer van Tucuman, — een jonge Argentijner — reeds aan het bed der zieke. Een assistent vergezelde hem, en voor de laatste maal beproefde hij haar te overtuigen, dat zij zich moest laten opereeren; zijne woorden werden met den warmsten aandrang door den ingenieur Mequinez en diens vrouw herhaald. Maar alles was vergeefs. De vrouw gevoelde dat zij alle kracht verloren had en kon geen vertrouwen meer aan de operatie hechten; zij was zeker onder de behandeling te sterven, of haar slechts weinige uren te overleven, na vreeselijker smarten te hebben doorstaan, dan wanneer zij haren natuurlijken dood gestorven was. De dokter trachtte haar tegen te spreken:

— „De operatie kan niet slecht afloopen; ge zult genezen, als ge maar wat moed vat! Blijft ge weigeren, dan is het zeker dat ge binnenkort sterft." — Ook deze woorden hadden geene uitwerking. — „Neen," — zeide zij met heesche stem, — „om te sterven heb ik nog moed, maar niet om onnoodig te lijden. Dank u, dokter. Zoo zal het zijn: laat mij hier sterven." — De dokter gaf na deze woorden alle hoop, dat de zieke zich zou laten behandelen op. Niemand sprak. Toen wendde de vrouw zich tot hare meesteres, en deed haar, met eene reeds half lispelende stem, haar laatste verzoek. — „Lieve, goede mevrouw," — zeide zij met moeite snikkende, — „wilt ge mijn weinigje geld en alles wat ik heb aan mijne familie zenden...... met de hulp van den consul. Ik hoop, dat zij allen in leven zijn. In deze laatste oogenblikken voel ik mij niet meer zoo angstig voor de mijnen. Wees zoo goed hun te schrijven...... dat ik altijd aan hen gedacht, dat ik altijd voor hen gewerkt heb...... voor mijne zonen...... dat het mijne eenige smart was, hen niet meer teruggezien te hebben...... maar dat ik met moed gestorven ben...... gelaten...... hen zegenende; en dat ik aan mijn' man...... en aan mijn' oudsten zoon...... den kleinen, armen Marco aanbeveel;...... dat ik tot het laatste oogenblik met al mijne gedachten bij hem ben geweest......" — Daarop hief zij zich plotseling op, en riep met gevouwen handen: — „Mijn Marco! mijn kind! Mijn leven!"...... — Toen zij, met de oogen vol tranen, in de kamer keek, zag zij hare meesteres niet meer: deze was opeens weggeroepen. Zij zocht haren meester; ook hij was vertrokken. Bij haar bed stonden slechts de twee vrouwen, die haar oppasten, en de assistent. Uit de naburige kamer hoorde men het geluid van haastige schreden, van stemmen die gejaagd, fluisterend spraken, en gesmoorde uitroepen. De zieke keek met hare brekende oogen strak naar de deur, in afwachting. Na eenige minuten kwam de dokter terug, met eene vreemde uitdrukking in de oogen; daarna de heer Mequinez en zijne vrouw, beiden met ontstelde gezichten. Alle drie keken de zieke met eenen zonderlingen blik aan, en wisselden zacht eenige woorden. Zij meende, dat de dokter tegen hare meesteres zeide: — „Beter dadelijk." — De zieke begreep niet wat er voorviel.

— „Josefa," — zeide haar mevrouw Mequinez, met bevende stem. — „Ik breng je eene goede tijding. Bereid je op een verrassend nieuws voor."

De vrouw zag haar oplettend aan.

— „Eene tijding," — vervolgde hare meesteres, met steeds meer aandoening, — „die je eene groote vreugde zal veroorzaken." —

De zieke sperde hare oogen open.

— „Bereid je voor," — ging de dame verder, — „iemand te zien...... dien je hartelijk liefhebt." —

De vrouw hief het hoofd met een' ruk op en keek met fonkelenden blik nu naar hare meesteres, dan naar de deur.

— „Iemand," — voegde hare meesteres er verbleekende bij, — „die nu gekomen is...... onverwachts." —

— „Wie is het?" — riep de vrouw met eene verstikte, vreemde stem, als iemand die door schrik bevangen is.

Een oogenblik later stiet zij een' scherpen gil uit, richtte zich overeind, en bleef bewegingloos in het bed zitten, met wijd geopende oogen, en de handen tegen de slapen gedrukt, alsof zij eene bovennatuurlijke verschijning zag.

Marco, bestoven en in lompen gekleed, stond in de deur, bij den arm door den dokter vastgehouden.

De vrouw riep driemaal: — „God! God! mijn God!" — Marco wierp zich naar voren, zij opende de armen en hem met de woede eener tijgerin aan haar hart drukkende, barstte zij in een luid lachen uit, dat onderbroken werd door snikken, zonder tranen, zoodat zij buiten adem op het kussen terugviel.

Maar zij herstelde zich dadelijk, wist van vreugde niet wat te zeggen, en bedekte zijn hoofd met kussen: — „Hoe kom je hier? Waarom? Ben jij het werkelijk? Wat ben je groot geworden! Wie heeft je hier gebracht? Ben je alleen? Je bent toch niet ziek? Ben jij het, Marco? Is het geen droom? Mijn God! Spreek toch!" — Toen veranderde zij plotseling van toon en zeide kort: — „Neen! Wees stil! Wacht!" — En zich tot den dokter wendende, zeide zij plotseling: — „Gauw, dadelijk, dokter. Ik wil beter worden. Haast u. Verlies geen oogenblik. Breng Marco weg, dat hij niets hoore. Lieve Marco, het is niets. Later zal je mij alles vertellen. Nog een kus. Ga! Dokter, ik ben gereed." —

Marco werd weggedragen. De meester en de meesteres verwijderden zich haastig, evenals de vrouwen; de chirurgijn en zijn assistent bleven alleen achter, en sloten de deur.

De heer Mequinez trachtte Marco in eene ver afgelegene kamer te brengen; maar dit was onmogelijk; hij scheen aan den grond vastgeworteld.

— „Wat gebeurt er?" — vroeg hij. — „Wat heeft mijne moeder? Wat doet men met haar?" —

De heer Mequinez zeide zacht, terwijl hij steeds poogde hem weg te brengen: — „Wacht. Luister. Nu zal ik het je zeggen. Je moeder is ziek, zij moet eene kleine operatie ondergaan, ik zal je alles uitleggen, kom met mij mede." —

— „Neen," — zeide de jongen, en duwde hem weg, — „ik wil hier blijven. Leg mij alles uit." —

De ingenieur zeide langzaam het eene woord na het andere, en trok hem steeds verder weg; de jongen begon beangst te worden en te beven.

Een snijdende gil, als van iemand die doodelijk gewond is, weêrklonk door het huis.

Met een' wanhoopskreet antwoordde de jongen: — „Mijne moeder is dood!" —

Toen verscheen de dokter in de deur, en zeide: — „Je moeder is gered." —

Marco keek hem een oogenblik aan en wierp zich toen snikkende aan zijne voeten, terwijl hij stamelde: — „Dank u, dokter!" —

Maar de dokter hief hem op en zeide: — „Sta op!...... Jij moedig kind, jij hebt je moeder gered!" —

Zomer.

24, Woensdag.

Marco de Genuees is de voorlaatste kleine held, met wien wij dit jaar kennis maken; nu blijft er nog een voor de maand Juni over. Wij hebben nu nog twee maandelijksche examens in het vooruitzicht, zeven-en-twintig schooldagen, 7 Donderdagen en 5 Zondagen. Men begint reeds te merken, dat het tegen het einde van het schooljaar loopt. De boomen in den tuin staan in bloei en beschaduwen met hun dicht gebladerte de gymnastiekwerktuigen in den tuin. Alle jongens hebben hunne zomerpakjes aan. Het is aardig om te zien, wanneer de school uitgaat, hoe geheel anders zij er uitzien dan de vorige maand. Het hoofdhaar, dat tot op de schouders neêrhing, is afgeknipt: alle hoofden zijn geschoren; men ziet korte kousen dragen, en jongetjes met bloote halzen; strohoeden van allerlei vormen, versierd met linten die op den rug afhangen; buisjes en dassen van bonte kleuren; al de kleinsten hebben iets roods of blauws aan hunne pakjes: een randje, een belegseltje, een kwastje, een bewijsje van eene der twee heldere kleuren, waarmede hunne moeder hen opgeschikt heeft, opdat zij er netjes zullen uitzien. Zelfs de armsten hebben iets dergelijks; velen komen op school zonder hoed, alsof zij uit huis zijn weggeloopen. Eenige dragen de witte gymnastiek-kleeding. Er is een jongetje in de klasse van juffrouw Delcati, die van het hoofd tot de voeten in het rood gestoken is. Velen dragen een matrozen-pak. Het komiekst van allen ziet het metselaartje er uit: hij heeft nu eenen strooien hoed opgezet, die zijn kopje het aanzien geeft van eene halve kaas met een lichtscherm er op, en allen schateren het uit, wanneer hij onder dit nieuwe hoofddeksel een hazensnuitje trekt. Coretti heeft zijn mutsje van kattenvel afgelegd, en geruild voor een oud hoedje van grijze zijde, zooals men reizigers wel ziet ophebben. Votini draagt eene soort van Schotsche kleeding en ziet er vreeselijk opgeschikt uit; Crossi toont zijn bloot nekje. Precossi steekt in den blauwen kiel van den hoefsmid. En Garoffi? Nu hij den langen mantel niet meer draagt, die hem en al zijne bezittingen bedekte, ziet men zijne zakken uitpuilen van al de prullen die hij er in verbergt, en de loterijlijsten steken aan alle zijden uit zijn jasje. Nu kan men zien wat allen bij zich hebben: waaiers van halve couranten gevouwen, knoppen van wandelstokken, steentjes om mede te schieten, bloemen, grasjes, die uit de zakken steken en langzaam tegen de jassen opklimmen. Vele kleintjes brengen bloemruikers mede voor de juffrouwen. Ook de meesteressen hebben hare zomerkleederen aan, en dragen vroolijke kleuren, behalve het nonnetje, dat altijd in het zwart is; en de juffrouw met de roode veer tooit zich nog altijd met hare roode veêr, en nu ook met een rood lintje om den hals, dat echter reeds geheel verfrommeld is door de handjes harer leerlingen, die haar altijd doen lachen en hard loopen. Het is de tijd van de kersen, van de

vlinders, van de muziekuitvoeringen in de open lucht, van de tochtjes naar buiten; velen uit de vierde klasse gaan reeds in de Po baden; allen droomen van de vacantie; iederen dag verlaten zij met meer ongeduld de school, en zijn meer verheugd dat er weêr een dag achter den rug is. Maar het doet mij leed Garrone te moeten zien, met zijne smart, en mijne arme onderwijzeres uit de eerste klasse, die steeds magerder en bleeker wordt en altijd harder hoest. Zij loopt nu gebogen en kijkt zoo weemoedig, wanneer zij mij groet!

Poëzie.

26, Vrijdag.

— „Ge begint de poëzie der school te begrijpen, Enrico; maar nu beziet ge de school alleen van binnen: zij zal u nog schooner en nog poëtischer voorkomen na dertig jaren, wanneer ge uwe kinderen er heen zult brengen, en haar aan de buitenzijde zult zien, zooals ik nu doe. Wanneer ik op het uitgaan der klassen wacht, en in de stille straten rondom de gebouwen loop luister ik aan de vensters der eerste verdieping, die door zonneblinden gesloten zijn. Uit een der ramen hoor ik de stem eener onderwijzeres, die zegt: — „O! wat een puntige t! Dat gaat zoo niet, mijn kind! Wat zou je vader daarvan zeggen?" — Uit een ander venster klinkt de zware stem van eenen leeraar, die langzaam dicteert: — „Ik koop vijftig meter stof...... voor vier en eene halve lire den meter...... ik verkoop......" — Een eind verder hoor ik de juffrouw met de roode veêr hardop voorlezen: — „Toen ging Pietro Micca met de aangestoken lont„ ...... — Uit eene andere klasse hoort men een gesnap, alsof honderden vogels aan het tjilpen waren, en dat is een bewijs, dat de onderwijzer een oogenblik de kamer heeft verlaten. Dan wandel ik verder, en bij het omslaan van den hoek treft het schreien van een kind mijn oor, en de stem der juffrouw, die het beknort of troost. Uit andere ramen klinken stukken van verzen, namen van groote, edele mannen, halve zinnen die van deugd vertellen, van vaderlandsliefde, van moed. Soms zijn er oogenblikken van stilte, wanneer men zeggen zou, dat het gebouw leeg is en het eene onmogelijkheid schijnt dat zeven honderd jongens zich er binnen bevinden; dan hoor ik op eens luidruchige uitbarstingen van vroolijkheid, door de scherts van een' goed geluimden onderwijzer uitgelokt...... De menschen, die door de straat komen, staan stil om te luisteren en allen werpen een' vriendelijken blik op dat groote gebouw, dat zooveel jeugd en zooveel hoop binnen zijne muren bevat. Dan hoor ik plotseling een dof geraas, het dichtslaan van boeken en schriften, een geschuifel van voeten, een gegons van stemmen, dat zich van de eene klasse naar de andere uitstrekt en van beneden naar boven, alsof eene goede tijding rondverteld werd: en het openen der deuren van den concierge, die rondgaat om te zeggen dat de school uit is. Bij dit leven haasten zich eene menigte vrouwen, mannen, meisjes en jongelingen, van alle zijden naar de deuren, om hunne kinderen, hunne broêrtjes, hunne neven af te wachten; uit de deuren der klassen springen de kleine

jongens vlug als waterstraaltjes loopen naar de kleedkamer om hunne hoeden en jasjes te halen, maken eene bonte verwarring op den grond, werpen alles door elkaâr, tot de concierge hen een voor een weêr in de klasse doet gaan. Eindelijk komen zij in lange rijen naar buiten, en stampen met de voeten. Dan beginnen de ouders hun eene reeks vragen te doen: — „Heb je de les gekend?" — „Wat heb je voor je werk gekregen?" — „Wat heb je voor morgen te doen?" — „Wanneer is het maandelijksch examen?" — En ook de arme moeders, die niet kunnen lezen, openen de schriften, kijken naar de sommen, vragen naar de punten: — „Maar acht?" — „Tien met een pluimpje?" — „Negen voor de les?" — Zij maken zich ongerust, en verheugen zich, ondervragen de onderwijzers, en spreken over de rapporten en over de examens. Hoe schoon is dit alles, hoe groot, en welk eene veel omvattende belofte is het voor de wereld!" —

UW VADER.

De Doofstomme.

28, Zondag.

Ik had niet beter de maand Mei kunnen eindigen, dan met het bezoek van dezen morgen. Er werd bij ons aan de schel getrokken en wij liepen allen naar de deur. Ik hoorde mijn' vader op een' toon van verbazing zeggen: — „Gij hier, Giorgio?" —

Het was Giorgio, onze tuinman van Chieri, wiens huisgezin nu te Condove woont en die van Genua kwam, waar hij den vorigen dag ontscheept was. Drie jaren lang had hij in Griekenland aan de spoorwegen gearbeid. Hij droeg een groot pak onder den arm. Wel was hij een weinig verouderd, maar zijn gelaat was even rood gebleven als vroeger, en zijne oogen keken even vroolijk.

Mijn vader wilde dat hij binnenkwam, maar hij weigerde, en met een ernstig gezicht vroeg hij: — „Hoe gaat het met mijne familie? Hoe gaat het met Gigia?" —

— „Twee dagen geleden goed," — antwoordde mijne moeder. Giorgio zuchtte diep: — „O, God zij geloofd! Ik had geen' moed mij bij het Doofstommen-instituut aan te melden, vóór ik van u het een en ander gehoord had. Ik laat mijn pak hier, en vlieg weg om haar te halen. In drie jaren heb ik mijn arm kind niet gezien! Drie jaren ben ik van de mijnen gescheiden geweest!" —

Mijn vader zeide tot mij: — „Ga mee." —

— „Nog een woord, neem mij niet kwalijk," — zeide de tuinman in de gang.

Maar mijn vader viel hem in de rede: — „Hoe staan de zaken?" —

— „Goed," — antwoordde hij, — „God zij dank! Ik breng eenig geld mede. Maar ik wilde u iets vragen. Zeg mij eens, wat de stommen daar leeren. Ik heb haar achtergelaten als een redeloos schepsel, het arme kind. Ik hecht weinig vertrouwen aan die inrichtingen. Heeft zij teekens leeren maken? Mijne vrouw schreef mij wel: — „Zij leert spreken en maakt vor-

deringen," — maar ik zeg: wat helpt het of zij spreken leert, als ik de teekens niet ken? Hoe zullen wij elkaâr begrijpen, arme kleine? Dat is goed voor hen, om elkaâr te verstaan, de eene ongelukkige en de andere. Hoe gaat het dus? Hoe gaat het?" —

Mijn vader glimlachte en antwoordde: — „Ik zeg je niets; zie zelf; ga nu, ga. Ontroof haar geen minuut meer." —

Wij vertrokken. Het instituut staat dicht bij ons huis. Toen wij de straat met groote schreden waren uitgeloopen, sprak de tuinman, treurig gestemd, tot mij: — „O, mijne arme Gigia! met zulk een ongeluk geboren te zijn! Dat ik denken moet, dat ik haar nooit v a d e r heb hooren zeggen, zij zich nooit m ij n k i n d heeft hooren noemen, dat zij nimmer één woord op de wereld gezegd of gehoord heeft. En...... vóór haar achtste jaar kon zij er niet heengaan. Sedert drie jaren is zij niet meer thuis. Zij loopt dus naar de elf. Is zij gegroeid, vertel mij eens, is zij gegroeid? Is zij lief?"

— „Ge zult zelf zien, ge zult zelf zien," — gaf ik ten antwoord en verhaastte den tred.

— Maar waar is het instituut?" — vroeg hij. „Mijne vrouw bracht haar er na mijn vertrek heen. Ik dacht, dat het hier ergens stond." —

Wij waren er juist aangekomen, en gingen dadelijk in de spreekkamer. De portier kwam naar ons toe.

— „Ik ben de vader van Gigia Voggi," — zeide de tuinman; — „breng mij mijne dochter, zoo spoedig mogelijk." —

— „Zij hebben juist het speeluur," — antwoordde de portier, — „ik zal de onderwijzeres gaan waarschuwen." — En hij verdween.

De tuinman kon niet spreken, noch stil blijven staan. Hij beschouwde de schilderijen aan den muur, zonder echter iets te zien.

De deur ging open. Er kwam eene onderwijzeres binnen, in het zwart gekleed, met een meisje aan de hand.

Vader en dochter keken elkaâr een oogenblik aan, en wierpen zich toen met een' kreet in elkanders armen. Het meisje had een wit en rood gestreept kleedje aan, en eene grijze schort. Zij was een weinig grooter dan ik. Schreiende hield zij haren vader met beide armen om den hals vast.

Haar vader maakte zich los, en bezag haar van het hoofd tot de voeten, met glinsterende oogen en hijgende, alsof hij eenen langen tocht gemaakt had. Toen riep hij uit: — „O! wat is zij gegroeid! Wat is zij mooi geworden! O mijne lieve, arme Gigia! Mijn arm stom kind! O juffrouw, zeg haar eens, dat zij mij teekens geeft, leg ze mij uit, en dan zal ik haar wel langzamerhand leeren begrijpen. Zeg haar, dat zij mij iets beduidt met gebaren." —

De onderwijzeres glimlachte, en zeide zacht tegen het meisje: — „Wie is de man, die je is komen opzoeken?" —

En het meisje antwoordde met eene doffe, vreemde stem, zooals het geluid van een' wilde zou klinken, die voor de eerste maal onze taal spreekt, maar duidelijk den klemtoon leggend en glimlachend: — „Hij is mijn va-der." —

De tuinman deed een' stap achteruit, en riep alsof hij krankzinnig geworden ware: — „Zij spreekt! Maar is het mogelijk! Zij spreekt? Maar spreek je, mijn kind, spreek je? Zeg mij eens, spreek je?" — En opnieuw omhelsde hij haar, en kuste haar driemaal op het voorhoofd. — „Spreken zij dus niet met gebaren, juffrouw, niet op de vingers? Hoe is dat?" —

— „Neen, Voggi," — antwoordde de juffrouw, — „zij doen het niet door teekens. Dit is de oude manier. Nu onderwijst men de kinderen met de nieuwe, de mondelinge methode. Wist ge dit niet?" —

— „Daar wist ik niets van," — antwoordde de tuinman verbluft. — „Ik ben drie jaren lang weg geweest! O, mijne vrouw heeft het mij geschreven, en ik heb het niet begrepen! Wat ben ik toch een domoor! O, mijn kind, je verstaat mij dus? Hoor je mijne stem? Antwoord eens, versta je mij? Hoor je wat ik je zeg?" —

— „Maar neen, goede man," — zeide de onderwijzeres, — „de stem hoort zij niet, want zij is doof. Zij begrijpt uit de bewegingen van uw' mond, welke de woorden zijn, die ge zegt, zoo is het. Maar zij hoort uwe woorden niet, en ook niet wat zijzelve tegen u zegt; zij spreekt ze uit, omdat zij geleerd heeft, letter voor letter, hoe zij de lip-

pen openen en de tong bewegen moet, en hoe zij met de longen en de keel moet handelen, om de stem uit te brengen." —

De tuinman begreep het niet, en bleef met open mond staan. Hij kon het nog niet gelooven.

—„ Zeg mij, Gigia," — vroeg hij aan zijne dochter, en sprak aan haar oor, — „ben je blij dat je vader terug is?" Hij hief het hoofd op, om het antwoord af te wachten. Het meisje keek hem droomerig aan, en zeide niets. De vader bleef verward staan.

De juffrouw lachte. Toen zeide zij: — „Goede man, zij kan u niet antwoorden, daar zij de bewegingen uwer lippen niet gezien heeft: ge hebt haar aan het oor toegesproken! Herhaal uwe vraag, terwijl ge vlak voor haar staat.' '—

De vader keek haar recht in het gelaat, en herhaalde: — „Ben je blij, dat je vader weêr terug is? Dat hij nu niet meer weggaat?" —

Het meisje, dat hem aandachtig naar de lippen had gekeken, en zelfs getracht had hem in den mond te zien, antwoordde vrijmoedig:

— „Ja, ik ben blij, dat ge te-rug zijt, dat ge nooit meer zult weg-gaan!"

De vader kuste haar onstuimig en overstelpte haar toen met vragen, vol angst, en haastig, om zich beter te overtuigen.

— „Hoe heet je moeder?" —

— „An - to - nia." —

— „Hoe heet je jongste zusje?" —

— „A - de - laïde." —

— „Hoe heet deze inrichting?" —

— „Het doof - stom - men - in - sti - tuut." —

— „Hoeveel is twee maal tien?" —

— „Twintig." —

Toen wij geloofden dat hij van blijdschap lachte, begon hij op eens te schreien. Maar dit was ook van vreugde.

— „Wees niet bedroefd," — zeide de juffrouw. — „ge hebt reden om u te verheugen, niet om te weenen. Zie, ge doet uw kind ook schreien. Zijt ge niet blij?" —

De tuinman greep de hand der onderwijzeres, kuste haar twee of drie malen, en zeide: — „Dank, dank, duizendmaal dank, lieve juffrouw! Vergeef mij, dat ik geen andere woorden vinden kan!" —

— „Maar zij kan niet alleen spreken," — zeide hem de onderwijzeres; — „uwe dochter kan ook schrijven. Zij kan rekenen. Zij weet de naam van alle ons omringende voorwerpen. Zij kent een beetje geschiedenis en aardrijkskunde. Nu zit zij in de middelste klasse. Wanneer zij de twee andere klassen zal afgeloopen hebben, weet zij veel, zeer veel. Als zij hier vandaan gaat, zal zij in staat zijn eene betrekking te zoeken. Wij hebben doofstommen gehad, die nu in een' winkel zijn en de klanten helpen, en die hun werk even goed als de anderen verrichten." —

De tuinman bleef weder als sprakeloos van verbazing voor zich uitstaren. Een andermaal scheen het, dat hij alles nog niet begrepen had. Hij keek het meisje aan en wreef zich over het voorhoofd. Het stond op zijn gelaat te lezen, dat hij nog eene opheldering vroeg.

De juffrouw wendde zich tot den portier en zeide: — „Roep eene leerling uit de voorbereidende klasse." —

De portier kwam kort daarna terug met eene doofstomme van acht of negen jaar, die sedert eenige dagen in het instituut was.

— „Deze," — zeide de onderwijzeres, — — „is eene dergenen, aan wien wij de beginselen leeren. Zie hoe dit gaat. Ik zal haar e laten zeggen.

Let op." — De onderwijzeres opende den mond, zooals men dit doet om den klinker e uit te spreken. Zij gaf het kind een teeken hetzelfde te doen. Het meisje gehoorzaamde. Toen beduidde de juffrouw haar, dat zij de stem moest uitbrengen. Zij deed het, maar in plaats van e zeide zij o. — „Neen," — sprak de onderwijzeres, — „dat is het niet." — Zij vatte de beide handen van het kind, legde de eene op hare keel en de andere tegen hare borst, en herhaalde: — „e". — Het kind, dat met de hand de beweging van de keel en van de borst der juffrouw gevoeld had, opende den mond weder, en sprak nu goed uit: — „e". — Op dezelfde wijze liet de onderwijzeres haar c en d zeggen, altijd de twee kleine handjes op keel en borst houdende. — „Hebt ge het nu begrepen?" — vroeg zij.

De vader begreep nu, hoe de kinderen onderwezen werden, maar scheen nog meer verwonderd te zijn, dan toen hij niets begreep.

— „En zoo leert ge hen spreken?" — vroeg hij, na een oogenblik nagedacht te hebben en de juffrouw aanziende. — „Ge hebt het geduld hen zoo te leeren spreken, letter voor letter, aan al die kinderen? Een voor een?...... Jaar in, jaar uit?...... Maar dan zijt ge eene heilige! Maar dan zijt ge een engel uit het paradijs! Maar dan is er op de wereld geene belooning, groot genoeg voor u! Heb ik geen gelijk?...... Ach, laat mij nu een oogenblik met mijn kind spreken. Laat mij vijf minuten met haar."

Hij trok zijne dochter naar het andere einde der kamer, zette zich naast haar en begon het meisje te ondervragen. Zij antwoordde, en hij lachte met schitterende oogen, sloeg met de vuisten op zijne knieën, zag haar aan, terwijl hij de beide handen van het meisje in de zijne vatte, buiten zichzelven van blijdschap naar haar te kunnen luisteren, alsof hij eene stem hoorde die uit den hemel kwam.

Daarna vroeg hij de onderwijzeres: — „Is het veroorloofd mijnheer den directeur te bedanken?" —

— „De directeur is er niet," — antwoordde de juffrouw. — „Maar er is iemand anders wie ge uwen dank kunt betuigen. Hier wordt elke nieuw aangekomene aan de zorg van een ouder meisje toevertrouwd, die voor haar eene zuster, eene moeder is. Uw kind staat onder de hoede eener doofstomme van zeventien jaren, de dochter van een' bakker, die goed is en haar zeer lief heeft; gedurende twee jaren helpt zij haar iederen morgen bij het aankleeden, kamt haar, leert haar naaien, verstelt hare kleederen en is steeds in hare nabijheid. Luigia, hoe heet je moeder van het instituut?" —

Het meisje glimlachte en antwoordde: — „Catha-rina Gior-dano." — Toen zeide zij tot haren vader: — „Heel, heel lief." —

De portier ging op een' wenk der onderwijzeres heen, en kwam bijna dadelijk met een blond, doofstom meisje terug, dat er gezond en vroolijk uitzag en ook een kleedje van wit en rood gestreepte stof droeg, met eene grijze schort; zij bleef in de deur staan en bloosde; daarna boog zij lachende het hoofd. Zij had de gestalte eener vrouw en leek toch een kind.

De dochter van Giorgio liep haar dadelijk tegemoet, greep haar bij eenen arm, alsof zij een klein meisje ware, trok haar tot voor haren vader, en zeide met hare doffe stem: — „Catha-rina Gior-dano." —

— „O, lief meisje!" — riep de vader, en stak eene hand uit om haar te liefkozen, maar trok haar terug, en herhaalde: — „O lief meisje! ik bid dat God u zal zegenen, u zal bijstaan, en u bewaken zal! dat hij u en de uwen steeds gelukkig zal doen zijn! Gij zijt zoo goed. Mijne arme Gigia, en een eerlijk werkman, een arme vader, wenschen u dit van ganscher harte toe!" —

Het oudere meisje streelde het kleinere, terwijl zij steeds het gelaat naar beneden gebogen hield en glimlachte; de tuinman werd niet moede haar aan te staren, alsof hij in haar eene madonna zag.

— „Wanneer ge wilt, moogt ge uwe dochter heden medenemen," — zeide de onderwijzeres.

— „Haar medenemen!" — riep de tuinman uit. — „Ik zal haar met mij naar Condove voeren, en haar morgen ochtend terug brengen. Verbeeldt u eens, dat ik haar niet zou willen medenemen!" — Het meisje liep weg, om zich aan te kleeden. — „Drie jaren lang heb ik haar niet gezien," — hernam de tuinman. — „En nu kan ze spreken! Ik zal haar dadelijk naar

Condove brengen. Maar eerst wil ik door Turijn wandelen, met mijn lief doofstom kind aan den arm, zoodat allen haar zien zullen, en ik zal met haar naar mijne vier kennissen gaan, die haar moeten hooren spreken! O, welk een schoone dag! Dit noem ik een' troost! Geef je vader den arm,

Gigia!" — Het meisje, dat met een manteltje en een kapje was teruggekeerd, stak haren arm door den zijnen. — „En dank aan allen!" — zeide de vader, in de deur. — „Ik ben u dankbaar met geheel mijn hart. Ik zal nog eens terugkomen, om u allen te bedanken." —

Een oogenblik bleef hij in gedachten staan, toen liet hij het meisje plotseling los, keerde terug, terwijl hij met de hand in zijn' vestzak zocht, en als een razende uitriep: — „Nu ja, ik ben maar een arme duivel, maar ik laat twintig lire voor het instituut achter; dit mooie, nieuwe goudstuk!" —

Hij gaf een' harden slag op de tafel, en wierp er het goudstuk op.

— „Neen, neen, brave man," — zeide de onderwijzeres aangedaan. — „Neem uw geld terug. Ik kan het niet aannemen. Neem het terug. Duid

het mij niet ten kwade. Probeer het nog eens als de directeur er is. Maar hij zal het toch ook niet willen aannemen, daar ben ik zeker van. Ge hebt te veel moeite gehad om het te verdienen, arme man. Wij zijn u toch even dankbaar." —

— „Neen, ik laat het hier", — antwoordde de tuinman koppig; — „en...... wij zullen zien." —

Maar de juffrouw stak het geld in zijn' zak, zonder hem gelegenheid te laten, het terug te geven.

Toen berustte hij er in en schudde het hoofd; daarna wierp hij haastig eene kushand naar de onderwijzeres en naar het groote meisje, nam weêr den arm zijner dochter en ging met haar naar buiten, terwijl hij zeide: — „Kom, kom, mijn kind, mijn arme lieveling, mijn schat!" —

En het meisje zeide met haar doffe stem: — „O! wat schijnt de zon mooi!" —

JUNI.

Garibaldi.

3 Juni. De dag voor het nationale feest.

— „Heden treurt geheel Italië. Gisteren avond is Garibaldi gestorven. Weet ge wie hij was? Hij is de man, die tien millioen Italianen van de onderdrukking der Bourbons vrijgemaakt heeft. Hij is op zes-en-vijftigjarigen leeftijd gestorven. Hij werd te Nizza geboren, en was de zoon van een' scheepskapitein. Toen hij acht jaren oud was, redde hij eene vrouw het leven; op dertienjarigen leeftijd voorkwam hij dat eene boot, waarin vele zijner makkers gezeten waren, verging; toen hij zeven-en-twintig was, trok hij een jongetje, dat reeds wegzonk, uit het water der Marsiglia; en toen hij een-en-veertig jaren telde, bluschte hij den brand op een schip in volle zee. Hij vocht tien jaar in Amerika voor de vrijheid van een vreemd volk, streed in drie oorlogen tegen de Oostenrijkers, voor de bevrijding van Lombardije, verdedigde Rome in 1849 tegen de Franschen, bevrijdde Palermo en Napels in 1860, vocht weder voor Rome in '67, streed in 1870 met de Franschen tegen de Duitschers. Hij bezat heldenmoed, en het genie van den oorlog. Hij vocht in veertig slagen en won er dertig. Wanneer hij niet in den oorlog was, werkte hij om zijn brood te verdienen, of zonderde zich af op een eenzaam eiland, waar hij den grond bebouwde. Hij was onderwijzer, zeevaarder, arbeider, koopman, soldaat, generaal, dictator. Hij was groot, eenvoudig en goed. Hij verfoeide de onderdrukkers, beminde het volk, beschermde de zwakken; hij streefde slechts naar het goede, verwierp alle eerbetuigingen, verachtte den dood en stelde Italië boven alles. Wanneer hij tot den oorlog opriep, kwamen legioenen dapperen van alle zijden tot hem: edelen verlieten hunne paleizen, werklieden hunne werkplaatsen, jongelingen de scholen, om onder de zon

zijner glorie te strijden. In den oorlog droeg hij eene roode blouse. Hij was sterk, blond, en had een fraai gevormd gelaat. Op het slagveld geleek hij den donder; hij was een kind wat de neigingen van zijn hart betreft, hij was een heilige wanneer hij troost kon brengen. Duizenden Italianen hebben den dood gevonden in den strijd voor het vaderland, maar voelden zich, stervende, gelukkig, wanneer zij hem van verre overwinnend zagen; duizenden zouden voor hem hun leven gegeven hebben; millioenen zegenden hem, en zullen hem zegenen. Nu is hij dood. De geheele wereld beweent hem. Ge begrijpt het nu nog niet. Maar ge zult zijne daden lezen, ge zult in uw leven gedurig van hem hooren spreken, en naarmate ge ouder wordt, zal zijn beeld u duidelijker voor den geest staan; wanneer ge een man geworden zijt, zult ge hem als een reus voor u zien; en wanneer ge niet meer op de wereld zijn zult, wanneer de zonen uwer zonen niet meer zullen leven, noch zij, die van hen geboren zijn, dan zal de nakomelingschap nog tot het edele hoofd van den bevrijder veler volken met eerbied opzien, dat door de namen zijner overwinningen als door eenen stralenkrans gekroond is, en iederen Italiaan zal het hart van dankbaarheid kloppen bij het uitspreken van zijnen naam." —

UW VADER.

De Parade.

11, Zondag. Nationaal feest. Eene week later gevierd door den dood van Garibaldi.

Wij zijn naar het plein van Castello gegaan, om de parade bij te wonen; de soldaten defileerden, te midden van twee lange rijen toeschouwers, voor den commandant van het legercorps: Terwijl de verschillende afdeelingen langzaam voorbijtrokken met trompetgeschal en muziek, wees mijn vader mij de verschillende divisiën aan, en maakte mij op de vaandels opmerkzaam. Eerst kwamen de leerlingen der academie, zij, die officieren der genie en der artillerie zullen worden. Er waren ongeveer driehonderd, allen in het zwart gekleed, en zij liepen met de bevallige en stoutmoedige losheid, welke aan toekomstige officieren eigen is. Op hen volgde de infanterie; zij bestond uit de twee regimenten van Aosta, die bij Goito en bij San Martino gevochten hebben, en uit de twee regimenten van Bergamo, die bij Castelfidardo streden; de eene compagnie volgde de andere, men zag duizenden roode fouragères, die evenveel lange en dubbele slingers van bloedkleurige bloemen geleken, welke om de borst der soldaten gewonden waren. Na de infanterie zagen wij de soldaten der genie, de werklieden van den oorlog, met bossen van zwart paardehaar, en karmozijnroode koorden; terwijl zij ons voorbijtrokken, zagen wij vlak achter hen honderden lange, rechte veeren, die boven de hoofden uitstaken: zij werden gedragen door de Alpenbewoners, de verdedigers van den ingang van Italië. Deze mannen waren allen groot, blozend en krachtig; zij droegen den Calabrischen hoed, en een uniform van een mooi, levendig groen, de kleur van het mos hunner bergen. Nog waren niet alle Alpenbewoners voorbij

gegaan, of er ontstond eene beweging onder de menigte: het oude twaalfde bataljon, bestaande uit de tirailleurs, de eerste die Rome binnentrokken door de bres bij de Porta Pia, allen gebruind, vlug en levendig, met wapperende veêren, naderden als de golf van een' zwarten stroom, en deden het plein van de schelle tonen hunner trompetten weêrklinken, die kreten van vreugde geleken. Het geluid van hunne trompetten werd echter overstemd door een dreunend, dof geraas, dat de veldartillerie aankondigde; en toen zagen wij de groote bronzen en stalen kanonnen aankomen, met hunne hooge bokken, getrokken door drie honderd paar vurige rossen, bestuurd door soldaten met gele koorden; de houten wielen kraakten, schudden en dreunden, en de grond trilde. Daarna kwam langzaam en statig, schoon door het woeste en ernstige voorkomen, met hare groote soldaten, met hare krachtige muildieren, de bergartillerie, die schrik en dood verspreidt zoover de menschelijke voet klimmen kan. En eindelijk galoppeerde ons voorbij, met in de zon schitterende helmen, met opgeheven lansen, met wapperende vaandels, die van goud en zilver glinsterden, de lucht met trompetgeschal en gehinnik vervullende, het mooie regiment der Genueesche cavalerie, dat op tien slagvelden geweest is, en dat bij Santa Lucia en bij Villafranca streed. — „Wat is dat aardig!" — riep ik uit. Mijn vader verweet mij bijna deze woorden, en zeide mij: — „Ge moet het leger niet iets aardigs vinden. Al die mannen, vol kracht en hoop, kunnen eens opgeroepen worden om ons land te verdedigen, en in weinige uren kunnen allen door geweer- of kanonkogels gedood zijn. Iederen keer, dat ge bij een feest zult hooren roepen: — „Leve het leger, leve Italië!" — stel u dan, naast de regimenten die ge nu voorbij ziet trekken, een slagveld voor, dat bedekt is met lijken, en met bloed bevlekt, en dan zal de heilwensch voor het leger u uit het diepst van het hart komen, en zal het beeld van Italië u in grootscher, gestrenger vormen voor den geest staan." —

Italië.

1, Dinsdag.

— „Groet aldus uw vaderland, in de dagen waarop het feest viert:
— „Italië, mijn vaderland, edel en bemind land, waar mijn vader en mijne moeder geboren zijn en begraven zullen worden, waar ik hoop te leven en te sterven, waar mijne kinderen geboren zullen worden en den laatsten adem zullen uitblazen; schoon Italië, groot en glorierijk sedert vele eeuwen, vereenigd en vrij sinds eenige jaren; dat zooveel heilig geesteslicht over de wereld verspreidde, waarvoor zoovele dapperen op het slagveld stierven, en zoovele helden op het schavot; edele moeder van drie honderd steden, en van dertig millioen kinderen; ik, een kind, dat u nog niet begrijpt, u nog niet geheel kent, ik eer en bemin u met geheel mijn hart, ik ben er trotsch op uw kind te zijn, mij uw' zoon te kunnen noemen. Ik heb uwe prachtige zeeën, uwe heerlijke bergen lief, ik bemin uwe plechtige gedenkteekenen, de herinnering aan uwe onsterfelijke zegepralen;

ik bemin uwen roem en uwe schoonheid; ik heb u lief en vereer u geheel, zooals ik de kleine plek liefheb, waar ik voor de eerste maal het licht der zon zag, en uwen naam leerde. Dezelfde liefde, dezelfde dankbaarheid draag ik u toe, moedig Turijn, trotsch Genua, gezegend Bologne, bekoorlijk Venetië, machtig Milaan; ik vereer u met kinderlijke liefde, liefelijk Florence, en somber Palermo, schoon en groot Napels, wonderbaarlijk en eeuwig Rome. Ik heb u lief, mijn heilig vaderland! En ik zweer u, dat ik uwe kinderen als broeders beminnen zal, dat ik in mijn hart uwe roemrijke zonen, uwe glorierijke dooden eeren zal; dat ik een werkzaam, edel burger zal zijn, en steeds zal trachten mij te veredelen, om mij uwer waardig te maken; dat ik mijne geringe krachten gebruiken zal tot dit doel: de ellende, de onwetendheid, de ongerechtigheid, de zonde uit uwe gewesten te verdrijven, zoodat ge zult kunnen bloeien en u uitbreiden, rustig in de majesteit van uw recht en uwe kracht. Ik zweer u dat ik u zal dienen, naarmate mij dit zal toegestaan zijn, met den geest, met de hand, met het hart, nederig maar onverschrokken; en wanneer de dag zal aanbreken, waarop ge mij mijn bloed en mijn leven vragen zult, zal ik mijn leven geven en sterven, uw' heiligen naam tot den hemel uitroepende, en den laatsten groet aan uw' roemrijke vlag." —

32 Graden.

Vrijdag, 16.

In de vijf dagen, die na het nationale feest verloopen zijn, is de warmte drie graden gestegen. Nu zijn wij in den vollen zomer en allen beginnen afgemat te worden door de warmte, allen hebben hunne mooie, frissche lentekleur verloren; de halzen krijgen eene fletse tint en de beenen schijnen hunne kracht verloren te hebben; de hoofden hangen op zijde, de oogen sluiten zich. De arme Nelli, die veel last heeft van de warmte, en wiens gezichtje 's zomers van was lijkt te zijn, slaapt dikwijls vast in, met zijn hoofd op het schrift, en Garrone waakt steeds over hem, en zet een opengeslagen boek op de bank, voor Nelli, zoodat mijnheer Perboni hem niet zien kan. Crossi leunt zijn rood hoofd zóó op de bank, dat het van den romp gescheiden lijkt, en daar zoo los schijnt te liggen. Nobis klaagt dat er te veel jongens in ééne kamer zijn, en dat de lucht benauwd wordt. O! wat moet men zich inspannen om te leeren. Ik zie uit de vensters van het gebouw naar de zware boomen, die zulk eene dichte schaduw geven, waaronder ik zoo gaarne zou gaan wandelen, en ik word treurig en bitter gestemd, wanneer ik bedenk dat ik in die bank moet blijven zitten. Maar ik krijg weer lust tot werken, wanneer ik uit de school kom, en mijne lieve moeder mij onderzoekend aankijkt, om te zien of ik niet bleek ben, en bij iedere bladzijde, die ik lezen of schrijven moet, zegt: — „Ben je niet vermoeid?" — en elken morgen om zes uur, wanneer zij mij wekt, deze woorden tot mij richt: — „Moed! Er komen nog slechts zooveel dagen, en dan kan je uitrusten, in de schaduw van de koele lanen." — Ja, zij heeft wel gelijk mij de jongens voor te houden, die in de brandende

zon op het veld werken, of in de glasfabrieken arbeiden, waar zij den geheelen dag onbewegelijk op hunne plaats moeten staan, met het gelaat over eene gasvlam gebogen; alle dezen worden nog vroeger gewekt dan wij, en hebben nooit vacantie. Moed gehouden dus! Ook in dit opzicht wint Derossi het weêr van ons allen, want hij lijdt noch door de warmte, noch aan slaperigheid, en blijft altijd even levendig en vroolijk, met zijne mooie blonde krullen, juist zooals hij dezen winter was; hij leert zonder moe te worden, en houdt allen om zich heen wakker, alsof hij de lucht door zijne stem verfrischte. Toch zijn er ook nog twee anderen, die altijd wakker en oplettend in de bank zitten. De een is Stardi, die stijfkop, die zich in zijn' neus knijpt om niet in te slapen, en hoe vermoeider en warmer hij is, hoe meer hij op zijne tanden knarst, en de oogen openspert, zoodat het tusschenbeide lijkt of hij mijnheer Perboni wil opeten. De andere is de schacheraar Garoffi, die vol inspanning roode papieren waaiers maakt, welke hij met plaatjes van lucifersdoosjes beplakt en voor één cent verkoopt. De braafste van allen is echter Coretti; arme Coretti, die om vijf uur opstaat, om zijn vader hout te helpen dragen. Als hij op school zit, kan hij tegen elf uur niet meer wakker blijven: zijne oogen vallen toe, en het hoofd zakt hem op de borst. Maar dan schrikt hij weêr wakker, geeft zichzelven een' tik tegen het hoofd, vraagt vergunning zich te mogen verwijderen om zijn gezicht te gaan wasschen, en laat zich door zijne buren duwen en stompen. Dezen morgen echter kon hij het niet meer vo'houden, en viel in een' vasten slaap. Mijnheer Perboni riep luide: — „Coretti!" — Hij hoorde het niet. De onderwijzer herhaalde toornig: — „Coretti!" — Toen stond de zoon van den kolenbrander, die naast hem woont, op, en zeide: — „Hij heeft van vijf tot zeven uur lasten hout gedragen." — Mijnheer Perboni liet hem slapen, en ging gedurende een half uur voort met les geven. Toen naderde hij de bank van Coretti, streek hem zacht over het gelaat, en wekte hem zoo. Toen hij den onderwijzer voor zich zag staan, boog hij vol schrik het hoofd, maar mijnheer Perboni nam zijn gelaat in de handen, en hem op het haar kussende, zeide hij: — „Ik berisp je niet, mijn kind. Je voelt je niet slaperig omdat je een' luiaard bent, maar je bent vermoeid door den arbeid." —

Mijn Vader.

Zaterdag, 17.

— „Ik ben er zeker van dat uw vriend Coretti, noch Garrone, ooit zoo tot hun vader spreken, als gij dezen avond deed, Enrico! Hoe is het mogelijk? Gij moet mij plechtig beloven, dat het nooit meer, zoolang ik leef, gebeuren zal. Denk iederen keer, wanneer bij eene bestraffing van uw' vader een onbehoorlijk antwoord op uwe lippen zweeft, aan dien dag, die niet kan uitblijven, en waarop hij u aan zijn bed zal laten komen, en tot u zeggen zal: — „Enrico, ik ga u verlaten." — O mijn kind, wanneer ge zijne stem voor de laatste maal zult hooren, en ook dikwijls daarna, wanneer ge in zijne verlaten kamer zult weenen, omringd door de boeken,

die hij dan niet meer zal openen, en gij u in die oogenblikken herinnert soms een oneerbiedig woord tot hem gesproken te hebben, dan zult ge u zelven afvragen: — „Hoe was het mogelijk?" — Dan zult ge begrijpen, dat hij uw beste vriend was, dat wanneer hij u bestrafte, hij meer leed dan gij, en dat hij u nooit heeft doen schreien, wanneer het niet voor uw bestwil was; dan zal berouw uw hart vervullen, en weenende gaat ge de tafel kussen, waarop hij zooveel gewerkt heeft, waarvoor hij zijn leven gesleten heeft, door voor zijne kinderen te arbeiden. Ge begrijpt het nu nog niet: hij verbergt alles voor u, behalve zijne goedheid en zijne liefde. Ge weet niet, dat hij somtijds zoo verzwakt is door vermoeienis, dat hij gelooft nog maar weinige dagen te kunnen leven, en in zulke oogenblikken spreekt hij slechts over u, wordt slechts door deze zorg gekweld, dat hij u arm en onverzorgd zou moeten achterlaten. Hoe dikwijls gaat hij, met die gedachte, 's avonds naar uwe kamer terwijl ge ligt te slapen, en ziet u aan met het licht in de hand; dan, zoo treurig en uitgeput als hij is, dwingt hij zichzelven weêr tot den arbeid terug te keeren! Ge weet ook

niet, dat hij u steeds zoekt en bij u is, omdat hij verdriet heeft, teleurstellingen te dragen heeft, die alle menschen op deze wereld moeten ondervinden, en tot u gaat als tot een' vriend, om zich te troosten en zijne gedachten af te leiden; hij moet een toevlucht tot uwe liefde kunnen nemen om zijne kalmte en zijn moed terug te vinden. Denk dus hoe het hem

smarten moet, wanneer hij, in plaats van liefde, oneerbiedigheid en onverschilligheid bij u vindt! Bezoedel u nooit meer met deze afschuwelijke ondankbaarheid! Denk eens dat, al waart ge goed als een heilige, ge hem nooit voldoende alles zoudt kunnen vergoeden wat hij voor u doet, en voor u gedaan heeft. En bedenk ook: wij weten niet, wanneer ons leven eindigen zal; een ongeluk kan uw' vader wegnemen, terwijl ge nog jong zijt, over drie jaren, over twee maanden, misschien morgen. O, mijn arme Enrico, wat zou dan alles om u heen veranderen; hoe eenzaam en somber zou u het huis toeschijnen, hoe beklagenswaardig uwe in rouw gekleede moeder! Ga, mijn kind, ga naar uwen vader, hij is in zijne kamer en werkt; loop zacht, opdat hij u niet hoore naderen. Ga, en leg uw hoofd op zijne knieën en vraag hem vergiffenis en zijn' zegen." —

UWE MOEDER.

Naar Buiten!

19, Maandag.

Mijn lieve vader heeft mij ook dezen keer vergeven, en stond mij toe deel te nemen aan het tochtje, waarvan de vader van Coretti, de koopman in brandstoffen, Woensdag het plan had gemaakt. Wij hadden allen behoefte aan een beetje frissche buitenlucht. Het was een feest! Gisteren om twee uur, kwamen wij allen op het plein van Statuto: Derossi, Garrone, Garoffi, Precossi, vader en zoon Coretti, en ik, met onzen voorraad van vruchten, worst en harde eieren. Wij hadden napjes van leder, en bekertjes van blik, Garrone bracht eenen uitgeholden pompoen vol witten wijn mede; Coretti de militaire veldflesch van zijn' vader, vol zwarten wijn, en de kleine Precossi, gekleed in het buis van den hoefsmid, droeg onder zijn' arm een brood van twee kilogram zwaarte. Wij stegen in een' omnibus die ons naar Gran Madre di Dio bracht, en toen repten wij ons zoo vlug wij konden naar de heuvels. Welk een groen, welk eene schaduw, welk eene frischheid! Wij rolden in het gras, dompelden ons hoofd in de beekjes, sprongen over de heggen. Coretti's vader volgde ons van verre, met zijne jas over den schouder, en zijn pijp van gips rookende; nu en dan wees hij ons met de hand dat wij op moesten passen geene scheuren in onze broeken te krijgen. Precossi floot; ik had hem nog nooit hooren fluiten. Al wandelende vervaardigde de jonge Coretti allerlei voorwerpen; dat kleine mannetje kan van alles maken met zijn zakmes, dat een vinger lang is, en waarin twee of drie mesjes zitten; hij sneed wieken van een molen, vorken en spuitjes; hij wilde de jassen van alle anderen dragen, en was zoo beladen en werd zoo warm dat het zweet hem langs het gezicht liep; maar toch bleef hij vlug als een gemsje. Derossi stond ieder oogenblik stil om ons de namen van planten en insecten te zeggen; ik begrijp niet hoe hij het aanlegt om zooveel te weten. Garrone liep zwijgend brood te eten; arme Garrone, hij kan toch ook maar niet in eens weêr vroolijk zijn, en de smart over den dood zijner moeder vergeten. Maar toch blijft hij altijd dezelfde, eenvoudig maar degelijk als het brood. Wanneer een van ons

over eenen greppel wilde springen, liep hij gauw naar den anderen kant om hem de hand te reiken; en omdat Precossi bang is voor koeien, daar hij, toen hij klein was, eens door eene koe gestooten werd, gaat Garrone elken keer als er een voorbijkomt, vóór Precossi loopen. Wij wandelden tot Santa Margherita, en toen sprongen wij over de struiken, en rolden langs de hellingen, en aten appels. Precossi bleef aan een' tak hangen, struikelde, en scheurde zijn buis; vreeselijk verlegen bleef hij met zijn' winkelhaak liggen, maar Garoffi, die altijd spelden bij zich heeft, herstelde het buisje, zóó dat men niets van het ongeluk zag. Precossi stamelde: — „Vergeef mij, vergeef mij," — en zoodra Garoffi klaar was, begon hij weder hard te loopen. Garoffi verloor zijn' tijd intusschen niet; hij verzamelde bladeren, waarmede salade zou kunnen gemaakt worden, en slakken; elken steen, die een beetje glinsterde, stopte hij in zijn' zak, hopende dat er goud of zilver in zou zitten. Wij holden vooruit, rolden en klauterden, in de schaduw of in de zon, stijgend en dalend, over alle hoogten en zijwegen, tot wij hijgend of met een steek in de zijde halt hielden op den top van een' heuvel, waar wij neervielen op het gras om te eten. Eene groote weide strekte zich voor ons uit, en wij zagen de blauwe Alpen met hunne witte toppen. Wij rammelden allen van den honger, het leek wel of het brood smolt. Coretti's vader gaf ieder zijn aandeel van de worst op pompoenbladeren. En toen begonnen wij allen te zamen te praten over de onderwijzers, over de schoolkameraden, die niet hadden kunnen komen, over de examens. Precossi durfde niet goed te eten, en Garrone stopte hem het beste gedeelte van zijne eigene portie in den mond. Coretti zat aan de zijde van zijn' vader, met gekruiste beenen; het scheen eerder of zij twee broêrs waren dan vader en zoon, nu zij zoo naast elkander zaten, beiden blozend en glimlachend, met hunne witte tanden. De vader stootte vroolijk met ons aan, vulde ook de bakjes en bekers, die wij verdeeld hadden, en zeide: — „Voor jelui die studeeren is de wijn eigenlijk niet goed, voor verkoopers van brandstoffen is het de aangewezen drank!" — Toen pakte hij zijnen zoon bij den neus beet, en schudde hem, zeggende: — „Jongens, hebt dezen jongeling lief, hij bezit alle eigenschappen die men van een rechtschapen mensch verlangt, ik kan het jelui verzekeren, hoor!" — Allen lachten, behalve Garrone. Toen vervolgde hij, met ons aanstootende: — „Jammer toch, hè? Nu zijn jelui hier allemaal als goede kameraden bijeen; en na eenige jaren zullen Enrico en Derossi advocaten of professors zijn, of weet ik wat, en de andere vier zullen in een' winkel staan, of in eene werkplaats arbeiden, of de duivel weet waar. En dan: goede nacht met de vriendschap!" — „Wat!" — riep Derossi uit, — „voor mij zal Garrone altijd Garrone zijn, Precossi steeds Precossi, en zoo ook de anderen, al werd ik keizer van Rusland; waar zij zich ook zullen bevinden, ik zal altijd vrinden met hen blijven." — „Bravo!" — riep Coretti's vader, en hief de veldflesch omhoog; — „dat is goed gesproken! Stoot aan! Leve de vriendschap, en ook de school, die een groot huisgezin is, zoowel voor degenen die eene familie hebben, en voor hen die er geene bezitten." —

Allen stootten wij onze nappen of bekers met zijn flesch aan, en dronken den laatsten teug. — „Leve het vierde van het 40ste!" — riep de houtkooper uit, opspringende, en den laatsten druppel afvegende, — „en wanneer ge ook dienen moet, tracht dan stand te houden zooals wij, jongens!" —

Het was al laat; wij vingen den terugtocht zingende aan, en liepen lange

einden allen gearmd; wij bereiken de Po, wier water reeds eene donkere kleur aannam; er zweefden duizenden glimwormpjes. Eerst op het plein van Statuto gingen wij uit elkaâr, na afgesproken te hebben dat wij allen den volgenden Zondag weêr op dezelfde plaats zouden bijeen komen, om vervolgens naar den schouwburg van Victor Emanuel te gaan, en de prijsuitdeeling aan de leerlingen der avondscholen bij te wonen. Wat een heerlijke dag! Hoe verheugd zoude ik thuis zijn gekomen, indien ik mijne arme vroegere onderwijzeres niet ontmoet had! Ik kwam haar op de trap van ons huis tegen, het was reeds bijna donker, en zoodra zij mij zag, nam zij mijne twee handen in de hare, en fluisterde mij in het oor: — „Vaarwel, Enrico! vergeet mij niet!" — Ik bemerkte dat zij schreide. Ik ging naar boven, en zeide tot mijne moeder: — „Ik ben mijne onderwijzeres tegengekomen." — „Zij ging heen om te bed te gaan liggen," — zeide mijne moeder, die roode oogen had. En toen voegde zij er met groote droefheid bij, mij strak aanziende: — „Je arme onderwijzeres... is zeer ziek." —

De Prijsuitdeeling voor de Werklieden.

25, Zondag.

Zooals wij afgesproken hadden, gingen wij gezamenlijk naar den schouwburg van Victor Emanuel, om de prijsuitdeeling voor de werklieden bij te wonen. De zaal was versierd zooals op den 14en Maart, en stampvol, maar er waren bijna alleen werklieden met hunne gezinnen, en de afgeschoten ruimte vóór het tooneel was vol met leerlingen der zangscholen, die een loflied zongen op de soldaten die in den Krimoorlog gevallen waren; het was zoo mooi, dat allen opstonden toen het gedaan was, in de handen klapten en luide hun' bijval betoonden, zoodat het gezang nog eens moest aangeheven worden. Dadelijk daarna verschenen de bekroonden op het tooneel, en naderden één voor één den burgemeester, den prefect, en vele andere heeren, die hun boeken gaven, spaarkasboekjes, getuigschriften en medailles. Beneden in de zaal zag ik in een' hoek het metselaartje naast zijne moeder zitten, aan den anderen kant bemerkte ik onzen directeur, en achter hem het roode hoofd van mijn' onderwijzer van de tweede klasse. Eerst verschenen de leerlingen der avondteekenscholen, goudsmeden, steenhouwers, steendrukkers, en ook schrijnwerkers en metselaars; toen die der handelscholen; daarna de bezoekers der muziekschool, waaronder vele meisjes waren, en ook werklieden in hunne Zondagsche kleederen; zij werden met levendige toejuichingen ontvangen, en lachten. Eindelijk kwamen de leerlingen der eerste klassen van de avondschool, en toen zagen wij aardige dingen. Mannen en jongens van elken leeftijd bestegen de trapjes, van alle ambachten, op allerlei manieren gekleed; grijsaards, jongens uit werkplaatsen, daglooners met zware baarden. De jongens naderden den burgemeester ongedwongen, de mannen schenen echter een beetje verlegen met hun figuur; de toeschouwers klapten voor de oudsten en voor de jongsten in de handen. Velen der bekroonden hadden hunne

vrouw en hunne kinderen in de zaal, en er waren kleine kinderen, die wanneer zij hun' vader over het tooneel zagen gaan, hem luide bij den naam riepen en hard lachende met hunne handjes groetten. Wij zagen boeren en lastdragers: deze waren van de school Buoncompagni. Van de school Citadella betrad een schoenpoetser het tooneel; mijn vader kende hem en de prefect gaf hem een getuigschrift. Na hem zag men een' man verschijnen, groot en krachtig als een reus; het kwam mij voor dat ik hem meer gezien had...... Het was de vader van het metselaartje, die een tweeden prijs kreeg! Ik dacht aan den dag, waarop ik hem in het zolderkamertje gezien had, aan het bed van zijn ziek zoontje, en zocht Tonino in de zaal, arm metselaartje! Hij keek met glinsterende oogen naar zijn' vader, en, om zijn aandoening te verbergen, trok hij een' hazensnuitje! Op hetzelfde oogenblik weêrklonken luide toejuichingen: ik keek naar het tooneel, en zag daar een klein schoorsteenvegertje, met gewasschen gezicht, maar in zijn pakje; de burgemeester hield hem bij de hand en sprak hem toe. Na het schoorsteenvegertje kwam een kok. Toen verscheen er een stadsstraatveger, van de school Rainera, om zijne medaille te ontvangen. Mijn hart was vol van ik weet niet welk gevoel: iets als eene groote liefde en eene groote achting, toen ik dacht ten koste van hoeveel inspanning de werklieden hunne prijzen verkrijgen; de meesten zijn vader van een gezin, en hebben dus reeds genoeg om over te denken; hoeveel inspanning moeten zij voegen bij de zorgen en vermoeienissen, die zij reeds hebben; hoevele uren moeten zij van hunnen rusttijd, dien zij zoo goed kunnen gebruiken, afnemen, en ook, hoe zullen zij hun hoofd, dat niet aan leeren gewend is, moeten inspannen, hoeveel last veroorzaken hun die groote, ruwe werkhanden! Er vertoonde zich een jongen, die in eene werkplaats arbeidde; men kon duidelijk zien dat zijn vader hem zijn buis voor dezen dag geleend had, want de mouwen hingen over zijne handen, en waren zoo lang, dat hij ze eerst moest omslaan, om zijn' prijs te kunnen aannemen; velen lachten, maar dit geluid werd spoedig door handgeklap overstemd. Na hem kwam een oud man met een' witten baard. Ook zagen wij enkele artillerie-soldaten; het waren eenigen van hen, die de avondschool in ons gebouw bezoeken; toen tolwachters, daarna politieagenten, waaronder wij enkelen die voor onze school de wacht houden herkenden. Tot besluit hieven de leerlingen der avondzangscholen nog eens het lied voor de dooden van den Krimoorlog aan, en dezen keer zongen zij zoo schoon, dat men besefte dat het gevoel, hetwelk zij zoo eenvoudig in hun loflied legden, uit het hart kwam, en de toehoorders hen bijna niet konden toejuichen, maar allen geroerd heengingen, bedaard en zonder geraas. In weinige oogenblikken was de straat vol menschen. Voor den ingang van den schouwburg stond het schoorsteenvegertje, met zijn roodgebonden boek in de hand, en vele heeren omringden hem, en spraken hem toe. Verscheidene groetten elkander op straat: werklieden, jongens, agenten, onderwijzers. Mijn meester van de tweede klasse kwam naar buiten, tusschen twee artilleristen in. De vrouwen der arbeiders stonden daar, met hare kinderen op den arm, die de getuigschriften van hunnen vader in de handjes hielden, en ze met trots aan de menschen lieten zien.

Mijne Onderwijzeres is gestorven.

Dinsdag, 27.

Terwijl wij in den schouwburg van Victor Emanuel waren, overleed mijne arme onderwijzeres. Zij is om twee uur gestorven, eene week na haar bezoek aan mijne moeder. De directeur maakte gisteren haar doodbericht aan de school bekend. En hij zeide: — „Degenen onder u, die hare leerlingen geweest zijn, weten hoe goed zij was, hoe lief zij de kinderen had: zij was eene moeder voor hare klasse. Nu is zij niet meer. Eene vreeselijke ziekte heeft haar in weinig tijds naar het graf gesleept. Wanneer zij niet had moeten werken om haar brood te verdienen had zij zich kunnen ontzien, en zou misschien beter geworden zijn; ten minste zij zou haar leven eenige maanden hebben verlengd wanneer zij een' tijd had rust genomen. Maar tot den laatsten dag toe wilde zij bij hare kinderen blijven. Op Zaterdagavond den 17den nam zij afscheid van hen, met zekerheid gevoelende dat zij hare klasse niet weêr zou terugzien; zij gaf nog goede raadgevingen, kuste allen en ging snikkende heen. Nu zal niemand haar meer hier zien verschijnen. Sluit de herinnering aan haar in uw hart, jongens!" — De kleine Precossi, die haar leerling in de eerste klasse geweest is, legde het hoofd op de bank en begon te schreien.

Gisteren avond, na schooltijd, zijn wij allen te zamen naar de woning der doode gegaan om haar naar de kerk te begeleiden. Op straat stond reeds de lijkwagen, met twee paarden bespannen, en vele menschen wachtten, zacht sprekende. De directeur was daar, met al de onderwijzers en onderwijzeressen van onze school, en ook van de andere inrichtingen, waar zij jaren geleden had les gegeven. Bijna alle jongetjes van hare klasse hadden zich daar verzameld, aan de hand geleid door hunne moeders, die de kaarsen voor hen droegen, ook vele jongens uit andere klassen, en een vijftigtal leerlingen uit de school Baretti; deze droeg een' krans, die een ruiker van rozen. Vele bloemen lagen over den wagen verspreid; ook had men aan eene zijde een' grooten krans van acacia's gehecht, waarop met zwarte letters stond: — Aan hunne onderwijzeres, van de oud-leerlingen der vierde klasse; — onder den grooten krans hing een' kleinere, dien hare jongetjes haar hadden gebracht. Tusschen de menigte zag men vele dienstboden, die door hare meesteressen met kaarsen gezonden waren, en ook twee knechts in livrei, met eene aangestoken toorts; en een rijk heer, vader van een der leerlingen der onderwijzeres, had zijn met blauwe zijde gevoerd rijtuig gestuurd. Allen bleven dicht bij de deur staan. Er waren verscheidene meisjes, die zich de oogen afwischten. Wij wachtten zwijgend. Eindelijk bracht men de kist naar buiten. Toen zij in den wagen gezet werd, begonnen sommige kleine jongens luide te weenen, en één begon zoo wanhopig te schreien, alsof hij

nu eerst begreep dat zijne meesteres gestorven was, en snikte zoo hevig, dat men hem weg moest dragen. De stoet stelde zich langzaam op, en zette zich in beweging. Vooraan liepen de meisjes van Ritiro della Concezione [1]), allen in het groen gekleed; achter hen de meisjes van Maria, in witte kleedjes met blauwe linten; op hen volgden de geestelijken; en achter den wagen liepen de onderwijzers en de onderwijzeressen, de leerlingen der eerste klasse, al de andere jongens, en eindelijk de menigte. De menschen keken uit hunne vensters en gingen in de deuren staan, en al die kinderen en die bloemen ziende, zeiden zij: — „Het is eene onderwijzeres." — Ook onder de dames, welke de kleinsten begeleidden, waren er die schreiden. Voor de deuren der kerk gekomen, werd de kist uit den wagen genomen en in het midden van het schip der kerk gedragen, voor het altaar: de onderwijzeressen legden de kransen op de kist, de kinderen overdekten haar met bloemen, en alle omstanders, met de ontstoken kaarsen in de hand, begonnen de gebeden te zingen, in de groote, duistere kerk. Daarop, nadat de priester het laatste A m e n had uitgesproken, werden alle lichten plotseling uitgedoofd, haastte de menigte zich weg, en onze onderwijzeres bleef alleen. Arme juffrouw, ge waart zoo goed voor mij, ge hadt zooveel geduld, ge hebt u gedurende zoovele jaren voor ons uitgeput!

Hare weinige boeken heeft zij haren leerlingen nagelaten; voor den een bestemde zij een' inktkoker, voor den ander een schilderijtje; alles wat zij bezat verdeelde zij; twee dagen vóór haren dood zeide zij den directeur dat zij niet wilde, dat de kleinsten haren lijkstoet zouden begeleiden, daar zij hen niet wilde laten schreien. Zij heeft goed gedaan, heeft geleden, is gestorven. Arme juffrouw, alleen te blijven in die donkere kerk! Vaarwel! Vaarwel voor eeuwig, goede vriendin, liefelijke en treurige herinnering uit mijne kinderjaren!

Dank!

Woensdag, 28.

Mijne arme onderwijzeres heeft tot het einde van het schooljaar willen lesgeven: zij is heengegaan drie dagen vóór het sluiten der lessen. Overmorgen zullen wij nog eens op school komen, om het laatste maandelijksche verhaal: „De Schipbreuk", te hooren voorlezen; en dan...... is alles geëindigd. Zaterdag, den eersten Juli, beginnen de examens. Een ander jaar dus, het vierde, is voorbij, en wanneer mijne onderwijzeres niet gestorven ware, zou het een jaar zonder droefenis zijn. — Ik denk aan wat ik verleden October wist, en ik geloof, dat mijne kennis wel een weinig grooter is geworden; ik heb zoovele nieuwe gedachten in het hoofd, ik slaag er nu ook beter in, mij uit te drukken en wat ik denk neêr te schrijven, dan toen; ik kan nu uitrekeningen maken voor menschen, die veel ouder zijn dan ik, en zou hen in hunne zaken kunnen helpen; en ik

[1]) Meisjes, die zich in een klooster afzonderen, om zich voor te bereiden voor de H. Communie.

begrijp veel meer, begrijp bijna alles wat ik lees. Ik heb een gerust hart... Maar hoevelen hebben mij aangespoord om te werken, hebben mij geholpen, de een op deze wijze, de andere op die, te huis, op school, op straat, overal waar ik geweest ben, overal waar ik iets gezien heb! Aan allen breng ik nu mijn' dank. In de eerste plaats dank ik u, mijn goede onderwijzer, die zoo geduldig en liefderijk voor mij geweest zijt, die mij met opoffering uwer eigen krachten iedere nieuwe wetenschap, warover ik mij nu verheug en waarop ik mij beroem, onderwezen hebt. Ik dank u, Derossi, mijn veelbewonderde vriend, die door uwe juiste en vriendelijke ophelderingen mij zoo dikwijls geholpen hebt moeielijke zaken te begrijpen, en mij bij de examens allerlei zwarigheden hebt doen overwinnen; en ook u, Stardi, standvastige en brave makker, die mij getoond hebt, hoe een ijzeren wil alles te boven komt; en u, goede en edelmoedige Garrone, die allen die met u in aanraking komen, edelmoedig en goed maakt; en ook u, Precossi en Coretti, die mij steeds het voorbeeld zijt geweest van geduld onder tegenspoed en ernst bij het werk; ik dank u, en ik dank ook al de anderen. Maar bovenal ben ik dankbaarheid verschuldigd aan u, vader, die mijn eerste onderwijzer zijt, mijn eerste vriend, die mij zooveel wijzen raad gegeven hebt, mij zooveel leerdet, terwijl ge steeds voor mij werktet, uwe zorgen trachttet te verbergen, en op alle wijzen mij de studie gemakkelijk, het leven aangenaam zocht te maken; en aan u, lieve moeder, mijn beminde en gezegende beschermengel, die alle vreugden met mij genoot, alle smarten met mij leedt, die met mij studeerdet, streedt en schreidet, terwijl ge de eene hand op mijn hoofd legdet, en met de andere mij den hemel weest. Ik kniel voor u neder, zooals ik deed toen ik een klein kindje was, en ik dank u, dank u met al de teederheid, die ge mij in twaalf jaren van opoffering en liefde, in het hart gelegd hebt.

—

De Schipbreuk,

(Laatste maandelijksch verhaal.)

Vele jaren geleden verliet op een' morgen in de maand December een groot stoomschip de haven van Liverpool, twee honderd menschen aan boord hebbende, het scheepsvolk mede geteld. De commandant en bijna de geheele bemanning waren Engelschen. Onder de passagiers bevonden zich verscheidene Italianen: drie dames, een priester en een gezelschap muzikanten. De boot zou naar het eiland Malta stoomen. Het weder was somber.

Onder de reizigers der derde klasse, vóór den mast, behoorde een Italiaansche jongen van een twaalftal jaren, klein voor zijn' leeftijd, maar flink; hij had het schoone, gestrenge en openhartige uiterlijk, dat den Sicilianen eigen is. Hij zat alleen bij den fokkemast, op een' hoop touw, naast een gebruikt valies, waarin zijne kleederen gepakt waren en dat hij met de hand vasthield. Zijn gelaat was bruin, en zijne zwarte, golvende lokken raakten bijna zijne schouders. Hij was armoedig gekleed; een gescheurde reisdeken hing over zijne schouders, en een' ouden, lederen zak was aan

zijn' gordel bevestigd. Peinzend zag hij om zich heen naar de passagiers, de boot, de matrozen die voorbijliepen, en naar de onstuimige zee. Hij had het uiterlijk van een' jongen, die de wereld inging, genoodzaakt door eene groote ramp; hij had het gelaat van een kind, met de uitdrukking van een' man.

Kort na het vertrek der boot ging een der matrozen van het schip, een oude Italiaan, naar den voorsteven, met een meisje aan de hand; hij bleef voor den kleinen Siciliaan stilstaan en zeide: — „Hier heb je een reismakkertje, Mario." —

Daarna ging hij weg.

Het meisje zette zich op den hoop touw, naast den jongen.

Zij keken elkaar aan.

— „Waar ga je heen?" — vroeg de Siciliaan.

Het meisje antwoordde: — „Naar Malta, over Napels." — Toen voegde zij er bij: — „Ik ga naar mijn' vader en mijne moeder, die mij wachten. Ik heet Giulietta Faggiani." —

De jongen zeide niets

Na eenige minuten nam hij uit den lederen zak brood en gedroogde vruchten; het meisje had beschuit; zij aten.

— „Goed zoo!" — riep de Italiaansche matroos, die in groote haast voorbij liep. — „Nu beginnen wij te dansen!" — De wind stak op; de boot slingerde geweldig. Maar de twee kinderen, die niet zeeziek werden, letten er niet op. Het meisje lachte. Zij was bijna even oud als haar nieuwe vriend, maar zij was veel grooter. Hare gelaatskleur was bruin, zij was tenger, zag er een beetje lijdend uit, en hare kleederen waren meer dan eenvoudig. Zij had kort, gekruld haar, een' rooden doek om het hoofd, en twee zilveren ringen in de ooren.

Al etende, vertelden zij elkander hunne geschiedenis. De jongen had vader noch moeder. Zijn vader, een werkman, was eenigen tijd geleden te Liverpool gestorven, en hij was geheel alleen achtergebleven; de Italiaansche consul stuurde hem nu naar zijn land, naar Palermo, waar verre bloedverwanten van hem woonden. Het meisje was het vorige jaar mede naar Londen genomen door eene tante, die weduwe was en haar zeer liefhad, en aan wie hare ouders, die arm waren, haar voor eenigen tijd hadden afgestaan, vertrouwend op de belofte eener erfenis; maar eenige maanden geleden was de tante gestorven, verpletterd door een' omnibus, en had geen cent nagelaten; toen had het meisje de hulp van den consul ingeroepen, welke haar aan boord naar Italië had gebracht. Beiden waren aan den Italiaanschen matroos toevertrouwd. — „Dus," — zoo besloot het meisje, — „mijn vader en mijne moeder dachten, dat ik rijk zou terugkeeren, en nu kom ik arm weêrom. Maar daarom ben ik toch welkom. En mijne broêrtjes verlangen ook naar mij. Ik heb er vier, allen klein. Ik ben de oudste. Ik help hen altijd met het aankleeden. Zij zullen zoo verheugd zijn, mij terug te zien. Ik zal heel stilletjes binnenkomen...... Wat hooge golven!" —

Toen vroeg zij den jongen: — „Ga je bij je bloedverwanten wonen?" —

— „Ja...... als zij mij willen hebben," — antwoordde hij.

— „Houden ze niet van je?" —

— „Ik weet het niet." —

— „Ik word dertien jaar met Kerstmis," — zeide het meisje.

Toen begonnen zij over de zee te praten, en over de menschen die hen omringden. Zij bleven den geheelen dag bij elkander en wisselden nu en dan eenige woorden. De passagiers dachten, dat zij broeder en zuster waren.

Het meisje breide, de jongen droomde, en de zee werd steeds onrustiger. 's Avonds, op het oogenblik dat zij scheidden, om zich ter ruste te leggen, zeide het meisje tot Mario: — „Slaap wel!" — „Niemand zal goed slapen, arme kinderen!" — riep de Italiaansche matroos, die voorbijliep, daar hij door den commandant geroepen was.

De jongen wilde zijne kleine vriendin antwoorden: — „Goeden nacht,"

— toen eene golf onverwachts tegen hem aansloeg en hem terug op eene bank slingerde. — „Ach, je bloedt!" — riep het meisje, en wierp zich op hem. De passagiers, die naar beneden liepen, letten niet op haren kreet. Zij knielde naast Mario neder, die nog een weinig verdoofd was, veegde hem het bloedende hoofd af, maakte den rooden doek, die hare krulletjes bedekte, los, bond hem om zijn hoofd en legde dit, om de slippen vast te kunnen maken, tegen hare borst, waardoor zij eene bloedvlek op haar gele kleedje kreeg, boven haar ceintuur. Mario kwam tot zichzelven en richtte zich op. — „Voel je je beter?" — vroeg het meisje. — „Ik heb niets meer,' — gaf hij ten antwoord. — „Slaap wel!'" — zeide Giulietta. — „Goeden nacht," antwoordde Mario. En zij gingen langs de trapjes naar hunne slaapplaatsen.

De zeeman had juist voorspeld. Men was nog niet ingeslapen, toen een hevige storm kwam opzetten. De woedende golven spoelden in weinige oogenblikken een' mast weg, dien zij als een boomblaadje medesleurden, zij sloegen drie der sloepen af, en namen vier ossen, die bij den voorsteven stonden, met zich mede. In het binnenste der boot heerschte eene onbeschrijfelijke verwarring; allen waren door schrik en angst bevangen, allen liepen door elkander, schreeuwende, weenende, sommigen gebeden stamelende. De storm werd den geheelen nacht door heviger. Tegen het aanbreken van den dag werd de wind nog sterker, het water nog onstuimiger. De hemelhooge golven, die aan de eene zijde der boot kwamen aanbruisen, sloegen over het dek, spatten uiteen, veegden alles schoon en wierpen elk voorwerp over boord.

De overdekking der machine werd weggespoeld, en het water stroomde met donderend geweld naar binnen; de vuren werden uitgedoofd; de machinisten vluchtten; met wilde kracht liepen de golven naar binnen. Eene gebiedende stem riep: — „Pompen!" — Het was de stem van den commandant. Alle zeelieden gehoorzaamden aan het bevel. Maar plotseling sloeg een golfslag, die de boot van achteren aanviel, alle leuningen en luiken weg, en de zee stroomde naar binnen.

De passagiers, meer dood dan levend, waren in de groote kajuit gevlucht.

Op een gegeven oogenblik verscheen de commandant.

— „Commandant! Commandant!" — riepen de ongelukkigen door elkaâr. — „Wat gebeurt er? Hoe is het nu? Is er hoop?" —

De commandant wachtte tot allen zwegen, en zeide kalm: — „Wij moeten ons onderwerpen." —

Eéne vrouw slechts gilde: — „Genade!" — Geen der anderen kon spreken. De schrik had allen verlamd. Een geruimen tijd heerschte er eene doodelijke stilte. De zee werd steeds woester en onstuimiger. Op een gegeven oogenblik trachtte de commandant eene noodsloep in zee te laten: vijf matrozen gingen er in, de sloep verwijderde zich, maar weldra deden de golven haar omslaan, en twee der zeelieden verdronken. Een van hen was de Italiaan: de anderen slaagden er met veel moeite in, de touwen te grijpen en zich naar boven te werken.

Na dit voorval verloor de bemanning zelve allen moed.

Twee uren later was de boot reeds tot het tusschendek volgeloopen.

Vreeselijke tooneelen zag men op het dek. Moeders drukten hare kinderen in wanhoop aan het hart; vrienden omhelsden elkaâr en zeiden elkan-

der vaarwel; verscheidenen gingen naar hunne hutten, om te sterven zonder de zee te zien. Een der passagiers schoot zich voor het hoofd, en viel voorover op de trap, die naar de hutten leidt, waar hij den geest gaf. Velen klemden zich in doodsangst aan elkaâr vast; vrouwen brachten zich in zinsverbijstering wonden toe. Eenigen lagen geknield om den priester. Er steeg een koor van snikken, van klachten, van scherpe, vreemde kreten naar den hemel; hier en daar stond een man of eene vrouw, onbewegelijk als een beeld, verstijfd, met opengesperde oogen die niets zagen, en met het gelaat van een lijk of van een' krankzinnige. De twee kinderen, Mario en Giulietta, vastgebonden aan eenen mast, keken met strakke oogen naar de golven, als zinneloozen.

De zee begon een weinig te bedaren, maar de boot bleef langzaam zinken. Nog slechts weinige oogenblikken, en zij zou verdwijnen.

— „De sloep in zee!" — riep de commandant.

De sloep, de laatste die hun was overgebleven, werd uitgeworpen, en veertien zeelieden, met drie passagiers, daalden er in neder.

De commandant bleef aan boord.

— „Kom bij ons!" — riep men van beneden.

— „Ik moet op mijn' post sterven," — antwoordde de commandant.

— „Misschien zien wij eene stoomboot," riepen hem de matrozen toe, — „dan zijn wij gered. Kom hier. Ge zijt anders verloren." —

— „Ik blijf." —

— „Er is nog ééne plaats!" — riepen toen de zeelieden tot de andere passagiers. — „Eene vrouw!" —

Eene vrouw kwam nader, door den commandant ondersteund, maar toen zij den afstand zag, die haar van de sloep scheidde, had zij den moed niet den sprong te wagen, en viel op het dek terug. De andere vrouwen waren bijna allen buiten kennis, en als stervende.

— „Een kind!" — riep men uit de sloep.

Bij dezen kreet rukten de Siciliaansche jongen en zijn vriendinnetje, die tot nu toe in onbeschrijfelijken angst als versteend waren blijven staan, zich van den mast los, en gedreven door den aangeboren drang van lijfsbehoud sprongen zij naar den rand van het dek, als met ééne stem schreeuwende: — „Hier!" — en zochten elkander wederkeerig te verdringen, als twee wilde beesten.

— „De kleinste!" — riepen de zeelieden. — „De sloep is overvol. De kleinste!" —

Bij het hooren van deze woorden liet het meisje, als door den bliksem getroffen, de armen zakken, en staarde Mario aan met doffe oogen, onbewegelijk.

Mario keek haar een oogenblik aan, zag de bloedvlek op hare borst, herinnerde zich het gebeurde, en zijne oogen straalden van hemelsche zelfverloochening.

— „De kleinste!" — schreeuwde men uit de sloep, ongeduldig en gebiedend. — „Wij varen af!" —

Toen riep Mario, met eene stem, die de zijne niet meer scheen te zijn: — „Jij bent de lichtste. Ga, Giulietta! Je hebt vader en moeder. Ik ben alleen. Ik sta je mijne plaats af. Ga!" —

— „Werp haar in zee!" — riepen de matrozen.

Mario greep Giulietta om het middel en wierp haar in de golven.

Het meisje slaakte een' gil en stortte naar beneden. Een matroos greep haar bij de armen en trok haar in de sloep.

De jongen stond aan den rand der boot, met opgeheven hoofd, met fladderende haren, bewegingloos, rustig, fier.

De sloep voer nu af en ontkwam nog bij tijds aan eene draaiende beweging van het water, die veroorzaakt werd door het zinken der stoomboot en haar dreigde mede te sleuren.

Toen sloeg het meisje, dat tot dit oogenblik roerloos in de sloep was blijven liggen, de oogen naar haar' vriend op, en barstte in een' stroom van tranen los.

— „Vaarwel Mario!" riep zij hem snikkend toe, en strekte de armen naar hem uit: — „Vaarwel! Vaarwel! Vaarwel!" —

— „Vaarwel!" — antwoordde de jongen, de hand naar den hemel opheffende.

De sloep verwijderde zich haastig over de woelige golven, onder de donkere wolken. Geen kreet werd meer door hen, die op de stoomboot gebleven waren, geuit. Het water reikte reeds tot aan den rand van het dek.

Plotseling viel Mario op de knieën, met gevouwen handen, en de blikken naar den hemel gericht.

Giulietta bedekte zich het gelaat.

Toen zij het hoofd ophief, keek zij om zich heen: het schip was verdwenen.

JULI.

De laatste Bladzijde mijner Moeder.

1, Zaterdag.

— „Het schooljaar is dus ten einde, Enrico; ik ben verheugd, dat u, als eene herinnering aan den laatsten dag, het beeld voor oogen zal zweven van den kleinen, zelfverloochenenden held, die het leven voor zijn reismakkertje opofferde. Nu gaat ge afscheid nemen van uwe onderwijzers en van uwe klasgenooten, en heb ik u eene treurige tijding mede te deelen. De scheiding van hen zal niet drie maanden duren, maar altijd. Door zijne betrekking gedwongen, moet uw vader Turijn verlaten, en wij met hem. In het aanstaande najaar zullen wij heengaan. Ge zult op eene andere school komen. Het doet u leed, nietwaar, want ik ben overtuigd dat ge uwe oude school liefhebt, waar ge gedurende vier jaren, tweemaal daags, het genot hebt ondervonden uwe kennis te verrijken; waar ge zoo lang, op gegeven uren, dezelfde jongens, dezelfde onderwijzers, dezelfde ouders, en uw' vader en uwe moeder, die u glimlachend opwachtten, gezien hebt: uwe oude school, waar uw verstand begonnen is zich te ontwikkelen, waar ge zoovele goede makkers gevonden hebt, waar ieder woord voor uw bestwil tot u gesproken werd, waar ge geene onaangenaamheid hebt onder-

vonden, die niet nuttig voor u was. Heb de school dus lief, en dat het laatste vaarwel, hetwelk ge den jongens zult toeroepen, uit uw hart kome! Misschien dat velen rampen zullen ondervinden, hun' vader en hunne moeder spoedig zullen verliezen; anderen kunnen vroeg sterven; velen zullen hun bloed voor het vaderland vergieten; verscheidenen zullen brave, eerlijke werklieden worden, vaders van huisgezinnen, die even eerlijk en werkzaam als zij zullen zijn; en wie weet, welke werkkring eenigen te wachten staat, welke groote diensten zij hun vaderland zullen bewijzen, hoe beroemd zij het zullen maken. Scheid dus van hen op hartelijke wijze, schenk een gedeelte van uw hart aan die groote familie, waar ge als kind kwaamt, waar ge als jongen uitgaat, en die uw vader en uwe moeder zoo hoogschatten, omdat gij er zooveel liefde ondervondt. De school is eene moeder, Enrico; zij nam u uit mijne armen, toen ge nauwelijks spreken kondt, en heden geeft zij mij u terug, groot, sterk, goed, arbeidzaam: ze zij gezegend! Vergeet haar nimmer, mijn kind. O! het is onmogelijk dat ge haar ooit zoudt vergeten. Ge zult een man worden, de wereld rondreizen, groote steden en prachtige gedenkteekenen zien, en veel daarvan zal in uwe herinnering blijven; maar het eenvoudige witte gebouw met de gesloten zonneblinden en den kleinen tuin, waar de eerste bloesem van uw verstand ontlook, zult ge tot den laatsten dag van uw leven voor u zien, zooals ik mij het huis zal herinneren, waar ik voor de eerste maal uwe stem hoorde." —

De Examens.

4, Dinsdag.

Eindelijk zijn dan de examens begonnen. In de straten om de schoolgebouwen hoort men over niets anders spreken door de jongens, de vaders, de moeders dan over de examens, punten en thema's, over middelmatige jongens, over hen die blijven zitten, en over degenen, welke overgaan. Gisteren morgen maakten wij het opstel, van morgen moesten wij rekenen. Het is aandoenlijk om te zien, hoe alle ouders hunne kinderen naar school brengen en hun nog eenen laatsten raad op straat geven; vele moeders begeleiden hare zonen tot aan de banken, om te zien of er inkt in den inktkoker is en te probeeren of de pennen goed zijn. In de deur keeren zij zich dan nog eens om en zeggen: — „Houd moed! Let goed op! Doe je best!" — Mijnheer Perboni had mijnheer Coatti tot hulp gekregen, dien onderwijzer met den zwarten baard, die zoo'n verschrikkelijke stem kan opzetten, maar niemand straft. Sommige jongens zagen bleek van de examenvrees. Toen de onderwijzer den brief van den gemeenteraad ontzegelde en de vraagstukken er uit nam, was het doodstil in de klasse. Hij las de opgaven luid voor, en zag nu den een, dan den ander, met strenge blikken aan, maar wij wisten wel, dat zoo hij de uitkomsten meteen had kunnen mededeelen, om allen een goed cijfer te bezorgen, hij het gaarne zou hebben gedaan. Na een uur gewerkt te hebben, begonnen velen onrustig te worden, daar de sommen moeielijk waren. Eén schreide. Crossi sloeg zich tegen het hoofd. En zij konden het toch niet helpen, dat zij

de sommen niet wisten te maken, de arme jongens, die niet veel tijd hebben om te leeren en door de ouders aan hun lot worden overgelaten.

Het was de moeite waard te zien, hoe Derossi zich inspande om allen te helpen; hoe hij zijn best deed om een cijfer te toonen en eene bewerking in te fluisteren, zonder dat de onderwijzer het merkte, en hoe hij zich voor allen angstig maakte, alsof hij onze leeraar was. Ook Garrone, die sterk is in het rekenen, hielp wien hij kon, zelfs Nobis, die heelemaal in de war raakte en zeer vriendelijk tegen hem was. Stardi bleef meer dan een uur onbewegelijk zitten, met de vuisten tegen het hoofd gedrukt, en de oogen op de opgaven gevestigd; toen loste hij alles in vijf minuten op. Mijnheer Coatti liep tusschen de banken door en zeide: — „Bedaard! Bedaard! Blijft vooral bedaard!" — Wanneer hij een der jongens moedeloos zag zitten, opende hij, om hem te laten lachen en een beetje op te vroolijken, wijd zijn' mond, alsof hij hem verslinden wilde, en deed zoo een' leeuw na. Tegen elf uur zagen wij, door de zonneblinden heen, vele ouders, die op straat ongeduldig heen en weêr liepen: daar was de vader van Precossi, die met zijn blauw buis aan, zoo uit de smidse was geloopen, met een geheel zwart gelaat.

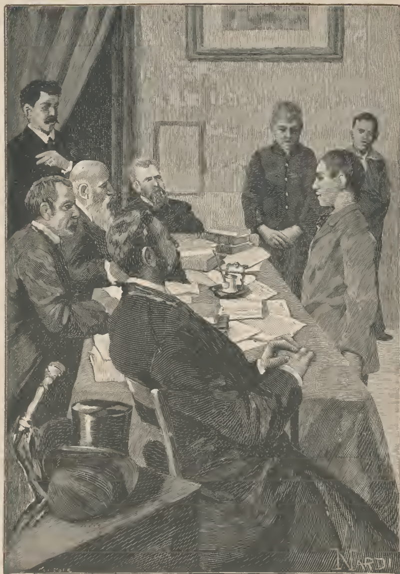
Daar was de moeder van Crossi, de groentevrouw; de mama van Nelli, in een zwart kleed; zij kon niet blijven stilstaan. Even vóór twaalf uur kwam mijn vader en hief de oogen naar mijn venster op, lieve, goede vader! Te twaalf uur waren allen gereed. En bij den uitgang zag men toen aardige tooneelen. Allen liepen de jongens te gemoet, en ondervroegen hen, keken de schriften in, en vergeleken het werk met dat van andere jongens. — „Hoeveel sommen?" — „Is dit alles?" — „En de optelling?" — „En de uitkomst?" — „En de komma's van de decimale breuken?" — Alle onderwijzers liepen in de straat, en werden aan duizend kanten geroepen. Mijn vader nam dadelijk het klad uit mijne hand, en zeide: — „Het is goed." — Naast ons stond de smid Precossi, die ook het werk van zijn' zoon bekeek, angstig en niet goed alles begrijpend. Hij wendde

zich tot mijn' vader, en zeide: — „Zoudt ge zoo vriendelijk willen zijn mij de uitkomst te zeggen?" — Mijn vader las het cijfer. De smid keek in het schrift van zijn zoontje. — „Goed zoo, kleintje!" — riep hij, overgelukkig, uit. Mijn vader en hij zagen elkander een oogenblik aan, glimlachend, als twee vrienden; mijn vader stak hem de hand toe, en hij drukte haar. Zij scheidden, zeggende: — „Tot het mondelinge examen." — Wij deden eenige schreden en hoorden op eens eene hooge stem neuriën, zoodat wij het hoofd omdraaiden — het was de hoefsmid, die zong.

Het laatste Examen.

7, Vrijdag.

Heden morgen hadden de mondelinge examens plaats. Te acht uur bevonden wij ons allen in de school, en te kwart over achten werden de eerste vier jongens opgeroepen, die naar de spreekkamer moesten gaan, waar eene groote tafel stond, met een groen kleed overdekt; de directeur en vier onderwijzers zaten er om heen, bij wie ook onze meester. Ik was onder de eersten die opgeroepen werden. Arme mijnheer Perboni! Heden morgen begreep ik meer dan ooit, hoezeer hij ons liefheeft. Terwijl de anderen ondervraagd werden, had hij slechts oogen voor ons; hij werd beangst als wij onzeker waren in het antwoorden, verheugde zich wanneer wij een goed bescheid gaven, hoorde alles, en maakte duizend gebaren met hoofd en handen, alsof hij zeggen wilde: — goed, — neen, — let op, — een beetje vlugger, — moed. — Hij zou ons alles voorgezegd hebben, wanneer hij had mogen spreken. Indien op zijne plaats, één voor één, de vaders der leerlingen gezeten hadden, zouden zij niet meer hebben kunnen doen. Tienmaal had ik hem: — „Dank u!" — willen toeroepen, in tegenwoordigheid van allen. En wanneer de andere onderwijzers tot mij zeiden: — „Het is goed, ga zoo door," — dan glinsterden zijne oogen van vergenoegdheid. Ik keerde dadelijk naar de klasse terug, om op mijn' vader te wachten. Bijna allen moesten nog ondervraagd worden. Ik zette mij naast Garrone. Natuurlijk was ik niet zeer vroolijk gestemd. Ik dacht er aan, hoe dit de laatste maal was, dat wij een uur naast elkander zaten. Ik had Garrone nog niet verteld, dat hij in de vierde klasse niet meer met mij zou zijn, dat ik Turijn met mijne familie zou verlaten; hij wist nog niets. Hij zat voorover gebogen, leunde met zijn dik hoofd op de bank, en was bezig versieringen te teekenen om een portret van zijn' vader. Deze had op de beeltenis zijne uniform van machinist aan; hij is een groote, dikke man, met een' breeden hals en een ernstig, eerlijk uiterlijk, evenals zijn zoon. En toen hij zoo gebogen zat, met het hemd van voren een weinig openhangend, zag ik op zijne breede, ontblote borst het gouden kruisje, dat hij van de moeder van Nelli gekregen had, toen deze wist, dat hij haar zoon beschermde. Ik wilde hem echter ons aanstaand vertrek mededeelen, en zeide tot hem: — „Garrone, dezen herfst gaat mijn vader voor altijd Turijn verlaten." — Hij vroeg mij of ik ook wegging; ik antwoordde van ja. — „Ga je dus niet meer met ons in de vierde klasse?" — vroeg

NARDI

hij. Ik zeide neen. En toen bleef hij een oogenblik zwijgend zitten, terwijl hij met teekenen voortging. Daarna vroeg hij, zonder het hoofd op te lichten: — „Zal je de jongens van de derde klasse niet vergeten?" — „Neen," — zeide ik, — „geen een, maar aan jou zal ik meer denken dan aan een der anderen. Wie zou jou kunnen vergeten?" —

Hij keek mij strak en ernstig aan, met een' blik, die duizend dingen zeggen wilde; en hij sprak niet; hij stak mij alleen de linkerhand toe, terwijl hij deed alsof hij met de andere teekende, en ik drukte haar, die sterke, eerlijke hand. Op dit oogenblik kwam onze onderwijzer, met een rood gelaat, haastig binnen loopen: — „Tot nu toe gaat alles best," — zeide hij snel, op zachten toon, met eene vroolijke stem. — „Ik hoop dat de anderen op dezelfde manier zullen voortgaan; goed zoo, jongens! Houdt moed! Ik ben zeer tevreden!" —

En om zijne tevredenheid en zijne vroolijkheid te betoonen, liep hij haastig weg, deed of hij struikelde en zich aan den muur moest vasthouden, om niet te vallen, hij, dien wij nooit hadden zien lachen! Het was zoo iets vreemds, dat allen, in plaats van te lachen, verbaasd keken; de jongens glimlachten, geen een schaterde. En ik weet het niet, maar ik voelde weemoed en teederheid tegelijk, bij die uitbarsting van jongensachtige vroolijkheid. Dat ééne oogenblik van blijdschap was zijn prijs, zijne belooning voor negen maanden van goedheid, geduld en moeielijkheden! waarvoor hij zoolang gewerkt had, zoo dikwijls les had gegeven, terwijl hij ziek was, de arme meester! Dit, en niets anders, verlangde hij in ruil voor zóóvele liefde, zóóveel zorgen! Het is mij, alsof ik hem mij altijd herinneren zal, zooals hij op dat oogenblik stond, alsof ik, wanneer ik na vele jaren aan hem terugdenk, hem altijd in die houding voor mij zal zien. Ik geloof dat wanneer ik een man zal geworden zijn, hij nog in leven is en wij elkander ontmoeten, ik hem nog vertellen zal van die beweging, welke mij aan het hart ging, en dan zal ik hem een' kus geven op het blanke voorhoofd.

Vaarwel.

10, Maandag.

Om één uur kwamen wij allen voor de laatste maal op school, om den uitslag van het examen te hooren, en de bewijzen van overgang te ontvangen. De straat was vol ouders, ook de wachtkamer was door de bloedverwanten der jongens ingenomen, velen gingen zelfs in de klassen en duwden elkander tot bij het tafeltje van den onderwijzer; in ons lokaal stonden zij in de ruimten tusschen de muren en de eerste banken. Er waren de vader van Garrone, de moeder van Derossi, de hoefsmid Precossi, Coretti, mevrouw Nelli, de groenteverkoopster, de vader van het metselaartje, de vader van Stardi, en vele anderen, die ik nog nooit gezien had. Van alle zijden hoorde men een gefluister en een gegons, alsof men zich op een marktplein bevond. Mijnheer Perboni kwam binnen: allen zwegen. Hij had de alphabetische lijst in de hand en begon haar da-

delijk voor te lezen. — „Abatucci, bevorderd, zestig zeventigsten; Archini bevorderd, vijf-en-vijftig zeventigsten.” — Het metselaartje was bevorderd, ook Crossi. Daarop las hij met verheffing van stem: — „Derossi Ernesto bevorderd, zeventig zeventigsten, en de eerste prijs.” — Alle ouders die tegenwoordig waren en hem kenden, riepen: — „Bravo, bravo, Derossi!” — en hij wierp zijne blonde krullen naar achteren, met zijn' schoonen, vrijmoedigen glimlach, en keek naar zijne moeder, welke hem met de hand toewuifde. Garoffi, Garrone, de Calabriër, gingen over. Toen werden de namen van drie of vier genoemd, die zitten bleven, en een begon te schreien, omdat zijn vader, die in de deur stond, hem dreigend aankeek. Maar mijnheer Perboni zeide tot den vader: — „Neen, mijnheer, neem mij niet kwalijk, maar het is niet altijd de schuld van den leerling, dikwijls is hij ongelukkig geweest. En dit is hier het geval.” — Toen las hij: — „Nelli bevorderd, twee-en-zestig zeventigsten.” — Zijne moeder zond hem een kus toe met haar waaier. — „Stardi, bevorderd, zeven-en-zestig zeventigsten,” — maar toen hij dit verblijdende nieuws hoorde, glimlachte hij zelfs niet, en nam niet eens de vuisten van onder zijn hoofd weg. De laatste was Votini, die keurig gekleed en gekamd gekomen was: ook hij ging over. Toen de laatste naam opgelezen was, stond mijnheer Perboni op, en zeide: — „Jongens, dit is de laatste maal, dat wij hier verzameld zijn. Een jaar hebben wij te zamen doorgebracht, en zijn goede vrienden geworden, nietwaar? Het doet mij leed van u te moeten scheiden, lieve kinderen.” — Hij hield op, en vervolgde toen weder: — „Wanneer mijn geduld soms te kort is geschoten, wanneer ik, zonder het te willen, somtijds onrechtvaardig, somtijds te streng geweest ben, vergeeft mij dan.” — „Neen, neen,” — zeiden de ouders en vele leerlingen, — „neen, mijnheer Perboni, dat zijt gij nooit geweest.” — „Vergeeft mij,” — herhaalde de onderwijzer, — „en denkt met liefde aan mij.” — Het volgende jaar zal ik niet meer bij u zijn, maar ik zal u terugzien, en gij zult steeds in mijn hart blijven wonen. Tot wederziens, jongens!” — Nadat hij dit gezegd had, kwam hij naar ons toe, en allen grepen hem bij de handen, stonden uit de banken op, klemden zich aan zijne armen en de panden zijner jas vast, velen kusten hem; vijftig stemmen riepen door elkander: — „Tot weêrziens, mijnheer!” — „Heb dank, mijnheer!” — „Het ga u goed!” — „Denk aan ons!” — Toen hij wegging, scheen hij diep bedroefd te zijn. Allen haastten wij ons naar buiten. De jongens uit de andere klassen kwamen eveneens in de gangen. Er heerschte eene algemeene drukte, de stemmen der jongens en ouders weêrklonken, die de onderwijzers en onderwijzeressen vaarwel zeiden, en elkander groetten. Vier of vijf kinderen klemden zich aan de japon der juffrouw met de roode veêr vast, en een twintigtal stonden om haar heen, die haar bijna beletten adem te halen; het nonnetje hadden zij bijna den hoed afgetrokken, en een dozijn ruikertjes waren in de knoopsgaten en in de zakken van hare zwarte japon gestopt. Velen liepen juichend om Robetti heen, welke dien dag voor de eerste maal zijne krukken had thuisgelaten. Aan alle kanten hoorde men zeggen: — „Tot het nieuwe jaar!” — „Tot den twintigsten October!” — „Tot weêrziens!” — Ook wij groetten elkander. Alle twisten waren op dat oogenblik vergeten. Votini, die altijd zoo jaloersch op Derossi geweest is, was de eerste om zich in zijne armen te werpen. Ik groette het metselaartje, en kuste hem juist op het oogenblik, dat hij zijn laatste hazensnuitje trok,

het lieve ventje! Ik groette Precossi en groette Garoffi, die mij de winst van zijne laatste loterij mededeelde en mij eene pressepapier van majolica gaf, aan eene zijde beschadigd.

Ook alle anderen zeide ik vaarwel. Het was een aandoenlijk schouwspel, te zien hoe de arme Nelli zich aan Garrone vastklemde, alsof hij hem niet kon loslaten. Allen drongen om Garrone heen. — „Vaarwel, Garrone?" — „Vaarwel!" — „Tot weêrziens," — klonk uit aller mond, en zij strekten de handen naar hem uit, drukten de zijnen, en lachten hem toe, hem, den braven, edelen jongen. Zijn vader stond in groote verbazing toe te zien, keek hem aan, en glimlachte. Garrone was de laatste dien ik omhelsde, op straat, en tegen zijne borst geleund, moest ik een' snik onderdrukken, hij kuste mij op het voorhoofd. Toen liep ik naar mijn' vader en naar mijne moeder. Mijn vader vroeg mij: — „Heb je afscheid van al je makkers genomen?" — Ik zeide ja. — „Zoo er iemand is, wien je onrecht aangedaan hebt, ga dan tot hem, en vraag hem, of hij je vergeven wil, en het gebeurde vergeten. Is er niemand?" — „Niemand," — antwoordde ik. — „Dan, vaarwel!" — zeide mijn vader met trillende stem en wierp een' laatsten blik op het schoolgebouw. Mijne moeder herhaalde: — „Vaarwel!" — Maar ik kon niets zeggen.

EINDE

INHOUD.

*) De hoofdstukken met *cursief* gedrukte titels zijn maandelijksche verhalen.

JULI.

E. D.

Jolg